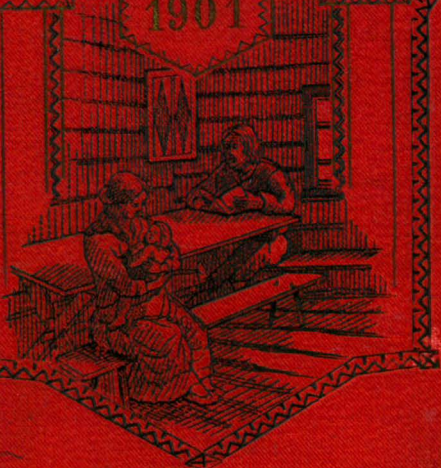


Kansanvalistus-Seuran Kalenteri 1901



KALENTERI
1901

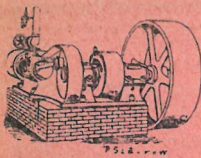


TURUN YLIOPISTO



Ex libris

JOHN I. KOLEHMAINEN



P. Sido

Helsing

(entinen Vaasan Pa)

Suomen ja suurin konekauppa

toimittaa parhaiten ja halvimalla ehdottomasti ensiluokan

**Höyrykoneita ja höyrykattiloita, Petroleumimoottoreja ja
Petroleumilokomobiileja, Vesiturpiineja ja höyryturpiineja,**

Höyrymoottoreja ja Tuulimoottoreja.

Erikoiskoneita ja kalustoja

Meijereitä, Myllyjä, Sahoja, Puusepänkoneita, Puucillatöhtaitä
y. m. varten.

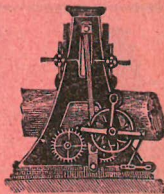
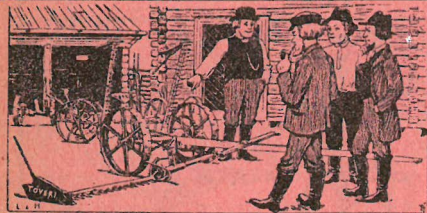
Kaikenlaisia Maanviljelyskoneita ja kaluja,

Lannoitus-aineita Väkiprehuja, Siemeniä, Asfaltti-huopaa.

Compo-Boardia, joka on parasta rakennusainetta huvilolta ja asuin-
rakennuksita varten. Compo-Board estää vedon ja
vastustaa parhaiten kylmää, tekee huoneet lämpöisiksi sekä säästää
sitien paljon polttopuuta.

Täydellisiä koneistoja ja sähkövalaistuslaitoksia
toimitetaan toimiminen omien insinöörien ja toimiminen monivuotises a
palveluksessa koeteltujen ja taitavain monttöörien johdolla.;

Pyytäkää erikoistarjouksia.



* Suurin
HUONEKALULIIKE
* Suomessa

John Paischeff

Helsingissä,

Kaivokatu N:o 12

pitää varastossa kaikkia hyvin lajiteltuun huonekaluliikkeeseen kuuluvia

HUONEKALUJA,

joista mainittakoon huonekalustoja, itävaltalaisia seinä-
ja trymoopeilejä, englantilaisia rautasänkyjä, oikeita
vienintuoleja, ruotsalaisia pinnatuoleja sekä kaikenlaa-
tuisia ruokasalinkaappeja ja pöytiä, marmorilavoareja,
kirja- ja vaatekaappeja, kirjoituspöytiä, huonekalukan-
kaita, mattoja y. m. y. m.

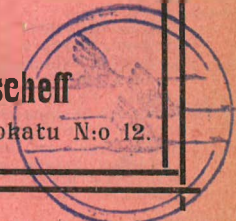
Kaikkein halvimpiin hintoihin myy

SIIRTOAISINSTITUUTTI

John Paischeff

Turun Yliopisto Helsingissä, Kaivokatu N:o 12.

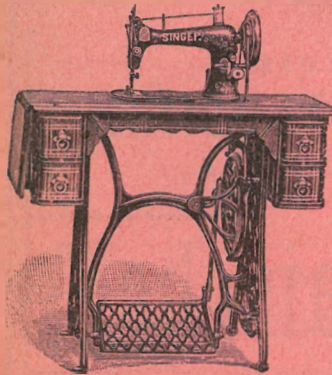
20500 Turku 50 17536



157-1980

The Singer Manufacturing Company'n

Ompelukoneita



valmistetaan mitä huolellisimmin ja parhaista aineista; niiden rakennejärjestelmä on aivan uusi ja yksinkertainen, hoito on helppo ymmärtää ja käytäntö aivan monipuolinen. Ne tyydyttävät kaikki suurimmatkin vaatimukset ajanmukaiseen ompelukoneeseen nähden.

Kaikista esineistä kodissa ja ammattia tahi teollisuutta harjoittaessa on ompelukone nykyaikana tärkeimpiä. Sitä välttämättömämpi on siis ompelukonetta hankkiessa kysymys:

Mikä ompelukone on paras?

Perheenemäntä, käsityöläinen ja tehtailija ovat jo aikoja sitten vastanneet tähän kysymykseen niin sattuvasti ja vaakuuttavasti kuin mahdollista. He nim. ostavat vuosittain lähes

Miljoonan Alkuperäisiä Singerin Ompelukoneita.

The Singer Manufacturing Company'n valmistamien ja myymien ompelukoneiden luku tähän asti nousee

Kuuleentoista miljoonaan.

Nämä jättiläisnumerot antavat kysymykseen „Mikä ompelukone on paras?“ selvän, epäamättömän vastauksen:

The Singer Manufacturing Company'n.

Pääliike Suomea varten: Helsinki, Pohjois Esplanadikatu 39.

Haaraliikkeitä:

Porvoossa, Jokikatu 3.
Turussa, Kauppiaskatu 3.
Raumalla, Kuninkaankatu 18.
Salossa, Itäinen Siltakatu 13.
Porissa, Konstantininkatu 5.
Tampereella, Kuninkaankatu 24.
Jyväskylässä, Kauppakatu 51.
Hämeenlinnassa, Raastucank. 51.
Lahdessa, Nikolainkatu 18.
Vaasassa, Waasan puistikko 11.

Kokkolassa, Itäinen Torikatu 120.
Torniossa, Itäinen Pitkätatu 18.
Kemissä, Pakkahuoneenkatu 62.
Rovaniemellä, Kirkonkylässä.
Oulussa, Pakkahuoneenkatu 13.
Yläpurissa, Katarinankatu 15.
Joensuussa, Torikatu 15.
Savonlinnassa, A. Immelin'in tal.
Kuopiossa, Vuorikatu 39.
Mikkelissä, Mikonkatu 204.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia:

Suomen kansan arvoituksia ynnä 189 Viron arvoituksen kanssa. Toinen lisätty painos. Hinta 1: —.

Alkulauseessa toimittaja, Elias Lönnrot, kertoo, milloin ja miten Suomen kansa ennen ja myöhempiä aikoina on näitä arvoituksia käyttänyt.

Suomalaisia kansansatuja. I. Etänsatuja. 1886. Hinta 3: —
II. Kuningantullisia satuja. 1893. Hinta 2: 50.

Toimittanut toht. Kaarle Krohn.

Kahdeksantoista runoniekkaa. Valikoima Korhosen, Lyytisen-Makkosen, Kynäläisen. Puhakan, Rääkkösen y. m. runoja ja lauluja. 1889. Hinta kovissa kansissa 2: —.

Valikoiman on toimittanut toht. Kust. Grotenfelt.

Krohn, Julius. Suomen suvun pakanallinen jumalanpalvelus. Neljä lukua Suomen suvun pakanallista jumaluusoppia. 62 kuvaa tekstissä. 1894. Hinta nidottuna 4: 50, vaatekansiin sidottuna 5: 50.

Täydentänyt ja painoon toimittanut tohtori Kaarle Krohn. Palkinnon saanut teos.

Krohn, Julius. Suomalaisen kirjallisuuden vaiheet. 1897. Hinta nidottuna 6: —, sidottuna 7: 50.

Sisällys: I. Uskonpuhdistuksen aikakausi 1542(43)—1642. — II. Fennofiliin aikakausi 1642—1809. — Kansallinen eli Fennomaanein aikakausi: A. Murteitten taistelun aika 1809—44. B. Uuden Suomen aika vuodesta 1841.

Tämä kirja pitäisi löytyä jokaisessa suomalaisessa kodissa, missä kirjallisuutta harrastetaan.

Aspelin, Eliel. Suomalaisen Taiteen historia pääpiirteissään. Varustettu 41 kuvalla. 1891. Hinta nidottuna 3: —, sidottuna 4: —.

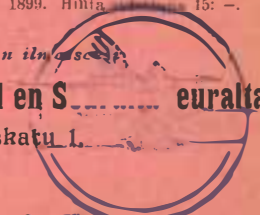
A. Kiven valitut teokset. I. Toinen painos. 1897. Hinta nidottuna 4: —, sidottuna 5: —. II. Toinen painos. 1898. Hinta nidottuna 4: —, sidottuna 5: —. Kumpikin osa saadaan myös erikseen ostaa.

Edellinen osa sisältää 7 näytelmää sekä Aleksis Kiven elämäkerran. Jälkimmäisessä on m. m. kuuluisa „Seitsemän veljestä“.

Warén, Aksel. Torpparioloista Suomessa. 1898. Hinta nidottuna 6: —.

Suomalainen Lakiteos. Kolmas painos. 1899. Hinta 15: —.

SII TOLAJISUUSINSTITUUTTI
Larkempia tekeleitä saadaan ilmeisesti
M Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralta
Tu Helsinki, Hallituskatu 1.
20500 Tuuku 50 17536



Kansakirjastoille

välittää Kansanvalistus-seura kirjatilauksia ja julkaisee ajoittain laajan hintaluettelon, jossa luetellaan suuri joukko suomalaisia kansakirjastoille sopivaa kirjallisuutta, jota seuran kautta saa tilata.

Ilmaiseksi, jakaa seura vuosittain apua hakemuksen mukaan sellaisille kirjastoille, jotka itse edellisenä vuonna ovat kartuttaneet kirjavarojaan ja muuten huomataan olevan avun tarpeessa, seuran hallussa olevien Pynnisen ja A. & E. Ahlströmin rahastojen varoilla ja toistaiseksi Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran haltuun annettujen Hauvosen ja Elis Malmin rahastojen varoilla. Hakemuksia odotetaan tammikuussa, ja painettu palinkinto-ohjelma saadaan jouluihin ja tammikuussa seuralta.

Seuralta saa myös ostaa Kansakirjastojen tarpeita: **Lainauskirja, Pääluettelo** (lippuluettelo), **Muistiinpanokirja, Lainaustilppuja, Lainaushjeita, Mallisääntöjä ja ohjeita, Kumileimasimia** ja „**Neuvoja lainakirjastojen hoidosta**“.

Hintaluettelon saa pyynnöstä ilmaiseksi.

Osoite: Kansanvalistus-seura Helsingissä.

Kansanvalistus-seuran vaiheista ja työtavasta saa selkoa seuraavista kirjoista:

⇒ KANSANVALISTUS-SEURA. ⇐

Silmäys seuran työalaa ja vaikutustapaan.

Sisältää myös seuran säännöt ja haaraosastojen mallisääntöjä sekä tietoja kaikista seuran hallussa olevista rahastoista. Ilmestynyt 1900. 29 siv. Hinta 50 penniä.

Kansanvalistus-seura 1874—1899.

Seuran juhlapöytäkirjan johdosta 1899. 17 kuvaa. 165 siv. Hinta 1 markka.

⇒ KEVÄTTERVEHDYS. ⇐

Kansanvalistus-seuran laulu- ja soittojuhlan johdosta Mikkelissä 1897. 35 kuvaa. 184 siv. Hinta sld. 1 mk. 25 p.

Sisältää m. m. kertomuksen Kansanvalistus-seuran laulu- ja soittojuhlilta.

➤ Kaikki yhteensä 1 mk. 50 penniä, jos maksu ja tämä ilmoitus eekä tarpeellinen osoite lähetetään Kansanvalistus-seuralle Helsingissä.

Kirjakaupasta ja Kansanvalistus-seuran kautta saadaan:

Kuvaelmia Itä-Suomalaisten vanhoista tavoista. ⇐

Kirjoittanut Johannes Häyhä.

Tämä kirja antaa kertomuksen muodossa yhtäjaksoisen uskollisen kuvan kansan elämästä Viipurin läänissä tämän vuosisadan alussa ja keski- vaiheilla. Teokseen kuuluu viisi osaa, jotka kaikki myydään erikseen.

<p>Joulun vietto. 130 siv. Hinta 1 mk 25 p.</p>	 <p>Talvitöimet. 8 kuvaa. 136 siv. Hinta 1 mk 25 p.</p>	<p>Kesäaskareet. 10 kuvaa. 147 siv. Hinta 1 mk 50 p.</p>
<p>Maahanpaniaiset. 50 siv. Hinta 50 p.</p>		<p>Naimistavat. 10 kuvaa. 225 siv. Hinta 2 mk.</p>

Kaikki osat saadaan myös yhteen sidottuina vaatekansiin ja maksaa kirja tässä asussa täydellisenä 8 markkaa.

Uusi Suometar sanoo saman kirjoittajan „Kylänluvut“ uimisesta kirjasta, joka oikeastaan on osa tästä teoksesta, vaikka se on joutunut julkisuuteen toisen kustantajan kautta: „Hänen kertomatapansa on aivan mallikelpoisen arvokasta, ja kun sisällily on niin perin suomalaista, sopisi tämä kirja varmaankin lukukirjaksi sekä koteihin että kouluihin.“

⇒ Elämäkertoja ⇐

Kansanvalistus-seuran toimittama sarja.

Tästä sarjasta, jossa kerrotaan elävistä sekä kotimaisista että ulkomaisista henkilöistä, on tähän asti ilmestynyt seuraavat osat:

Johan Ludvig Runeberg,

Kirjoitti *Milla Talvio*. Muotokuva. 106 siv. Hinta 1 mk 25 p.

Johan Henrik Pestalozzi.

SIIRTOLAISKASSAN KASSAUSKIRJA
Kansanvalistuksen pankki

Kirjoittanut *Zach. Castrén*. Muotokuva 116 siv. Hinta 1 mk 25 p.

Turku Johan Wilhelm Snellman.

20500 Kirjoittanut *Henrik Snellman*. 225 p. Hinta 1 mk 25 p.

20500 Turku 50 17536

157-1980

Hyvää runoutta kansalle!

Tehtyensä tarpeelliset sopimukset eri runoilijain ja eri kustantajain kanssa on Kansanvalistusseura päässyt tilaisuuteen julkaisemaan kokoelman pieniä runovihkoja, jotka sisältävät etevimpien suomenkielisten runoilijaimme parhaita runoelmia. Sarja on ilmestynyt nimellä

Helmiä Suomen runoudesta

ja sisältää seuraavat vihkoset, joissa jokaisessa on noin 64 pienikokoista sivua; vihkojen ulkoasu on sievä, päällykset siniset ja varustetut muotokuvalla.

1. Vanhempien runoilijain runoja.

Sisältää Hemming Maskulaisen, Juhana Cajanuksen, Mattias Salamniuksen, Ilmor. Liliuksen, Gabr. Calamniuksen, Jaakko Juteinin, F. M. Franzénin Abr. Poppiuksen, E. Ticklénin, K. A. Gottlundin, El. Lönnrotin, Källion, J. F. Granlundin, E. A. Ingmanin, P. Hannikaisen ja Antti Rättyän runoja.

2. Kansanrunoilijain runoja.

Sisältää Paavo Korhosen, Heikki Wätinän, Pentti Lyytisen, Piet. Makkosen, Olli Kymäläisen, Antti Puhakan, Piet. Mansikan ja Jaakko Räikkösen runoja.

3. Oksasen runoja.

Sisältää Aug. E. Ahlqvistin elämäkerran ja runoja.

4. Suonion runoelmia.

Sisältää Julius Krohnin elämäkerran ja runoja.

5. Erkon runoja.

Sisältää valikoiman J. H. Erkon runoja.

6. Paavo Cajanderin runoja.

Sisältää valikoiman Paavo Cajanderin runoja.

7. Uudempain runoilijain runoja.

Sisältää A. Rahkosen, Arvi Jänneksen, Iisa Aspin, U. v. Schrowen, Kaarlo Kramsun, Joos. Mustakallion, Irene Mendelinin, Kas. Leinon, Sev. Nymanin ja Eino Leinon runoja.

Jokaisen vihkosen hinta on 25 penniä.

100 kapp. yhtä tai useampia vihkoja sekasin maksaa 15 markkaa suoraan Kansanvalistus-seuralta tilattaessa.

LAULUKIRJOJA.

Yksinäinen laulu on nopeasti voittanut alaa kansassamme ja tavaksi on jo tullut, että melkein kaikissa iltamissa, kaikissa esitelmätalouksissa y. m. pieni laulukirja vedetään esiin ja yhdessä lauletaan joku tilaisuuteen soveltuva laulu. Ensimmäisiä tähän tarkoitukseen painettuja laulukirjoja oli Kansanvalistus-seuran tuskin kymmenen vuotta sitten (1891) ensin ilmestynyt pieni vihkonen:

Lauluja kokouksia ja juhlia varten. 48 sivua pientä kokoa. Hinta 10 penniä, 100 kapp. 5 markkaa. Tästä kirjasta on ilmestynyt 8 painosta, viimeinen 20,000 kappaleen suuruisena ja laulujen valinnan suhteen eduksensa melkoisesti eroavana ensistä. Sen jatkoksi eli täydennykseksi on ilmestynyt vielä:

Lauluja kokouksia ja juhlia varten. II. Vireä. Hinta 10 penniä, myydään suuremmissa määrin 5 penniin kappaleelta.

Samaa kokoa kuin edelliset ovat myös:

Laulukirja kansanopistolle ja kansalle. Ensimmäinen vihko 96 siv., 60 laulua. Hinta 25 penniä. Toinen vihko 96 siv., 34 laulua. Hinta 25 penniä.

Kansanopistokurssien laulukirja. 90 sivua kovissa kansissa, 210 laulua. Hinta 50 penniä, 100 kapp. 35 markkaa.

Vielä saa Kansanvalistus-seuran kautta ostaa Raittiuden Ystävien kustantamat:

Varpunen. I. Raittiuden Ystävien laulukirja. 85 sivua, 92 laulua. Vaatekansissa 50 penniä.

Toivon Lilton Laulukirja. 90 sivua. 212 laulua ja virttä. Kovissa kansissa 25 penniä.

Laulukirjoja nuottien kanssa.

Yksinäisiä lauluja. Toimittanut J. P. Hannikainen. Ilmestynyt 4 vihkoa à 48 siv. 8:o, jotka yhteensä sisältävät 199 laulua. Hinta vihkolta 50 penniä. Viides vihko painossa.

Edellisessä mainittu „Laulukirja kansanopistolle ja kansalle“ sisältää samat laulut ja samassa järjestyksessä, mutta ilman nuottia. Sen kaksi tähän asti ilmestynyttä vihkosta sisältää 134 laulua.

Kansanopistokurssien nuottikirja. 173 sivua. 120. Vaatekansissa. Hinta 4 markkaa 50 penniä.

200 yksinäisesti sovitettuna laulua ja virttä. Kansanopistokurssien laulukirja sisältää samat laulut ilman nuottia.

Suomen Raittiusyhdistyksen Nuottikirja. Sisältää nuotit Varpuksen, Toivon Lilton Laulukirjan ja Hoppets Härin laulukirjan lauluin. 140 sivua 8:o. Vaatekansissa. Hinta 3 markkaa.

157 1280

Laajaa leviämistä ansaitsevia pikkukirjasia.

Ensimmäinen alempana luetelluista kirjoista koskee nykyhetken oloja. Se on kirjoitettu toivorikkaassa hengessä, mutta ei odota nykyisten epäkohtien pikaista korjausta. Kehottavien ja varoittavien sanojensa takia ansaitsee se lukemista ja leviämistä. Muutkin alempana luetellut kirjaset koskevat tärkeitä asioita ja niiden pitäisi joutua kaikkien luettaviksi.

Ne jotka tahtovat näiden kirjojen leviämistä edistää ja ostavat vähintään 100 kapp. saavat ne 50% alennuksella, jos tilausta maksu seuraa. Osoite: Kansanvalistus-seura Helsingissä.

Latvala, J. W.: Vakava perustus.

Mietteitä nykyisten olojemme johdosta.
43 siv. Hinta 35 penniä.

Tarkkanen: Siirtolaisuudesta.

35 siv. Hinta 25 penniä.

Hjelt, Vera: Itsekasvatus.

20 siv. Hinta 25 penniä.

Meurman: Fuho Pynninen ja kansakirjastot.

24 siv. Hinta 25 penniä.

Päivärinta: Mitä kansanopisto tarkoittaa.

47 siv. Hinta 60 penniä.

Diakonissatoimi.

38 siv. Hinta 50 penniä.

Lilius, Anna: Emäntien henkinen vaikutus ympäristöönsä.

16 siv. Hinta 25 penniä.

Erjō-Koskinen: Rikkaudesta.

22 siv. Hinta 15 penniä.

Kansanvalistus-seuran

LEHTISIÄ.

Pieniä huokeahintaisia vihkosa laajaa leviämistä varten on viime aikoina meidän maassamme ilmestynyt paljo. Kansanvalistus-seuran kokoelma tällaista kirjallisuutta sisältää kaikkiaan yli kuusikymmentä eri vihkosta, jotka aineensa puolesta ovat hyvin erilaisia ja siten tarjoovat verraten runsasta valikoimisen varaa. Jos vähintään **25 kappaletta** ostetaan, myydään nämä kirjaset suurimmalla alennuksella siten että 16 sivuiset maksavat 5 penniä kappaletta, 8 sivuiset 2½ penniä, kaikki valmiiksi nidottuina. — **Kaikissa on kuva.**

Kansanvalistus-seuran lehtiset ryhmitetyt aineensa mukaan.

Opettavaisia kertomuksia.

16 sivuisia.

Ennustus. Kirj. Maria.
Ihullu Heikki. Kirj. Maria.
Kuollutko vai valekuollut. Kirj. M. R.
Katri Saarela. Kert. kideille. Kirj. Math. Roos.
Tule omillasi toimeen. Kirj. Maria.
Opeta lapsesi tottelemaan. Kirj. M.
Omenapuitten turvissa. Kirj. E. F.
Miten maitotalous tuli päätukeeksi Maunolan talossa. Kirj. E. F.
Myllyperän emäntä eli lehmät eivät lopultakaan tulleet kotia. Kirj. Väinö Kataja.

8 sivuisia.

Neljän käsky. Kirj. Maria.

Eri lailla jaettu. Kirj. Maria.
Kuinka Kalle Heikistä tuli raittiusmies. Kirj. Maria.
Milloin ja missä kuolema tapahtui? Kirj. M. R.
Vaikasti opittu laksy. Kirj. E. L.
Kasvatusko sen teki? Kirj. Maria.
Kesävieraita. Kirj. Maria.
Sydänmaankylän kansakoulu. Kirj. Juhani Aho.

Taloutta koskevia.

16 sivuisia.

Apulaanitusaineet ja niiden käyttäminen maanviljelyksessä. Kirj. J. E. S.

Lypsämisestä ja koelypsy. Kirj. J. E. S.
 Rikkaruohojen hävittäminen. Kirj. Tri Karbe.
 Kaskiviljelyksestä. Kirj. F. G. Bergroth.
 Kookkaa metsäpuitten siemeniä. Kirj. P. W. Hannikainen.
 Omenapuitten turvissa. Kirj. E. F. F.
 Miten maitotalous tuli päätukeeksi Mannolan talossa. Kirj. E. F.

8 sivuinen.

Hätäleivästä.

Terveystenhoitoa koskevia.

16 sivuisia.

Miten meidän tulee vastustaa kole-
 raa. Kirj. Jarl Hagelstam.
 Raskaudenajan terveydenhoidosta.
 Kirj. A. Törngren.
 Voimistelun vaikutuksesta tervey-
 teemme ja kehitykseemme. Kirj.
 Ivar Vilskman.

Elämäkertoja.

16 sivuisia.

Uno Cygnæus. Kirj. Maikki Friberg.
 Sakari Topelius. Elämäkerta ja ru-
 noja.

Runoutta.

16 sivuisia.

Klaus Kurki ja Elina rouva.
 Kanteleen synty ja Väinämöisen
 soitto.
 Väinämöinen ja Joukahainen.
 Aino neito.
 Häälälauluja.
 Kuun ja päivän pitästäminen Pohjolan
 kivimäestä.

Kaikki jo ilmestyneet 61 lehtistä saa lähettämällä seuralle postissa 2 markkaa 20 penniä.

**Tilataan osoitteella: Kansanvalistus-seura
 Helsingissä.**

Kuolon onkeli. Runoillut J. G. Vallin.
 Suomennos.

8 sivuisia.

Ritvalan helkkavirret.
 Runolaulu Pyhästä Henrikistä.
 Lalmanti ja Inkeri y. kolme m.
 Kantelettaren runoa.
 Luuastettava neiti y. kolme m.
 Kantelettaren runoa.
 Naimisen edellä ja naimisen jälkeen.
 Suomalaisia sananlaskuja.
 Suomalaisin arvoituksia.

A. Oksasen runoja.
 Suonion runoja.
 J. L. Runebergin runoja.
 Arvi Jänneksen runoja.
 Aleksis Kivi. Runoja.
 Kasimir Leino. Runoja.
 Olli Vuorinen. Runoja.
 J. H. Erikko. Runoja.
 Kansanopistoruno. Koululinna. Ru-
 noillut J. H. Erikko.
 Sakari Topelius. Runoja.
 Fredrik Cygnæus. Runoja.
 Joos. Julius Wecksell. Runoja.
 Lauri Stenbäck. Runoja.
 Paavo Cajander. Runoja.
 Kaarlo Kramsu. Runoja.

Sivistysrientoja. Eläinsuojelusta.

16 sivuisia.

Kansakirjastoista. Keskusteluja lu-
 kutuvassa.
 Kansanopistoista. Kirjoitti J. A. H.

8 sivuisia.

Sydänmaankylän kansakoulu. Kirj.
 Juhani Aho.
 Kansanopistoruno. Koululinna. Ru-
 noillut J. H. Erikko.
 Oikeutta laakille. Eläinsuojelusta.
 Kirj. C. Ullner.

TAIKALYHTYJÄ.

Kansanvalistus-seura on hiljakkoin laajentanut toimintaansa siten, että seuran välityksellä saa ostaa taikalyyhtyjä ja lainata niillä näytettävää kuvasarjoja. Senraavia lyhtyjä pidetään varastossa taikka hankitaan tilauksesta.

N:o 1. Lakeerattu tinainen lyhty.

Objektiivinen akromaattinen, 15 cm fokusvälinen messinkisissä kehyksissä ja säädettävä hammassavutoella. Tinainen kuvapuitteiden sija, valodijylamppu kolmella 5 cm sydämellä ja jäsenetyillä savutorvella, joka sopii lyhdyn edustan alaiseen komeroon. Lakeerattu rautalevylaatikko. Hinta 50 markkaa.

N:o 2. Rautalevyinen lyhty.

Muutoin samanlainen kuin edellinen, mutta lyhty rautalevystä ja objektiivin ja kondensaattorin välisen edustatorvin messinkinen. Lakeerattu rautalevylaatikko. Hinta 60 markkaa.

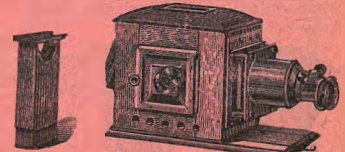
N:o 3. Mahonkipuinen lyhty.

Lyhty vuorattu rautalevyillä, ovissa messinkipuitteiset ikkuna-

reiat, kuvapuitteiden sija rautainen, objektiivinen akromaattinen, 15 cm fokusvälinen, hammassavutoella, lamppu kolmella 5 cm sydämellä, savutorvi jäsenetty. Lyhtyyn kuuluu maalattu puinen lukittavalla ovelta varustettu nahkahihnasta kannettava laatikko. Hinta 85 markkaa.

N:o 4. Mahonkipuinen lyhty.

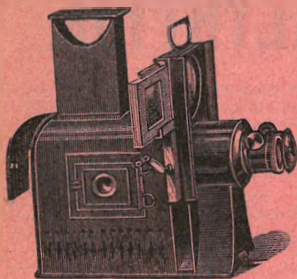
Samanlainen kuin N:o 3 mutta kuvapuitteiden sija kokonaan messinkinen, samoin kondensaattorin ja objektiivin välisen vaihtotorvin, hammassavutoella kaksinaisella kiertimellä, objektiivin kehysesstä reikä värilasia varten ja silmänräpäytysulkija. Hinta 110 markkaa.



N:o 4. Mahonkipuinen lyhty.

N:o 5. Rautalevyinen lyhty.

Lyhty kokonaan rautalevystä paitsi edustaa eli kuvapuitteiden sija ja vaihtotorvea kondensaattorin ja objektiivin välillä, jotka ovat messinkisiä ja varustetut messinkisellä jalustalla. Kuvapuitteiden sija avoin, niin että ne voidaan laskea sisään ylhäältäkin päin. Objektiivissa kaksinaisnainen hammassavutoe, silmänräpäytysulkija ja reikä värilasia varten. Lamppu 3 sydäminen. Savutorvi lykättävä lyhdyn edustan alaiseen komeroon. Rautalevyinen nahkahihnasta kannettava laatikko. Hinta 100 markkaa.



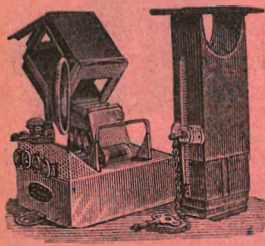
No 6. «Tolvon Lillan lyhty».

No 8. Rautalevyinen lyhty,

patentissa samaa rakennetta kuin No 5, mutta varustettu enemmän valoa antavalla Stockin patenttilampulla ja 17,5 cm fokusvälisellä objektiivilla, joten lyhty kauempaan varjostimesta luovaa yhtä suuren kuvan kuin muut lyhty-numeromme, joissa kaikissa on 15 cm fokusväliset objektiivit. Tämä suurempi fokusväli on edullinen, milloin kokoushuone on laajempi. Rautalevyinen nahkahihnasta kannettava laatikko. Hinta 130 markkaa.

Erikois-osa ja muita tarpeita.

Tavallinen lyhdyssä käytettävä kolme-sydäminen öljylamppu. Hinta 12 markkaa.



Stockin patenttilamppu.

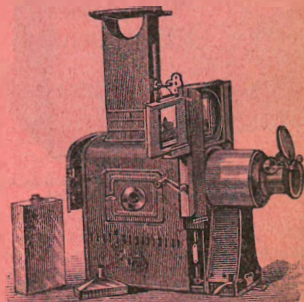
vaan ovat erikseen ostettavat. Hinta 2 m. 50 p.
Vaatevarjostin pumpulikankaasta ilman ompelua 2., m. pituinen ja levyinen. Hinta 20 m:kkää.

No 6. Lakeerattu tinainen lyhty.

joissa on sija kahdelle kuvaramille yhtä aikaa. Sillä tapaan voi peräkkäin näyttää lukkuvia ja tavallisia kuvia ilman sitä haititsevaa värinäytystä, joka syntyy tavallisia lyhtyjä käytettäessä, kun toinen raami otetaan pois ja uusi pannaan sijaan. Kone lakeerattu kuten No 1, hammasvaihde kaksinasaisella kiertimellä, silmänräpäyssulkija. Lukolla suljettava puulaatikko varustettu nahkahihnalla. Hinta 85 markkaa.

No 7. Rautalevyinen lyhty,

muuten samaa rakennetta kuin edellinen mutta vahvempi. Stockin patenttilampulla varustettu ja suljettu rautalevylaatikkoon. Hinta 150 markkaa.



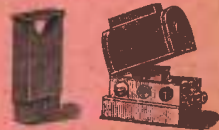
No 7. «Tolvon Lillan lyhty».

Tavallinen neljä-sydäminen lamppu. Hinta 16 markkaa.

Stockin patenttilamppu. Lampun edessä on ohut lasilevy ja takana kiillohussukalevy ja lampun mukana seuraa rautalevysojot, jolla lasia varjellaan, kun lamppu ei ole käytännössä. Lamppuun kuuluva savuttorvi on hienommin tehty kuin tavallisiin lampuihin kuuluva ja varustettu hammersvaihdekierröksellä, jolla ilmanveto tarkkaan saadaan järjestyksi. Hinta 32 markkaa.

Kuvauslaitteet, lykkätyt, eivät seuraa lyhtyjä.

Hinta 2 m. 50 p.



Tavallinen lamppu

Puulaatikko, johon sopii lyhty, varjostin, kuvapuitteet, ja joka siis on tarpeellinen etenkin matkustavalle luennoitsijalle. Laatikkaa seuraa vielä öljykannu, lampunsäksät, vasara, 3 lampunlasia ja 6 lumpunsydänää. Hinta 32 markkaa 50 penniä, ja jos siihen vielä lisätään vaatevarjostin ja kuvapuitteet 55 markkaa.

Laatikko, kolmijakoinen 50 lasikuvaa varten. Hinta 2 markkaa 50 penniä.

Lukulamppu, jonka avulla sopii muuten pimeissä huoneissa lukea esitelmät. Hinta 7 markkaa 50 penniä.

Kynttilät lukulamppua varten. Hinta tusinalta 75 penniä.

Kuvia

on yli 100 eri sarjaa hinnattavana, joista täydelliset luettelot on saatavissa. Lainaushinta on 10 penniä kavalta ja kerralta. Kuvat ovat välttämättömästi lähetettävät heti käytettyä takaisin.

Luentoja tai muuta kuvien kanssa käytettävää tekstiä on suomeksi saatavissa muutamia kuvasarjoja varten, mutta ei vielä kaikkiin. Uusia kuitenkin koetetaan hankkia.

Täydelliset hintaluettelot saadaan pyynnöstä ilmaiseksi.

Kansanvalistus-seura Helsingissä.

Vuorikatu 9.



Alkohoolittomia
Rypäle- ja Hedelmäviinejä

myydään Aptekeissa, Rohdos- ja Siirto-
maantavarakaupoissa.

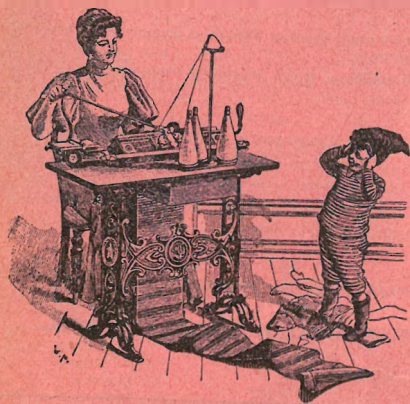
Päävarasto Suomessa

Ernst Jäderholm'illa.

Helsinki, Annankatu 18.

Perssonin ruotsalaisia

↔ Kutomakoneita ↔



Näillä koneilla vo-
valmistaa kaikellai-
sia kodissa tarvitta-
via esineitä, niinkuin
uutimia, poikain pu-
kuja, hameita, alus-
vaatteita, naisten röi-
jyjä, sukkia, sääryst-
imiä, kintaita j. n. e.

Koneita on enti-
sestään paljo paran-
nettu ja on erittäin
huomattava, että ne
ovat varustetut las-
kukoneella, joka
yhteydessä malli-
korttien kanssa
suuresti huoventaa

toitten valmistamisen oppia. Koneita myydään myös kuukauti-
silla vähennysmaksuilla, ja saa ostaja ilmaiseksi opetusta kuto-
misessa.

↔ Villalankaa ↔

runsas valikoima a S:nk. 5: 50 — 18: — kilolta.

Kudottuja tavaroita

niinkuin sukkia, säärystimiä, poikain pukuja, lasten vaatteita,
naisten röijyjä, merimiehenpaitoja j. n. e.

*Kutomanenuloja ja lisäosia. Mustia hamekankaita,
kure- ja terveysliivejä, alushameita y. m.*

Helsinki, Mikonkatu 2.

Telef. 1332.

Turku, Linnankatu 17.

Telef. 289.

Wilpuri, Aleksanterink. 27.

Telef. 748.

Th. Neovius.

Insinööri.

N
pääas
5. rot
antav
17. a e
ten r
yhtä
nume
fokus
solcus
huon
nahk
Hinta

koln
12 ir

va



Samuel Werner v. Troil.

Kansanvalistus-Seuran

Kalenteri

1901.

Rahdeshymnien esimmäinen vuosikerta.



Helsingissä, 1900.

Kansanvalistus-seuran kustantama.

Merkkien ja lyhennysten selityksiä.

☉ Aurinko. ☿ Uusi kuu. ☽ Ensimmäinen neljännes. ☾ Täysi kuu. ☿ Viimeinen neljännes. S. lihawalla painettu numero merkitsee Wenäjän kruunun pyhäpäivää. 15 lihawalla painettu numero merkitsee Wenäjän kruunun pyhäpäivää. a. aamu. i. illalla. Ⓞ 9,45 a. on luettava: kuu syntyy kello yhdeksän ja neljäkymmentäviisi minuuttia aamulla. Ⓞ 9,4—3,8: aurinko nousee kello yhdeksän ja neljä minuuttia aamulla ja laskee kello kolme ja kahdeksän minuuttia illalla.] kuuluu edelliseen päivään [kuuluu seuraavaan päivään. Niitä on joka paikassa määrätty Helsingin ajan mukaan.

Numerot „muistiinpanojen“ edellä merkitsevät päivämäärää.

Muistiinpanoissa merkittyjä obligatсионilainoja.

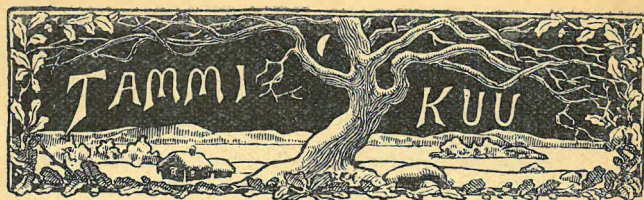
	Procto.
Suomen valtion Erlanger ja Voikain kansa tehty pallintolaina w. 1868, josta on 10 Taalerin obl.	0%
Suomen valtion Suomen pankin h. m. kansa tehty konverttauslaina w. 1889, josta on 500—2,000—5,000 Saikjan marjan obl.	3 1/2%
Suomen valtion Suomen pankin h. m. kansa w. 1895 otettu laina, josta on 500—1,000—5,000 marjan obl.	3 1/2%
Suomen valtion Suomen pankin h. m. kansa w. 1898 otettu laina, josta on 500—1,000—5,000 m. obl.	3%
Suomen Hypoteekki-yhtiön Suomen Yhdyspankin h. m. kansa tehty konverttauslaina w. 1884, josta on 500—1,000—2,500—5,000 Suomen marjan obl.	4 1/2%
Suomen Hypoteekki-yhtiön W. A. v. Kotjärdin kansa tehty konverttauslaina w. 1887, josta on 500—2,000—5,000 m. obl.	4%
Suomen Hypoteekki-yhtiön w. 1895 otettu laina, josta on 500—2,000—5,000 m. obl.	3 1/2%

Helsingin kaupungin w. 1876 otettu 5% ja w. 1882 ja 1892 otetut 4 1/2% lainat. Helsingin seurakunnan w. 1891 otettu 4 1/2% ja 1895 ja 1896 otetut 4% lainat. Borin kaupungin w. 1871 otettu 5% ja 1890 otettu 4% laina. Dulun kaupungin w. 1891 otettu 4 1/2% ja 1895 otettu 4 1/2% laina. Turun kaupungin w. 1885 otettu 4 1/2% laina. Niolainakaupungin w. 1885 ja 1893 otetut 4 1/2% lainat. Tampereen kaupungin w. 1887 otettu 4 1/2% ja 1895 otettu 4% laina. Viipurin kaupungin w. 1887 ja 1892 otetut 4 1/2% ja 1896 otettu 4% laina. Suomen kaupunkien Hypoteekkilasau w. 1895, 1896 ja 1897 otetut 4% lainat. Suomen Yhdyspanki w. 1895 otettu 3 1/2% laina. Rauman kaupungin w. 1896 otettu 4% laina. Pohjoismaiden pankin w. 1897 otettu 4% laina.

Helsingissä, 1900.

Osakeyhtiö Weilin & Göös Aktiebolag.

Kesj. Alesj. Yhtiöistön kirjapaino.



7	7		7
		Hebr. 13: 8-16 — Gal 55: 1-9.	
1	T. Uud. w. p.	— 1900, Souf. 19	
2	R. Apeli, Set	⊙ 9,7—3,0] 20	
3	T. Genot	⊙ 9,6—3,3 21	
4	P. Tiittus	[⊙ 9,5—3,7 22	
5	L. Simo	⊙ f. 1,53 a. 23	
		2 Kor. 4: 3-6. — Joh. 8: 12.	
6	S. Loppiauinen	24	
7	M. Autusti	⊙ 9,3—3,10 25	
8	T. Kotomalko		
9	R. Weikko	⊙ 9,1—3,14 27	
10	T. Niku	28	
11	B. Kauha	⊙ 8,58—3,18 29	
12	L. Toini	⊙ f. 10,18 i. 30	
		Hebr. 3: 1-8. Joh. 7: 14-18.	
13	S. I f. Loppiaisi.	8,56—3,22 31	
14	M. Feeliks	1901, Tammit. 1	
15	L. Siiviä	⊙ 8,53—3,27 2	

Muistiinpanoja:

Jumalalla onnen ohjat, Luo-
jalla lykyri avaraimet, ei kate-
hen kainalossa, pahan suo-
wan formen päässä.

Suomal. Kirjallisuuden Seur-
ran määräämät kokoukset
pidetään lukukausien aikana
ensimmäisenä festiivi-iltona
kuukausin kuussa.

Kansanvalistus-seuran jäsenra-
hat kootaan vuoden alussa.
2. Dulun f. 1881 w:n obl. ar-
wotaan ja korfoli-pit sekä ar-
wotut obl. lunastetaan.

Willaitset vuoden 12 enfi päi-
wää, sellaitset vuoden 12
kuukautta.

Muistettavia päiviä Suomen kansan historiasta.

1. Hirveä pakkasen alkua Norjan tuntureilla, Armfeltin armeijan perähtäessä 1719. Suurin osa väestä huoletoi luon.
2. Valitushoitaja Swante Simure + Westeräsiä 1512. Suomen kansanvalitustien perustaja Uno Chygnaeus + Helsingissä 1888.
3. Vuonnontuttija William Nylander * Oulussa 1822. Kirjailija ja säveltäjä Kaarle Collan * Jämsällä 1828.
4. Maalaaaja Aleksanteri Lauraeus * Turussa 1783. Suomen ensimmäinen säästöpankki avattu Turussa 1823. Saiman enfi numero ilmestyy Kuopiossa 1844.
5. Wendjän leskariinna Elisabet Petrovna + Pietarissa 1762.
6. Kreivi Aleksanteri Armfelt + Pietarissa 1876, 34 vuotta oltunsa Suomen ministerivaltiojärjestyksenä. Maamme laulun säveltäjä Fredrik Pacius + Helsingissä 1891.
7. Paavi Gregorius kehottaa sotaan Karjalaisia vastaan 1230.
8. Reduktivoin-toimikunta alottaa työtään 1681.
9. Vuonnontuttija Pietari Forskäl * Helsingissä 1732. Remiantuttija Pietari Adolff b. Bunsdorff + Helsingissä 1839.
10. Kuningas Ruudaa III * Tukholmassa 1746 (uusi ajanl. 24 p.).
11. Runoilija Safari Topelius * 1818, Ruudnäsin kartanoissa.
12. Suomen ensimmäinen janomalehti-numero, Portthanin toimittama, ilmestyy 1771. Valitiemies kreivi Kaarle Erik Wannerheim + Turussa 1887.



Luft					
16	R. Ilmari			3	2. Porin f. 1871 w:n I. forfol. ja arw obf. lunošetetaan.
17	T. Antton	○ 8,49—3,31		4	2. Wiipurin f. 1887 ja 1892 w:n I. forfol. lunošetetaan.
18	P. Warma			5	2. Suom. kaup. Ohj. kašjan 1895 ja 1897 w:n obf. arwotaan ja 1895, 1896 ja 1897 w:n I. forfol. liput lunošetetaan.
19	E. Heikki	○ 8,46—3,36		6	
Eſej. 2: 11—16. — Joſ. 4: 5—26.					
20	S. 2 f. Loppiaif. Jaabian			7	Markkinat.
21	M. Aune	☉ f. 4,16 i.]		8	8. Jyväskyläsfä 2 päivää.
22	T. Woitto	○ 8,42—3,41]		9	10. Kuopiosja 2 p.
23	R. Emma	○ 8,38—3,46		10	15. Turusja 2 p.
24	T. Erkki, Cero			11	29. Hämeenlinnasja 2 p.
25	P. Paavo	○ 8,34—3,51		12	Toripäivät.
26	E. Wiljo	[○ 8,30—3,56		13	8. Niomantin pitäjän kirkonkyläsfä.
Eſej. 11: 1—10. — Joſ. 4: 27—42.					
27	S. 3 f. Loppiaif. Kultimo			14	8. Suojärven Warpatyläsfä.
28	M. Kaarle	☉ f. 11,32 a.]		15	24. Porwoosja.
29	T. Tammi	○ 8,26—4,2		16	29. Sortavalasja 2 p.
30	R. Gunilla			17	
31	T. Alii	○ 8,21—4,7		18	

16 Muinaistutkija ja taiteilija Elias Brenner + 1717 Tukholmasja. Luonnontutkija Gerit Lazman + 1796 lähellä Tobolstia. N. A. Urype saa oikeuden käyttää höyrylaivaa Saimaan vesistösfä 1833. Jumalainköpintutkija Alfes Fredrik Granfelt + 1892 Jattulassja.

17. Ehrenswärd Helsingisfä 1749; Wiaporin rakentaminen aljetaan.
18. Kielentutkija Antti Juhana Sjögren + 1855 Pietarisfä. Kreivi F. W. R. Berg, Suomen ent. kenraalikuvernööri, + 1874 Pietarisfä.

19. Suomen apostoli, piispa Henrik + 1158. Suomen lähetykseura perustettu 1859. Waltiopiäivät avataan 1885.

20. Piispa Juhana Gezelius vanhempi + 1690. Rovasti Jaakko Stenius vanhempi („Perppi-Jaakko“) + 1766. Tammikuun walioikunta kotoontuu 1862. Proffessori Safari Joakim Cleve + 1900.

21. Waltiopiäivät avataan 1888.
22. Kustaa Adolff awaa waltiopiäivät Helsingisfä 1616. Sotapäällikkö J. V. Sandels + 1831. Kielentutkija Kustaa Renvall + 1841.

23. 1734 vuoden laki vahvistettu 1736. Safari Topelius vanhempi + 1831 Proffessori Fredrik Wilhelm Pipping + Helsingisfä 1868.

24. Waltiopiäiväjärjestys annettu 1617. Waltiopiäivät avataan 1892, 1891 ja 1899.

25. Maunu I walittu piispaſsi 1291. Gerit XIV pantu arwostaan 1569. Suomen hiiptäällikkö, kreivi Kaarle Nierohi + 1712 Pernajasja. Waltiopiäivät avataan 1897.

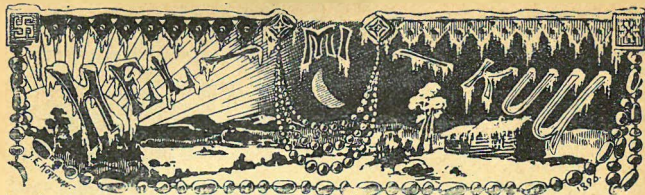
26. Waltiopiäivät avataan 1867 ja 1894.
27. Suomen taideyhdistys perustettu 1846. Herännäisyyden perustaja Paavo Innoſalainen + 1852. Waltiopiäivät avataan 1877 ja 1900.

28. Antio perustettu Turkuun 1630. Keisari Pietari I + 1725 Pietarisfä. Kirjailijatar Saara Wadlin + Tukholmasja 1846. Lainopintutkija Juhana Jaakko Nordström saa eronsa Suomen palveluksesta 1846.

29. Uno Ohgnaeus tulee kansatonlajien ulitarſtajasſi 1861.

30. Kaarle X lähtee Wähän-Velthin yli 1658. Juhana Wilhelm Snelman nimitetään proffessoriksſi 1856.

31. Ensimmäinen juna Helsingin—Hämeenlinnan radalla kulkee 1862.



kuu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	1 P. Birkko	8,19—4,10	Tamk.	19	2 L. Maar.	kirfont.	—	Aira	20					
	Etsi. 52: 9—10. — Joh. 1: 16—18.													
	3 S. Rynttiläm. p.		Suuqo	21	4 M. Pellerwo	☺	£ 5,10 i.]		22	5 T. Aagaata	⊙	8,9—4,20		23
	6 K. Laina			24	7 T. Rifard	⊙	8,4—4,26		25	8 P. Malkki				26
	9 L. Kaima	⊙	7,59—4,31		27									
	1 Kor. 1: 20—25. — Joh. 17: 35—43.													
	10 S. S. Sefagesima		Olina	28	11 M. Dpri	⊙	7,53—4,36		29	12 T. Olma	⊙	£ 7,52 i.]		30
	13 K. Sulo	⊙	7,48—4,42		31	14 T. Walee	7,45—4,44	Hesmit.	1					

Wniisttinpanoja:

- Turun t. 1885 w:n obl. ar-
votaan tämän kuun edelli-
sellä puoliestolla ja korko-
liput sekä arv. obl. lunast.
1. Walt. palk. oblig. sarjat arv. ja arv. obl. lunastetaan.
 1. Waltion 1898 wuoden obl. arvotaan.
 1. Oyp. yhtiön 1895 w:n obl. arvotaan.
 1. Wiipurin t. 1896 t. korkol. ja arv. obl. lunastetaan.
 1. Peuran rauhoitusaita alkaa
 2. Rynttilänpäiv. jättää pois-
muuttava lampuoti puolet
huoneista jälkeensä tulijalle.
 5. J. L. Runebergin syntymä-
päivä.
 9. Pitäkirjoittajayhdistyksen
vuosipäivä.

1. Wenderin kalabaliikki" 1713. Kansantaloudentutkija, roivasti Matti Chybenius + Koffolassa 1803. Kustumus Porwoon waltiöpäiwille annettu 1809.
2. Helsingin waltiöpäiwäpäätös annettu 1616. Rowasti Jaakko Stenius nuorempi („Kosti-Jaakko") * 1732.
3. Waltionhoitaja Sten Stunre nuorempi + 1520. Piispa Juhana Geze-
lius iwanhempi * Ruotšissa 1615.
4. Uusi lutto- ja koulujärjestys annettu 1724.
5. Juhana Ludwik Runeberg * Pietarjaaresa 1804. „Kosti-Jaakko", Pie-
listen kirkkoherra Jaakko Stenius + 1809.
6. Torfel Rnuutinpöika mestattu 1306. Kaarle X lähtee Non-Weltin yli
1658. Metus tunnallishallituksesta maalla annettu 1865. Waltiöpäiwät awataan 1872.
7. Ulvila jaa kaupungin oikeudet 1365. Entinen kuningas Ruustaa IV Wa-
doff + 1837 Sveittin S:t Gallenisä. Runoilija Fredrik Chygnaeus + Helsing-
issä 1881.
8. Kansallisosakepankki alkaa toimensa Helsingissä 1890.
9. Historiantutkija Juhana Ardenholtz * Helsingissä 1695. Runoilija
Frans Mikael Franzén * 1772 Dulnäsä.
10. Kauppa- ja purjehbusjäantö annettu 1614. Piispa Jitak Rothowius +
Turussa 1652.
12. Kuningas Wadoff Fredrik + Tukholmasa 1771.
13. Kuningas Kaarle X + Östeborgissa 1660. Kieletutkija Ruustaa Bertt
Euren + Hämeneinnassa 1872.

Februarius.

Decorative header with geometric patterns and a flourish.

Blank lined area for text entry.



Lu	N	Muistinpäiviä:
1 P. Alpo 7,3—5,24	16	1. Puoleksi muoketki peätattu palkollinen puhtaköön päästökirjauja maaliskuun kuuksia.
2 P. Janny	17	17. Tästä kuussa arivotaan Borin kaupungin l. obl. v. lta 1871.
1. men. Kufouk. Amos. Hof. 13: 9. Puolip. f. Ef. 30: 9—10. Ehtoos Amos 5: 4.		1. Walt. 1889 l. obl. arivotaan.
3 S. 2 f. Paast. Kaukomieli	18	1. Walt. 1895 l. korfotiput ja arivot obl. lunastetaan.
4 M. Adrian (C) 6,57—5,29	19	1. Opp. yhtiön 1884 l. korfotiput ja arvo obl. lunastetaan.
5 T. Siro (C) f. 9,44 a.	20	1. Wiipurin kaupungin 1887 ja 1892 l. obl. arivotaan.
6 K. Kundoif (C) 6,51—5,34	21	1. Borin l. 1890 l. obl. arivotaan.
7 T. Lailla (C) 6,45—5,39	22	1. Tampereen kaup. 1895 l. korfotiput lunastetaan.
8 P. Wilppu	23	1. Heinäsuoran, haaban, jousijuurian, tavin, heinätaavin, ristikuurian, lapajuurian, telkin, kolson eli piffatitiven, meriteeren, jousifotkan, tunturifotkan, allin, haahlan, joutienen, metsähanhen, lehtokurpan, lahvaanmuohen, ruisraakan, kuovin, tunturiturmitkan, vorkojen, suotulaisen, toirasmetson, roasteeren, vyyri, metsätanan, jänneksen, vastaan ja tilhin rauhoitustaita altaa.
9 L. 40 Marttyyr. (C) 6,39—5,44	24	
Ef. 5: 1—9. — Joh. 7: 19—31.		
10 S. 3 f. Paast. Aura	25	
11 M. Harras (C) 6,33—5,49	26	
12 T. Korjus, Reko [C] f. 2,46 i.	27	
13 K. Usko (C) 6,27—5,54	28	
14 T. Matilda Maalisk	1	
15 P. Niisto (C) 6,21—5,59	2	

1. Talonenharrastaja Pietari Juhana Bladh + 1816 Närpiössä.
2. Jaakko De la Garbie valloittaa Kätkijälmen 1611. Keisari Mikolai + 1855 Pietarissa.
3. Kuopio saa kaupungin oikeudet 1782. Aleksanteri II hyväksyy ehdotuksen Helsingin—Hämeenlinnan radasta 1857.
4. Uusalan kotoonksen rakkaisena päätös tehty 1593. Wiipurin läänin järjestämiskomitea kotoontuu 1812. Kadettikoulu alkaa Haminassa 1821. Vuoli miljoonaa kansalaista allekirjoittaa anomuksen Suomen perustuslakien turvaamisesta 1893.
5. Tammituon valiofunta päättää tyhönä 1862.
6. Wilhelmin kaupunki perustettu 1838.
7. Kreivi Robert Henrik Rehbinder + Pietarissa 1841, lähes 30 vuotta oltuaan ministerivaliostieerinä. Kreivi Berg nimetty Suomen kenraalikuvernööriksi 1855.
8. Piispa Maunu Olavinpoika Tavast + 1452 Raantalissa.
9. Keisari Aleksanteri III * Pietarissa 1845.
10. Vuorineuvos John von Julin + 1853 Helsingissä.
11. Piispa Maunu Niilonpoika Stjernfors + 1500. Jaakko de la Garbie tulee armeijan kausja Moskovaan 1610. Aleksanteri III antaa kirjeen Suomen kansan rauhoittamiseksi 1891. Runoilija Satai Topelius + Kotiviemellä 1898. Suuri meteori putosi Bjurbölen järveen 1893.
12. Piispa Konrad Vitiz + Kuusistossa 1489. Ruuska IV Adolf otettu vangiksi 1809. Aleksanteri II murhattu 1881.





Luft.			M.
16	L. Kautowalta		3
Gal. 4: 22—31. — Joh. 6: 21—36.			
17	E. Vuolipaast. J.	Kerttu	4
18	M. Edward	○ 6,15—6,4	5
19	T. Juuso	○ 6,9—6,9	6
20	R. Saattima	● f. 2,33 i.	7
21	T. Pentti		8
22	P. Vihtori	○ 6,3—6,14	9
23	L. Afjel	○ 5,57—6,18	10
Hebr. 9: 11—15. — Joh. 11: 47—57.			
24	S. 5 J. Paast.	Gaabriel	11
Gal. 58: 8. — Luut. 1: 39—45.			
25	M. Maar. Jm.p.	○ 5,51—6,23	12
26	T. Immanuel, Matne		13
27	R. Soini	● f. 6,19 a.	14
28	T. Armas	○ 5,44—6,28	15
29	P. Jonas	○ 5,39—6,33	16
30	L. Guido		17
Filipp. 2: 5—11. — Joh. 12: 1—6.			
31	S. Palmusunn.	○ 5,32—6,38	18

Muistinpäiviä:

- Tästä päivästä ei saa meistästyksessä käyttää toiraa muuhun kuin karhun, juben, ilveksen ja ohman jahiin sekä kettujen peistä ajamiseen. Kettun meistästämyseen lumella peitettyä maalla saa kuitenkin kumernöörin eri luvalta käyttää toiraa huhtikuun 1 p. ään saatta.
- 9. Konfordia-yhdistyksen haaraosastojen vuosikokoukset.
- 10. Taidenyhdistyksen vuosipäivä
- 14. Lähtöpäivä lampuobelille.
- 15. Öpp. yhtiön 1887 I. for. ja arv. obl. luastetaan.
- 16. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran vuosikokous Helsingissä
- 21. Kevätpäivän tajuus.
- 25. Wanteusyhdistyksen vuosikokous.

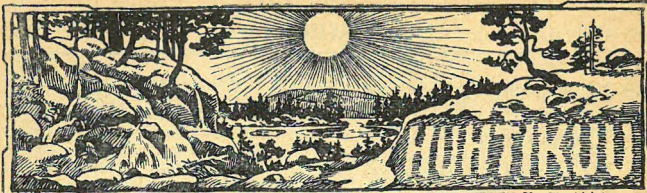
Marttiinat.

- 5. Viipurissa 2 ja Savonlinnassa 2 päivää.
- 7. Torniossa 2 p.
- 12. Viitellissä 2 p.

Toripäivät.

- 5. Ruopiossa 1 ja Lappeenrannassa 2 päivää.
- 12. Kalajoella 2 p.
- 14. Jyväskylässä.
- 21. Kurkijoen 2 p.
- Ylitornion vitäjän kuivalahden ty-lässä maalis- tai huhtikuussa.

- 14. Mattias Mekkanti Castrén tulee ensimmäiseksi suomenkielen prome-soriksi 1851.
- 15. Runoilija Mikael Thoraens * Wöyriössä 1774. Helsingin lyseo alkaa 1831. Tiedemies Juhana Jaakko Merivander † Helsingissä 1848.
- 16. Kustaa III haavoitettu 1792. Henrik Gabriel Porthan † Turussa 1804. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura perustettu Helsingissä 1831.
- 17. Arvid Kurtti wannoo Kivemäessä paaville usollisuutta 1511. Sään-nöllinen liite alkaa Helsingin-Hämeenlinnan rautatiellä 1862.
- 18. Elisabet tarjoo Suomelle itsenäisyyttä 1742. Svartholmia antautuu 1808. Sallittu kirjoittaa suomeksi viirastoissa 1846.
- 19. Sävelnielika Fredrik Pacius * Helsingissä 1809. Runoilija J. J. Westzell * 1839. Elias Lönnrot † Sammatissa 1884.
- 20. Wäliomies, kreivi Fabian Brede * Peipolaissa 1641.
- 21. Barclay de Tolly jääpuu joukkoineen Merenturkun yli Ruotsiin 1809. Juhana Wilhelm Snelman nimetään senaatoriksi 1863.
- 22. Kaarle IX tulee tunintaaiksi 1604. Tähtintutkija J W Arglander * 1799 Memelissä. Jyvästhyä saa kaupunginoiteudet 1837.
- 24. Fredrik I tulee Ruotsiin tunintaaiksi 1720. Mekkanti I Wenäjän keisariiksi 1801. Mekkanti II johtaa Suomen senaattissa keskustelua 1856, ja hyväksyy 1858 kansakoulun-ohjelman Suomelle.
- 25. Fredrik I † Tukholmassa 1751. Rakkojominto Raimulla 1809.
- 26. Turun hiobioston perustaminen päätetty 1640.
- 27. Keisari Mekkanti I vahvistaa Suomen uskonnon, perustuslait ja oi-teudet 1809. Ranska ja Englanti julistavat Wenäjälle sodan 1854.
- 28. Keisari Mekkanti I antaa Porvoon waltioapäivät 1809.
- 29. Kustaa III † 1792. Suomen waltiojäädyt wannooivat Mekkantiille usollisuutta 1809. Pariisin rauha 1856.
- 30. Kreivi Kustaa Mauri Armfelt * 1757 Marttilaissa; wannoo 1811 usollisuutta Mekkanti I:lle.



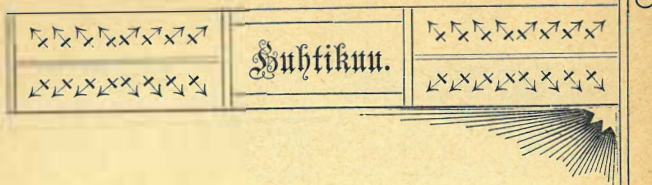
Aprilis. —

kuu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	1 M. Gaarald	Maalisk. 19											
	2 T. Teodorius	○ 5,29—6,40	20										
	3 K. Ferdinand	○ 5,23—6,45	21										
	4 T. Kalerwo	☉ f. 3,0 a.	22										
	Pj. 22: 7—22. — Joh. 19: 25—30.												
	5 P. Pitkaperi.	○ 5,17—6,50	23										
	6 L. Wilho	[Toimi 24											
	1 Kor. 15: 12—21. — Joh. 20: 1—10.												
	7 S. Päättäisp.	○ 5,11—6,55	25										
	2 Kor. 5: 15—21. — Joh. 20: 11—18.												
	8 M. 2 Päättäisp.	Suoma	26										
	9 T. Otto	○ 5,5—7,0	27										
	10 K. Hejtel		28										
	11 T. Utjo	○ 4,59—7,5	29										
	12 P. Julius	☉ f. 5,37 a.	30										
	13 L. Siemä	○ 4,53—7,10	31										

Muistiinpanoja:

2. Pohjoismaiden pankin obl. w:ta 1897 arvotaan ja korokolput lunastetaan.
 14. Pyyntiäita handoilla, rau-doilla, wuwiilla ja myr-tyllä loppuu.
- Henkivakuutus toimitetaan maa-sisk. 15 ja heinäk. 15 p. wälillä.
- Maalis- tai huhtikuussa Rait-tiuden Ystäwien piirien vuosikokoukset.
- Konkordia-yhdistyksen vuosipäi-wä tämän kuun alussa.
- Suom. käfitynystäwien vuosii-kokous tässä kuussa.
- Kiirastuorstaita vastaan kun-tylmää, niin kylmää 40 yötä waikka sulaan weteen.

1. Fredrik Ohgnaeus * 1807 Hämeenlinnassa Suomen Pankki alkaa liit-teenä 1812.
2. Luonnontutkija William Nylander † 1899 Pariisissa.
3. Yhdistys- ja Wakusikirja wawiwistettu 1789. Kotonistutus läsketty 1804. Wängelmäwesi uurttaa Kaimannon kanaan ja alkaa purtaa wetenä Roi-neesen 1830.
4. Markka ja penni määrätään Suomen rahaksi 1860.
5. Lechin tappelu 1632. Kaarle XI † Tukholmassa 1697.
6. Baltiomies, kreivi Arwid Horn * 1664 Halliossa. Sopimus tehdään Wiaporin antamuksesta 1808. Suuriruhtinas Nikolai Turun Akatemian kansleri 1816.
8. Dulun kaupunki perustettu 1605. Senjuurikielto suomenteielistä kirjalli-suutta vastaan ametaan 1850.
9. Suomalaisen kirjallisuuden isä, piispa Mikael Agricola † Undellafirkossa 1557. Kuningatar Kristiina † Roomassa 1689. Elias Lönnrot, Kalevalan. Kan-telettaren, Loitsujen kokoilija * Sammatissa 1802. Hopearaha jäädetty käytettä-wäksi 1840.
10. Piispa Juhana Gezelius nuorempi † 1718 Uplannissa. Julistuskirja Tammitun waltokunnasta annettu 1861.
12. Marsti Klaus Cerikinpoika Flemfug † 1597 Pohjan pitäjässä. Piispa Juhana Terjerus † 1678 Söderköpingsä. Taloubentutkija Pietari Adrian Gadd * 1727 Pirkkalassa.



Substikuu.

Muutt.		Muistiinpanoja:
	Ap. Mat. 3: 12-20. — Joh. 21: 1-14.	29. Suomen Tiedeseuran vuosipäivä.
14	S. 1 f. Pääsiäis. jalk. Substik. 1	31. Useimpien kansanopistojen lufukausi päättyy.
15	M. Linda ○ 4,47-7,15	2
16	T. Zalo ○ 4,41-7,20	3
17	R. Elias ○ 4,41-7,20	4
18	T. Ståheimo ○ f. 11,17 i.	5
19	P. Bernhard ○ 4,36-7,25	6
20	L. Amaalia ○ 4,36-7,25	7
	1 Piet. 5: 1-4. — Joh. 21: 15-25.	
21	S. 2 f. Pääsiäis. jalk. Anselm 8	Kewäturko talven jatko, syys-
22	M. Ailiina ○ 4,30-7,29] 9	rusko kesän jatko.
23	T. Orjö ○ 4,24-7,34 10	
24	R. Albertiina [○ 4,18-7,39 11	Kultainen koti-elanto! jos on
25	T. Marcku ○ f. 5,55 i. 12	vaikea matkalle, niin on
26	P. Kieetus, Wiisa [○ 4,13-7,44 13	helppo hartioille.
27	L. Antamo, Anto ○ 4,13-7,44 14	Sota werassa, se melassa; joka
	Hebr. 4: 9-16. — Joh. 17: 6-10.	nahassa, se rahassa.
28	S. 3 f. Pääsiäis. jalk. Tuure 15	Leikki se kun leipä loppuu, se
29	M. Lyko ○ 4,7-7,49 16	tusta kun tupakka loppuu.
30	T. Marianna ○ 4,4-7,52 17	

14. Solotviev brittää 1879 murhata Aleksanteri II:sta.
15. Aleksanteri II mahmistaa valtiopäiväjärjestyksen 1869
16. Karakolov brittää 1866 murhata Aleksanteri II:ta.
17. Arvid Bernhard Horn † Uplannissa 1742. Kalevalan toinen laitos valmistis 1849.
18. Muinais-tutkija ja taitelijä Elias Brenner * 1647 Koskalyhrössä. Kreivi Aleksanteri Urmfelt * 1794 Riitassa Siitajoen taistelu 1808; Suomen armeijan voittoretti allaa.
19. Ensimmäinen ajetus Suomen kansallisuudesta annettu 1858.
20. Sigismund kuningas † 1632 Warsowassa. Kirkkoihin hautaaminen kielletään 1822.
21. Kotapäällikkö Torsten Ståhånbfse † 1644 Sleswigiissä. Ruolemanrangistuksen toimeenpaneminen Suomessa lakkautettu 1826. Runoilija Lauri Stenbåd † 1870 Koskalyhrössä
22. Muuttajia ensikerran mainitaan Suomessa asuviksi 1286.
23. Ubreessi annetaan tammikuun valtiokuntaa vastaan 1861; Aleksanteri II antaa uudet määräykset sen tehtävistä.
24. Runoilijainpöytäkirja Axel Fredrik Granfelt * 1815 Hausjärvellä.
25. Engelbrett murhattu 1436. Kotapäällikkö Kaarle Zuhana Aldercreutz * 1757 Riialassa. Kewonlahden tappelu 1808.
26. Turku palaa puoleksi 1552. Pietari Brache toistamiseen kenraalimarskalkki 1648. Kotapäällikkö Orjö Kaarle von Döbeln * 1758 Väinöbötinmaalla.
27. Aleksanteri II * 1818 Moskowassa; hänen muistopatsaansa paljastetaan Helsinkiä 1894.



Luft		M	Muistiinpanoja:
1	R. Wappu	4,2—7,54	Hyt. 1884 ja Tampereen
2	T. Utanasius		£ 1887 l. obl. arv. t. kuussa.
3	P. Kistiinpäivä	£ 7,59 i.	1. Pappien vuosi alkaa.
4	L. Roosa	3,56—7,59]	1. Muuttopäivä puoleksi muodeksi pestatuilla palkollisilla (ainoastaan kaupungeissa).
2:nen Kufousp: Manni. Ef. 33: 2. Puolip. f. Ef. 45—25. Ehtoos. Pi. 55: 23.			1. Jos ajanhaarat niin maatiwat, saa kansat. lutuf. tänä päivänä päättyä, ja on opettaja silloin welvollinen pitämään pienten lasten toulua 15 päivään kesäkuuta.
5	S. 4 f. Pääsiäis. jält. Jenny	22	1. Vypriäisten rauhoitus alkaa.
6	M. ALEKSANDRA	3,51—8,4]	23
7	T. Helmi	3,46—8,9	24
8	K. Ulda		25
9	T. Timo	3,40—8,14	26
10	P. Mino	£ 4,18 i.	27
11	L. Dämo	3,35—8,19	28
Hebr. 7: 19 28. — Joh 17: 18—23.			1. Mikolaintaup. 1885 ja 1893 sekä Suomen Yhdyspankin 1895 l. obl. arnotaan ja korfoliput lunastetaan.
12	S. Kufousjuuuntai Lotta	29	
13	M. Floora	3,30—8,24	30
14	T. Gebit	Toukof.	1



Main.



1. Suomen Kirkollisviraston lehti- ja orpolasja perustettu 1842. Henkiwakuutusyhtiö „Suomi“ alkaa toimensa 1890.
 2. Vleinen maanlaki hyväksyttö 1442, uusi Hallitusmuoto 1720.
 3. Kustaa Waasa * Uplannissa 1497. Newantina antautuu wenälaifille 1703. Wiapori famoin 1808.
 4. Ensimmäiset maisterinwihkiäiset Turussa 1643.
 6. Runeberg + 1877 Porwoosja; kuuwafas paljastetaan Helsingissä 1885.
 7. Kielentutija Mattias Wlehanteri Castrén + 1852 Helsingissä.
 8. Kielentutija Antti Juhana Sjögren * Jitiisjä 1794. Uusi kwoiteatteri Helsingissä palaa 1868.
 9. Hdhrvlaitwa lähtee ensi ferta Turusta Tukholmaan 1837. Lehjori Kaarle Niilo Redman + 1838 Helsingissä
 10. Sotapäällikkö Kustaa Horn + 1657 Starasja. Kustaa IV Adolff periliisineen pantu arwostaan 1809. Wlefiis Kiwen „Lea“ näyhetään Helsingissä 1869, rouwa Ra-Winterhjelm päähenkilöinä
 11. Suomenkieli ptiopiiston luennoisja jallittu 1863. Suomen nythinen kansatouluasetus annettu 1866.
 12. Juhana Wilhelm Snelman * 1806 Tukholmasja.
 13. Suuri tulwalo Turussa 1656. Wlioppilasjuhla 1848 Gumtähdhen nittjä; „Maamme“ ensi fertan lauletaan; Chgnaens puhuu isänmaalle.

Mainos.		Muistiinpanoja:	
15 R. Sohvi	○ 3,26—8,28	2	1. Hyv-yhtiön 1895 sekä Helsingin lauv. 1876, 1882 ja 1892 l. kort. ja arvo obl. lunastetaan.
Hebr. 10: 12—18. — Joh. 17: 24—26.			
16 T. Helatorstai	Estér	3	1. Heli. seurat. 1891, 1895 ja 1896. Tampereen t. 1887 ja Rauman t. 1896 lainojen korotkiput lunastetaan.
17 B. Ulma	○ 3,21—8,33	4	1. Wäliton 1898 l. korotkiput ja arvo obl. lunastetaan.
18 L. Tiera, (Erkki)	⊙ f. 7,17 a.	5	2. Heli. seurat. 1891, 1895 ja 1896 l. obl. arvotaan.
Kol. 3: 1—10. — Joh. 15: 18—25.			
19 S. 6 s. Pääsiäi.jält. Emilia		6	7. Muinaismuisto-yhdistyksen vuosi-päivä.
20 M. Liina	○ 3,17—8,38	7	13. Kauna et Flora seuran vuosi-p.
21 T. Kosti	○ 3,12—8,42	8	16. Tämän päivän tienoilla astuu Jesu-aita-alueen valtion rautateillä voimaan.
22 R. Hemminki		9	31. Kotirakentamisen rauhoitusajan viimeinen päivä.
23 T. Lyyli	○ 3,8—8,46	10	„Suunnitelman” muistatoot tämän kuun lopulla suorittaa maalle lähtevät kaupunkilaiset kansankirjastoja paljottain ostamalla.
24 B. Marit	[] f. 7,19 a.	11	
25 L. Urpo	○ 3,4—8,51	12	
Esef. 2: 17 22. — Joh. 15: 10—17.			
26 S. Heluntai. Wilhelmiina		13	
1 Kor 12: 12—27. — Joh. 6: 44—51.			
27 M. 2 Heluntai. Wuokko		14	1. Kivennavan pitäj. kirkonhätäjä.
28 T. Leito	○ 3,0—8,55	15	
29 R. Diva	○ 2,57—8,59	16	14. Turussa ja Salon kauppalassa.
30 T. Taini		17	15. Heinolassa.
31 B. Elli	○ 2,54—9,2	18	17. Jitin pitäjän Kausalan kylässä.
			21. Tammihaaresa.

14. Kuningas Adolf Fredrik * Gottorpiissa 1710. Mainio arkkitehti Kaarle Ludvig Engel + 1840 Helsingissä.
15. Kuningas Kaarle Kuuntinpoika + 1470. Runromyikkäin koulu Kuopiossa perustettu 1862.
17. Turku hävitetään 1198; piispa Folkwino murhataan. Lainopintuttija Juhana Jaakko Nordström + 1874 Tukholmassa.
18. Täysinäin rauha 1595. „Turun viikkosanomat” perustetaan 1819.
19. Kirjailija ja tiedemies Julius Krohn * Viipurissa 1835.
20. Adolf Ziviar Arvidsson suljettu Suomen yliopistosta 1822.
21. Piispa Hemming + Turussa 1366. Presidentti Juhon Kurk + Turussa 1652. Suomen Tiedeseura perustettu 1838. Waltalupa annettu Suomen Yhdyspankille 1862.
22. Hamina palaa 1840, Fori 1852.
23. Piispa Arvid Kurki hukkuu 1522. Oulu palaa 1822.
24. Ujetus kansanlupaloista annettu 1898.
25. Tornio palaa 1762. Kostonistutusta päätettiin estää rahalla 1762.
26. Kirjailijatar Saara Elisabet Wacklin * Oulussa 1790. Suvannon järvi murji itelleen tien laatoitkaan 1818.
27. Yliopisto viettää kristinuskon riemujuhlaa Suomessa 1857.
29. Suuri tulipalo Turussa 1681. Kenraali Kasimir von Kotchen * 1807. Normaalkoulun suomalainen osasto keskeytetty 1873.
30. Keisari Pietari I * 1672 Moskovaissa.



Luft.		M.	
1	E. Teemu ○ 2,52-9,4 Louko	19	
1 Joh. 3: 1-9. — Joh. 15: 1-9.			
2	S. P. Kolm. p. ☺ f. 11,33 a.	20	
3	M. Viola ○ 2,49-9,8	21	
4	L. Toivo	22	
5	S. Bonifacius ○ 2,47-9,11	23	
6	L. Kustaa	24	
7	P. Robert, Roope	25	
8	L. Salomo ○ 2,44-9,14	26	
Room 1: 16, 17. — Luuk. 12: 13-21.			
9	S. I f. Kolm. p. ☻ f. 11,40 a.	27	
10	M. Jmpi ○ 2,42-9,16	28	
11	L. Barnabas ○ 2,41-9,19	29	
12	R. Esko	30	
13	L. Gedla ○ 2,39-9,21	31	
14	P. Celis	Refäk.	1
15	L. Wieno ○ 2,38-9,22	2	

Muistiinpanoja:

Miopiiston kirjasto on kesäkuun 1 p:stä syyskuun 1 päivään auki ainoastaan keskiwiikkoisin ja lauantaisin.
 1. Hyvryläisten vuosi alkaa.
 1. Walt. 1889 l. korfokiput ja arwot obf. lunastetaan.
 1. Walt. 1895 l. obf. arwot.
 1. Porin k. 1890 l. korfok. ja arw. obf. lunastetaan.
 1. Dulun k. 1895 l. obf. arw. ja korfok. lunastetaan.
 1. Useanlaatuiset palowakuutus-
 set uudistettawat.

Joka kaiken kesää onfii, sitä talwella nätkä tonfii.
 Rapea kalainen pöytä, leweämpi leipäpöytä.

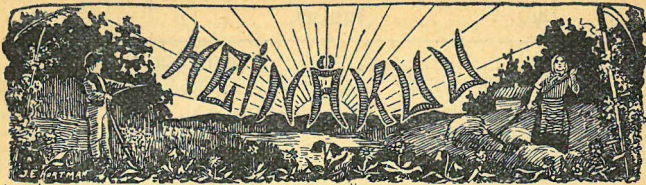
1. Taitteijia Kaarle Emanuel Jansson + Tomalassa 1874. Kirkolliskokoukset alllawat Turussa 1876, 1886 ja 1893.
2. Käsky annettu waltiopoistiin järjestämisestä Suomesja 1638. Tiedemies Kustaa Gabriel Hällström + 1844 Helsingissä. Sähkölennätin walmis Helsingistä Pietariin 1855.
3. Runoilija Mikael Choraes + Lutholmassa 1806.
4. Sotamarski Wale Tott * Lohjan pitäjässä 1598.
5. Kemiantuttfija Juhana Gadolin * 1760 Turussa.
6. Kustaa Waasa tulee kuninkaaksi 1523. Ritarihnoneenjärjestys annettu 1626. Kristiina Inopuu kruunusta; Kaarle X Kustaa kuningas 1654. Weresowski hyttää Pariisissa murhata Mefjanteri Ikäta 1867.
7. Pietari Wrahe tulee Suomen kentaalkuvernöödrifti 1637.
8. Waltiemies, wapaaherra Juhana Manri Nordenstam + 1882.
9. Realkontofija perustettu Helsingin, Turkuun ja Waasaan 1847.
10. Kielementfija, piispa Daniel Ruslenius * Wdnämällä 1676. Pori paa 1801. Kielementfija Reinhold von Weder + 1858.
11. Serif XIII kuninkaaksi walittu 1396. Porwoo palaa 1760.
12. Kansanwalistus-seuran walmistawa kokous Jyväskylässä 1874. Postifia rakkaitaan wastoin Suomen laujan toiveita 1890.
13. Wenäläiset ottawat Wiipurin linnan haltuunsa 1710. Porrasjalmen taistelu 1789. Mannu von Wright * Haminalahdella 1805.



Kesäkuu.

Luksi.	Room.	Luksi.	Room.	Muistiinpanoja:
1	Room. 1: 18-25. — Luksi. 14: 25-35.	1	Room. 2: 1-16. — Luksi. 15: 11-32.	9. Lähetys-seuran vuosijuhla.
16	S. 2 f. Kolm. p. Jussiina	3	23	15. Syn.-yht. 1887 l. obl. arm.
17	M. Urho f. 3,13 i.]	4	24	20. Kevättulokausi päättyy kansakouluisia ja seminaar.
18	T. Tapio (2,38-9,24]	5	25	22. Kesäpäivän seisaus.
19	K. Siiri (2,37-9,25]	6	26	Tortpäivät.
20	T. Lilla	7	27	18. Loviisassa.
21	P. Uhti (2,37-9,26]	8	28	27. Porvoossa.
22	L. Pauliina (f. 10,39 i.]	9	29	30. Virolahden pitäjän Virolahden kylässä.
	Room. 2: 1-16. — Luksi. 15: 11-32.			Eläinmarkkinat.
23	S. 3 f. Kolm. p. Matti	10		4. Porissa.
	Up. Tef. 17: 22-31. — Luksi. 1: 5-17.			11. Kaalisten kauppalassa.
24	M. Joh. Kastajan päivä	11		13. Driveden kirkontylässä.
25	T. Uno (2,38-9,26]	12		Si tähtätöntä Juhannusta eikä jyvätöntä Saakkoa.
26	K. Jeremia	13		
27	T. Dnerwa (2,40-9,25]	14		Anna Kiepus otavuotta, Jumala jywäkefä, Herran heinän kuivautta, saipi orjattin olutta, kasakattin kaljaretettä, wierrettä kivenvetäjät.
28	P. Leo (2,41-9,24]	15		
29	L. Pietari, Pekka	16		
	Room. 2: 17-29. — Luksi. 8: 1-11.			
30	S. 4 f. Kolm. p. Päiviö	17		

14. Maaherra Lauri Juhana Ehrenmaim * 1688 Wiipurissa.
15. Turun hovioikeus perustettu 1623.
17. Kuningas Kaarle XII * Tukholmassa 1682.
18. Kristinuskon riemujuhlaa wietetään kaikkina Suomen kirkkoissa 1857. Waltiopäiwäkirjain annettu 1863.
19. Helsingin yliopiston päähuoneus wihitty täytännön 1832.
20. Sigismund kuningas * Gripsholmassa 1566. Eotapäällikkö Saakko de la Garbie * Takinmassa 1583. Eota alkaa 1788. Julistuskirja iwenjäntien hylwäkki annettu 1900.
21. Historiantutkija Adolff Juhar Arwidsson + Wiipurissa 1858.
22. Hämeenlinnan - Turun - Tampereen rata alwattu liikenteelle 1876.
23. Rauma palaa 1682. Castrén lähtee Lapinmaalle 1838.
24. Westeräin waltiopäiwäjärjestys tehty 1527. Kustaa Adolff tulee Saffaan 1630. Historioitkija Gabriel Klein + Helsingissä 1867.
25. Riemujuhla Augsburgin tunnustuksen johdosta 1830.
26. Loviisan kaupunki perustettu 1745.
27. Boltawan taistelu 1709 waltiwäistä Wendjän juurwalta-aseman.
28. Waajan hovioikeus wihitty 1776. Piispa Frans Lubowit Schauman + 1877 Porvoossa.
29. Wero Wall + 1412. Mattias Afkander * 1802 Ääskesjä. Waltiomies, wapaaherra Fabian Langenskiöld + Helsingissä 1863.
30. Kaarle XII:n armeija antautuu Beretwotshnessa 1709. Söyryltaiwäite alkaa Päijänteelä 1856. Senaattori, warakansleri Johan Silip Palmén + 1896.



1 Juni		M.	
1 M. Maro	⊖ 2,43—9,23	Refät.	18
2 T. Maar. est.	—	Zhanti	19
3 K. Arvo	⊙	£ 0,57 a.	20
4 T. Ulla	⊙ 2,45—9,22		21
5 P. Unto	⊙ 2,47—9,20		22
6 L. Esias			23
Room. 3: 19—27. — Joh. 1: 46—52.			
7 E. 5 i. Kolm. p.		Klaus	24
8 M. Kiitian	⊙ 2,50—9,18]		25
9 T. Zita	£ f. 5,● a.		26
10 K. Saima	⊙ 2,53—9,15]		27
11 T. Noora	⊙ 2,57—9,13		28
12 P. Herman			29
13 L. Joel	⊙ 3,0—9,10		30

Vuorokauspanoja:

- Dulun kaup. 1881 l. obl. arv. kuukauden alussa.
2. Borin kaup. 1871, Dulun kaup. 1881, Wiipurin kaup. 1887 ja 1892 sekä Suom. kaup. Hyy. kassan 1895 ja 1897 l. korkol. ja arv. obl. lunastetaan.
 2. Suomen kaup. Hyy. kassan 1896 l. korkol. lunastet.
 4. Luth. ewant-yhd. vuosikok.
 15. Yrittäjien rauhoitusaita loppuu.

Markkinat.

2. Sortarvalassa 2 päivää.

1. Kristian IX ja Klaus Fleming taistelevat Femernin luona 1644. Suomen Yhdyssopaukki alkaa toimensa 1862, kouluyhdistys 1870. Yleinen suomalainen teollisuusnäyttely avataan 1876.

3. Arkkitehti Kaarle Ludwif Eugel * Berliinissä 1778. Wiipurin „Lujanjuoksu“ 1790. Arkkitehti Frans Anatolius Esiöström * Turussa 1840.

4. Zuhana Wilhelm Snelman † Espoon Danstarbnyssä 1881.

5. Hörnerfors'in tappelu 1809; Joakim Safari Dunder kaatuu. Maalari Maunu von Wright † Helsingissä 1868.

7. Baltiomies Kustaa Nabolfs Reuterholm * Suiτίαςja 1756. Nikolai I * hatsinašja 1796. Antero Wilh. Jugman * Lohtajalla 1819. Maalari Kaarle Emanuel Jansson * Finströmissä 1846.

9. Katarina II keisarinna 1762. Paavo Ruotsalainen * Lapinkahdella 1777. Ruotinsjalmen toinen raištelu 1790; wenäläiset voitetaan. Keskusvirastojen muutto Turusta Helsingiin käsketty 1817.

10. Viimeiset maisterin-wihtiäiset Turussa 1827.

11. Kosterperkausten johtaja Samuel Chydenius hukkuu Nistatöskkeen 1757. Tiedemies Pietari Forstäl † Arapian Jerimissä 1763.

12. Kustaa Nabolfs nimitetään Suomen suuriruhtinaaksi 1610. Historiantutkija Zuhana Wredenholts † Tukholmassa 1777.

14. Kristian I Turun linuassa 1463. Raubun taistelu 1656. Lapuan taistelu 1808. Melkanteri II saapuu Helsingiin 1876.

15. Neraansinnan taistelu 1240; Melkanteri Newsti voittaa ristiretkelijät. Turun yliopisto wihitetty 1640. „Lumiaura“ Nafe Tot † 1640 Savilassa, hänen poitansa Klaus Tot † Pariisissa 1674. Baltiomies Robert Henrik Rehvbinder * Baimiosja 1777. Yliopiston 200-wuotijuhla wietetään Helsingissä tänä ja seuraawina päiwinä.



Dulins. ←





Heinäkuu.

Luft				
	Room. 3: 28-31. — Matt. 5: 17-19.			
14	S. 6 f. Kolm. p. Miisa - Heinäk. 1			
15	M. Kotko Ⓞ f. 11,50 i. 2			
16	L. Reino Ⓞ 3,4-9,6] 3			
17	R. Ueffi Ⓞ 3,7-9,3 4			
18	L. Freedrit 5			
19	B. Saara Ⓞ 3,11-8,59 6			
20	L. Margareeta 7			
	Soh. 1: 1-7. — Soh. 13: 31, 32.			
21	S. 7 f. Kolm. p. Hanna 8			
22	M. Matleena Ⓞ 3,15-8,55] 9			
23	L. Olga Ⓞ f. 3,38 i. 10			
24	R. Kirsi Ⓞ 3,20-8,51] 11			
25	L. Jaakko Ⓞ 3,24-8,47 12			
26	B. Marta 13			
27	L. 7 Unifekoa Ⓞ 3,29-8,42 14			
	Room. 4: 1-8. — Matt. 7: 12-14.			
28	S. 8 f. Kolm. p. Auvosa 15			
29	M. Olavi Ⓞ 3,33-8,38 16			
30	L. Eriikka Ⓞ f. 0,14 i. 17			
31	R. Helena, Leena Ⓞ 3,38-8,33 18			

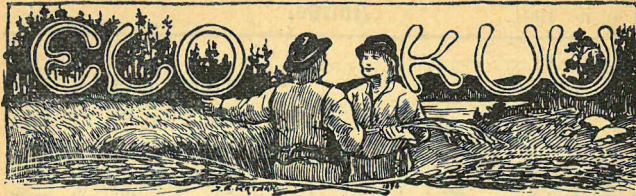
Muistiinpanoja:

23. Mätäkkuu alkaa.
 31. Heinäsuorjan, haapanan, jousisuorjan, tawin, heinä-tawin, ristisuorjan, lapa-suorjan, telkin, kolson eli piikkasiiven, meriteeren, jousijottan, tunturijottan, allin, naarashaahkan, jout-senen, metsähanhen, lehto-kurpan, taiwaanvuohen, ruisräätään, kuowin, tunturikurmitjan, wiklojen, ja suotulaisen rauhoitusajan viimeinen päivä.
 Jos suostuntaweron alainen tuolee ennen tämän tuun ensimmäistä päivää, ei hänen puolestaan tarwitte weroa suorittaa.

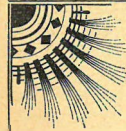
Hermanninpäiwältä heinään.

Unifekona jos sataa, sataa seitsemän wiikkoa.

16. Jaakko de la Gardie valloittaa Nowgorobin 1611.
17. Piispa Daniel Znsenius † 1752 Suurhaaren taistelu 1788.
18. Säätyjen hyväksymä painowapaudenlaki wahvistettu 1865.
19. Toinen ja ratkaisewa päivä Warsowan kolmipäiwäisessä taistelussa 1656.
- Ueffanteri I lopettaa Porwoon waltiopäiwät 1809.
20. Ralmariu uniooni tehty 1397. Suomalainen raamatunkäännös valmis 1642.
- Adolf Cerik Nordenfjeld purjehtii Afasian itäisimmän niemen ympäri 1879.
21. Parluinmäen taistelu 1789.
24. Sigisnuund kuningas pantu arwostaan 1599. Sotapäällikkö Sewert Kaarlenpoika Horn kaatuu Biskowan edustalla 1615.
25. Piispa Juhana Brovallius † Turussa 1755. Lehtori Kaarle Niilo Redman * Oulussa 1593.
26. Amiraali Klaus Laurinpoika Fleming † Kielin edustalla 1644
27. Ehrenfjeld taistelee Piikkilahdella 1714.
28. Reduktiooninjohdaja Herman Fleming † 1673. Sota Wenäjää vastaan julistettu 1741. Säveltäjä Bernhard G. Crulell † 1838.
29. Gallitusmuoto hyväksytty 1634. Saavonlinna antautuu 1714.
30. Provesjori Jaakko Forsman * Joutsalhyvässä 1839.
31. Reduktiooninjohdaja Klaus Hermaninpoika Fleming † 1685.



Augustus.



1	T. Piet. wank. Taina Heinät.	19
2	P. Ratri	20
3	L. Tarffi	21
Room 6: 19-23. -- Luuk. 12: 42-48.		
4	S. 9 f. Kolm. p. MARIA	22
5	M. Salme	23
6	L. Sirkka	24
7	R. Lahja	25
8	L. Oma	26
9	P. Weli	27
10	L. Lauri	28
3:mas Kufousp.: Namus 2 Tim. 4: 2, 3. Puolip f. Hebr. 10: 22, 23. Ghoof 2 Tim. 1: 13, 14.		
11	S. 10 f. Kolm. p. Sanna	29
12	M. Alaara	30

Muistiinpanoja:

- Turun kaup. 1885 l. obl. arv. kuut. edellisellä puoliskolla.
1. Gyp-yhtiön 1895 l. obl. arvotaan.
 1. Walt. pank. obl. sarjat arv. ja arvotut obl. lunast.
 1. Turun kaup. 1885 l. korkol. ja arv. obl. lunastetaan.
 1. Wiipurin k. 1896 l. korkol. lunastetaan.
 1. Waltion 1898 vuoden obl. arvotaan.
 1. Luovalliseen linnustamiseen saa järvien rannalla ja wesi-peräisillä mailla käyttää lintukoira.
 5. Suom. a few. patalj. wuosip.
 11. Runsaasti sentotähtiä, „Laurin kynseitä.“

1. Tampere wabaakaupungiksi 1821. Oikeuksia suotu suomentielulle ja Tyväskylän feminaari awattu 1863. F. A. Ejöström + 1885.
2. Turua ryöstetään 1509. Proweessori Mattias Alander + 187 l.
3. Waasan kaupunki palaa kolonaa 1852
4. Hyytiäinen laskeutuu alkiorvaamatta Bihäjälskään 1859.
5. Wuorineuvos Johau von Jultu * Ouluksa 1787.
6. Enimmäiset wiholliskaiwat saapuivat 1855 Wiaporin edustalle.
7. Pietari Brahe palaa Ruotiin 1640. Koulujärjestys annettu 1649. Kova halla 1696. Turun rauha 1743. Adolf Finar Arwidsson * Padasjoella 1791 ja August Wlawayist Kuopiossa 1826.
8. Wiispa Maunu Jaakko Mopaeus + 1818. Wihollisarmitat tuletat Wihwenammaalle 1854. Uusi koulujärjestys annettu 1872.
9. Wiaporin lompipäiwäinen pommitus alkaa 1855; paljon rakennuksia palaa. Kulkarahaatanta määrätty Suomelle 1877.
10. Wiipurin lufio perustettu 1641. Kova halla 1697.
11. Taloudentuttija Pietari Ubrtan Gadd + Turussa 1797
12. Bählinäsaaren rauha 1323. Turun linna antautuu kunkaalle 1563. Kirjapaino perustetaan Turkuun 1641. Eotamaréki Jaakko de la Gardie + Etarasja 1652. Wnjalan liitto tehdään 1788.
13. Brömssebron rauha 1645. Robert Wilhelm Etman * 1808 Uudešjatakupungissa.
14. Wärälän rauha 1790. Frans Mikael Franzen + Ruotissja 1847. Womarjundin waršainen pommitus alkaa 1854.



Luetti		№	
13	T. Kanerva	○ 4,9—7,59	31
14	R. Eusebius	⊕ f. 10,7 a. Elof.	1
15	T. Jälk. Maar. p. Marjatta		2
16	P. Aulis	○ 4,14—7,54	3
17	L. Berner	○ 4,18—7,48	4
Room. 5: 12—21. — Matt. 21: 28—31.			
18	S. 11 f. Kolm. p. Maire		5
19	M. Mauno	○ 4,23—7,42	6
20	T. Samuli		7
21	R. Tirkko	○ 4,28—7,36	8
22	T. Siwari	⊕ f. 9,32 a.	9
23	P. Sateus	○ 4,33—7,31	10
24	L. Bertteli		11
Room. 6: 12—18. — Matt. 12: 33—37.			
25	S. 12 f. Kolm. p. Loviisa		12
26	M. Ilma	○ 4,38—7,25	13
27	T. Lemmitty	○ 4,43—7,19	14
28	R. Tauno	[○ 4,47—7,13	15
29	T. Joh. Kast. kaul. I. Gyväri		16
30	P. Cemil	⊕ f. 10,1 i	17
31	L. Arvi	○ 4,52—7,7	18

Muistintpanoja:

14. Metson, teeren, pyyn, met-
säkanan, rastaan ja tilhin
rauhotusajan viim. päivä.
15. Koira saa käyttää metsä-
lintujen ammutaan.
20. Syyslukukausi alkaa semi-
naareissa.

23. Mätäkkuu päättyy.
31. Bestokanan ja jäniksen rau-
hoitusajan viim. päivä.

Eläinmarkkinat.

29. Sortavalan pitäjän Lah-
dentylässä.

Pietari paastossa kewähän suo,
Klementti päivänänsä tal-
wen tuo, kesän suloisin
Urpo sääntää, tuon Bert-
tuli syysyksi kääntää.

Kylvä, kynnä uutisella Laurin,
Berttulin välillä; waan
jos on wanhasta waroa,
ala panna Pietarista.

15. Drotseti Boo Zuhonpoika † 1386. Kemiantutkia Zuhana Gadolin †
1852 Wihnamäellä
16. Yrjö Mauno Sprengtporten † 1741. Bomarsund antautuu 1854.
17. Fredrika Bremer * 1801. Alamuden taistelu 1808.
18. Suomen senaatin perustava ohjesääntö annettu 1809.
19. Ruistaa III:n vallankumous alkaa 1772. Kreivi Ruistaa Mauri Armsfelt
† Tjarkoje Selosja 1814.
20. Kolera alkaa Helsingissä 1831.
21. Hallitusmuoto hyväksytty 1772. Karstulan taistelu 1808. Eotapääl-
liffö Kaarle Zuhana Adlercreutz † 1815 Tuhholmassa.
22. Piispa Kaawali Junsten † Turussa 1576.
23. Rova halla 1696. Lappencannan taistelu 1741.
24. Baffofowinto Helsingissä 1742. Ruotsinjalmen taistelu 1789.
27. Rörblingin onneton taistelu 1634; Ruistaa Horn joutuu wankuteen.
Kibutushuoneet määrättyt häwitettäviksi 1772.
28. Mieskanteri I saapuu Rajaaniiu 1819. Julius Krohn † 1888. Etelä-
suomesja rahwooa lamala myrsky 1890.
30. Naantaliiu luostari perustettu 1438. Afjel Ogenstjerna perustaa pitä-
jänkoulun Kemissä 1649. Undenfaupungin rauha tehty 1721. Turun liitto 1812.
31. Runoilija Jaakko Freje † Tuhholmassa 1729. Eotapääliffö Zuhana
August Sandelä * 1764 Tuhholmassa.



1 1
1 1

Room. 7: 1-6. Matt. 5: 43-48;
6: 1-4.

1 S.	13 f.	Kolm. p.	Elli	19
2 M.	Justus	⊙	4,54-7,4	20
3 T.	Serafiina	⊙	4,59-6,58	21
4 K.	Noofes			22
5 T.	Mainio	⊙	f. 3,7 i.	23
6 P.	Safari	⊙	5,4-6,52	24
7 L.	Regiina	⊙	5,9-6,46	25

Room. 7: 7-25. — Joh. 5: 1-14.

8 S.	14 f.	Kolm. p.	Marja	26
9 M.	Cerbert	⊙	5,13-6,40	27
10 T.	Kalewa			28
11 K.	Jmanti	⊙	5,18-6,34	29
12 T.	Meksanteri	⊙	f. 10,58 i.	30
13 P.	Umaatus	⊙	5,23-6,28	31
14 L.	Zida	⊙	Eyysk	1

Muistiinpanoja:

Tässä muutaessa saa paikallinen pöytä päästötöistytien isännästä. Samoin saa tästä antaa päästötöistytien valtuutetuille, jota hän ei aijo pitää seuraavana vuonna. Porin kaup. 1871 I. obl. arvotaan tässä kuussa.

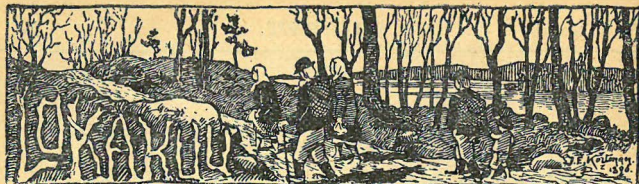
1. Balt. 1889 I. obl. arvotaan.
1. Balt. 1895 I. forkol. ja arv. obl. lunastetaan.
1. Svp.-yhdist. 1884 I. fork. ja arv. obl. lunastetaan.
1. Porin f. 1890 I. obl. arvotaan.
1. Tampereen kaup. 1895 I. forkol. lunastetaan.
1. Snp.-yhdist. alkaa touluisia.
1. Uroshirveä saa ampua t. f. kahdeksana ensimmäisenä päivänä erityisellä luvalla.
1. Metsästyksen voimalla.
9. Metsänhoitoyhdistyksen vuosikokous.
15. Svp.-yhdist. 1887 I. fork. ja arvotut obl. lunastetaan.
23. Snp.-päivän tasaus.

September.

1. Ruonan taistelu 1808. Normaalioulu alkaa 1864.
2. Bomarsundin linna räjäytetään ilmaan 1854.
3. Kirkkolaki annettu 1886.
- 4 ja 5. Turku palaa 1827. Kova ja yleinen halla 1867.
5. Provesjori Antero Wilhelm Jngman + Helsingissä 1877.
6. Piispa Juhana Gezelius nuorempi * Tartossa 1647.
7. Turussa löydettiin Erik XII 1357, Ruutaa Waaja 1530. Korkola ja Luftaarle- vyy perustetaan 1620. Breitenfeldin taistelu 1631; Ruutaa Mabolj voittaa Tilly'n. Saimaan kanava avattiin ja Wiipurin linna palaa 1856.
8. Käfisaamen linna antautuu venäläisille 1710.
9. Kotapäälikkö Klaus Kristerinpoika Horn + Ruotsin Kyyssä 1566. Por- thanin muistopatsas Turussa paljastettu 1864.
11. Piite alkaa Riihimäen - Pietarin rautatieellä 1870. Suomalaisen allei- opiston huone Helsingissä vihitty 1878.
12. Baltiomies, kreivi Pietari Brahe + 1680 Bogesundissa. Kirjailija ja säveltäjä Kaarle Collan + Helsingissä 1871.
13. Kaarina Maununtytär + Luikkalassa 1612. Juhannan taistelu 1808. Sivistäntutkija Mattias Calonius + Turussa 1817.
14. Dramaisten taistelu 1808. Hämeenlinna palaa 1831.
15. Ojamon rautakaivos saa oikeudet 1542. Soturi Otto von Fieandt + läheillä Wiipuria 1823. Uno Ugnaeus antaa ensi lausuntonsa Suomen kansakou- lusta 1857. Maa- ja metsätalouden tutkimus perustettu 1858. Hypoteektitp. 1859.

Luft	W	Luft	W
Room. 8: 1-11. — Luft. 10: 33-42.		Muistuinpanoja:	
		Markkinat.	
15	S. 15 j. Kolm. p. Laimi	2	
16	M. Vielikki Ⓞ 5,28—6,22	3	12
17	T. Eitjabet Ⓞ 5,32—6,16	4	17
18	K. Tyyni	5	24
19	T. Fredriikka Ⓞ 5,37—6,10	6	
20	P. Augusta Ⓞ f. 3,13 a.	7	
21	L. Matteus Ⓞ 5,42—6,3	8	
Room. 8: 28-39. -- Joh. 11: 21-45.		Tortipäivät.	
		24. Soanlahden kirkontyhlässä.	
		Etäinmarkkinat.	
22	S. 16 j. Kolm. p. Mauri	9	
23	M. Tekla Ⓞ 5,46—5,57	10	5.
24	T. Gerhard	11	12.
25	K. Kullervo Ⓞ 5,51—5,51	12	
26	T. Nyyrikki	13	
27	P. Kaino Ⓞ 5,56—4,45	14	17.
28	L. Leonard Ⓞ f. 7,16 a.	15	
W. 91: 9-12. — Mark. 10: 13-16.		20	
29	S. Mikkelinpäivä	16	
30	M. Hieronymus Ⓞ 6,3—5,36	17	26.

17. Herman Fleming * 1619. Haminan rauha tehty 1809.
 18. Kansankirjailija Pietari Båwärinta * Niinivieskäsa 1827. Messanteri II avaa valtiopäivät Helsingissä 1863.
 21. Piispa Olavi Raununpoika † 1460. Lauri Juhana Ehrenmalm † 1774. Baltiomies Juhana Mauri Nordenstam * Tukholmassa 1802.
 22. Suuri tulipalo Turussa 1678.
 23. Kielettutijja Kustaa Renwall * Jalitsösa 1781. Baltiomies Lauri Gabr. von Haartman * Turussa 1789. Suomen perustuslait ilmeistyvät painosta 1861.
 24. Wittkofin taistelu 1636; Banér voittaa. Porvoon tulee piispanistuintimeffi 1724. Piispa Frans Ludwif Schauman * 1810 Rantämäällä, lääkäri ja luonnontutijja Ewert Julius Bousdorff * Turussa 1810 ja kielettutijja Kustaa Cerif Curén * 1818 Porissa. Maalari Kustaa Werner Holmberg † Viiskelborissa 1860.
 25. Maaporin perustaja Augustin Ehrenwärd * Ruotsissa 1710.
 26. Soturi Otto von Zeandt * Niinivieskäsa 1762 Provesjori Jaakko Forsman † Helsingissä 1899.
 27. Piispa Estil Petraeus † 1657 Turussa.
 28. Uješnajan tappelu 1708; Pietari I voittaa Levenhauptin.
 29. Kustaa Waasa † 1560. Cerif XIV otettu wangiksi 1568. Rutto ilmeisty Turkuun 1710. Waasan rata awattu liitkeelle 1883.
 30. Kaarle herttua valloittaa Turun linnan 1597. Lohtajan aselepo tehty 1808. Kuvamiehistäjä Juhana Tatanen † Roomassa 1885.



Luft.			N:o.
1	L. Halempi	Syysk.	18
2	R. Ludwif	6,6—5,33	19
3	L. Sewald	6,10—5,27	20
4	P. Frans	f. 10,32 i.	21
5	L. Inkeri	6,15—5,21	22
Room. 9: 22—33. — Joh. 10: 23—38.			
6	S. 18 s. Kolm. p. Bruuno		23
7	M. Pirjo	6,20—5,15	24
8	L. Silja		25
9	R. Iso	6,25—5,9	26
10	L. Josefina		27
11	P. Probus	6,30—5,3	28
12	L. Walfrid	f. 2,51 i.	29
Room. 10: 1—13. — Joh. 9: 24—41.			
13	S. 19 s. Kolm. p. Teppo		30
14	M. Essa	6,35—4,57	1
15	L. Selwi	6,40—4,51	2

Muistiinpanoja:

1. Pohjoismaiden pankin 1897 I kortoliput ja arv. obf. lunastetaan. Lavin kihlatunnus ja Ruosajarwen pit. (Kemin kihlat) metsäläntujen pyynti ansoilla alkaa.
14. Tämän päivän tienoilla astuu voimaan talviaikataulu valtionrautateilla.
27. Ruumpimennys alkaa Helsingissä klo 4.3 i., on laajimmillaan klo 4.55 i ja päättyy klo 5.45 i.
31. Neuran rauhoitusaj wiim päivä.

Markkinat.

1. Helsingissä (kalamarkkinat) 2 p. ja Wiburissa 2 päivää
- Porvoossa, Undesjatangissa ja Raahessa 2 p. jota paitsi.
- 8 Loviisassa 2 päivää.
- 10 Tammissaareksa 2 p.
- 15 Haminaassa 2 p.

Toivittavii.

1. Kemion pitäj. kemion kanavalla.
3. Savonlinnassa 2 p.
8. Wirolahden Wiroloen kylässä.
10. Porissa.
15. Kivenuawan kirkonkylässä.

Eläinmarkkinat.

1. Turussa ja Heinolassa.
3. Salon kauppalassa
10. Parkanon kirkonkylässä.

1. Tampere perustettu 1779. Suomen jenaatti aloittaa istuntonsa Helsingissä 1819. Wiipurin hoivioifens. wihitty 1839. Jyväskylä suomalaisen alkais-opisto avataan 1858. Tohtori Herman Frithiof Antell testamenttaa waransa Suomen kansalle 1891.

2. Waaia perustettu 1606. Helsinki muutettu nykyiseen paikkaansa 1639. Suomalainen hallitusneuvosto aloittaa toimensa Turussa 1809. Tohtori Kaarlo Bergbom * Wiipurissa 1843.

4. Kaarle IX * 1550 Turholmassa. Wiaporin perustaja Augustin Ehrenswärd + Saariksten wirtataloessa 1772.

6. Pälkäneen taistelu 1713. Raabe palaa suurimmafsi ofatti 1810. Ytiopiston luennot alkawat Helsingissä 1828.

8. J. K. von Döbeln lausuu jäähyväiset Suomen armeijalle 1809. Hantoniemen rata avattu liikkeelle 1873.

9. Runnallisuueuws Ugaton Meurman * Kangasalla 1826.

10. Brunfbergin taistelu 1471. Melksä Kivi * 1834.

11. Päähtinälänna antautuu wenäläisille 1702. Sotawäen leski- ja orpofassa perustettu 1819. Suomen lääkäri-seura 1835.

12. Kauppaäriesitys annettu 1617. Suomen kansakoulun isä Uno Cygnaens * 1810. Wiipurin kirjallisuusseura perustettu 1845.

luku		W	
16	R. Sella		3
17	T. Lucina	○ 6,45—4,45	4
18	P. Ilona		5
19	L. Uljas	○ 6,50—4,39	6
4. jäs. Rufonsp: Mannf. 2 Petr. 3: 18 Puolip. f. Ps. 118: 29. Ehtoof. Kol. 4: 2.			
20	S. 20 f. Kolm. p. Kasper		7
21	M. Jyri	⊕ f. 7,37 i.]	8
22	T. Waijo	○ 6,55—4,34	9
23	R. Seweri	○ 7,0—4,28	10
24	T. Taito		11
25	P. Silba	○ 7,5—4,22	12
26	L. Amanda	[⊕] f. 4,46 i. 13	13
Room. 11: 1—12. — Matt. 16: 1—4.			
27	S. 21 f. Kolm. p. Sabiina		14
28	M. Simuna, Juudas		15
29	T. Vieto	○ 7,15—4,11	16
30	R. Ruistaawa		17
31	T. Artturi	○ 7,20—4,6	18

Muistiinpanoja:

Ote palkkausjäännöstä.
Jäännän pitää palkolliselle, kun hän palveluksesta lähtee, antaa päästökirja, jota totuuden ja oikeuden mukaan sisälittää: 1) palkollisen nimen, 2) palvelusajan päästökirjan antajan luona, 3) miten palkollinen on käyttäytynyt ja palveluksensa toimittanut, 4) ajan, milloin palkollinen on vapaa toiseen palvelukseen rupeamaan, 5) päästökirjan vuosi- ja päiväluvun, jäännän omakätisen nimikirjoituksen, taikka hänen puumerkkinsä ja kirjantekijän nimen.

Simuna siltoja tekewi, millä Martin maalle tulla, Pyhämiesten pyörähellä.

13. Yrjö Maunu Sprengtporten + Pietariša 1819. Suomalainen teatteri alkaa toimensa Porissa 1872.
14. Maunu Olavinpoika Tawast * 1857. Westfalin rauha tehty 1648. Sensuuri pantu toimeen 1829.
15. Säveltäjä Bernh. J. Crusell * Uudestajapungissa 1775.
16. Ruotujalolaitos ehdotettu jäädyille 1682.
17. Baltiopäiväjärjestys vahvistettu 1723.
21. Birger Jaarli + 1266. Vietus annettu isostajaosta Suomesja 1756.
- Yrjö Maunu Sprengtporten menee Venäjän palvelukseen 1786. Maalari Meljanteri Lauraus + Roomassa 1823. Yliopiston siirtäminen Helsingin määrätty 1827.
22. Sisäpäälikkö Tapani Löfving + 1777.
23. Sotapäällikkö Rüstaa Horn * 1592. Breitenfeldin toinen taistelu 1642.
- Kielentutkija Yrjö August Wallin + Helsingissä 1852.
24. Sotapäällikkö Kaarle Armfelt + Pernajasja 1736. Y. V. Wallin * Ahwenan Sundissa 1811. Gornyn Dubnakin taistelu 1877.
25. Suomenkielisiä yliopiston väitöskirjoja jallitaan 1858.
26. Runoilija Lauri Stenbäck * 1811 Wöyriässä.
27. Rüstaa Waasa Wiipurissa 1555. Kemiantutkija Pietari Adolff von Bonsdorff * Turussa 1791. Kolsjonvirran taistelu 1808.
28. Margareta tuningatar, Kalmarin Unionin perustaja + 1412.
29. Suomi jaettu kahteen laamannintunaan 1435. Eäädyt juostuwt isoon reubljiooniin 1880 Dulun rata awattu liikkeelle 1886. Melksantjer III hengen maarassa Borkin luona 1888.
30. Kuningas Kaarle IX + 1611 Tukholmassa. Runoilija kreivi Rüstaa Filip Creutz + 1785 Tukholmassa.
31. Turun hovioikeuden ensimmäinen istunto 1623. Senaattori Johan Filip Palmén * Porissa 1811. Uskonpuhdistuksen riemujuhlaa vietetään 1817.



1	P. Böh. miesten p.	Lofak.	19
2	L. Topias	⊙	7,23—4,3] 20
Soh Jim 7: 13—17. — Matt. 5: 13—16.			
3	S. Böh. miesten p.	Erland	21
4	M. Hertta	⊙	ƒ. 9,4 a] 22
5	L. Malatias	⊙	7,34—3,53 23
6	R. Rüstaa	Adolf	24
7	L. Engelbert	⊙	7,39—3,48 25
8	P. Wittko		26
9	L. Teuvo	⊙	7,44—3,43 27
Room. 11: 25 32. — Mart. 12: 41—44			
10	S. 23 f. Kolm. p.	M. Lutherus	28
11	M. Mart. piispa	⊙	ƒ. 9,14 a. 29
12	L. Ronrad	⊙	7,49—3,38] 30

Muistiinpanoja:

Syy-yhtiön 1884 l. obl arv. tässä kuussa.

1. Balkollisten muuttopäivä.
1. Walt. palk. l. obl. arvotaan.

1. Helsingin kaup. 1876, 1882 ja 1892 l. obl. arvotaan ja korfot lunastetaan.

1. Rauman ƒ. 1896 l. korfot lunastetaan.

1. Syy-yht. 1895, Helsingin seurak. 1891, 1895 ja 1896, Rikoslainkaup. 1885 ja 1893, Tampereen kaup. 1887 sekä Yhdyspantin 1895 lainojen korfot ja arv. obl. lunast.

1. Wiipurin ƒ. 1896 l. obl. arvotaan.

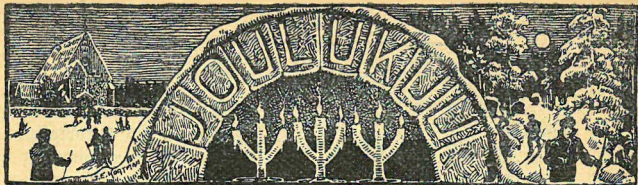
- Rüstaa IV Adolf 1778. Suomen Talousseuran ensimmäinen istunto 1797. Kauna ja Flora seura perustettu 1821. Maalari Rüstaa Berner Holmberg * Helsingissä 1830. Aleksanteri III + Krimin Liivadiaassa 1894. Karjalan rata avataan kiittelelle 1894.
- Pietari Brahe tulee Turun hiopiiston kansleriksi 1646. Ensimmäinen maamutijehköfokous pidetty Turussa 1847.
- Turun piispa Johannes I tulee arkkipiispaksi Upsalaan 1290. Aleksanteri II suostuu rahannuottoon 1865.
- Pontus de la Garbie valloittaa Räkijälmen 1580 ja hirttuu 1585. Sannomalehdentoimittaja Robert Lagerberg + Helsingissä 1882.
- Lützenin taistelu 1632; Rüstaa II Adolf kaatuu.
- Historioitsija Johannes Mesenius + Dulussa 1636. Kreivi Robert Heurik Rehinder tulee Suomen asiain valtioishteeri * 1811.
- Tukholman verilöyly 1520 Kaarle X * 1622.
- Kaarle Armfelt * Järvisä 1666. Suomen historian isä Heurik Gabriel Porthan * Viitasaarella 1739.
- Tuotepalasta annettu 1724.
- Soturi Joakim Safari Dunder * 1774. Suomalainen lähetyshö kokoomuu ensi kerta Pietarissa 1808.
- Safari Topelius vanhempi, lääkäri ja runojen kokoilija, * 1781. Merenalainen lähtöjohto Ruotsiin valmis 1860.
- 9 komiteaa asetettu valtiopäiväasioita valmistamaan 1862.
- Wakaneuvos kreivi Klaus Wakenpoika Lott * 1616.

November.

Marraskuu.

M. p.	Ilm.	Th.	Muistiinpanoja:	
13	R. Kristian	○ 7,54 - 3,33	31	1. Beltokanan vauh. aika alkaa.
14	T. Wesa, Hilppa	Marrask.	1	1. Waltion 1898 I. forkoliput ja arv. obl. lunastetaan.
15	P. Leopold	○ 7,59 - 3,29	2	9. Historiallisen seur. wuosp.
16	L. Narne		3	11. Auringonpimeneminen. M-ku ei näy Helsingissä, parhaimmillaan on se 6 min. jälkeen auringon nousun klo 7,55 a. ja päättyy klo 9 a.
1 Kor. 15: 35-56. - Joh. 6: 37-40.				
17	S. 24 j. Kolm. p.	Eino	4	13. Lentotähtiä tawallista runsaammin nähtyissä.
18	M. Maksimus	○ 8,4 - 3,25	5	30. Lapin kihlak. ja Kuolajärven pitäj. (Kemin kihlak.) metsälintujen paitji metsätukan pyynti loukuilla ja ansoilla päättyy.
19	T. Mili	☾ k. 10,3 a.	6	Jos palkollinen muuttaa toisesta seurakunnasta, niin antafoon kohta muuttokirjansa isännälle, jouta viimeistään 14 päivän kuluessa on annettava se kirkkoherralle.
20	R. Jalmari	○ 8,9 - 3,21	7	
21	T. Hilma	○ 8,14 - 3,17	8	
22	P. Silju	[○ 8,19 - 3,13	9	
23	L. Nimo, (Klementti)		10	
1 Kor. 15: 22-28. - Joh. 5: 22-29.				
24	S. Tuomiojuuuntai Lempi		11	
25	M. Katarina	○ 8,24 - 3,9	12	
26	T. Dagmar	☾ k. 2,57 a.	13	
27	R. Vitalis	○ 8,29 - 3,6	14	
28	T. Steen		15	
29	P. Terttu	○ 8,33 - 3,3	16	
30	L. Antero, Antti	○ 8,35 - 3,1	17	28. Kuusamon kirkontyläsä 2p.

16. Taloudentutkija professori Pietari Kalm † 1779.
 17. Kuningas Juhana III † 1592 Tukholmassa. Keisarinna Katarina II † 1796 Pietarissa. Helsingi palaa 1808. Balttomies Fabian Langenkiöld * 1810 Eäätämällä.
 18. Tiedemies Nudolf Nordenfjöld * Helsingissä 1832.
 19. Marman taistelu 1700. Oiktojen pakkorovinto 1808. Yrjö Maunun Sprengtporten nimitetään Suomen kenraalikuvernööriksi 1808.
 20. Kretwi Berg eroaa kenraalikuvernöörinvirasta 1861. Kielentutkija ja runoilija August Ahlqvist † Helsingissä 1889.
 22. Rehtisioitoimi jätetään kuninaan valtaan 1682.
 24. Kuningas Kaarle XI * 1655 Tukholmassa. Sanomalehentoimittaja Robert Lagerberg * Oulussa 1835, jenaattori Leo Mechelin Haminaissa 1839.
 25. Pietari Brabe saapuu Turkuun kenraalikuvernöörinä 1637. Elisabet nousee valta-istuimelle 1741. Tiedemies Kustaa Gabr. Hällström * Uimaajoella 1775. Lahjoitusmaat julistetaan räksiksi 1826. Kofimir von Kotlyen † Medlenburgissa 1880.
 26. Soturi Pietari Longström † Norjassa 1718. Turun yliopisto uudestaan wihitty 1722. Keisarinna Maria Feodorowna * 1847. „Daniel Hjort” näytetty 1862. Moppilastalo wihitty 1870.
 28. Helsingin uusi teatteri wihitty 1860.
 29. Joenjuun kaupunki perustettu 1848.
 30. Wiipurin pamaus 1495. Kaarle XII kaatuu Fredrikshallin edustalla 1718. Suomalainen lähetystö pääsee Alesanteri I:n puheille 1808. Muustialan maanviljelysopisto perustettu 1837.



Luuk. 1.
Hebr. 8: 8-12. - Luuk. 4: 16-22.

1	S. 1 f. Advent.	Walio Mt.	18
2	M. Beata	f. 11,29 i.	19
3	T. Wellamo	○ 8,42-2,58	20
4	R. Rylliffi		21
5	T. MIKAEL	○ 8,46-2,55	22
6	P. Niilo		23
7	L. Agaton	○ 8,49-2,53	24

Jaak. 5: 7-10. - Luuk. 17: 20-25.

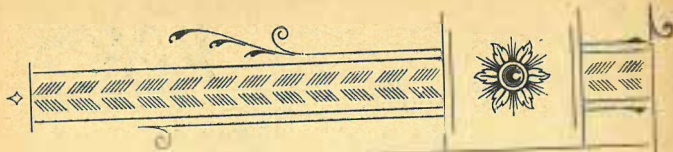
8	S. 2 f. Advent.	Anna	25
9	M. Selma	(Drjō)	26
10	T. Juudit	○ 8,52-2,52	27
11	R. Taneli	○ 8,56-2,50	28
12	T. Talmi	f. 4,33 a.]	29
13	P. Lucia	○ 8,58-2,49	30
14	L. Synvä	Jouluk.	1

Muistiinpanoja:

1. Waltion 1889 l. korkoliput ja arv. obl. lunastetaan.
1. Waltion 1895 l. obl. arwo-taan.
1. Porin kaup. 1890 l. korko-liput ja arv. obl. lunaste-taan.
1. Dulun kaup. 1895 l. korkol. ja arv. obl. lunastetaan.
1. Naarasmetson ja naaras-teeren rauhhoitusaita alkaa.
1. Tästä päivästä on lupa ppyytää jämfijä ansoilla.
2. Suomalais-Ugrilaisen seu-ran ruosikokous Helsingisä.
- 27 15. Hyy-yhtiön 1887 l. obl arv.
- 28 15. Syysslutukausi päättyy yli-opistoosa.
- 30 20. Syysslutukausi päättyy se-minaareissa ja kouluissa.

December.

1. Keisari Aleksanteri I † Taganrogisä 1825. Suomentielen tutkintoa maadittaan juristeilta 1851. „Kalewa“ alkaa toimensä 1874.
2. Ensimmäinen painowapanden laki annettu 1766 Kieletunttija Mattias Mlekfanteri (Gastrén) * 1813 Terwolasja.
3. Porwoo saa kaupungin oikeudet 1546, Seinola 1779. Pietari Juhana Bladh * 1746. Sakari Joatim Clewe * 1820.
4. Lundin taistelu 1676. Jaakko Tengström * 1755 Koffolasja.
5. Kristinantonpunti ja Raabe perustetut 1649.
6. Kreivi Fabian Brebe † 1712. Uusi kirkkolaki annettu 1869.
7. Kristiina Kuningatar * 1626; ryhtyy hallitukseen 1644
8. Runanveistäjä Juhana Takanen * Wirolahdella 1849. Metus kau-punkien kunnallishallituksesta 1873.
9. Ruistaa Adolf * 1594. Kaarle XI laajentaa valtaansa 1680, 1682. Tehtaantäntä Niilo Ludwig Urppe † Wärtilässä 1861.
10. Portthan tulee promesfortti 1777. Drjō-Roskinen * Waajasja 1830.
11. Kaupunkien palowakutusyhtiö perustettu 1832.
13. Albretti kuningas käy Turussa ja walloittaa linnan 1364. Viimeiset suomalaiset sotajoukot jättävät Suomen 1808. So hyyvälytthyy uusi rikoslaki peruutetaan 1890.
14. Sten Stuurre vanhempi † 1503. Waltaneuws Cerif Fleming † 1548. Kreivi K. E. Mannerheim * Ruoffissa 1759. Promesforti K. B. Pipping * 1783. Wännrifi Stoolin Tarnat ilmestyvät, I oja 1848, II oja 1860.



Joulukuu.

Uusi	№	Muistitapanoja:
Galat. 3: 23-29. — Jerem. 38: 14-17.	7	21. Ennen Tuomaanpäivää pitää lampuodin, muotta ennen kuin wuokra-aika loppuu, jos hän tahtoo wuokraamastaan tilasta ja sen wijelemisestä sanoa itsensä irti, tämän irtisanomisen toimittaa.
15 S. 3 f. Advent. Heimo 2		21. Tawallinen ylöskantopäiwä maalla.
16 M. Jouko ☉ 9,1-2,49 3		22. Talvipäiwän seisaus.
17 L. Ignatius ☉ 9,3-2,49 4		Markkinat.
18 R. Abraham ☽ f. 10,15 i. 5		10. Kolarisja 3 päiwää.
19 L. NIKOLAI ☉ 9,5-2,49 6		16. Rittiläsja 3 p.
20 P. Jaakop [☉ 9,6-2,50 7		26. Snarisja 2 p.
21 L. Tuomas Apostoli 8		Toripäiwät.
1 Piet. 1: 8-16. — Joh. 5: 31-39.		5. Kajaanisja 2 p.
22 S. 4 f. Advent. Joosep 9		10. Nurmeksessa 2 p.
23 M. Israel ☉ 9,7-2,51 10		12. Siikalmesja 2 p.
24 L. Matami, Cewa [9,8-2,52 11		17. Joensuussa 2 p.
Tit. 2: 11-14. — Matt. 1: 18-25.		Ylitornion Ruinwakan kaan kylläsja joulukuussa.
25 R. Joulupäiwä ☺ f. 1,56 i. 12		
2 Kor. 4: 10-18. — Matt. 2: 13-18.		
26 L. Tapaninpäiwä 13		
27 P. Joh. Ewanf. ☉ 9,8-2,54 14		
28 L. Wiatt. lasten päiwä 15		
1 Piet. 2: 1-9. — Matt. 2: 19-23.		
29 S. S. jälk. Joul. Tuomaspiisp. 16		
30 M. Taawetti ☉ 9,8-2,56 17		
31 L. Sylwester ☉ 9,8-2,59 18		
		Ulfu työn kannistaa, lopussa kiitos seisoo.

15. Cerit XIV * Tukholmassa 1533 Tammisaari saa kaup. oikeudet 1546. 16. Rußiaa Wabolf rupeaa hallitukseen 1611 Piispa Waaunu Jaakob Wopaus * 1743 Leppäwiroilla. Siwitski leski- ja orjapasja perustettu 1824. Waltiomies Lauri Gabriel von Gaartman † 1859.

18. Waaunu Latoluffo † 1290. Kaarle XI rhytyh hallitukseen 1672. Gaiwanus tohtaa Juhana Ludwig Runeberg'ia 1863.

19. N. L. Krippe * 1803 Kiteellä. Uetus maakaupasta 1859. Uusi ritooslaki wahwistettu 1889.

20. G. Rein * Jäästessä 1800. J. Z. Nordström * Turussa 1801.

21. Kuningas Juhana III * 1537 Tukholmassa.

22. Yrjö Wugust Wallin noussee Sinai-wonorelle 1846.

23. Keisari Wleksanteri I * Pietarisja 1777. Uetus annettu Wiipurin läänin ybbistämisesjä Suomeen 1811.

24. Eoturi Tapani Wöfwing * 1689. Kaarle XII:n armeijasta kuolee 4,000 miestä wilaun 1708. Nikolai I noussee waltaisnuimelle 1825.

26. Kieletunttija Reinhold von Becker * Kangasniemellä 1788. Ustelan kirkko wajoo maahan 1825. Wrtkipiispa N Tengström † 1832.

27. Matias Galonius * 1737. Rußiaa Wabolf Reuterholm † 1813. Ujeweiswollisuuslaki annettu 1878.

28. Cerit Johan Wängman testamenttaa warausja Suomen ja Ruotsin kansoille 1859.

30. Piispa Martti Shtyte † Turussa 1550.

31. Nokian taistelu 1596. Kirjailija Fredrika Bremer † 1865 Urstasja. Runoilija Wleks Rivi † 1872 Tuusulasja.

Coripäivät,

pidettävät useamman vuodessa:

Kerran vuokaudessa:

- 12 p. Boljjan pitäjän Vinjaisten tehtaalla (paitti toukokuussa, jolloin maanantaina 13 p.)
 15 p. Wirtain kirkonkylässä (paitti syyskuussa ja joulukuussa, jolloin maanantaina 16 p.)
 16 p. Rymmyn pitäjän Karhulan tehtaalla (paitti toukokuussa ja kesäkuussa, joulouin 17 p.)
 Kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä Maavuden kirkonkylässä.
 Kuukauden ensi arkitiistaina Kosken kappelin kirkonkylässä.
 Kuukauden ensi kešiviihtona Keurunu pitäjän Mäntän tehtaalla.
 Kuukauden ensi arkitorstaina Kottasja ja Drimattilan kirkonkylässä.
 Kuukauden ensi arkiperjantaina Lapin pitäjän kirkonkylässä.
 Kuukauden toisena torstaina Kouvolan rautatieaseman luona.

Kahdeksi vuokaudessa:

- 7 ja 22 p. tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä Tohmajärven pitäjän Märtilän tehtaalla.
 8 ja 20 p. tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä Riihimäen rautatieasemalla.
 Kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena torstaina tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä Riihtösten pitäjän Riihtösten kylässä.
 Kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena arkiperjantaina Paimion pitäjän Wistän kylässä ja Lavian pitäjän kirkonkylässä.
 Kuukauden ensimmäisenä ja neljäntenä perjantaina tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä Moushijärven Uosalan kylässä.
 Kuukauden toisena ja viimeisenä lauantaina tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä Perniön pitäjässä Lampolan talon maalla.

Joka toinen viikko:

- Joka toinen arkiperjantai Luvian pitäjässä ja Karhun pitäjän Paleilan kylässä.
 Joka toinen lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä Inoon kirkonkylässä.
 Joka toinen lauantai tai, jos silloin on pyhä, seuraavana maanantaina Laukaan pitäjän Vänelösten kylässä.

Kerran viikossa:

- Joka arkitiistai Euran pitäjän Ruivalahden kylässä.
 Joka arkitiistai Sätulan ja Impilahden kirkonkylässä ja Riivaisten kappelissa, muoroin kirkonkylässä, muoroin Panielan kylässä.
 Joka kešiviihtokö tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä Lohjan pitäjän Lohjan kylässä.
 Joka kešiviihtokö tai, jos silloin on pyhä, seuraavana arkipäivänä Ukaan pitäjän Toijalan kylässä.
 Joka arkitorstai Euran pitäjän kirkonkylässä.
 Joka arkiperjantai Laitilan kirkonkylässä, Riikan kappelin Riikanojan kylässä, Rakkilan kirkonkylässä, Eöhtyan pitäjän Mäntäisten kylässä, Someron pitäjän Joenuun kylässä, Kemion kirkonkylässä ja Wymänän pitäjässä Kunnantalon luona.
 Joka perjantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä arkipäivänä Loimaan Peltoisten kylässä ja Sinnerjoen kirkonkylässä.
 Joka arklauantai Tyrvään pitäjän Marttilan kylässä.
 Joka lauantai tai, jos silloin on pyhä, edellisenä perjantaina Karimaisten kappelin Ryrön kylässä ja Huoroben pitäjän Ruhalan kylässä.



Järjestetyt hallitusaikansa mukaan:

		synt. ast.	valta-ist.
Iso Britannia:	Kuningatar Viktoria	1819	1837
Itävalta-Unkari:	Keisari Frans Joosep	1830	1848
Sachsen:	Ruhtinas Juhana II	1840	1858
Montenegro:	Ruhtinas Mikolauš I	1841	1860
Tanska:	Kuningas Kristian IX	1818	1863
Keiſtli:	Kuningas Prjō I	1845	1863
Belgia:	Kuningas Leopold II	1835	1865
Rumania:	Kuningas Kaarle I	1839	1866
Saapani:	Mitabo Wuts Hito	1852	1867
Ruotſi ja Norja:	Kuningas Oskar II	1829	1872
Kiina:	Keisari Guangsu	1872	1875
Turkki:	Sulttaani Abdul Hamid	1842	1876
Espanja:	Kuningas Alfonso XIII	1886	1886
Saksa:	Keisari Wilhelmi II	1859	1888
Serwia:	Kuningas Aleksanteri I	1876	1889
Monako:	Ruhtinas Albert I	1848	1889
Portukali:	Kuningas Kaarle I	1863	1889
Luzemburg:	Suurherttua Nadolf	1817	1890
Mankomaat:	Kuningatar Wilhelmiina	1880	1890
Wenäjä:	Keisari Mikolat II	1868	1894
Perſia:	Shahi Muzaffer-Eddin	1853	1897
Italia:	Kuningas Viktor Emanuel III	1869	1900

PÄRKEIMPIEN TASAVALTAIN PRESIDENTIT

Pohj. Amerikan Yhdyst.	William Mac Kinley	valittu 1897 4:ksi	w:ksi.
Ranska:	Emil Doubet	" 1899 7:ksi	"
Sveitsi:	Eduard Müller	" 1899 1:ksi	"

Leo XIII, syntynyt 1810, valittu 1878.



Tilastollinen taulu II ulkomailta.

	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Ulfom. kauppa milj. Smf.		Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.
						Tuonti	Wienti		
Manfomaat .	33	5	154	2,381	300	314	3,659	3,128	28
Sittomaat	2,046	35	17	—	281	331	364	461	?
Argentina	2,886	4	1	2,286	377	380	582	921	34
Belgia	29	6	226	2,595	433	435	2,037	1,780	52
Bolivia	1,334	2	2	10	16	17	53	50	3
Braffia	8,361	14	2	2,470	277	276	537	665	30
Bulgaria	97	3	33	289	84	84	72	66	43
Chile	776	3	4	591	189	178	193	287	9
Ecuador	307	1	5	87	34	28	90	154	3
Egypti	2,959	19	7	2,633	271	269	286	392	18
Evania (emamaa)	497	17	36	10,017	934	934	898	708	80
Sio Britannia	315	40	130	15,958	2,722	2,717	11,826	5,865	—
Sittom. Afriaassa	5,261	296	56	5,403	1,833	1,760	1,950	2,835	—
" Afriaassa	4,724	37	8	821	259	284	759	365	429
" Amertiaassa	9,508	7	4	2,000	310	314	932	1,036	—
" Anstiraafiaffa	8,241	5	2	5,734	841	781	1,523	1,417	—
Italia (emamaa)	287	31	111	12,697	1,616	1,588	1,408	1,199	258
Itamalia (Eistieit)	300	25	86	9,269	1,901	1,901	—	—	—
Unfari	325	19	58	5,270	1,230	1,228	1,653	1,941	362
Bośnia	51	1	8	—	41	41	—	—	—
Jaapani	417	46	106	1,106	617	606	717	421	122
Kiina	11,080	357	32	1,248	331	331	758	575	300
Kolumbia	1,203	3	3	79	30	37	71	67	1
Kongo	2,253	14	6	101	20	23	23	22	16
Korea	219	10	49	10	16	16	25	22	4
Kreiffa	65	2	37	798	92	97	152	89	25
Mexiko	1,987	12	6	1,083	290	289	255	156	32
Perfia.	1,645	9	5	12	38	38	53	31	25
Peru	1,770	4	6	—	29	31	44	76	3
Portufali	93	5	55	2,672	299	288	272	174	32
Sittomaat	2,146	14	7	—	43	43	76	65	10
Ranska	536	38	72	29,897	3,410	3,392	4,456	3,498	574
Sittomaat	3,831	41	11	191	195	222	621	589	112
Rumania	131	5	43	1,290	223	228	388	282	65
Ruotfi	451	5	11	393	190	190	630	477	39
Rorja	325	2	6	249	120	120	388	220	20
Saffa (emamaa)	541	52	97	2,684	1,881	1,911	6,249	4,621	596
Servia	48	2	50	410	77	75	46	65	27
Siam	630	5	8	—	44	30	142	198	10
Sweiffi	41	3	76	?	96	98	1,100	793	—
Tanska (emamaa)	38	2	10	189	94	96	508	330	10
Turffi	2,888	24	8	3,269	420	418	548	313	235
Benetuela	1,044	2	2	201	34	34	83	100	5
Benäfa (Europän)	5,016	103	2	—	—	—	1,504	1,886	893
Affian Benäfa	16,761	24	7	16,156	4,241	4,669	183	159	90
Suomi	374	2	7	115	88	88	236	179	6
Yhdysvallat	9,210	74	9	5,460	2,636	2,768	4,127	6,472	34
Sittomaat	448	9	29	12,571	208	203	540	780	—

	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.	Ulfom. kauppa milj. Smf.		Sittomaat 1000 m. m.	Sittomaat 1000 m. m.
							Tuonti	Wienti		
Manfomaat	1,019	148	1,438	?	2,853	2,770	839	?	5,907	?
Belgia	1,005	121	1,163	1,835	2,642	6,053	260	6,379	91	?
España	1,040	42	1,095	?	608	12,916	2,052	31,992	506	?
Sio Britannia	1,048	80	1,764	2,197	6,416	34,856	1,110	69,952	9,002	?
Italia	995	67	833	577	964	15,643	546	42,005	787	?
Itamalia	1,044	105	1,342	419	3,668	19,322	644	52,116	197	?
Unfari	1,015	97	1,293	622	1,436	17,322	533	22,017	62	?
Bośnia	894	?	181	4	572	877	176	2,840	—	?
Kreiffa	919	100	619	320	347	960	148	8,379	321	?
Portufali	1,078	21	466	410	760	2,362	268	7,381	78	?
Ranska	1,014	9	1,436	1,644	2,514	41,922	782	127,853	921	?
Rumania	974	105	555	318	564	3,052	283	6,851	67	?
Ruotfi	1,055	95	1,616	2,268	1,485	10,359	229	14,088	524	?
Rorja	1,072	125	1,741	2,284	2,040	1,980	61	13,941	1,552	?
Saffa	1,037	112	1,576	2,478	4,188	50,165	990	123,056	1,640	?
Servia	946	124	418	165	227	556	115	4,066	—	?
Sweiffi	1,056	97	1,547	3,791	5,040	3,724	900	8,845	—	?
Tanska	1,053	143	1,332	3,406	3,328	2,523	655	6,032	381	?
Benäfa	1,028	163	299	163	328	43,061	80	144,163	322	?
Suomi	1,027	116	1,130	563	632	2,597	69	313	313	?
Yhdysvallat	953	249	1,386	?	?	300,633	326	805,535	4,750	?

1) Walfion omistamat wain tässä. — 2) Wain suurimman yhtiön linjat tässä. — 3) Pienet laivat mukaan laskeut.

Maalueteltujen valtioiden yleiset menot sekä menot sotajärjestäytystarkeiksi.

Valtio.	Yhteensä valtiomenoja Smffaa.	Menot		Menot	
		maas- ja meri- sotatarkeitus- Smffaa.	%:na kalfista valtiom.	yleisiin ope- tus- ja sotatarkeitus- Smffaa.	%:na kalfista valtiom.
Saffa (1898)	1,801,973,000	718,305,000	33,7	184,709,000	10,8
España (1896-97)	757,766,000	163,659,000	21,8	77,960,000	10,8
Suomi (1898)	94,764,000	8,816,000	9,8	7,926,000	8,4
Rorja (1896-97)	107,422,000	33,445,000	31,1	8,468,000	7,8
Sio-Britannia (1897)	3,161,775,000	1,011,000,000	32,0	239,975,000	7,6
Tanska (1897-98)	90,628,000	23,216,000	25,6	5,915,000	6,5
Ranska (1897)	3,314,359,000	880,719,000	26,6	198,312,000	6,0
Kreiffa (1897)	93,753,000	23,346,000	24,9	5,648,000	6,0
Ruotfi (1898)	150,367,000	44,633,000	29,7	6,892,000	6,0
Italia (1898)	1,674,654,000	236,578,000	14,1	42,398,000	2,5
Benäfa (1897)	5,655,884,000	1,377,128,000	24,3	101,980,000	1,8
Portufali (1897-98)	247,658,000	40,077,000	16,2	3,321,000	1,2
Jaapani (1897)	967,130,000	159,740,000	16,5	7,305,000	0,8

1) Näihin lueteltuihin myös menot firffaa warten.



Korkein hallitus.

Kenraalikuvernööri: Nikolai Zwanowits Bobritoff, kenraalikuvernööri, jalkaväen kenraali.

Kenraalikuvernöörin apulainen: Nikolai Nikolajewits Schipoff, kenraaliluutnantti.

Ministeriwalvotiofiteeri: Wenäläinen waltiofiteeri, tod. salaneuvos Bjättschew v. Plehwe.

Ministeriwalvotiofiteerin apulainen: Kreivi Kaarle Aleksanteri Arnfelt, kamariherra.

Kesjarillinen Suomen Senaatti: Puheenjohtaja: Kenraalikuvernööri.

Dikeusosasto: Kaarle August af Nyborg, warapuheenjohtaja, senaattori.

Henrik Rüstaa Borenius, senaattori.

Zuhana Martti Giesel Johnson, senaattori.

Ernesti Gemil Forsman, senaattori.

Aleksanteri August Kuntin, senaattori.

Zuhana Edward Heitel, senaattori.

Rüstaa Julius Nummelin, senaattori.

Gemil Frithiof Andersin, senaattori.

Lars Homén, senaattori.

Talousoosasto: Konstantin Lindner, warapuheenjohtaja tod. hovijahtimestari.

Dikeustoimituskunta: Waldemar Eneberg, senaattori.

Siviilitoimituskunta: Edward Boehm, senaattori.

Waltiovaraintoimituskunta: Edward Rudolf Neovius, senaattori.

Kamaritoimituskunta: Rüstaa Gaias Fellman, senaattori.

Sotilastoimituskunta: Mikael Leonard von Blom, kenraalimajuri.

Kirkollisasiain toimituskunta: Zuhana Rüstaa Sohlman, senaattori.

Maanwiljelystoimituskunta: Knut Robert Kaarle Walfred Spärc, senaattori, salaneuvos.

Kulkulaitostoimituskunta: Gerik Ossian Bergbom, senaattori.

Kauppa- ja teollisuustoimituskunta: Henrik Willehad Kerman, kenraalimajuri.

Profuraattori: w. t. Mauri Hornborg, waltioneuvos.

Hovioikendet.

Turun Hovioikeus: Presidentti: Gemil Streng.

Waasan Hovioikeus: Presidentti: Niilo Jisak Fellman.

Wiipurin Hovioikeus: Presidentti: Paawali Gemil Forsman.

Hallinto.

Kenraalikuvernöörin kanslia: w. t. J. A. Seyn, eversti.

Kuvernöörit: Uudenmaan läänin: w. t. Aleksanteri von Minkwitz, eversti.

Turun läänin: Wilho Teodor von Kraemer, kenraalimajuri.

Waasan läänin: Fredrik Geronimo Björnberg, eversti.

Dulun läänin: Knut Rüstaa Gels Edward Furuhjelm, eversti.

Kuopion läänin: Edward Krogins, waltioneuvos.

Mikkelin läänin: Lennart Frithiof Munch, tod. waltioneuvos.

Sämeen läänin: Rüstaa Alfel von Kothén, kenraalimajuri.

Wiipurin läänin: Nikolai von Rechenberg, kenraalimajuri.

Keskuswirastot.

Suomen Pankki: Säätöjen edusmiehet:

Fredrik Rüstaa Otto Selim Stjernwall, esittelijäsihteeri.

Otto Donner, professori, puheenjohtaja.

Mauri Emil Fredrik Hallberg, kauppias.

Agaton Neuman, kunnallisneuvos.

Esimes johtokunnassa: Kaarle Teodor Aleksanteri Wegelius.

Suomen waltiokonttori: Mitirehtori: Wilho Gabriel Seitlin.

Lääkintöhallitus: Päätirehtori: Fredrik Saltzman.

Postihallitus: Päätirehtori: Kaarle Jalmari Lagerborg.

Maisten rakennusten ylläilyhallitus: Mitirehtori: Wapaaherra Overt Sebastian Gripenberg.

Painoasiain ylläilyhallitus: Puheenjohtaja: Kreivi Aleksanteri Cronhjelm.

Teollisuushallitus: Mi-intendentti: Kaarle Rüstaa Sanmark

Wankeinohoitohallitus: Mitirehtori: Klaus Aleksis Konstantin Gripenberg.

Tilastollinen päätoimisto: Terehtori: Antero Zuhana Adolf Boyström, waltioneuvos.

Tullihallitus: Väärtirehtori: Birger Fridolf Winter, waltioneuvos.
Tie- ja wejirakennusten yllähallitus: Ylitirehtori: Alfred Reinhold Nyberg, salaneuvos.

Maanviljelyshallitus: Ylitirehtori: Niilo Rüstaa Maksimilian Grotenfelt.

Maanmittauksen yllähallitus: Ylitirehtori: Jaakko Sjölén.

Waltion rautatiet: Päärtirehtori: Yrjö Adolf Strömberg, todellisen waltioneuvos.

Metsänhoitohallitus: Ylitirehtori: Wapaaherra Kaarle Ernst Wrede.

Kalastusten tarkastaja: Oskar Fritjof Nordqvist, tohtori.

Arkeologinen toimisto: Waltionarkeologi: Suhana Reinhold Aspenlin, proffessori.

Waiwaihoidon tarkastelija: Rüstaa Adolf Helsingius.

Kirkko ja opetuslaitos.

Yliopisto: Kansleri:

Wirkaa toimittawa kansleri: Ministeriwaltilioshteeri.

Kanslerin sijainen, Wirkaa toimittawa: Kaarle Gabriel Tiodoff Rein, todellinen waltioneuvos.

Rehtori: Edward Immanuel Hjelt, proffessori.

Siippakunnat: Turun: Rüstaa Johansson, arkkipiispa.

Borwoon: Herman Käbergh, piispa.

Sawonlinnan: Otto Immanuel Collander, piispa.

Dulun: Juho Rudolf Forsman, piispa.

Kouluyllähallitus: Ylitirehtori: Lorens Leonard Lindelöf, todellinen waltioneuvos.

Ylitirehtorin apulainen (kansakouluja warten): Antero Wilho Floman.

Polytekninen opisto: Tirehtori: Ernst Edward Dwiist, waltioneuvos.

Gotawäki.

Yliapäällikkö: Kenraalikuwernerööri.

Päällikkö: Wapaaherra Yrjö Edward Ramsay, kenraaliluutnantti.

Luoti- ja majakkalaitos: Tirehtori: Antero Suhana Nikolai Sjölén, ensiluokan kapteeni.

Suomen kadettikoulu: Tirehtori: Kaarle Enckell, kenraaliluutnantti.



Kutsuntatilaisuudessa viimeistään ja ennen esinhuutoa annetaan asianomaiselle kutsuntatoimistolle hakemuskirjat tai tehdään suullinen pyyntö helpotuksen saamisesta asevelvollisuuden täyttämiseksi sekä tuodaan esiin todistukset, joidenka nojalla helpotusta haetaan.

Huhtikuun ja kesäkuun 15—23 päivien välillä toimitetaan yleinen kutsunta asevelvollisuuden täyttämiseen ja arwanheittoon.

Ennen **heinäkuun** loppua ilmoitetaan senaatin päätösjestä läänintuimistoille ja kuulutetaan yleisön tiedoksi, miten monta henkilöä siltä vuodelta tulee astumaan wakinaijseen palvelukseen kuskakin läänissä.

Syyskuun alkupuolella kuulutetaan kunnallishallitusten toimista kirjoissa kahtena sunnuntaina peräkkäin kutsuntatoimistojen antamat luettelot kaikista wakinaijseen sotawäkeen määrätystä henkilöistä ynnä ajasta ja paistasta, milloin asevelvollisuuden alaisten tulee palvelukseen saapua. Samat luettelot owat myöskin syys- ja lokakuun kuluessa saatavilla pidettävät kunnantuwassa, raastuwassa tahi muussa ilmoitetussa paikassa, sekä julaistaan ne muutamain janomalehtien kautta.

Marraskuun 1 p:nä tulee wakinaijseen palvelukseen määrättyjen saapua palvelukseensa.

Kolmena sunnuntaina peräkkäin kirjoissa kuulutetaan ja wivallisisia lehdisiä kolmasti ilmoitetaan ehdot, millä voidaan erityisissä tapauksissa saada helpotusta asevelvollisuuden täyttämisesä.

Joulukuun alkupuolella referwisiostat kunnallishallitusten toimesta kuulutetaan kahtena sunnuntaina peräkkäin kirjoissa ja pidetään sitten saatavilla kunnantuwassa, raastuwassa tahi muussa ilmoitetussa paikassa.

Säästöjen lisääntyminen toisesta vuodesta toiseen.

5 prosentin korolla.

Ann joka päivä jäänstetään:	karttuu 1 vuodessa	5 vuodessa	10 vuodessa	20 vuodessa	40 vuodessa
1 penni	3: 65	20: 16	45: 90	120: 90	440: 91
5 penniä	18: 25	100: 84	229: 54	903: 45	2,204: 59
25 "	91: 25	504: 21	1,174: 73	3,017: 26	11,022: 97
50 "	182: 50	1,008: 42	2,295: 46	6,034: 53	22,045: 95
1 marka	365: —	2,016: 85	4,590: 93	12,069: 07	44,091: 91
2 markkaa	730: —	4,033: 71	9,181: 86	24,138: 14	88,183: 83
5 "	1,829: —	10,084: 27	22,954: 69	60,345: 36	220,459: 59

Vieniä tietoja.

Keskieuropalaista aikaa käyttävät seuraavat maat: Ruotsi, Norja, Tanska, Saksa, Sveitsi, Italia, Itävalta-Unkari, Serbia, Bosnia ja läntinen Turkki. Tämä aika lasketaan sen puolipäiväpiiriin mukaan, joka on 15^o itään Greenwichistä, ja on siis yhtä tuntia edellä Greenwichin eli länsieuropalaisesta ajasta, jonka mukaan eletään Isovsa Britanniasa, Alankomailla ja Belgiasa. **Itäeuropalaista aikaa** käytetään Bulgariassa, Rumaniasa ja Itä-Turkissa ja se on kaksi tuntia edellä länsieuropalaisesta ajasta. Muut maat laskevat aikansa pääkaupunkinsa puolipäiväpiiriin mukaan. **Pariisin aika** on 51 min. jälessä, **Pietarin aika** 61 min. ja **Moskowan aika** 90 min. edellä keskieuropalaisesta ajasta. Yhdysvallat ja Kanada ovat jaetut neljään aikavyöhykkeeseen idästä länteen, joiden ajat ovat 5, 6, 7 ja 8 tuntia Greenwichin ajasta jälessä. **Jaapanin aika** on 9 tuntia Greenwichin ajan edellä. **Suomesa** käytetään **Helsingin aikaa**, joka on n. 40 min. keskieuropalaisen ajan edellä ja siis n. 21 min. Pietarin ajan jälessä.

Helsingin maantieteellinen asema on 24^o 75',3 itäänpäin Greenwichistä eli 60^o 9',7 itäänpäin Ferrosta ja 60^o 9',7 pohjan puolella päiväntasaajaa.

Celsiuksen lämpömittari on Suomesa tavallisin. Siinä merkitään samoin kuin Réaumurin mittarissa jäätymäpiste 0. Kiehumapiste on edellisessä +100^o, jälkimmäisessä +80^o. Englantilaisessa **Fahrenheitin** lämpömittarissa merkitään jäätymäpiste +32 ja kiehumapiste +212, joten siinä asteet ovat paljon pienemmät kuin edellisissä. Réaumurin asteet muutetaan Celsiuksen asteiksi kertomalla niiden määrän 5:llä ja jakamalla tulon 4:llä. Jos Fahrenheitin asteet ovat muutettavat Celsiuksen asteiksi, wähenetään niiden luvusta ensin 32, jäännös kerrotaan 5:llä ja siten saatu tulo jaetaan 9:llä.

Ilmapuntarin normaalkorkeus on 760 mm., s. o. ilman normaalipaine vastaa niin korkean elohopeapatsaan painoa. Tätä ilman painetta — noin 1 kg jokaista □ cm vastaan — kutsutaan yhden **atmosfeerin** painoksi, jota pidetään mittana määrättäessä esim. höyryn painetta höyrypannuissa. — Koneen työkyvyn mittana taas pidetään yhtä **hevosivoimaa**, joka on se voima, joka nostaa 75 kg yhden metrin korkeudelle yhdesä sekunnissa.

Äänen nopeus on 332 metriä sekunnissa. Jos siis utkosen jyrähdys kuuluu 3 sekuntia salaman leimahtamisen jälkeen, on ukkonilma noin kilometrin päässä. **Valon nopeus** on niin juuri — 300,000 km sekunnissa — ettei sitä tarvitse ottaa tässä ensinkään huomioon.

Wertaustaulu.

	Raha:	Smf.	Pituusmitat:
Alankomaat . . . 1	Gulden = 100 cent . . .	2: 09	1 Elle = 1 metri.
Belgia 1	Franc = centime . . .	1: —	1 Metri 1
Brafilia 1	Milreis = 1000 reis . . .	2: 83	1 " 1
Chile 1	Peso = 100 centawo . . .	5: —	1 " 1
Egypti 1	Piaster = 40 para . . .	0: 26	1 " 1
Englanti 1	Punta = 20 shillingiä . . .	25: 22	1 Yard 0,91 "
" 1	Shilling = 12 penny . . .	1: 25	
Espanja 1	Pefeta = 100 centimos . . .	1: —	1 Metri 1 "
Itä-Intia 1	Rupie = 16 annas . . .	2: 38	1 Guts 0,91 "
Italia 1	Lire = 100 centifime . . .	1: —	1 Metri 1 "
Itävalta-Unk. 1	Krone = 100 heller . . .	1: 05	1 " 1 "
Jaapani 1	Yen = 100 fen	5: 16,6	1 Shatufane 0,30 "
Kiina 1	Tael = 1000 kash . . .	8: 40	1 Cowid 0,34 "
Kreikka 1	Drafma = 100 septa . . .	1: —	1 Pifi 1 "
Persia 1	Toman = 100 fenaar . . .	9: 96	1 Arschin 1,13 "
Peru 1	Sol = 100 cent	5: —	1 Metri 1 "
Portukali 1	Milreis = 1000 reis . . .	5: 60	1 " 1 "
Ranska 1	Franc = 100 centime . . .	1: —	1 " 1 "
Rumania 1	Lei = 100 ban para . . .	1: —	1 " 1 "
Ruotsi-Norja 1	Krunnu = 100 äyriä . . .	1: 39	1 " 1 "
Saksa 1	Reichsmark = 100 pfennige . . .	1: 23	1 " 1 "
Serwia 1	Dinar = 100 para . . .	1: —	1 " 1 "
Sveitsi 1	Franc = 100 rappen . . .	1: —	1 " 1 "
Tanska 1	Krunnu = 100 äyriä . . .	1: 39	1 Men 0,63 "
Turkki 1	Piaster = 40 para . . .	0: 23	1 Metri 1 "
Wenäjä 1	Rupla = 100 kopeikkaa . . .	4: —	1 Arschin 0,71 "
Amer.Yhdysv. 1	Dollari = 100 cent . . .	5: 18	1 Yard 0,91 "

Painot: Alankomaat: Belgia, Brafilia, Chile, Espanja, Italia, Itävalta-Unkari, Portukali, Ranska, Ruotsi, Saksa, Sveitsi, Turkki = kuin Suomesa. Tanska ja Norja: 1 Centneri = 100 naulaa = 50 kg. Englanti: Hundredweight (Centner) = 5 quarters = 50,80 kg; 1 naula = 16 ounce = 0,45 kg. Kreikka: 1 Talent = 150 kg; 1 fater = 56,33 kg. Wenäjä: 1 Pud = 40 naulaa = 16,38 kg. Amerikan Yhdysvallat = kuin Englanti.

Maantieteellinen penikulma, se mitta, joka vastaa neljää minuuttia maan ekvaattorista ($\frac{370}{15}$ ekv.) = 7420 metriä. Sen neljättä osaa kutsutaan meripenikulmaksi, joka siis = 1855 metriä. Englannin penikulma vastaa 1609 metriä ja vanha wirsta 1069 metriä.

METRIJÄRJESTELMÄ

Pituusmitat.

Metri (m) perusmitta (1 kynnärä $2\frac{1}{2}$ korttelia vanhan mitan mukaan).

Desimetri (dm) metrin kymmenesosa. (4 tuumaa).

Senttimetri (cm) metrin sadasosa.

Millimetri (mm) metrin tuhannesosa.

Kilometri (km) on tuhat metriä. (0,9356 wirstaa).

10 kilometriä on 1 myriametri l. uusi penikulma (= 9,356 entistä wirstaa).

Uuslyli on 2 metriä (lähes 6 jalkaa 9 tuumaa).



Kuvioistamme näkee 5 senttimetriä luonnollisessa suuruudessaan ja niistä kaksi on jaettu kymmenesosiinsa, millimetreihin. Tieteellisiä töitä warten käytetään vieläkin pienempiä osia.

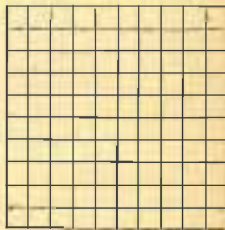
Pintamitat.

Neliometri (m²) on neliönmuotoinen pinta, jonka kaikki sivut ovat 1 metrin pitkät. (11,35 □ jalkaa).

Mari (100 m²) on sata neliometriä.

Hehtaari on sata aaria. (2 kynn.alaa).

Nelikilometriä (km²) joka sivu on tuhat metriä pitkä; se sijaitää siis 1,000,000 neliometriä, eli 10,000 aaria, eli 100 hehtaaria.



Tilavuusmitat.

Kuutiometri (m³) on kuutio (noppa), jonka reuna on 1 metrin pituinen (38,209 kuutiojalkaa).

Litra (l) on kuutiometrin tuhannesosa. (12 $\frac{1}{4}$ jumpr. eli noin 3 korttelia).

Desilitra (dl) on litran kymmenesosa.

Desalitra eli **walka (dl)** on 10 litraa. (7 tuoppia 10 jumpr.)

Hehtolitra (hl) on 100 litraa (18 $\frac{1}{2}$ vanhaa kappaa) = 20 uutta kappaa. 5 litr. kutsutaan uud. kappaksi ja on se 0,925 vanhaa kappaa.

Kuutiometrillä mitataan halkoja, syisiä y. m. s. Hehtolitralla mitataan wirstaa ja juurikasveja y. m. s. Litralla ja pienemmällä mitoitella mitataan weteisiä aineita, wettä, maitoa, sah-tia y. m. s.

Suuremmat mitat tehdään tavallisesti kuutiomuotoon, samoin kuin entiset kappan mitat, mutta litrammitat ja pienemmät mieluummin pyöreäpohjaisiksi.

Painomitat.

Kilo (Kilogramma) (kg) painaa yhtä paljon kuin yksi litra puh-dasta wettä eli 1000 gr. (2 naulaa 11 luotia).

Decagramma (dg) on sadasosa kiloa. ($\frac{3}{4}$ luotia).

Gramma (gr) on tuhannesosa kiloa.

Metriinen leiwiskä on 10 kiloa (= 1,176 *℔℔.* eli 1 *℔℔.* 3 $\frac{1}{2}$ *℔℔.*)

Senttaali on 100 kiloa. (11 *℔℔.* 15 *℔℔.*)

Tonni on 1000 kiloa.

Tavallisin painomitta on kilo. Hywin raskaat esineet punni-taan tonnittain, hywin köyhäiset tai pienet määrät grammoittain.

Kappanmitan muotoinen astia, jonka reuna on 1 dm pitkä, we-ttiä tasan 1 litran wettä, joka 0 asteen lämpöisenä painaa yhden kilon. Siten kaikki mitat: pituusmitat, pintamitat, tilavuusmitat ja painot ovat yksinkertaisessa suhteessa toisiinsa. — Metri otisi oikeas-taan olewa yksi 10,000,000:s osa puolipäiwäpiiristä, joka ulottuu maan navasta päiväntasaajaan, mutta wäärin mittauksen johdosta se todellisuudessa on tullut olemaan wain yksi 10,001,869:s osa. Wirhettä ei ole korjattu.

Vanhat mitat verrattuina uusiin.

Naula = 0,425 kg.

Leiwiskä = 8,5 kg.

Luotit = 13,28 gr.

Jalka = 0,297 m.

Kynnärä = 0,594 m.

Syli = 1,781 m.

Wirsta = 1068,8 m.

Kannu = 2,617 l.

Kappa = 5,496 l.

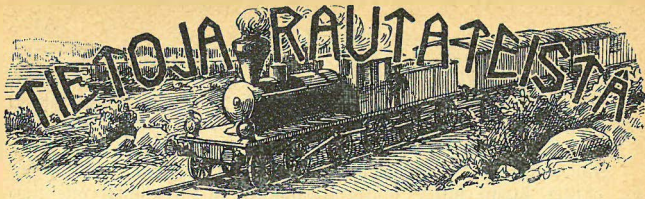
Tynnyri = 1,649 hehtol.

Kuutiojalka = 0,26 m³

Kuutioyhli = 5,653 m³

Neliökynnärä = 0,353 m²

Tynnyrinala = 0,494 hehtaaria.



Mattustajamatkut ovat kilometritä:

1:sen luokan maunussa	9 penniä.
2:sen " "	5,4 " "
3:nen " "	3,6 penniä,
	tavarajunassa 3 penniä.

Maksu lasjetaan vähintään 10 kilometritä.

Matkoista yli 50 ja enintään 800 kilometriä huoennetaan piletien hinnat matkan pituuden mukaan nousevassa määrässä, siten että alennusprosentti on kahdestymmenesosa kilometriluvusta. Ylälle 800 kilometrin menemältä tienpituudelta on maksu ensimmäisen luokan maunussa 1,25 penniä, toisen luokan maunussa 0,75 penniä, kolmannen luokan maunussa 0,5 penniä. Matkasta kolmannen luokan maunussa tavarajunassa ei kuitenkaan myönnetä minkäänlaisia alennuksia pitemmiltä matkoilta.

Rahitatuista vuotta nuoremmat lapset suorittavat puolen maksua.

Viittä vuotta nuorempia lapsia saa jokainen täysikasvuinen henkilö kuljettaa yhden maksutta mukanaan.

Menetystä hinnasta myydyään meno- ja paluupilettiä sekä tilaus-, kuukausi-, passipartout- ja kiertomattapilettiä.

Matkan saa keskeyttää yhdellä väliafemalla ja jatkaa sieltä jollakin toisella junalla piletissä merkitylle määräafemalle; silloin on väliafemalla heti junasta astuttaessa piletin annettava leimattavaksi. Matkan täytyy kuitenkin olla päättynyt piletin kelpaamisajalla, joka on yksinkertaisella piletillä 5 ja meno- ja paluupiletillä 14 päivää ulosantopäivää siihen luetun.

Pakaasia (matkakapineita) kuljetetaan maksutta jokaiselta kokonaiselta matkustajapiletillä 25 kiloa ja puolelta piletillä 15 kiloa. Tämän yli nousevasta painosta sekä kapineista, joita ei voi lukea matkatarpeiksi, suoritetaan 2 penniä kullakin alkavalta kilogramman viisiluvulta ja kullakin alkavalta kilometrin kymmenluvulta. Pitemmiltä matkoilta huoennetaan tämä maksu. Vähin maksu on 25 penniä.

Paketit, joiden tulee olla hyvin päällystetyt ja selvällä nimisoitteella varustetut, kuljetetaan sillä junalla, joka ensiksi saapuu osoitepaikalleen. Maksu on matkan mukaan:

	enintään 300 kilom.	enintään 600 kilom.	yli 600 kilom.
2 kg painavasta paketista .	— 25	— 50	— 75
5 " " " " " "	— 50	1: —	1: 50
10 " " " " " "	— 75	1: 50	2: 25
15 " " " " " "	1: —	2: —	3: —
25 " " " " " "	1: 50	3: —	4: 50

5 penniin maksusta saa paketin lähettäjä kuitenkin lähetyksestä.

Rahittavarat ovat luokitetut kuuteen hintaluokkaan. Maksu lasjetaan joka 20 kilogrammalta. Maksun laskeminen tapahtuu vähintään 10 kilometritä ja otetaan kustakin lähetyksestä vähintään 50 penniä sekä 6,000 kilogrammaa raskaammasta lähetyksestä vähintään 5 markkaa.

Rahiti kaitenlaatuista haloisista lasjetaan kuutiometriä eikä painon mukaan. Maksu luetaan vähintään 15 kuutiometriä havupuuja 12 kuutiometriä kivi- tai muita halkoja maunua kohti.

Pikatarvarasta suoritetaan ensimmäisen luokan rahittavaran maksu 50 prosenttia korotuksella. Kun sitä lähetetään tavarajunassa vähintään 6,000 kilogramman tukussa, suoritetaan siitä sen luokan rahittavaksi, johon tavarat kuuluvat, 50 prosenttia alennuksella.

Tyhjiä astioita, säkkiä y m., joissa on kuljettu eläimiä taikka eläinsäineitä y. m. j., kuljetetaan taksaisin lähetyksafemalle 5 penniin maksusta kustakin kolista, jos palauttaminen tapahtuu ennen seitsemän päivän kuluttua siitä, kun sama astia tavaroiheen saapui vastaanottoafemalle.

Maunuja saa tavarat lähettäjä lasjataksensa pidättää korkeintaan 12 tuntia. Jokaiselta tunnilta sen yli suoritetaan 20 penniä. Jos vastaanottaja, silloin kun tavarat on hänen purettavanansa, pidättää maunuja yli sitä warten määrätyn ajan, on hän velvollinen maksamaan 20 penniä maunua kohti joka tunnilta, jonka purkamisen tämän yli kestää.

Matafini- eli **säilytysmaksua** on maksettava, jos tullutta tavaraa ei käydä perimässä ennen määrätyn ajan kuluttua.

Jälkivaatimusten on lähettäjä oikentettu panemaan tavaransa vastaanottajan maksettavaksi ennenkuin tavarat hänelle jätetään. Jälkivaatimusten suoritussestä lasjetaan toimituspalkkiota 1/2 prosenttia jälkivaatimusten määrästä. Toimituspalkkion vähin määrä on 50 penniä.

Makuutus. Pakaasia ja tavaraa, mutta ei muita kuljetuseksineitä, voi täyteen arvoonsa makuuttaa lähettäjiesä. Makuutus-palkkiota suoritetaan pakaasista 1/2 prosenttia, kalleuksista ja taide-tuotteista 1/4 prosenttia, muusta tavarasta 1/10 prosenttia.



Suontemuaan postojen voikilla maksetaan jokaisesta sanomasta 50 penniä pohjamaksumia ja sen lisäksi 10 penniä joka sanalta.

Wenäjälle maksetaan 15 kopeikkaa pohjamaksumia ja 5 kopeikkaa sanalta Europan Wenäjälle ja 10 kopeikkaa Afriaan.

Muihin maihin ei makseta pohjamaksumia, vaan määrätty maksu sanasta eri takkan mukaan joka maahan: esim Englantiin 58 p., Italiaan 48 p., Itävalta-Unkariin 28 p., Norjaan 33 p., Ranskaan 40 p., Ruotsiin 25 p., Saksaan 28 p., Sveitsiin ja Belgiaan 45 p., Tanskaan 40 p., Alankomaaihin 37 p. ja Espanjaan 56 p.

Intiaan *Smc.* 3.97, Kiinaan *Smc.* 3.00, Jaapaniin *Smc.* 5.20, Algeriaan 50 p., Egyptiin *Smc.* 1.35—1.85. Hyväntoivoukseen *Smc.* 6.25, Yhdysvaltoihin ja Kanadaan *Smc.* 1.95 à 2.25. Brasiliaan 5.18—10.40, Australiaan *Smc.* 5.25—6.50.

Sana, jossa on enemmän kuin 15 kirjainta, luetaan kahdeksi. Numeroluuvuissa 5 numeroa luetaan yhdeksi sanaksi. Siitä ylitse menevät viiteen asti eri sanaksi. Liittomerkillä yhdistetyt tai heittomerkillä erotetut sanat, sanan osat tai kirjaimet luetaan eri sanaksi. Wiittausmerkit, allewiivoitus ja sulku merkit luetaan jokainen yhdeksi sanaksi.

Tarvallisesta kielestä poikkeavia sanayhdistyksiä ei sallita. Sähkösanoman lähettäjän on merkittävä nimensä ja täydellinen osoitteensä sähkösanoman alilaitaan.

Sähkösanomavaihdossa ulkomaisten kansa lähetetään seuraavia lyhennettyjä merkkejä, jotta luetaan yhdeksi sanaksi:

D **Kiireellinen sanoma.** Kiireellisistä sanomista suoritetaan kolminkertainen maksu, jolloin sanoma lähetetään ennen muiden yhdistysten sanomia.

RP **Wastaus maksettu.** Wastauksia haluava lähettäjä voi edeltäpäin suorittaa maksun siitä, jolloin vastaanottaja saa sähkösanoman kansa kuitin maksettua vastaanuksesta. Tämä kuiti otetaan rahaa vastaan kaikissa sähkölennätintontoreissa ja on sellaisena voimassa 6 viikkoa. RP yhdistään merkitsee, että ihmisenalainen vastaus on maksettu. Jos tahdotaan muuta sanomäärästä maksaa, merkitään se vastaavalla numerolla RP:n jälkeen, esim. RP12, mikä merkitsee, että kalfitoistajainen vastaus on maksettu. RP12 luetaan myös yhdeksi sanaksi.

RPD **Kiireellinen vastaus maksettu.**

TC **Wertaileminen maksettu.** Wertailemisesta maksetaan 25 % yhi takkan.

PC **Wastanottobistutus sähkölennättimen kautta maksettu.** Tällaisesta todistuksesta maksetaan kuin ihmisenalanaisesta sähkösanomasta.

PCP **Wastanottobistutus postin kautta maksettu.** Postisja tulewasta wastanottobistutuksesta maksetaan 50 penniä.

FS **Lähetettävä jälesjä.** Jos vastaanottaja on matkistanut toiseen paikkaan, voidaan sähkösanoma lennättimen kautta lähettää hänen jälkeensä. Tästä lähettämisestä lastetaan maksu tarvallisien takkan mukaan, ja on se vastaanottajan suoritettava.

RO **Jätettävä awonaisena (sineittä) vastaanottajalle.**

MP **Jätettävä vastaanottajan omiin käsiin.**

TR **Jääpä leunätintonttoriin, kunnne vastaanottaja sen sieltä perii.**

PG **Jääpä postikonttoriin.**

TMx **Sähkösanoma on osoitettu useammalle eri henkilöle.** x tarkoittaa osoitteen lukua. Jokaisesta kopiassta maksetaan 50 penniä.

Poste **Lähetäminen postin kautta maksettu.**

PR **Wakuutettuna maksettu.**

XP fr. x **Lähetäminen expresseillä maksettu.** x tarkoittaa maksettua rahamäärää

Sähkösanomia voi lähettää sellaisiinkin paikkakuntiin, missä lennätintontoria ei löydy. Se lähetetään siinä tapauksessa lähimmäisestä lennätintonttorista postisja tai expresseillä (lentolähetillä), riippuen lähettäjän määrähystä, verille. Tästä lähetyksestä tulewa maksu on oikeastaan lähettäjän suoritettava, mutta voidaan se perii vastaanottajaltaan.

Säästöpankit Suomessa.

R a u p u n g e i s j a .			M a a l i a .			
Luku- määrä	Säästöfir- jain luku.	Panttijai- saamiset.	Luku- määrä.	Säästöfir- jain luku.	Panttijai- saamiset.	
1897	32	81,058	44,402,691	133	31,109	14,819,616
1895	32	68,779	39,079,199	131	24,468	10,252,597
1893	32	59,813	32,524,466	120	21,097	8,187,814
1891	31	57,718	32,654,941	112	21,293	7,709,353
1889	29	53,365	29,316,798	106	17,780	5,811,510
1887	29	46,162	23,479,619	98	13,935	3,979,242
1885	29	40,407	20,029,545	92	12,111	3,138,575
1883	28	36,029	17,613,491	89	10,700	2,557,236
1881	27	29,005	14,385,473	84	9,367	1,808,398
K o f o m a a s j a .						
1879	104	33,420	14,410,074			
1877	97	31,477	13,374,626			

Säästöpankkien lukumäärä Suomessa on siis kahdeksakymmenessä tuodessa kasvanut 97:stä 165:een, säästöpankijain luku 31,477:stä 112,167:een ja panttijain saamiset 13,374,626 m:sta 59,222,307 markkaan.

Postisäästöpankki.

Postisäästöpankin pääkonttori ja hallitus ovat Helsingissä. Sen haaraosastoja eli alakonttoreja ovat kaikki maamme postikonttorit ja postitoimistot.

Wuodessa saa ken tahansa tehdä säästöönpanoja 1,000 markan arvoon asti omalle nimelleen tai joutun muun nimelle.

Säästökirja, johon jokainen säästöönpano merkitään, annetaan joka säästöönpanijalle, kun hän ensi kerran säästöönpanon tekee; sitä warten on samassa tilaisuudessa pankille annettava täydellinen ilmoitus säästöönpanijan nimestä, iästä, ammatista ja kotipaikasta sekä, jos panos tehdään ala-ikäisen tahti holhuunalaisen puolesta, myöskin hänen vanhempainsa tahti holhuojansa nimestä ja siidystä.

Säästöönpano tehtäköön täysissä markkaluvuissa, joko puhtaalla rahalla taikka kymmenellä säästömerkkillä täytetyllä säästökortilla.

Säästömerkkiä nuyhdään joka postitoimistossa ja erityisissä paikoissa, niinkuin tehtaiden läheisyydessä y. m. yksityisten nuyjien luona ja maksavat ne 10 p:ää kappale.

Säästökortit saadaan ilmaiseksi. Kun niihin kiinnitetään 10 säästömerkkiä, otetaan semmoinen kortti markan arvoisena rahapankkuna vastaan postisäästöpankkiin.

Säästöönpanosta maksetaan korkoa 3,5 %.

Saamitensa saa säästöönpanija irtisanomisen jälkeen ottaa pois joko kokonaan tahti osaksi säästöpankin mistä haaraosastosta tahansa. Irtisanottaessa on säästökirja postitoimistossa näytettävä ja ilmoitettava, mistä konttorista rahat tahdotaan perä.

Rahat ovat ulosotettavat 15 päivän kuluessa irtisanomisaajan ohitse mentyä. Muussa tapauksessa ei niitä anneta ulos, ennenkuin uusi irtisanomisen entijessä järjestyksessä on tapahtunut.

Irtisanomista ei saa tehdä ennenkuin 15 päivää on kulunut siitä, kun säästöönpanija viimeksi wähenji saamistaan.

Irtisanominen, joka ei tarkoita koko säästönsä olevaa summaa, sijaitäköön ainoastaan täysii markkoja.

100 markkaa ja sitä wähemmät summat maksetaan 7 päivää

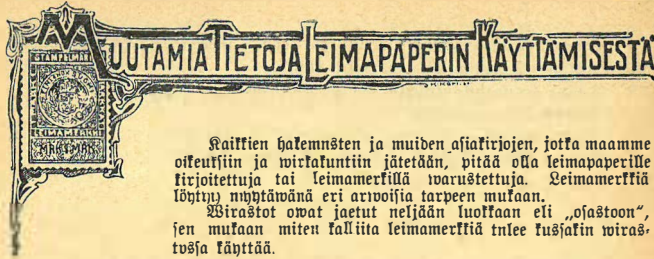
100 ja 500 markan wäliset summat 14 päivää, ja

500 mk:aa suuremmat summat wasta 30 päiw. irtisanomisen jälkeen.

Tarkastus. Kerran wuodessa, samassa kuutaudessa, jolloin ensimmäinen säästöönpano tehtiin, on säästökirja annettava tarkastetawaksi; se woi tapahtua missä postiasemassa hywänsä ja annetaan sikiä aikaa, kun tarkastus tapahtuu, kirjan omistajalle kuitti.

Säästökirjaa ei saa toijelle nuydyä; ainoastaan perinnön, wariiton tai ulosoton kautta woi se joutua toisen omaksi, ja on silloin heti pankin hallitukselle tieto siitä annettava.

Kadonnut säästökirja on laillijella tawalla kuoletettava.



Kaikkien hakemusten ja muiden asiakirjojen, jotka maamme oiteuttiin ja wirtaluntiin jätetään, pitää olla leimapaperille kirjoitettuja tai leimamerkillä warustettuja. Leimamerkkiä löytyy nuydywänä eri arwoisia tarpeen mukaan.

Wirastot ovat jaetut neljään luokkaan eli „osaastoon“, jien mukaan miten kalliita leimamerkkiä tulee kusjain wirastossa käytää.

Ensimmäiseen osastoon kuuluvat seuraawat wirastot:

Senaatti ja sen toimituskunnat, ministeriwaltoisijsteeri ja hänen Majesteettinsa Keisarin Suomen kanslia.

Toiseen osastoon kuuluvat:

Horvioikeudet, hlijotaoikeus, Suomen kerraaliknuoernööri ja hänen kansiansa, Aleksanterin yliopiston kansleri ja sijaiskansleri, senaatin profuraattorinwirasto sekä waltoisäätyjen panktiwaltoisuusmiehet.

Kolmanteen osastoon kuuluvat:

Sääntöhallitukset, lääkitinhallitus, postihallitus, pääpostitirehtori, hleisten ratemusten hlijhallitus, painoasiain hlijhallitus, wankeinohoitohallitus, waltion arhisto, tilastollinen päätoimisto, Suomen waltoisouttori, Suomen pankki ja sen konttorit ja afoimistot, tullihallitus, luotsi- ja majakkalaitoksen hlijhallitus, teollisuushallitus, hleinen rewisioinoinikeus, maanmittankken hlijhallitus, Suomen tabettifoulun johtaja, Suomen kerraaliknuoernöörin esikunta Suomen sotawäkeä warten, esittelijä sota-asiaain ministerin luona, Suomen jotojokkojen päällikköhallitus sekä päälliköt tahti päälliköskunnat, sotakomisariaatti, Aleksanterin yliopiston konjistiööri, rehtorinwirasto, tiedekunnat, tukintowalioikunta ja talousosasto, koulutoimen hlijhallitus, tuomioelapitultit ja kreikkalaiswenaäläinen hengellinen konjistiööri Suomessa, arkeologinen toimisto ja waltoinarkeologi, tie- ja wiestratemusten hlijhallitus, rautateehallitus, waltion rautateitten pääitirehtori, metsänhoitohallitus, maamioijelyshallitus sekä talastusten tarkastelijat.

Neljänteen osastoon kuuluvat kaikki muut waltion wirtalunnat, wiranomaiset ja wirtamiehet, jotka eiwät ole ylempänä erittäin mainitut, mutta sen sijaan eiwät kunnalliswiranomaiset ja wirtamiehet eiwätä waluutusshjytöt ja muut samantaiset shjytöt.

Kun näihin wirtaluntiin taikka näille wiranomaisille annetaan wirtallisia asiakirjoja, ovat ne leimoitettawat siten, että on käytettävä:

Ensimm. os. hakemusta warten	Smf. 4: —	— muuta todistusta warten	Smf. 2: —
Toisen	2: —		1: —
Kolmann "	1: —		—: 50
Neljänn. "	—: 50		—: 25

Hakemusten tapaan on myös leimoitettava perustelma, walitus- ja wetoamiskirja, perustelman wastuu, selitys, wastauskirja, wastaajelitys ja muu kirjallinen lauselmä, sekä waltoisajirja ja talouskirja.

Todistuksen tapaan leimoitetaan muu todistusliitekirja, silloinkin kun se on kirjoitettu samalle artikille kuin pääkirja.

Wapautetut leimawerosta ovat Lapinmaan asukkaat kaikissa muissa afoisissa paitsi wirtawapautuskirjojen julhtein; jomoin ne, jotka kuyhijii tiedetään, tai sikiä asianomaisesti todistetaan. Wuodskään ei leimoitusta tarwita muun muassa afoisissa, jotka koskevat waiwastehoitohallitusta, holhouslautakuntaa, majoitus-toimintua, kirkkoa, koulua, armeliahuuuskaitosta, eläkelaitosta, kirjallisuutta, tietettä, taibetta, pipian lewoittamista tahti muuta hleishjydyhlyistä tarkoituksa ebistäwää seuraa.

Tarwempia tietoja saadaan teij. ajetuslusesta, joka kokonaan löytyy painettuna myöskin Suomen waltoisalerterijä.



Toukokuun 5 päivänä 1900 annetun määräyksen mukaan on „harjittu ajannukaisesti“ laittauttaa Suomen postimerkit ulkomaan-kirjeenvaihdossa elokuun 14 päivästä samana vuonna, jonka ajan jälkeen Suomesta ulkomaanpaikkaan menewät lähetykset owat warustettawat yksinomaan Keisarikunnan postimerkeillä. Kotimaisessa kirjeenvaihdossa sallitaan wanhoja suomalaisia merkkejä käyttää tammi-kuun 14 päivään 1901. Senjälkeen astuwat voimaan uudet postimerkit, Keisarikunnan merkkien näköiset, joissa kuitentkin on hinta merkitty Suomen rahassa. Niistä ei ole vielä tätä painettaessa kuulunut mitään tarkempaa, niin että nyt voimme julkaista wain taksan ulkomaan kirjeenvaihtoa warten.

Ulkomaan kirjeenvaihdossa on käytettävä keisarikunnan postimerkkiä, jolloin lähetykset owat frankeerattawat seuraawalla tavalla :

Kirje jokaiselta 15 gr. tai sen osalta 10 kopeekkaa.
 Postifortti, yksintertainen 4
 kaksintertainen 8
 Kestiide jokaiselta 50 gr. tai sen osalta 2
 jolloin alin maksu on 4 kop. tawaranäytteistä, jotka saawat painaa enintään 350 gr. lähetyks, ja 10 kop. asiakirjoista, joiden korkein paino saa olla 2000 gr. lähetykseltä.

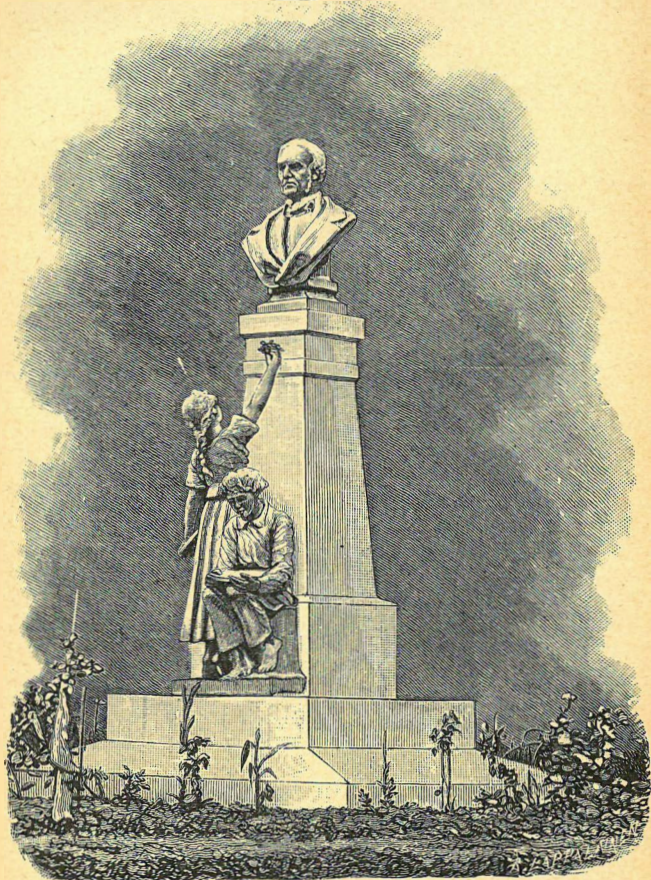
Sisäänkirjoituksista suoritetaan postimerkeiksi . . . 10 kopeekkaa.

Keisarikunnan postimerkkejä myydään postitoimistoissa ruplasurin mukaan niihin eri arvoille määrättyihin hintoihin, jotka owat ilmoitetut „yleisön tiedoksi“ annetussa postitoimistoihin julkinaulatussa luettelossa.

Maanosat ja waltameret.

	Vinta-ala		Valkkua milj.	Valkk. □ Im.		Vinta-ala	
	tuhans.	□ Im.				tuhans.	□ Im.
Euroopa . . .	9,806		386	39	Itä waltameri	175,600	
Aasia . . .	44,339		908	21	Atlanti . . .	88,600	
Afrika . . .	29,773		181	6	Intian waltameri	74,000	
Amerika . . .	38,393		140	4	Etel. jäämeri .	20,500	
Austraalia . .	8,959		6	0,7	Pohj. jäämeri .	15,300	
Ilapaseenit . .	4,382		0,01	—			
	135,652		1,621	12		374,000	

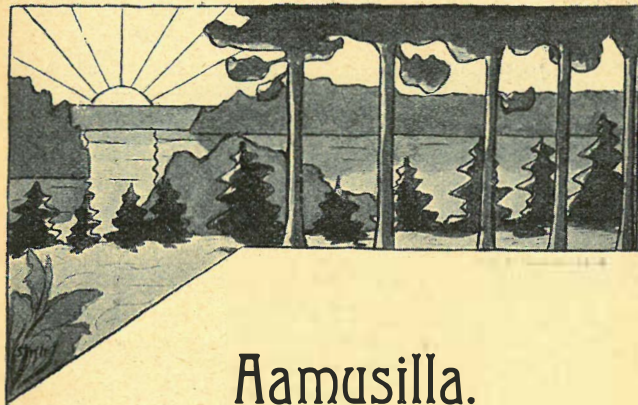
Maanpinta 26,39 % ja wettä 73,7 %.



Uuno Sygnaeus

Suomen kansallisuuden isä.

Muistopatsas paljastettu Jyväskylässä 8 kesäkuuta 1900.



Aamusilla.

Un aamu. Päivyt kultainen
 So täivähille kulki.
 Sen silmä armas lempehen
 Suvifen luonnon sulki.
 Tuot' oudoin mielin katselin,
 Loistoa seudun ihailin,
 Run kumpu, laakso, kukka, puu
 Ruin särvelointuun sulauu.

Ruin neito juhlapuvussaan
 On kaunis synnyinmaani,
 Ja tunne pyhä hehkullaan
 Mun täyttää sieluani.
 Mut lintu lens' puun oksallen
 Ja lauloi, lauloi riemuiten.
 Sen wiserryksiin wienoihin
 Nää sanat köyhät liittelin:

„Nyt hohdat aamuloistosfas,
 Maa armas toivojemme,
 Sun kultoavi kulmias
 Roi nuoren päiväyemme.
 Se taiwaan ääriin kohoaa
 Ja avaruuden valloittaa,
 Ja tummat varjot pilvien
 Ne haihtuu makuon päiväyten.

Di, kuule tuulen huminaa
Ja aallon pauhinata
Ja metsän ääntä rattoisjaa,
Niin tutun tenhoisata,
Ja katso kukkasrantoa,
Sen nauti sulo tuoksua.
Nyt elonvoiman vilkkaas wuo
Eloa uutta ilmi luo.

Mi on sun ties, maa toivojen,
Di, minne mieles lentää?
Si pohjan kilpi rautainen,
Kuin kauas aiot entää?
Ohjaako voima siipiäs
Ja rakkaus synvä sydäntäs,
Sull' onko uljuutt' urheaa
Noin käydyä vastaan kuolemaa?

Kai jousta liiaks jännität,
Se kenties katkeapi,
Ja ajan aallot myrskyisät
Sun murstaks musertaapi.
Me kenties alla turpehen
Tuntemme wiiman wihaisen,
Kun idän synkkä sytyttää
Sun suojaas suistaa, hävittää.

Di ei, tuot' et, maa toivojen,
Saa nähdä onnettuutta.
Turwisja wallan ikuisen
Käyt kohti wastaisuutta.
Tuhanten wettes aalloisja
Sua sinitairwas katshaata.
Sen kinuaa kanna powelläs,
Niin asuu rauha rinnasjas."

Näin lausuin lauluun lintusen
Lamussa keltaisessa,
Ja hymni lintuparvien
Soi aamun aueressa.
Ja lännen wieno tuulonen
Lehdosja henkii humisten,
Ja ympärillän' maailma
Säteilee toivon waloa.

R. F. Urebergin runosta w:sta 1865,
suom. H. R.



Siäheltä ei saa maisemaa katsella, jos mieltä sen
pääpiirteisiin tutustua. Kun yksityiskohtien pal-
jous hämmentää katselijaa, himmenee kokonaiskuwakin; ei
rvoi erottaa suurta pieneestä, tärkeätä vähäpätöisestä.
Korkealta vuorelta samaa maisemaa katsellessa se sitä
wastoin tulee paremmin näkywiin: järwi lukematto-
mine lahtineen, poukamineen, siintävän selkin sadat
saaret, ihmisten asunnot ja wiljelykset, — kaikki silloin
astuu silmiemme eteen selwänä, jopa wiehättäwänä
kokonaiskuwana. Ja sama on tapaustenkin laita: ni-
den pyörteessä seisowalle on tukala täitä kirjawaa mo-
ninaisuutta hallita, mutta mikäli nopeasti kulurva aika
on lukemattomat pikkuseikat unohtukseen saattanut,
sitäki tulee näkywiin, mikä tuolla ajalla on ollut suurta,
mikä on kuulunut kehityksen johtamiin aatteisiin.

Siinä syh minkä tähden oman ajan historian esit-
täminen usein on kaikista waikein. Tehdyn työn tu-
lostien esittäminen käy parhaiten päinsä, kun toimivat
henkilöt jo ovat ehtineet näyttämöltä poistua. Mutta
emme sittenkään aina tyydy siihen, että tapausten mer-
kitystä joskus wastered tyhstin esitetään. Kun waiikut-

taiva henkilö menee Manan maille, tahtoo jokainen johtaa mieleensä, mitä hän on saanut aikaan, olkoonpa waan että silloin mennään ennen aikoja jälkimaailman tuomiota arvaamaan. Samalla tarwoin jokainen uuden vuosifadan kynnyksellä seisoessaan wastustamattomasti tekee itselleen kysymyksen, miltä tämä loppuun kulu-
maifillaan olewa vuosifata tulee jälkimaailman filmisjä näyttämään.

Mikä merkitys tulee 19:lle vuosifadalle, kun ollaan yhtä kaukana sen lopusta kuin nyt sen alusta?

Merkillinen sija Suomen kansan aikakirjoissa on aina noille sadalle muodelle tunnustettava, siitä ei woi olla vähintäkään epäilystä. Muutoksia, edistystä tämä aika siinä määrässä on tuonut mukanaan, ettei yksikään samallinen jaksu woi historiaksamme wetää sille wertoja.

Wuosifadan alkaessa Suomi oli kah-
den waltakunnan kesken. Kansa oli silwottu eri osiin, wieläpä niin omituisesti, että raja monessa paikoin erotti saman seurakunnan kahdeksi palaksi; löytyi tilan-
haltijoita, joiden pienet pellot olivat osaksi Ruotsissa, osaksi Wenäjällä. Sunnuntaisin saatiin noilla seuduin kirkossa rufoilla siunausta kahdelle hallitsijalle, joitten keskinäisestä ystäwyhdestä ei aina ollut suurta toiwoa. Allitui-
nen oli sodan uhka, turwattomuuden tunne sa-
moin; suunnattoman rasfaat olivat ne ponnistukset, joita Ruotsin puolella yhä waadittiin puolustustoimiin. Jokainen laajemmalle katselewa käsitti, että muutos ennen pitkää oli odotettawissa, mutta ei yksikään woi-
nut aawistaa, mistä oli tulewa se käännös, joka inhi-

millisesti nähden woiisi Suomen kowaa kofeneelle kansalle turwata parempaa tulewaisuutta. Ainoa lohutus oli siinä, etti Jumalalla on onnen ohjat, ei katehen kainalossa.

Kauan odotettu, pahasti peljätty hetki lähestyi lopussa vuosifadan ensimmäistä wuosikymmentä: miekan woimalla ratkottiin w. 1808 wuosifatojen solmimat siteet. Wirtana walui jälleen ihmis-
werta Suomen maassa; olipa taistelu kowempi kuin koskaan ennen, waikka yliwoima toisella puolella oli siksi suuri, ettei woiton toiwoa jäänyt heikomman tueksi. Mutta ennenkuin kamppaus oli päättynytään, oli voit-
taja, Wenäjän Aleksanteri I, tarjonnut sorwinnon kättä sille pienelle kansalle, jonka wiimeiset soturit wielä sei-
soivat aseissa häntä vastaan. Zalo hallitsija, jonka muistoa ei seuraawa aika ole hälwentännyt, pikemmin waan saanut kirkaammin loistamaan, sitoutui pitämään pyhänä ja loukkaamattomana kaiken sen, mikä tälle kansalle oli vuosifatojen kalliimpana perintönä: sen uskonnon, perustuslait ja oikeusjärjestyksen. Yhtyn arwaimet eiwät silloin olleet pahansuoman sormen päässä, ja wilpittömällä kiitollisuudella Suomen kansa otti tarjotun kalliin lahjan vastaan. Suuren suuri oli tosiaankin vuosifadan ensimmäisen wuosikymmenen tulos: tulewien aikojen työlle oli laškettu — kuten toiwottiin — horjumaton perustus.

Toinen wuosikymmenen wielä tähdensi ensimmäisen työtä; suurin woitto oli siinä, että wieraiden hallinnoissa surkeasti rappeutunut Wiipurin lääni pääsi takaisin sen yhteiskuntajärjestyksen nauttimiseen, joka

sille hamasta pakanuuden ajasta oli ollut henkisenä turvana. Entistä ehommaksi kasvoi samassa Suomen kansa, vaikka kyllä odottamattoman vaikeita epäkohtia-kin seurasi lahjan kanssa. Rauhaa saatiin muuten nauttia aikana, jolloin koko Europa seisoi aseissa; Suomen pientä silloista sotavoimaa käytettiin linnaväkenä Venäjän pääkaupungissa. Tämä samoin kuin keisarin matkustus Suomen läpi w. 1819 osotti millä luottamuksella Aleksanteri I uusia alamaisiansa katseli, voittoaen sillä jäykimpäinkin rakkauden. Muuten aika oli huolestuttava; valtion silloisiin, warsin vähäisiin menoihin eiwät warat tahtoneet mitenkään riittää. Wer- kalleen kaswoivat sodan lyömät haawat umpeen; usein halla wei wiljan kauniimman. Kansan tila muistutti kowasta taudista wähitellen toipuvan potilaan her- wottomuutta.

1820-luku toi mukanaan hiljaisista edistystä, ei näkymiä voittoja. Ei kutsuttu säätyjä jatkamaan Porwoon waltiopäiwän puolitekoista työtä; toisinaan tehtiin laki, joka suorastaan loukkasi oikeutta. Surkein erehdys oli, että lahjoitusmaiden asukkaat 1826 vuoden asetuksella jätettiin wieraiden isäntien armoille. Saipa Suomi muutenkin kärsiä wahinkoja: w. 1827 paloi poroksi Turun kaupunki kaikine näkhwine muistoineen, — kowa isku koko maalle; julkinen sana, heikko kuin olikin, pantiin sensuurin alaiseksi. Mutta eteenpäin pyrittiin sittenkin. Ensimmäiset enteet siitä, että ruwet- tiin suomalaisuudessa näkemään Suomen warfinaista turvaa, niissä oloissa joihin maa oli joutunut, kuu- luvat 1820-luvun historiaan. Kun Suomen uuden

waltiollisen aseman perustaja w. 1825 muutti Tuonen turville, ei tämä muutos, vaikka sitä kyllä oli peljätty, synnyttänyt turmiota; sijaan nousi hänen welsensä, tarmokas ja oikeutta harrastawa keisari Nikolai I.

Wuosifadan neljäs wuosikymmen tuli, joka moniaalla Europassa on weriset jäljet jättänyt, mutta Suomi sai yhä nauttia rauhan siunausta, jollei ota lukuun sitä, että joku määrä sen pojista, upseerejä eten- kin, oli mukana Wenäjän taisteluisissa. Hiljalleen wirtosi taloudellinen elämä: maanwiljelys oli tosin yhä vielä alkuperäisellä kannalla, eikä suurteollisuudesta ollut kuin heikkoja ituja nähtävänä, mutta ruwettiinpa jo 1830- luvulla käyttämään höyryn woimaa wesi liikkeen pal- welukseen, muutos, jonka suunnattomasta merkityksestä ei kukaan tietysti silloin woinut olla selwillä.

Kansakunnan sydän jo rupefi tuntuwammin sykki- mään, se näkhy warfinen henkisellä alalla. Oliopisto, isänmaallisten rientojen itsemäärätty ahjo, äsken siirret- tynä uusiin oloihin, kotiutui wähitellen Helsinkiin. Johan Wilhelm Snellman esiintyi nuorten tiedemiesten pii- risä joukkoa päätä korkeampana; Johan Ludwig Ru- neberg rupefi kanneltansa soittamaan ja Elias Lönnrot oli täydessä työssä keräämässä salomailta kansanru- nouden ihania helmiä, panipa silloin jo kokoon Kale- walan ensi laitoksen. Kansallisten rientojen wankaksi pylwääksi perustettiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, joka pian, warojensa wähyhdestä huolimatta, sai suuria toimeen. Ja samaan aikaan tärkeä uudis- tustyö oli alkanut kansan taajoista riveistä: herän- näisyyden liike, hitaasti woimaan tultuansa, pääfi wai-

kuttamaan yli Suomen maan, synnyttäen hartaampaa uskonnollisuutta ja todellisempaa siiveellisyhttä. Mutta liikkeen merkitys ei supistunut siihen. Edistään welljellisyhdentuntoa uskonnon alalla herännäisyys niinkään sai yhteiskunnan eri luokat lähenemään toisiansa ja loi kansallista yhteyttä. Uskonnollisen kirjallisuuden kautta puhdas suomenkieli sai sijaa siivistyneiden kesken; rahvaan piirissä taloudellinenkin elämä sai wiroawasta henkijestä elämästä tuntuwaa apua. Waikakapa osaksi warfin wähän huomattuina owat nämä ja muut woitot kuitenkin tulleet kulmakiviiksi wastaisen ajan paraille riennoille.

Tuli sitten 1840-luku, jolloin edellisten aikojen kyswö moniaalla nousi oraalalle. Henkisen wilsjelyksen kentällä kypsytettiin erilaisia: uupumattomasti Vönnrot yhä työskenteli kanjanrunouden säilyttämiseksi; sen ohessa hän rupefi waiketaan työhön, muodostaakseen eri murteista suomalaisen kirjakielen. Ruotsalaisena kieleltään mutta kansamme luonteen käsitteiden paremmin kuin ehkä kukaan muu loi Runeberg samaan aikaan ikimuisitettawat runonsa, milloin kuwaten ihmisyhdämen suloisimpia tunteita, milloin laulaen kansamme viime taistelusta, „ajoist' ikikunnian“. Maamme laulu syntyi tällä wuosikymmenellä, saadakseen w. 1848 Paciuksen säwelistä siivet lentämään joka kotiin, joka sydämeen. Samaa aikaan Snellman sywälle tunkewan silmänsä tenhowoimalla huomasi, miten paljon meiltä wielä puuttui, ja säälimättä hän otti herättääksensä lyhytnäköisen tynnywäisyyden uneen waipunutta polwea siihen tarmokkaaseen työhön, josta kansan olemassaolo

wastaisina aikoina tulisi riippumaan. Niin mahtawa oli tämä herätysshuuto Kallaweden rannoilta, että wielä wuosikymmenienkin kuluttua kannattaa etsiä opetusta tuosta wiroawaltaisuuden aikaiseen tappamasta Saimalehdestä. Unohtukseen ei myöskään jouda hänen perustamansa Maamiehen Ystäwä: siitä moni kansan mies sai ensi herätysensä walppaaseen toimintaan. Suomenkielistä sanomalehteä ei siitä lähtien enää ole Suomessa puuttunut.

Mutta jos tunnuksena olikin lausuttu ja ohjelma annettu wuosikymmenien waltioilliselle uudistustyhölle, niin kansan tulewaisuus, wiroalliselta kannalta katsotuna, näytti tukalalta. Stewin maamme waltiomiehistä, kreivi Robert Henrik Rehbinder, joka waikaina aikoina suurella taidolla oli Suomen oikeutta waltistuimen juurella edustanut, meni wuosikymmenen alussa pois, jättäen jälkeensä arweluttawan aukon. Uusista johtajista, jotka wiroawuralla toimien olisivat muitten tarpeellisten edellytysten ohessa omistaneet käsitystä, millä tarwoin kansamme asema oli wakaannutettava, ei tiedetty. Senaatin ensimmäinen mies, wiroaaherra Barz Gabriel von Haartman, oli taloudellisella alalla saanut suuria parannuksia tehdyksi: tullilaitos järjestettiin niin että siitä pian tuli waltion tärkein tulolähde, ja saman miehen onnistui hankkia maalille selwä, tosin ruplan arwosta riippuwa, rahakanta. Mutta muuten hän oli ankara wiroawaltias, jonka mielestä waltiopäiwistä puhuminen jo oli rikos; ennen kaikkea suomen kielen harrastus oli hänelle kauhistus. Mahtawimmista moni muu oli samalla kan-

nalla. Olipa kysymyksessä valaa koko lainsäädäntömme uuteen muotoon, Venäjän mallin mukaan. Wihdoin syntyi sitten vuosikymmenen lopussa lewottomuutta ja mullistuksia koko Euroopassa, josta wanhoilliset kaikilla pahasti peljästyivät; samassa taantumisen voima karttui arvaamattomassa määrässä.

Rahatkin pelot toteutuivat 1850-luvulla: waarojen torjumiseksi, joita ei Suomessa ollut nimeksikään olemassa, ryhdyttiin kaikellaisiin warokeinoihin. Ei wälitetty siitä, että shyttömät saivat shyllisten sijasta kärjiä. Unkaran walwannon alaisiksi tulivat kaikki yleishyödylliset seurat ja kansalaisten wapaaehtoisen toiminta. Sensuurin ennestäänkin kovat siteet kiristettiin vieläkin kowemmalle; eipähän vuosikausiin sallittu suomeksi painattaa muuta kuin hartaudenkirjoja sekä taloutta koskewaa kirjallisuutta. Häpeä mainita, mutta welwollisuus tunnustaa: suomalaisista miehistä wiimemainittu toimi oli lähtenyt. Ja sitten tuli vielä sota, aiwan kuin ukkosilma tukehduuttawan autereen perästä. Suomella ei ollut taistelusta mitään voitettawana, mutta hukkaan meni sen kauppalainwasto. Wenäjällekin wastukset tulivat raskaitti: fortuipa itse hallitsija, kun luultu woima woimattomuudeksi osotautui.

Mutta aikoinaan toiwonkin tähti tuli pilwistä näkhyiin. Walta-istuimelle nousi Aleksanteri II, alusta asti mitä iloihimmillä toiveilla tervehdittynä, ja pian hän kansoillensa antoi rauhan kalliin lahjan. Muutenkin nähtiin Suomessa uuden päivän aamuruskoa. Saimaan kanawan walmistuminen, tapaus, josta maan

fisiosien taloudelliselle elämälle alkaa uusi aika, on vielä luettawa edellisen hallituskauden kunniaksi, joka tämän suuren työn suunnitteli ja enimmäkseen suorittikin. Mutta että uudet hallitusperiaatteet olivat waltaan pääsemäisillään, sen tunsi jokainen. Nuori hallitsija esitti itse w. 1856 Suomen senaatissa ohjelman, jossa kansanwalistuksen edistäminen ja kulkuneuvojen parantaminen olivat pääkohtia. Ennen vuosikymmenen loppua oli jo ruwettu taloudellisen elämän ah-taita siteitä hellittämään: maakauppa tuli luwolliseksi; sahaliike, jo silloin yhti maamme tärkeimpiä tuloläh-teitä, wapautui useista ehkäisewistä lakimääräyksistä. Vielä tärkeämpi oli että Suomen ja Wenäjän kauppasuhteet w. 1859 saatiin järjestetyksi tawalla, joka pää-asiasja teki kummallekin oikeutta, sen sijasta että Suomi ennen oli paljon haittaa kärsinyt. Muihinkin waltioillisiin parannuksiin lensi ajatus: kruunauksen johdosta pidetyssä suuressa juhlassa yliopiston puhuja, profesori Schauman uskalsi suorin sanoin lausua julki, että waltiosäätyjen kokoontuminen oli kansan hartain toirwo. Mutta siitä korkeitten wiranomaiusten suuttumus oli suuren suuri, ainakin toistaiseksi.

Uusi suunta oli kuitenkin päässyt waltaan ja 1860-luku tuli melkein alusta asti tarmokkaaseen toimintaan nousemisen riemuksiksi jaksoksi. Se hallitsija, joka Wenäjällä alotti vuosikymmenen wapauttamalla miljoonia orjuudesta, tahtoi Suomessaakin astua uusille urille. Tammikuun waliokunta w. 1862, waikka ensin vastaanotettuna suurella ja oikeutetulla epäilyksellä, muodostui waltiopäiwälaitoksen uuteen elämään wirkoamisen

enteeksi, ja w. 1863 keisari Aleksanteri II, samaan aikaan kuin Puolan kapinan kukistaminen Euroopassa weti huomiota puoleensa, tervehdi Suomen edusmiehiä puheella, jossa perustuslainlisuuden ja yhteiskunnallisen vapauden kuolemattomat aatteet mitä kalliimmalla tavalla lausutaan ilmi. Jokainen ajatus tässä puheessa onkin ijäti pysyväisen sijan saanut kansamme sydämessä ja sen historiassa.

Jatko tuli alun wertaiseksi: verrattomalla yhdyswaikutuksella valtiomahdit sitten työskentelivät poistaakseen vuosikymmeniä kestäneen puutumistilan johdosta lainsäädäntöön syntyneitä epäkohtia. Joukottain tehdään uusia tärkeitä lakeja; jokaiseen alaan uudistus ulottuu. Kaikista tärkein on 1869 vuoden valtiopäiwäjärjestys, joka on takeena kansanedustajain äänneväkijärjestystä, mutta suuriarvoiset ovat myös useat muut asetukset. Loppu tehdään vanhasta turmiollisesta kotitarvepoltoista, kunnalliselämä maalla saada järjestyksi, uusi kirkkolaki hyväksytään; kallis pitkälinen lunastustyö pannaan alkuun, jolla Wiipurin läänin lahjoitusmaiden suurimpaan kurjuuteen joutuneille asukkaille hankitaan oikeudenmukainen asema; olipa Suomella lyhyen ajan voimassa lain suojelema painowapauskin. Kansan taloudelliset riennot saavat pitkien valmistusten perästä sen arwaamattoman edun osakseen, että markasta tulee pysyväinen arwonmäärääjä. Rautatie Hämeenlinnaan saada valmiiksi, samoin kuin vähän myöhemmin rata Pietariinkin. Sen ohessa saarutetaan muita voittoja, joiden merkitystä ei mikään aika ole poistava. Suomen kieille tunnustetaan

tasa-arwo ruotsin kielen kansa määränvuosien kuluttua alkawaksi; kansakoululaitos tulee järjestetyksi lämmintyöskentämisen, laajalle näkevän isänmaanyhdistävän, Uno Cygnaeuksen johdolla. Vuosikymmenen liittyy kyllä surullisinkin muistoja, ennen kaikkea kovat hallat, joista w. 1867 tapahtunut Ivi kansan warallisuuteen sywit haawat, tuntuvasti vähentäen kansan lukumäärääkin. Mutta ohitse menewä merkitys oli tämmvöisillä koetuksilla, kun elpymisen mahdollisuudet olivat monenkertaisiksi karrtuneet kansaa vapaaseen itsetoimintaan kutsuamalla. Sitä paitsi tuo kato juuri tuli verrattomaksi kasvattajaksekin, joka opetti kaikkia näkemään, että ainoastaan uusille urille menemällä saattoi Suomen maanwiljelystä kohottaa. Tästä ajasta asti rupeaa karjanhoito maassamme nousemaan merkitykseen.

Kahdeksas vuosikymmenen alkaa vähemmän suotuisilla edellytyksillä: nopean edistymisen jälkeen näyttää seuraawan pysähdys. Ujottain kotimainen hallitus ja eduskunta seisomat vastatusten; ohjasten pitämiseen tottunut warkawaltamme ei tahdo uusiin oloihin ja kansanvaltaiseen järjestelmään taipua. Julkisen sanan miehet saawat lähinnä tuntea olojen painoa, mutta wälistöä waltiopäiwätyökin kohtaa wästusta, warkawinkin w. 1872.

Suomenkielen asettaminen luvattuihin oikeuksiin antaa erikseen taistelulle aiheita: penseinä, jopa kylmäkiskoisena suomenkielen edistyksele antaa siwistyneen yleisön enemmistö täyden kannatuksensa warkawunille, kun 1863 vuoden kieliasetuksen toimeenpanoa hä lyfätään. Silloinen mahtawin äänenkannattaja, Helsing-

fors Dagblad, koettaa kyllä periaatteellista ja näennäistä tasapuolisuutta noudattaa, mutta vähitellen voimistuva ruotsinmielisyys ottaa yhä enemmän johdon käsiinsä. Näissä oloissa syntyy ja muodostuu suomalaisen puolue, toimien johdonmukaisesti ilman johtoa, vastustamattomasti vaikka kaikki näyttää nousevan sitä vastaan. Mitä raskaimmilla ponnistuksilla tähtyy korkeamman opetuksen alalla raivata suuren enemmistön kielelle sijaa. Tämän taistelun herättämää voimaa liikenee muuhinkin tehtäviin. Kansanvalistus edistyy nopeasti, suomenkielinen sanomalehdistö tulee yhteiskunnalliseksi voimaksi, kansalaisten vapaa toiminta saa uudet alat ja tehtävät, kirjallisuus rupeaa arvaamattomassa määrin versomaan. Synthyypä tähän aikaan suomalainen teatterikin, tullakseen alusta asti kansalle ylen rakkaaksi huolten esineeksi.

Ja sen ohessa löytyy paljon kysymyksiä, joissa molemmat puolueet toimivat yhtenä miehenä. Tarmokkaasti parannetaan maan kulkuneuvoja; suurta huolta pannaan taloudellisen elämän edistämiseen. Näinä aikoina Suomen maanviljelijät saavat todistukset kouransa, että heillä on säästyneisiä metsisiä aiwan arvaamaton aarre. Yhä selvemmin tulee muuten näkyviin, mitä edellisen ajan uutterat ponnistukset ovat merkinneet. Maanviljelys ja teollisuus ofottavat ilahuttavaa edistystä; 1876 vuoden näyttely, jolloin rakkahtin Suomen hallitsijoista vielä kerran käy Suomessa, tulee kansalle todelliseksi riemuhetkeksi. Perustuslakienkin alalla liittää vuosikymmen tärkeät tulokset edellisten aikojen vai-

wannäköihin: 1878 vuoden asewelvollisuuslailla saadaan järjestetyksi se taakka, jota aina Porwoon waltiopäivistä asti oli ajateltu, waikkei siitä pitkään aikaan tullut kuin puolinaisia toimia. Suomen welvollisuuslajien ohessa otettiin myös sen oikeuskin lukuun, ja päätös syntyi, joka oli otollinen waltakunnalle, samassa kun se oli täällä mahdollinen panna toimeen, uhraamatta korkeampia tarkoituksia.

Suuria muutoksia toi 1880-luku mukanaan: sanomattoman kamalan salamurhan uhrina kaatui Aleksanteri II. Hallitsijamurhan synnyttämää haiketa surua lievensi Suomessa tieto, että Aleksanteri III oli isänsä wertainen oikeudentunnoissa ja rakkaudessa meidän maatamme kohtaan. Näyttämöltä poistui toinen toisensa perästä Aleksanteri II:n luottamusmiehistä, mutta siksi juurtunut oli waltiomahtien yhteiswauikutus, että senaattiin tähän aikaan kutsutaan kansanedustuksen huomatuimpia miehiä, josta edistykselle tulee suurta hyötyä.

Keskeymättä jatkuukin aineellisen ja henkisen edistymisen työ; siinä kohden yhdeksäs vuosikymmen ei edellisistä poikke. Siinä waan on eroa, että yhä runsaammat laivot tulivat raatajan waiwan palkkioksi. Mutta toisesakin suhteessa oli edistytty, kuitenkin vähemmän otollisella tawalla. Kielitaistelu tulee yhä katkerammaksi. Ennestään niin lukuisa dagbladilaispuolue katoa, suurimmaksi osaksi siirtyäkseen jyrkimpäin ruotsinmielisten johdettawaksi. Suomenkielisen enemmistön hyväksi ei enää yhtään woittoa saawuteta ilman kiwaita taistelua. Woimia kulutetaan edistyk-

sen jarruttamiseen, joilla olisi ollut yhtäkyllin alaa hedelmiä tuottarvassa vaikutuksessa. Waan kaikista vastustuksista huolimatta kansallinen ja kansanvaltainen asia sittenkin voittaa alaa; erikseen tulee näkemyihin, miten koko edistys lopulta on pakotettu yksi laajenevasta valistustyöstä nojaansa etsimään.

Wielä on vuosikymmenen kuvaamisefksi mainittava piirre, airvan uusi sekä warfin synkkiä. Vuosikymmenen keskivaikeilta pääsee Wenäjän sanomalehdistönsä woimaan ennestäänkin usein huomattu wihamielinen suunta, joka aiheettomasti sorvittaa Suomen oloihin tunteita, jotka Puolan iveriset kapinat owat Wenäjän kansan porvessa synnyttäneet. Hallitsewiinkin piireihin rupeaa tämä suunta waikeuttamaan: waltiolliselle taiwaallemme nousee pilwiiä, jommoisia hallitsijoilleen horjumattomasti uskollinen sekä melwollisuutensa Wenäjää kohtaan aina täyttännyt Suomen kansa ei woinut koskaan odottaa. Postin asettaminen Wenäjän wiranomaiosten hallittawaksi on ensimmäinen tulos tästä käänteestä; toinen, että tämä tärkeä laitos, joka ei ole waltiollista laatua, tulee sille wieraitten näkökohtien johdosta ehkäistykfi kehityksessään.

Wuosifadan viimeinen ja kymmenes vuosikymmen on toteuttanut pahimmat odotukset; silloin muutti myös Aleksanteri III Tuonen tumille. Yhteensulatus wieraisiin, meille sopimattomiin oloihin on osakfi määrätty, osakfi ehdotettu; julkista sanaa vastaan on ryhdytty keinoihin, joita ei Suomessa ennen ole kuultu eikä nähty. Kshymyksessä on panna Suomen nuorisfo suorittamaan sotapalveluksensa wieraassa maassa, wieraitten

lakien mukaan ja wieraan upseeriston johdettawana. Tuhansittain nuorukaisia on sen johdosta, Suomelle tuntuwaksi haitaksi, lähtenyt omasta päätöksestä wapaaseen Amerikkaan, jotta ei tulisi wäkijin wiedyksi Wenäjälle. Kansan ikimuiستoinen lainsäädäntö-oikeus on warassa, jos 1899 vuoden julistuskirjan määräykset pannaan toimeen. Puoli miljoonaa kansalaista kantoikin sen johdosta huolensa hallitsijan eteen; lukuisa waliojoukko Europan henkisiä johtajia otti tuskastuneen kansan sydämeistä lähtenyttä anomusta lämpimästi kannattaakseen. Muillakin aloilla synthy uusia kshymyksiä. Pitkillä ponnistuksilla on saatu kotimaisten kielen wäli järjestetyksi, mutta nytpä wenäjänkieli uhkaa nousta edistuksen tielle. Eri kohdissa se yhteiskuntajärjestys, josta Suomen kansa on tottunut kiittämään kaikkiwaltiaan Jumalan armoa sekä edesmenneiden hallitsijain hellää huolenpitoa, näyttää horjuwan.

Mutta luottaen tulewaisuuteensa niinkuin hywään oikeuteensaakin Suomen kansa yhä wain työskentelee „kuin tynn' olis rauha waan“. Herkeämättä on lakien parantamista jatkettu, mikäli olot sitä waan orwat sallineet. Miljoonia miljoonien perästä pannaan rautatierverkon tähdentämiseen, koska siten mitä mahdawimmalla tavalla tasoitetaan taloudellisen edistymisen tietä kansan suurelle enemmistölle. Walistustyötä on yhä koetettu edistää; onpa wihdoin otettu ensi askel siihen suuntaan, johon muualla siwistyneessä maailmassa on menty, jotta järjestetyn opetuksen kallis lahja tulisi koko kaswawan polwen osakfi. Raittius työn suurenmoista merkitystä on yhä pidetty silmällä, koska on-

nellisemmassa asemassa olevilla kansalaisilla tässä kohden on ylen painavat velvollisuudet niitä kohtaan, joille juoppouden pahe on airvan läheltä uhkaava vaara. Ryhymys köyhempäin kansalaisten ja maattoman väestön aseman parantamisesta laillista tietä sekä pyhyväillä tavalla, — ei satunnaisilla armolahjoilla, joitten jälkeen jokapäiväinen kurjuus tulisi kahta tuntuvammaksi, — on yhä enemmän tullut esille sekä julkisessa keskustelussa että varsinkin kansanedustuksen neuvotteluissa; työmäenvakuutusta on pantu alkuun ja koetetaan kehittää; vuosisadan viimeisillä valtiopäivillä tehtiin myös maanvuokralaki, josta hyviä hedelmiä toivotaan.

Pyrintö niin suuressa määrässä kuin mahdollista tarjota kansan alimmille kerroksille, noille yhteiskunnan lufemattomille pienille ja unohdetuille, sitä määrää inhimillistä onnea, — aineellista hyvinvointia ja henkisen kehittymisen tilaisuutta, — joka vuosisatojen taisteluilla on kansan korkeimmalle sekä keskiluokalle hankittu ja turvattu, on ollut tämän pian loppuun kuluneen vuosisadan suurimpia aatteita, ja nykyhetken painavat huolet asettavat tämän tehtävän tärkeyden mitä tärkeimpään waluon. Mitäpä wirtawallan mielittuudesta ja luulluista oikeuksista, mitä kielipuolueiden tavallisista riitakohyhyksistä sen rinnalla, että kaikissa kansalaisissa pääsee waltaan itsetietoinen pyrintö säilyttää ja suojella kansan kalliinta omaisuutta, sen kieltä, sen uskontoa ja sivistystä? Sorkeammalla sivistyksellä sekä todellisella yhteistunteella, joka koko kansaa elähyttää, ylimmästä alimpaan asti, on murtumaton

woima. Tunteen, tiedon ja tahdon tukistamiseen ei riitä mikään ulkonainen walta; siinäpä yksilö seisoo wapaana miljoonia vastaan.

Di synnyinmaa, mit' osakses lie luotu,
iloko lie wai murhe sulle suotu,
salattu tulewiin on aikoihin,

mutta jos warttumistaan warttuu se yhteistunne, joka ei ole koskea juhlapuheissa esiintyvä korulause, vaan osottautuu tositoimin, jos yhä woimistuu se wadjellisyys, joka on altis luopumaan eduista tai oikeuksista, kun sillä woi heikompa lähimmäistä kohottaa ihmisarwoon, on Suomen kansan tulewaisuus ylempänä kaikkia waroja.

E. G. Palmén.





(Ensim. värssi kansanomainen.)

Ruuhut paistaa heleästi,
Kuollut ajaa keweästi.

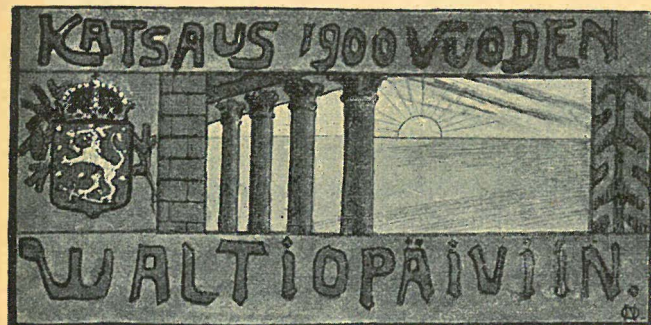
Öiset hanget hopein hohtaa,
Manan maille matka johtaa.

Kuuluu Kalman orhin kapse,
Tuonelan rekosen rapse.

Öiset kummut kumajaapi,
Tuonen hallit hautahtaapi.

Ruuhut pilven alle kulkee,
Tuonen wahti portit sulkee.

Erkki Rytönen



Kun säädhyt vuonna 1899 tammikuun 23 päivänä tulivat kokoon, oli ainoastaan wajanainen wuosi kulunut siitä kun ne wäliaikaisilla waltiopäiwillä olivat newtotelleet asewelwollisuuslaitoksemme perinpohjaista muuttamista tarfoittawista armollisista esityksistä. — Hallitsijan ratkaisu tässä asiassa ei silloin eikä mieläkään ole annettu. Tämän johdosta wallitsewa epävarmuus tulewaisuuteen nähden ja muutamat muutkin syht painoiwat omituisen leimansa waltiopäiwäin töihin, ei ainoastaan niihin erityisiin waltiosäätäjien toimenpiteisiin ja päätöksiin, jotka niistä lähinnä aiheutuivat, waan miltei kaikkien asioiden käsitlemiseen.

Sanoihiin pukeutuivat nämät ajatukset ja tunteet niissä puheissa, joilla säädhyt puhemiesiensä kautta lähestyiwät walta-istuinta, sekä niissä terwehdysfanoissa, jotka ne toinen toisilleen lausuiwat sekä töihinsä ryhtyesään että ne lopettaessaan wiidettä kuukautta kestäneen yhteistyön päätyttyä. Vielä laatiwat waltio-

siidäyt kaikki eri anomusta, joista toinen koskee noudatettua hallintojärjestelmää yleisesti, toinen erikseen sanomalehtien ryhystä oikeudetonta tilaa.

Edellisessä huomautetaan että, monet tapahtumat viime aikoina ovat Suomen kansan kaikissa luokissa synnyttäneet sen kiivikkeen, ettei maan nykyinen korkein virkamies koeta johtaa sen hallintoa maan valtiosäännön ja rauhallista kehitystä edistävien periaatteiden, vaan erään järjestelmän mukaan, joka wie alituisiin poikkeamiin voimassa olevasta oikeusjärjestyksestä ja on todellisuudessa esteenä lainmukaiselle kehitykselle, ja koska kansan edustajilla on hallitsijaa ja isänmaata kohtaan pakottava velvollisuus puhua hallitsijalle totuuden suoraan kieltä, anoirvat valtiosäädyt, että Keisarillinen Majesteetti „suvaitsi kaikkein armollisimmaasti ryhtyä toimenpiteisiin, jotka olisivat omiansa poistamaan mainitut, Suomen hallinnon johtamisessa ilmenevät epäsuunnat sekä saattamaan tämän hallinnon maan lakien ja yhteiskuntajärjestyksen kanssa yhtäpitäväksi.“

Toisessa, sanomalehtien ryhystä asemaa koskevassa anomuksessa huomautetaan miten nämä nykyään vallitsevain paino-olojen mukaan ovat jääneet kokonaan lakiemme wakuuttaman turvan ulkopuolelle. Tähän nähden anoirvat valtiosäädyt että, ellei nykyistä aikaa katsottaisikaan sopivaksi niiden myötäväikutuksella aikaansaadun painowapauslain säätämiseen maassa, kuitenkin tehtäisiin sellaisia muutoksia voimassa olewiin painoasetuksiin „että aikakautisen kirjatuotteen ulosanto-oikeutta ei voitaisi määrätä jaksiksi eikä ainiaaksi riistää ulosantajalta muutoin

kuin laillisen tuomioistuimen tutkinnon ja tuomion nojalla, sekä että ne muut epäkohdat, joita viime aikoina on ilmeistynyt aikakautisen sanomalehdistön walvonnassa, poistettaisiin.“

Kun edellinen näistä anomuksista esitettiin hallitsijalle, on hän ministerivaltiosihteerin esityksen mukaisesti suvainnut päittää että se, ollen niiden toimenpiteiden julkeata moitetta, joihin on ryhdytty siinä järjestyksessä, joka on voimassa korkeimmalle hallitukselle, on jätettävä huomioon ottamatta, mutta että kenraalikuvernöörin kaikki toimet ovat harvaitut oikeiksi ja vastaaviksi hänelle kaikkein armollisimmaasti annettuja ohjeita.

Valtiosäädyt eivät siis saavuttaneet mainitulla anomuksella tarkoittamaansa tulosta.

On huomattava toinenkin meidän kotoisissa oloissamme warsin harvinaisen piirre viime säätykokouksen luonteessa. Puolueet, näet, eivät millään erityisellä tavalla astuneet näkyviin eikä syntynyt mitään warjinaista, syvemmälle menevää erimielisyyttä niiden välillä. Persoonallinen epäluulo toiseen puolue ryhmään kuuluvaa henkilöä vastaan oli tuntuvasti häilventynyt, eivätkä nuo wanhat riidaneineet, koulu- ja rautatieasiat, antaneet aiheetta mihinkään sellaiseen erimielisyyteen, jossa joko olisi käynyt kielipuolueiden mukaan.

Waltiöpäivien tärkeämpiä tehtäviä ovat aina waltiowarain käyttämisestä koskevat kysymykset. Otettakoon ensin puheeksi suostuntaverot ja niistä saatujen warojen käyttö. Tuntuwimmat rahajummat

tuottaa n. s. viinawero. Tämä on ollut monien muutosten alaisena siitä kun 1863—4 vuoden waltiopäiwillä kotitarwewiinan poltto maamme onneksi lakkautettiin ja wäkiwiinan valmistus siirrettiin tehtaihin. Hallitus ehdotti silloin 2 markan weron kannulta, mutta säädhyt alensiwat sen, salakuljetuksen pelosta, 1 markaksi 60 penniksi. Ja 1868 vuoden waltiopäiwillä se wieläkin alennettiin 1 markkaan saakka, koska luwatonta maahan kuljettamista ja valmistusta suuressa määrin oli harjoitettu. 1872 vuoden säädhyt sen taas lisäsiwät 1 mk:aan 20 p:iin, jommoisena se pysyi aina 1886 vuoden loppuun saakka, jolloin 1885 vuoden waltiosäätäjien piäwäs sen korottamisesta 1 mk:aan 60 p:iin astui woimaan. Waltiopäiwien päätöksen mukaan 1888 tafoitettiin wero 62 penniksi litralta, ja korotettiin w. 1891 65 p:ksi, w. 1894 70 p:ksi ja 1897 75 p:ksi litralta. Nyt päättiwät säädhyt sen korotettawaksi 85 p:ksi litralta, toinwoen että tämä ehkä jossafin määrin woisi edistää raittiutta. On arweltu tämän weron ensi warainhoitokautena tuottawan vuosittain noin 5,848,000 mk eli 23,390,000 mk yhteensä vuosina 1901—1904, ja tulee tämä summa siten jaettawaksi, että wiinanvalmistuksen tarkastamiseen käytetään 1 miljoona markkaa, kunnat saawat 1,600,000 mk, suostantawerojen tiliin luetaan 2,640,000 mk ja loput eli 18,150,000 mk menee kulkulaitosrahastoon.

Veimaperin ja leimamerkkien käyttämisen on arwoitu tuottawan neljän vuoden kuluesä yhteensä 6,800,000 mk, mallasweron 3,300,000 sekä peliforttisuostunnan 112,000 mk. Tulo-

puoleen kuuluu vielä neljän miljoonan markan wuotuinen siirto yleisestä waltiorahastosta sekä sotilasarahaston wakinaiset tulot, yhteensä puheena olevina vuosina 8,834,000 markkaa.

Menopuoli sisältää seuraawat erät:

Ranskatouluja warten	12,886,400: —	markkaa.
Sotamäki	27,788,400: —	„
Uutekin waltuuskunta	20,000: —	„
Wälitaikeisten waltiopäiwän kustannukset	138,111: 76	„
Waltiopäiwäkustannuksia warten w 1894	672,500: —	„
Sääntalon osikkoryhmä	79,600: —	„
	<hr/>	
Yhteensä	41,485,011: 76	markkaa.

Koska suostuntarahaston arwoidut tulot eiwät täyteen riitä menojen suorittamiseen, on käynyt tarpeelliseksi tähän määrätä Suomen pankin käyttämättä olevista woittowaroista yhteensä noin 3,600,000 mk, eli 900,000 markkaa wuodesä.

Wiime vuoden lopussa pankin käyttämättä olowat woittowarat nousiwat yhteensä noin 6,630,000 markkaan, ja päättiwät säädhyt että nämä warat, paitsi yllä mainitut suostuntarahastolle myönnettyt, siirrettäisiin pankin wararahastoon.

Wuonna 1875 määrättiin Suomen pankin kantarahasto 6:ksi ja wararahasto 9 miljoonaksi markaksi. Näitä määriä on sen jälkeen kahdesti lisätty. Nykyään woimasolewan pankin ohjesäännön mukaan on kantarahasto 10 miljoonaa markkaa, ja wararahasto on kartutettava wiiteentoista miljoonaan markkaan. Runnes wararahasto on nousut tähän summaan, on siihen

vuosittain siirrettävä neljäsosa pankin puhtaasta vuosivoitosta, ollen säätyjen asiana kulloinkin päättää onko siihen tämän lisäksi siirrettävä voittovaroista vieläkin enemmän. 1899 vuoden lopussa oli wararahasto taiten kasvanut noin 15,335,000 markkaan. Siihen tulee vielä lisättäväksi muutamia, noin 2 miljoonaa markkaa nousevia rahajumia, joita ei ole tarvittu niihin tarkoituksiin, mihin säädyt olivat ne myöntäneet. Waikka kanta- ja wararahasto yhteensä viime vuoden lopussa tekivät enemmän kuin 25 % pankin kaitista sitoumuksista, joka osottaa pankin aseman suurta vakavuutta, olivat säädyt kuitenkin sitä mieltä, että taloudellisten olojemme nykyisen voimakkaan kehityksen vaikutuksesta, joka yhä kaipaa liikkeeseen suurempia setelijumia, voisi muodostua epäedullinen suhde pankin sitoumusten ja sen omien pääomien välillä, ellei viimeksi mainittuja lisättäisi.

Edellisessä on jo huomautettu että käyttämättä olevista voittovaroista päätettiin siirtää wararahastoon noin 3 miljoonaa markkaa. Tämän jälkeen tulisi wararahasto nousemaan lähes 21 miljoonaa markkaan. Kun näin ollen kantarahaston ja wararahaston suhde ei näyttänyt asianmukaiselta, päättivät säädyt siirtää wararahastosta kantarahastoon yhteensä 15 milj. markkaa, joten kantarahasto nousi 25 milj. markkaan, ja on wararahasto sitten siirtojen kautta voittovaroista taas vähitellen korotettava 15 milj. markkaan, johon tarkoitukseen tulee kunakin vuonna käyttää kolmasosa vuoden puhtaasta voitosta.

Muutamia muita pienempiä muutoksia tehtiin vielä pankin ohjesääntöön. Sen ohessa päätettiin myöntää lähes 300,000 markkaa pankin talon korjaamiseen ja osaksi uudelleen rakentamiseen.

Vängmannin testamenttiwarojen korjoja oli tällä kertaa säätyjen käytettävänä noin 6,000 markkaa vähemmän kuin viime waltiopäivillä, eli yhteensä 44,000 markkaa. Näitä rahoja tulee testamentin määräysten mukaan käyttää tieteiden ja taiteiden hyväksi, kirjallisiin tuotteisiin ja kansankirjasten ilmaiseksi jakamiseen. Koska on tähän saakka tieteellisiin tarkoituksiin myönnetty verrattomasti suurin osa rahaston korjoista, koettivat säädyt tällä kertaa kiinnittää jonkun verran enemmän huomiota warojen käyttämiseen kirjasten ilmaiseksi jakamiseen.

Kansakoululaitoksen avustamiseksi vuosina 1901—1904 myönnettyt warat ovat käytettävät alla mainittuihin tarkoituksiin:

Upumaksua kaupunkien kansakoululaitosta warten	2,370,000 mf
Upumaksua maalaiskansakoulujen opettajiston palkkaamiseen	7,500,000 „
Määräraha weiston ja käsityöiden opettajain ja opettajattarien palkkaamiseen	365,000 „
Määräraha palkankorotuksiin maalaiskansakoulujen opettajistolle	1,550,000 „
Määräraha eläkkeisiin maalaiskansakouluj. opettajistolle	266,000 „
Upumaksua kaupunkien kansakoulunopettajiston eläkkeisiin	136,000 „
Määräraha sairasten kansakoulunopettajain ja opettajatarujen auttamiseksi	100,000 „
Upumaksua kansakoulu- ja weistohuoneustojen rakentamiseen	280,000 „

Määräraha kirjastoja warten kansakoulunopettajille ja opettajattarille maalaiskunnissa	100,000 mk
Määräraha jatkokursseja warten	160,000 "
Määräraha stipenditki opetuksen kuuntelemista warten	19,200 "
Määräraha hawaintokeinojen hankeimiseksi maalaiskansakouluihin	40,000 "
	<hr/>
	Yhteensä 12,886,400 mk.

Kansakoulunopettajien palkankorotukseen oli hallitus ehdottanut käytettäväksi 850,000 mk, edellyttäen että palkankorotukset maksettaisiin samojen perusteiden mukaan kuin tähän saakka. Kun valtiopäädtyt porwarisäädönsä tehdyn anomuksen johdosta, jossa pyydettiin opettajien pohjapalkan lisäämistä, päättivät myöntää opettajille hywinkein tarpeellisen palkkaetujen parantamisen edullisempien korotuksien muodossa, oli tämä summa suurennettava. Jos, kuten suotawa olisi, hallitus wahwistaa säätäjien päätöksen, saawat opettajat waltion puolelta maksettawan palkansa korotetuksi wiiden vuoden nuhteettoman palvelukseen jälkeen 20 %:lla ja sen jälkeen vielä kolme yhtäläistä korotusta joka wiidentenä wuotena, kunnes korotus opettajan palveltua kakskymmentä wuotta olisi 80 % pohjapalkasta. Tähän palkankorotuksien lisäykseen on lasitettu tarwittawan neljän wuoden kuluesssa 700,000 mk.

Waltiolaitoksemme suurimpia menoeriä owat ne summat, jotka käytetään kulkulaitosten hywäksi, sekä entisten rautateiden tähdentämiseen ja uusien rakentamiseen että myöskin liikenteen ylläpitämiseen rautateillämme. Erityistä huomiota ansaitsewat tällä kertaa ne summat, jotka tarwitaan erilaihin uydistöis-

ja tähdentämistöihin jo walmiilla radoilla sekä liikkewan kaluston lisäämiseen. Edelliseen näistä tarkeituisista määräsiwät säädty 26,784,000 mk ja jälkimmäiseen 26,770,000 mk eli yhteensä 53,554,000 mk. Pääasiallinen syy, miksi kysytään näin suuria summia jo walmiiden ratojen tähdentämiseen niin rakennuksiin kuin kalustoon nähden, on liikenteen nopea kaswaminen wiimeisinä wuosina, jota ei ratoja rakentaessa ole woitu edellyttää ja jota warten niitä sen wuoksi ei ole woitu warustaa. Siten on esim. sekä tawaratta henkilöliike Helsingin—Hämeenlinnan—Pietarin rata-osalla kymmenen wuoden kuluesssa lisääntynyt noin kaksinkertaiseksi. Saman ajan kuluesssa on kaikkien waltioratojemme yhteinen liikennewoitto kaswanut noin 80 % ja wiimeisten 4 wuoden kuluesssa on tämän liikennewoiton wuotuinen suurentuminen ollut keskimäärin lähes 12 %. Vihiinnä edellisinäkin wuosina on äsken mainittuihin tarkeituisiin käytetty yhä kaswawia määriä, nimittäin w. 1894 lähes 800,000 mk; w. 1895 noin 3,250,000 mk; 1896 3 milj. mk; 1897 6 1/2 milj. mk ja w. 1898 11 milj. markkaa.

Ennen päätettyjen ja nykyään rakennuksen alaiisten rautatietöiden perille saattamiseen tarwitaan yhteensä noin 21 1/2 miljoonaa markkaa, josta tulee Dulun—Tornion radan osalle noin 8 1/2 milj. mk, Kuopion—Jisalmen radalle 4 milj. mk ja Helsingin—Karjaan radalle 9 milj. mk. Täten tulisi Tornion rata walmiina maksamaan noin 13,2 milj. mk, Jisalmen rata 8,1 milj. mk ja Helsingin—Karjaan noin 10 milj. markkaa.

Kun täydennystöihin entisillä radoilla ja paraita rakennettavien ratojen valmistamiseen tarvitaan yhteensä noin 75 miljoonaa markkaa, ei sivi wallan suuresti ihmetellä, että suurten summien myöntämisistä uusia ratoja warten monella taholla on pidetty jonkun werran arveluttawana. Hallitus puolestaan oli ehdotanut wain 1,600,000 markkaa Jisalmen—Kajaanin rataa warten. Näin pieneen erään eiwät waltiosäädhyt toki tyytneet, waan määrättiin paitfi wiimeksi mainitun radan koko rakennuskustannus, 5,400,000 mk, myöskin oja Seinäjoelta Etelä-Pohjanmaan läpi Kasiksiin ja Kristiinankaupunkiin sekä Sawonlinnasta Karjalan radalle rakennettawien ratojen kustannuksista. Etelä-Pohjanmaan radalla on ehdotettu käytettäväksi kapeata, ainoastaan 0,75 m:n raidewäliä, ja silloin tulisi molempiin kaupunkiin päättywä rata walmiina maksamaan noin 9,5 milj. mk. Tästä summasta säädhyt nyt myönsiwät 4 milj. mk. Ellei hallitus hyväksy kapearaiteista järjestelmää, waan tällä radalla tulee käytettäväksi 1,524 m:n raidewäli, samoin kuin muillo waltionradoillamme, nousewat rakennuskustannukset noin 2 milj. markalla.

Sawonlinnan—Elisenwaaran radan koko rakennuskustannus on lähes 11 milj. markkaa, ja siitä säädhyt nyt myönsiwät ainoastaan yhden miljoonan.

Kaikkiaan jätettiin eri säädhyille 71 anomusehdotusta, jotka koskiwat rautatieasioita, ja pyhettiin niissä joko jonkun radan tutkimista ja sitten armollisen esityksen antamista tawallisesti heti ensi waltiopäiwille, tahti myös waltioarvon myöntämistä suunnite-

tulle yksityiselle rautatieyrittäjelle. Tällaista apua myönnettiin seuraawille radoille: Dulusta Waalaan, Lapin asemalta Dulujärwen rannalle ja sieltä eteenpäin uudelle Kajaanin radalle, Kauplahden asemalta Espoossa Karffilan tehtaalle Pyhäjärwellä ja sieltä eteenpäin Jorssaan, sekä Lahden asemalta Heinolan kaupunkiin. Näiden ratojen yhteenlaskettu pituus on noin 390 kilometriä ja niiden rakennuskustannusten summa lähes 25 milj. markkaa. Näihin tarkoituksiin juostuiwat säädhyt antamaan apurahana 2,850,000 mk ja puolsiwat niille sen oheissa annettawaksi edullisia waltiolainoja, yhteensä 4,450,000 markkaa.

Kululaitosrahastoissa on nyt kulunan vuoden lopussa säästwä arwiolta 20 1/2 miljoonaa markkaa. Tulosten joukosta on jo mainittu winaarweroa noin 18,1 milj. mk, johon tulee lisäksi anniskeluyhtiöiltä noin 3,6 milj. mk, eli yhteensä 21 3/4 milj. mk. Rautateiden liikennewoitto on arwattu noin 37,2 miljoonaksi markaksi, jotka, samoin kuin noin 2 1/2 milj. markkaa korotuloja, myöskin joutuwat kululaitosrahaston hyväksi. Kun menopuoleen lisitään myöskin rautatielainojen arwiottu korko ja kuoletus puheena olewana aikana, eli noin 19,8 milj. markkaa, tullaan siihen tulokseen, että kassaan syntyä lähes 30 miljoonan markan wajaus, joka olisi uudella waltiolainalla täytettävä. Sen hankkimiseen waltiosäädhyt waltuuttwat hallituksen ja määräsivät siihen tarwittawat wuotuismaksut.

Maanlunastuskustannusten ainakin ojaaksi luonnottoman nousemisen wuoksi, josta jultijuuksesja

Tämä säästösumman aleneminen kesti vuoteen 1893, jolloin talletuksien summa oli ainoastaan 948,000 markkaa. Sen jälkeen ne ovat kasvaneet yhä nopeammin, ollen lisäys vuonna 1898 lähes 640,000 markkaa. Tallettajien luku oli samaan aikaan 30,203.

Mutta jättäkäämme jo rahaolomme ja ehkä ikävyyshyttävät luvut ja siirtymämme säästyjen työhön lainlaadinnan alalla.

Vuoden 1897 waltiopäiwillä annettiin waltiosäädhyille ofittaisia muutoksia oikeudenkäymiskaareen tarkoittava armollinen esitys, jonka säädhyt melkein muuttamatta hyväksyivät. Senaatti ja silloinen w. t. kenraalikuvernööri puolsivat waltiosäädhyjen päätösten hyväksymistä, mutta keisarikunnan oikeusministeriö, jonka lausuntoa asiassa kysyttiin, teki niitä vastaan muutaman enemmän muodollista laatua olewan muistutuksen. Näin ollen hallitsija asiaa esitettyänsä ei wahwistanut waltiosäädhyjen päätöksiä, vaan jätettiin se uudelleen oikeudenkäyntilaitosta koskewan lainsäädännön tarkastamista warten asetetun komitean harkittavaksi. Sen tekemän ehdotuksen mukaisesti laadittiin neljä eri lakiehdotusta, jotka koskevat ofittaisia muutoksia oikeudenkäymiskaareen, etupäässä haasteeseen nähden, muutettuja määräyksiä tuomioistuimesta sekä rikosettä riita-asioissa, ja eräitä määräyksiä muutoksen hakemisesta alioikeuksien tuomioihin ja päätöksiin. Riita-asioissa myönnettään asianosaisille oikeus sopia asian ajamisesta muusfain alioikeudessa, kuin siinä, joka olisi lainmukaisena tuomioistuimena, ellei asia koske

kiinteistöä, ulosottotointa eikä muutamia muitakaan tärkeitä, laissa erikseen mainittuja tapauksia. Waltiosäädhyt hyväksyivät nämä lainmuutokset melkein muuttamatta.

Waltiosäädhyt päättivät w. 1897, muuttamalla entisiä määräyksiä, kieltää muita kuin tuomarintutkinnon suorittaneita henkilöitä ajamasta asioita ylemissä oikeuksissa, mutta muussa kohden hyljättiin silloin säädhyille jätetty esitys oikeudenkäyntivaltuusmiehistä ja asianajajahdistyksestä. Näillä waltiopäiwillä annettiin asiasta uusi esitys, jossa ehdotetaan ettei hlioikeuksissa eikä niiden kaupunkien raasturanoikeuksissa, joissa on asianajajahdistus, saa waltuusmieheksi hyväksyä ketään, joka ei ole sellaisen yhdistyksen jäsen, ja on tämänkaltaisen henkilö oikeutettu esiintymään muiden waltuusmiehenä missä oikeudessa hyvänsä. Jos sitäwastoin joku, joka ei kuulu asianajajahdistykseen, tahtoo olla yleisesti käytettävänä asianajajana jossakin muussa oikeudessa kuin edellä mainituissa, joihin hän ei lainkaan pääse, tulee hänen hakea siihen oikeudelta erityinen lupa. Jossakin erityisessä asiassa voi niissä oikeuksissa esiintyä waltututtuna muukin hyvämaineinen henkilö, jos oikeus siihen suostuu. Asianajajahdistyksen jäsenen voi oikeus määrätä maksutta arvustamaan waratonta asianosaista. Tämän asetusa, jonka waltiosäädhyt hyväksyivät, on luonnollisesti pidettävä ensimmäisenä askeleena siihen, että kielletään kaikenlaiset taitamattomat, jospa huokeahintaiset nurkkashiteerit ajamasta muiden ihmisten asioita, joita he usein pahanpäinmiesesti sotke-

wat ja siten tuottawat asianosaisille turhia kuluja. Toi-
wottawasti woinewat asianajajayhdistykset josfakin
määrin rajoittaa jäseniensä palkkiowaatimuksia.

Porwarisäädyille jätetysjä anomusehdotuksessa
huomautetaan miten tärkeätä on että ehkä pitkiäkin
ajoiksi noudatettawaksi taroitettut asiakirjat, laadi-
taan taitarvien ja asiantuntarvien henkilöiden avulla,
joten käwisi mahdolliseksi saada nämä asiakirjat täysin
selwiksi sekä lailliseen muotoon puetuiksi. Tämän saa-
wuttamiseksi käytetään siwistysmaissa julkista nota-
riaattilaitosta. Koska notarion laatimalle asia-
kirjalle myönnetään sama todistuswoima kuin tuomic-
istuimen pöytäkirjalle, woi tämänkaltainen laitos estää
turhia oikeudenkäyntejä sekä helpottaa toteennäyttää
asiassa, joka jo on wireillä. Säädyt puolestaan päät-
tivät lakivaliokunnan ehdotuksen mukaan hallitsijalta
anoa, että asiaa walmistettaisiin ja ensi waltioapäiwille
annettaisiin esitys järjestetyn notariaattilaitoksen toi-
meenpanemisesta meilläkin, vähitellen ja sen mukaan
kuin asianhaarat myöntäwät.

Epäwarmuus siitä eläkö joku henkilö, joka pitem-
män aikaa on ollut kadoksissa antamatta itsestään mi-
tään tietoa, wai onko hän kuollut, woi matkaansaattaa
monenlaisia hankaluuksia kaikissa häntä koskewissa oi-
keusuhteisissa. Tämän wuoksi waatii sekä yleinen että
yksityisenkin henkilön etu, ettei tämänkaltainen tila saa
jatkoa määräämättömään asti, ja on sen johdosta
muualla syntynyt lainisäädäntö, jonka taroitutjena on
poistaa tämän epäwarmuuden tuottamia hankaluuksia
siten, että woidaan määrättyillä ehdoilla julistaa ka-

donnut henkilö kuolleeksi. Asiasta annettiin
waltiosäädylle esitys, jonka ne pääasiassa hyväksyi-
wät. Samoin saawutti myöskin esitys kadonneen
asiakirjan kuolettamisesta säätyjen hyväksy-
misen.

Koska kyhditys- ja kestikiewarinpitowel-
wollisuudesta tulewa rasitus wallan epätasaisesti
kohtaa eri osia maata ja on ainoastaan manttaaliin
pannun maan kannettawana, anoiwat säädyt talonpoi-
kaisäädyille annettujen anomusehdotuksien johdosta,
että asia tulisi oikeuden ja kohtuuden vaatimuksia
wastaawalla tavalla järjestetyksi.

Viidesjä talonpoikaisäädyille jätetysjä anomus-
ehdotuksessa ppydetiään osaksi weronwähennyistä muuta-
missa Turun, Uudenmaan ja Waasan läänin ran-
nikkokuunnissa ja Kolarin kappelissa, osaksi maaweron
täydellistä poistamista. Tämän johdosta päättiwät
säädyt esittää tutkittawaksi, olisiko maaweron epäta-
suuden takia samanlaiset vähennykset kuin wuosina
1896 ja 1899 myönnettyt tarpeen waatimat muisfakin
kuin silloin luetelluissa kunnissa, ja että tähän suos-
tuttaisiin, jos asianhaarat sen kohtuulliseksi osottawat.
Yleistä maaweron poistamista eiwät waltiosäädyt
useasta eri syystä katsoneet woimansa puoltaa, m. m.
sen wuoksi että jokaisen tilan nykyinen maawero on
pidettävä jonakin tilaan kiinnitettyinä korkona, jonka
pääoma-arwo on kauppoissa ja perinnön jaoissa huo-
mioon otettava ja arwattawasti tähän saakka huomioon
otettukuu tilan raha-arwoa määrättäessä. Jos tämä
wero kokonaan poistettaisiin, woiisi sen kautta syntyä

todellinen vääryys nykyisten maanomistajien edukki. Muuten on koko meidän verotusjärjestelmämme par- aikaa tarkastuksen alaisena, ja näyttää siis varsin wä- hän todenmukaijelta että puheena olevan veron poista- minen tahi uudestaan järjestäminen voisi tulla eriy- tyisen käsittelyn alaiseksi riippumatta yleisestä veron- järjestämisasiasta.

On tosin olemassa monta vakawaluontoista syytä, joiden takia ei ole sopivaa eikä edes mahdollista myh- ntää awioittomille lapsille aiwan samanlaisista perintöoikeutta kuin laillisesta awiosta syntyneille. Mutta toiselta puolen ei voitane wäittää että heillä olisi juuri mitään hyötyä siitä perintöoikeudesta, jonka nykyinen lainsäädäntömme heille myöntää, sillä äitinsi, jonka he saawat perii, on miltei joka tapauksessa wal- lan waraton. Useassa muussaakin kohden on heidän asemansa turvaton. Näin ollen päättimät säädty, pappisissäädylle jätetyn anomuskirjelmän johdosta, anoa että puheena olevien lasten oikeusuhjeita koskewa lainsäädäntö otettaisiin tarkastuksen alaiseksi, toivossa että heidän asemaansa voitaisiin jollakin lailla pa- rantaa.

Tärkeimmät ja laajaperäisimmät hallituksen anta- mista esityksistä olivat taloudellisia oloja koskewat lakiehdotukset. Niistä mainittakoon etupäässä asetukset, joissa ehdotetaan osaksi hyvällekin menewää muutoksia wesioikeuteemme. Samaan ryhmään sopinee vielä lukea esitykset torppariolojen parantamisesta, lannoitusainei- den ja vehuwarain myynnistä, tarttawien eläintautien ehkäisemisestä, mallasjuomain anniskelusta ja myyn-

nistä, toisen maalla kaswaran metsän hakkuuoikeu- den kiinnittämisestä, osuuskunnista j. n. e.

Wesioikeudesta annettiin 11 toisinsa enemmän tahi wähemmän läheisesti liittywää esitystä. Niistä warsinainen wesioikeuslaki sisältää määräyksiä sekä wesistöjen käyttämisestä yleishyödyllisiin tarkoituksiin, kuten esim. koskien woiman käyttämisestä teollisuus- laitosten palveluksessa ja puutawaran lauttaamisesta wesiwäylissä, että myöskin maanwiljelystä estävän weden poistamisesta ojitamisen, järven tahi wirran laskemisen ja meillä aniharwoin käytetyn pengertämisen kautta. Sekä kalastus- että teollisuustarkoitusten edis- tämiseksi hyväksyttiin uusi laki wälirajasta wedessä ja wesialueen jaosta, ja muuttaa tämä muutamissa kohden maakaaren määräyksiä samasta asiasta. Maatilojen oittamista koskewat asetukset tulivat muutetuiksi siinä kohden, että voidaan muodostaa erityisiä wero- kirjaan pantawia koskitiloja, joiden ei tarvitse alan eikä manttaalinluwun puolesta täyttää tätänyhtä wo- massa olevia määräyksiä. Kalastusasiain edistämi- seksi hyväksyttiin muutoksia tätä koskewiin rakennus- kaaren kohtiin. Sen ohessa antoiwät säädty pyhdytyn lausunnon uudesta kalastussäännöstä.

Waltiosäätäjien tekemän anomuksen johdosta w. 1893 asetettiin komitea tutkimaan maalla olevan maan- wuokraamista koskewaa lainsäädäntöä. Komitean tulisi tarkemmin määrätä wuokranantajan ja wuokramehen wäliset oikeusuhjeet, ja olisi selwään lausuttawa mitkä ehkä wuokrasopimuksen otetut ehdot orwat pidettävät lainwastaisina ja siis mitättöminä. Komitea laati yleistä

vuokralakia tarkoittavan ehdotuksen, jonka pohjalle hallitus rakensi yksinomaan torpanvuokrausta ja siihen verrattavan maan nautinto-oikeutta koskevan esityksensä. Tämä lain alan supistaminen tehtiin m. m. sen vuoksi, että nykyiset torppariolomme kipeämmin kuin muut vuokraolot kaipaavat lainsäätäjän apua ja että laki näin voisi paremmin vastata juuri tätä tarvetta. Lainsäädäntömme jättää näet hyvin laajan vapauden maanvuokrauksesta tehtävien vuokrasopimusten ehtoihin nähden, ja varsinaisia määräyksiä siinä tavataan etupäässä sitä tapausta varten, etteivät asianosaiset ole itse toisin päättäneet. Tämä vapaa walta vuokraehtojesa laatimisesa tietysti edellyttää, että molemmat asianosaiset owat taloudelliseen asemaansa nähden josfakin määrin tasawäitset, mutta niin ei ole asian laita, jos toinen heistä on vähäwarainen torppari. Heikompana sopimusluppanina hän siis kaippaa, kuten kokemus kyllä selvästi on osoittanut, lain turvaa ja apua. Sitäpaitsi ehdotetaan esityksessä että laki tulisi koskemaan ainoastaan sellaisia torppia, joiden vuokraan kuuluu päivätyövelvollisuus.

Näihin rajoituksiin waltiosäädhyt eivät kuitenkaan suostuneet, waan laativat yleisen maalla olewan maan vuokrausta koskewan lain. Miten on onnistunut tämä säätyjen josfakin määrin uhkarohkea yritys, jossa he koettawat keskellä kiireellisiä waltiöpäiwäitä luoda uuden lakiehdotuksen, joka yhtä hyvin tyydyttäisi kaikkia lain alaan täten joutuwia erilaatuksia tarpeita, on asia, johon lain wastaisessa kättämisesä saanutettu kokemus on wastaawa.

Kun torpanlaista tehtiin yleinen maan vuokralaki, ei woitu enää säilyttää esityksessä olewaa määrystä lyhyemmästä vuokraudesta, joka siinä ehdotetaan 10 wuodeksi. Perinnöllisten vuokrasopimusten tekemisen säädhyt kielimät ja säilyttiwät pifimpänä vuokrakautena nykyään woiwassa olewan määrähksen, eli 50 wuoden vuokra-ajan. Koska lakiin on otettu määrähs siitä, että vuokran pitää olla suuruudeltaan täysin määrätty, ei maanomistaja tästälähin woi mielin määrin waatia torpparilta ylimääräisiä työpäiwä walledan mitätöntä päiväpalkkaa wastaan. Esityksessä ehdotettiin että joka kymmenes wuosi pidettäisiin katselmus ja että silloin woitaisiin vuokrasumman muuttaa. Tämänkaltaisia pakollisia katselmuksia eivät säädhyt hyväksyneet, koska sellainen määrähs helposti woiisi aiheuttaa vuokrasopimusten tekemisestä hlipäätään wain kymmeneksi wuodeksi.

Se joka kaupparimarkkinoilla esiintyy joko suurena ostajana tai suurten warastojen myyjänä saawuttaa useimmiten kauppoissaan parempia etuja ja suuremman woiwon kuin se, jonka kaupparijous koskee ainoastaan pieniä määriä. Näin ollen woiwvat vähäwaraiset, samanlaisten toimeentuloehtojesa warassa eläwät kansalaiset, muodostamalla erityisten tarwarain ostoa tai myyntiä warten yhdistyksiä, hankkia itselleen sellaisia etuja, joita kukaan heistä yksin ei olisi woinut saawuttaa. Koska lainsäädäntömme määräämät yhtiömuodot eivät oikein sowella tämänkaltaisille osuuskunnille, oli hallitus, säätyjen w. 1891 tekemän ja w. 1894 uudistaman anomuksen johdosta, laatinut asiaa

koskevan esityksen, joka nyt saavutti waltiosäätyjen hyväksymisen. Tärkeänä erotuksena osakeyhtiön ja osuuskunnan välillä mainittakoon, että osuuskunnan jäsen on oikeutettu saamaan osuutensa irti yhteisestä yrityksestä sekä että kullakin jäsenellä on osuuskunnan asioissa waan yksi ääni, kun sitä wastoin osakeyhtiössä äänet luetaan ylipäättään kunkin omistamien osakkeiden lukun mukaan. Hyväksytti laki myöntää myöskin osuuskunnalle oikeuden säännöissään welwoittaa jäsenenä tarwittaessa mieskohtaisestiin wastamaan osuuskunnan sitoumuksista. Kuitenkin on tämä wastuunalaisuus määrätty ainoastaan lisämaksuwelwollisuudeksi osuuskunnan kassaan eikä se oikeuta saamamieistä welkomaan osuuskunnan ystityistä jäsentä osuuskunnan welasta.

Maamme taloudelle tärkeän puuteollisuuden harjoittajat ovat viime aikoina yhä enemmän huomanneet etunsa waatiwan, että he pitemmäksi aikaa eteenpäin waraawat itselleen riittävästi raaka-ainetta. Siten he woirwat wälttää yhdestä puolen raaka-aineen hetkelistä puutetta ja toiselta puolen pakkoa hakkuutta kerrallaan enemmän metsää, kuin kysyntä kulloinkin kaippaa. Tätä on kuitenkin waikeuttanut se seikka, ettei metsänhakkuukontrakteja ole yleensä woita kiinnittää. Näin ollen ovat puuteollisuuden harjoittajat ruvenneet suuressa määrin ostamaan hyvämetfäisiä tiloja kokonaan. Metfätalouden kannalta tätä menetelhy ei suinkaan woida paheskua, mutta toisellaifelta asia näyttää maanwiljelyksen kannalta, joka kuitenkin on ja tietysti tulee pyssymään maan pääelinkeinona. Afiaa

on katsottu voitawan ehkä melkoisesfakin määrin korjata tekemällä toisen maalla kasvawan metsän hakkuuoikeuden kiinnittäminen luwalliseksi.

Mallasjuomain kauppa koskewain säännösten muuttamiseshdotus tarkoittaa etupäässä sen yhdenmukaisuuden puutteen poistamista, joka nykyisesä lainsäädännössämme on olemassa mainittua kauppa sekä wäkijuomien ja miedompjen juorutusjuomien myymistä koskewien säännösten välillä. On näet huomattu että tämä eroawaisuus on josfakin määrin ollut esteenä juoppouspahen wastustamiselle.

Paitfi tätä esitystä oli säädhyllä myöskin käsiteltäwänä muutamia muita raittiuden edistämistä tarkoittawia ehdotuksia. Niistä mainittakoon pappisfäädhyllä jätetty esityseshdotus, jolla tarkoitetaan w. 1895 annetun miedompjen wäkijuomien kauppa koskewan asetuksen muuttamista sekä ne anomukset, joissa pyhdetään osaksi kuntien oikeuttamista omafssa piirisfään päättämään kaikkien juorutusjuomain kaupasta ja anniskelusta, osaksi niin sanotun yleisen kieltolain säätämistä. Kaikki nämä ehdotukset raukesiwat mikä mistäkin syystä. Anomuseshdotus n. s. Hoffmannin tippojen wäärinkäyttämisen ehkäisemisestä saarwutti pääasiassa säätäjien hyväksymisen. „Raittiuden Ystäwät“ nimiselle yhdistykselle, joka on monella tavalla uuttestä ja tarmokkaasti työskennellyt juoppouspahetta vastaan sekä kansan siweellisen kannan kohottamiseksi, ehdottiwat säädhyt annettawaksi 20,000 markan wuotuisen waltioawun.

Siitys luttarien ja urkuri- en palkkauksen järjestämisestä tarkoittaa etupäässä tämän palkan oikeudenmukaisempaa jakoa seurakuntalaisten kesken siten, että tilattomattin tulisivat siihen ottamaan osaa. Tämä järjestely on viiden vuoden kuluessa toimeenpantava ja palkka vahvistettava varmaksi rahamääräksi, joka seurakunnan toimesta kannetaan ja palkan saajalle suoritetaan. Palkan suuruutta määrättäessä on otettava huomioon puheena olevien seurakunnan palvelijain entiset palkkaedut sekä heidän Wirkatehtäwiensä paljous, joka siis viittaa palkan korotuksen mahdollisuuteen.

Syystä että papiston puolelta yhä yleisemmin on waadittu ettei kirkonkirjoihin, joita on pidettävä kirkon luettelona sen omista jäsenistä, eikä yleisenä siivili- rekisterinä, saisi merkittä muita kanjalaisia, kuin ne, jotka kuuluvat kirkolliseen seurakuntaan, on syntynyt tarve wirallisen rekisterin pitämisestä niistä henkilöistä, jotka eivät kuulu mihinkään maassa asianmukaisesti perustettuun kirkkohdyhdykuntaan. Siityksessä ehdotetaan että tämä rekisteri olisi sen yhteiskunnallisen wiranomaisen pidettävä, joka siihen määrätään. Vakaliokunta puolestaan ehdotti „yhteiskunnallisen“ sanan poistamista, jotta voitaisiin welvoittaa papisto tätäkin luetteloa pitämään, ja seurakuntaan kuuluwien henkilöiden kastamattomista lapsista tämä ehdotus selwin sanoin lausutaan. Muut säädtyt tämän hyväksyivät, paitsi pappisäätty; mutta kun asia koskee mainitun säädyn erikoisoikeuksia, ei woiu pappeja tähän luetteloiden tekemiseen welvoittaa ilman säädyn waltiopäiwillä antamaa

suostumusta. Näin ollen palautettiin edellä mainittu sana, ja kastamattomien lastien rekisteröimisestä määrätään ainoastaan että asianomaisen seurakunnan kirkkoherran tahti kirkkohdyhdykunnan johtajan tulee antaa tarpeelliset tiedot lapsen wanhemmista wiralliseen rekisteriin merkittäväksi.

Waltiopäiwien loppupäiwinä annettiin säädhyille esitys sotawäkemme reservin harjoitusten peruuttamisesta tänä vuonna. Säädtyt sen hyväksyivät lisäten että, jos hallitija katsoisi syytä olevan yhtenä tai useampana seuraawanakin vuonna, ennenkuin waltiosäädtyt ensi kerran kokoontuwat, peruuttaa reservin harjoitukset, waltiosäädtyt siihen puolestaan suostuwat. Siten poistettiin ilman suurempaa hankaluutta oikeudenloukkamisen mahdollisuus tässä kohden.

Edellisessä on jo mainittu muutamia säättyjen omasta aloitteesta keskustelun alaiseiksi tulleita asioita. Kaikkiaan lähettivät säädtyt waliokuntien tarkastettavaksi 5 esitysehdytystä ja koko joukon toista sataa anomusehdytystä, joita waliokunnat kuitenkin saattoiwat siinä määrin yhdyttää, että niiden johdosta annettujen mietintöjen luku ei nouse 48:aa suuremmaksi. Näistä antoi ainoastaan noin toinen puoli aiheetta johonkin toimenpiteeseen säättyjen puolelta, jonka lisäksi muutamat tulivat huomioon otetuiksi jonkun armollisen esityksen yhteydessä. Monet toiwomukset jäiwät siis odottamaan otollisempaa aikaa.

Mainittakoon ensin että waltiosäädyt naisten yhteiskunnallisten oikeuksien parantamiseksi hyväksyivät asetuksen, jossa säädetään että nainen tästä lähtien voidaan walita kaikkiin kaupunkien kunnallisiin luottamustoimiin yhtä hyvin kuin mieskin, sekä anoiwat että nainen oikeutettaisiin pääsemään apteekin oppilaaksi ja sitten, täyttäänsään samat ehdot kuin mies, mahdollisesti apteekin omistajaksi.

Työväen olojen tarkastamiseksi ja miten mahdollista parantamiseksi anoiwat säädyt erityisen, asiaan perehtyneistä henkilöistä kokoonpannuin komitean asettamista, johon tulisi kuulua sekä työnantajien että työntekijäin edustajia. Sen tulisi suunnitella ja johtaa luotettavan tilaston ja muun selwityksen hankkimista sekä saadun aineksen perustuksella walmistaa uudistusehdotuksia. Sen ohessa tahtoimat säädyt saada tutkittuksi miten voitaisiin parhainmalla tavalla edistää työväen wakuuttamista pyyhkäisen työhön-kykenemättömyhden waralta.

Tarkastusta arweltiin myöskin kaipaawan waiwaishoitoa koskewan asetuksen määrähkset siitä ikärajusta, johon saakka kunnat owat welwolliset pitämään huolta alaikäisistä, wanhempien hoidon puutteesta olewista lapsista. Samalla pitäisi myöskin tutkia kotipaikkaoikeuden saamisen ehdot.

Maan talouden parantamista koettiwat säädytkin puolestaan edistää huomauttamalla hallitusta muuttamista tähän suuntaan waiwuttawista asioista, esim.: woinwientii häitawien esteiden poistamisesta, hevoskaswattamisen edistämisestä, lainojen antami-

sesta maalaiskunnille wiljelhyshrahastrajosten perustamiseksi tahi waiwistamiseksi, j. n. e. Muuttamat samankaltaisessa tarkoituksessa säädylle jätetyt ehdotukset eiwät taas saawuttaneet tarpeellista kannatusta, kuten esim.: warojen myöntämisestä keskuskuluarahastolle pikkutalustisten luottotarpeitawarten, maanwiljelhyshoneiden käyttämisen neuwonantajain asettamisesta y. m. Edellinen näistä sai hylkääwan tuomionsa syystä, että waltiosäädyt yhteydesii osuuskuntalain kanssa oliwat anoneet että, jos yksityisestä aloitteesta saadaan aikaan tarkoituksenmukaisesti järjestetty keskuskuluarahasto, jonka tarkoituksena on osuuskuntain wälityksellä tyhdyttää pienten maanwiljelijäin hynnä muiden elinkeinon harjoittajain luoton tarwetta, hallitus myöntäisi tälaiselle yritykselle rahallista kannatusta.

Oppikouluja ja niiden järjestämistä koskewia anomusehdotuksia jätettiin säädylle werrattain wähän. Niiden johdosta syntyiwät anomukset suomalaisen klasillisen lyseen perustamisesta Tampereelle, Turun suomalaisen klasillisen lyseen realisen rinnakkaisosaston jatkamisesta koulun korkeimmalle asteelle, Porin ja Waajan yksityisten suomalaisten tyttökoulujen waltioamun korottamisesta, Heinolan, Lowiisan, Rookolan ja Tammissaaren kaupungeissa olewien neliluokkaisten alkeiskoulujen laajentamisesta waltion laskuun wiidennellä luokalla ja yksityisten yhteiskoulujen arwustamisesta 3,000 mk:lla kutakin aliluokkaa sekä 2,000 mk:lla kutakin korkeampaa luokkaa kohti. Usein ennen tehty anomus tyttökoulujen lukukausimaksun alentamisesta hyväksyttiin tällä kertaa siinä muodossa että

pyhdyttiin tämän maksun määrämistä 20 markkajfi kaikissa waltion oppilaitoksissa.

Ne, jotka ovat läpikäyneet täydellisen lyseen tai myöskin kaksi luokkaa waltion jatko-opistossa, woiwat, kouluseminaarina läpikäymättä, jaada wakinaisen wiran kansakoulussa joko kaupungissa tai maalla. Tällaista oikeutta ei ole tähän saakka myönnetty yksityhisen jatko-opiston läpikäyneille, vaikka tiillä oppilaitoksella olisikin päästöoikeus yliopistoon ja sen oppikurskien siis täytyy wastata täysiluokkaisten lyseiden kurssia. Luonnolliselta tuntuu etti puheena oleva oikeus laajennettaisiin koskemaan kaikkia niitä oppilaitoksia, joilla on päästöoikeus yliopistoon, olkoot ne minkä nimisiä hywänää. Tätä säädys anoiwat. Mutta anomusehdotus kolmentuhannen markan apurahan myöntämisestä luokkaa kohti yksityhille jatko-opistoille ei saaruttanut mainittavaa kannatusta.

Nykyään woimassa olevien määräysten mukaan saa yksityhiskoulun opettaja, siirtyessään waltion palvelukseen, eläkkeen saamiseen nähden lukea hywäkseen puolet siitä ajasta, jonka hän on työskennellyt yksityhiskoulussa, ei kuitenkaan kymmentä vuotta enemppää. Walmistaakseen puheena olewissa kouluissa työs-kentelewille opettajille paremmin turwattua asemää ja siis myöskin tilaisuutta kauemmin pysyä sen koulun palveluksessa, johon owat antautuneet, anoiwat waltiosäädys että näille opettajille myönnettäisiin oikeus lukea hywäkseen koko wirka-aikansa eikä waan puolet siitä. Koska tästä kuitenkin helposti woisi olla seurauksena että moni, joka on käyttänyt parhaimmat woimansa

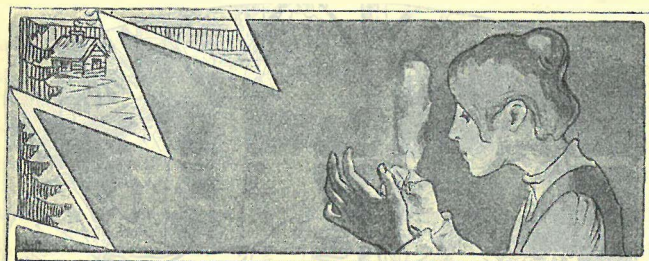
yksityhiskoulun hyödyksi, wasta woiwien wähentyyssä hakiji itselleen wiran waltion koulussa, rajoitettiin edellä mainittu oikeus korkeintaan 15 wuodeksi. Sen lisäksi anoiwat waltiosäädys että waltion palvelukseen siirtynyt yksityhiskoulun opettaja saisi palkankorotuksiin nähden lukea hywäkseen puolet entisestä wirka-ajasta, muuten samoilla ehdoilla kuin jos hän olisi ollut kolleegana waltion oppilaitoksessa.

Kuten edellisestä näkyy oli 1900 wuoden waltiosäätäjien työ hywinkin moninainen. Laajat, warsinkin kansamme taloudellisten olojen kehitystä koskewat laki-ehdotukset olivat käsiteltäwini ja tulivat säätäjien puolelta ratkaistuiksi. Se työmäärä, joka kolmen wuoden aikana kokoontuu waltiosäätäjien suorittamaksi ei ole wähäinen, ja mitä monipuolisemmaksi ja wilkkaammaksi taloudellinen kehitys käy, sitä nopeammin kaswaa niiden asiain luku, jotka waatiwat waltiosäätäjien tarkkaa ja huolellista lainsäädäntötyötä. Vielä raskeammaksi käy arwatenkin työtaakka ensi waltiosäädysille, koska tulee kulumaan neljä vuotta säätökouksien wälillä. — Missä määrin waltiosäätäjien suorittaman työn tulokset wastaawat kansan toiwetta, lienee nykyään mahdotonta lausua; kaikki työ on waillinaista, ja lopullisen tuomion sen kelwollisuudesta lausuu käytäntö ja historia. Waikka olot owat waikeat ja arwattawasti käywät wieläkin ahtaammiksi, on meidän sittäntä tarmokkaasti tehtäwä työtä kaikilla niillä aloilla, missä waan tilaisuus toimintaan edistykseen hywäksi tarwoutuu. Ei ole meillä oikeutta luopua luottamasta on-

nellisempien päivien koittamiseen, waan on mielessä pidettävä miten esi-isämme owat julkilausuneet wakaumuksensa oikeuden lopullisesta voitosta:

„Zumalall' on ilman wiitta,
 Tuojalla awaimet onnen,
 Ei katehen kainalossa,
 Wihan suowan formen päässä.“

D. S—n.



Tuopa tuvat tuletta,
 Pirtit wailla walkeata,
 Tuuttui lieji lämpönsä,
 Kiuas kaipasi waloa
 Kalewalan kartanoissa,
 Kontaifissa huonehissa.

Kirposi tulikipuna,
 Waipui maahan walkeainen
 Jalan juuresta Zumalan,
 Ukon ilman istuimilta.

Tuopa tuosfa huomattihin,
 Keskittihin, katsottihin,
 Nähtihin ylen hyväksi,
 Arwokkaaksi arwattihin.
 Mut oli wihän wikoja,
 Tapoja tawattomia:
 Oisi polttanut pahasti,
 Rajupiänä raiwoelut

Miehet tuosfa tuumasiwat,
 Arweliwat, aatteliwat,
 Kuhn saamme me kipunan,
 Wangitsemme walkeaisen,
 Ettei tuhmia tetisi,
 Wahingoita waituttaisi.

Laufui tyttönen tuwasta,
 Kasjapiäinen kaunioista:
 „Tuostapa hyvä tuliji,

Suteuisi suurennoinen,
 Kun sen kantaisi kotahan,
 Piilottaisi pirttisehen
 Kiuwihenen kiukahasen,
 Parin paatosen wälihin.

Siitä miehet mielelliset
 Tulen työnsiwät tupahan,
 Salpasiwat saumansa
 Kotikiukahan hyväksi,
 Oman lieden lämpimäksi.

Kenpä tulen wartijaksi,
 Walkeaisen waalijaksi,
 Ettei paisuisi pahaksi,
 Turman tuojaksi tulisi?

Miestö tulen wartijaksi,
 Kipunan kesyttäjäksi?

Mies ei tulen wartijaksi,
 Kipunan kesyttäjäksi,
 Miehen mieli on sotahan,
 Kaiho miekan kannantahan.

Keupä tulen wartijaksi,
 Walkeaisen waalijaksi?

Waimo tulen wartijaksi,
 Walkeaisen waalijaksi,
 Lieji lämminnä psyhyi,
 Kivet on kuumat kiukahassa.

Kapo Bärnänen.





Juhlaruno

lausuttu Helsingin Laulu- ja Soittojuhlassa kesäillä 1900.

Kirjoittanut Iimari Calamnius.

I.

Ballaadi surusta ja ilosta.

Sen toisen nimi oli Murhe
— se oli eräs poikainen.
Sen toisen nimi oli Riemu
— se oli eräs impyinen.

Se Murhe oli tummahko-tukka
sekä synkeä-otsainen —
Se Riemu oli sirkeä-silmä
ja kutreilta keltainen.

Se poika sitä impeä lempi
ja pyyteli kullakseen —
Se impi sitä poikaista ilkkui
ja itki vain itsekseen.

Ne kiitivät kesäistä rantaa,
se tyttö se tuulena käy:
Ei tahdo hän kiinniantaa,
ei kuule, ei viivyttää . . .

Se poika se tuskasta uupui,
jäi korpehen kolkoimpaan —
Mut impi se lehtohon lensi
ja sen hiukset ne hulmusi vaan.

„Ah milloinka rintaani vasten
sinut, tyttö, ma painaa saan.
Ja milloinka hilpeä sielus
minun kaihoni karkoittaa?“

„Sitä iltaa ei tule koskaan,
jona syliinsä sais minut ken,
Minä iäti neitseenä kuljen,
ja sua minä suutele en!“

Se poika se kantelon laati
ja istahti soittelemaan,
Hän sydämmensä itkua kertoi,
sitä mustinta orpouttaan.

Vaan impi se lehdossa tanssi
ja lauleli itsekseen,
Ja kaihoa poijan nuoren
se luuli vain kaiukseen.

— — Näin Murhe ja Riemu ne vielä
yhä ääntävät toisilleen,
Vaan turhaan se Murhe vaatii
sitä Riemua kullakseen.

Mut ken niiden laulut on kuullut,
sen täytyvi tunnustaa:
Ne kumpikin siitä vain kuiskii,
mitä tuntevat sieluissaan.

Ja ellei se surujen sulho
ain soitteles korvessaan:
Niin tokko se ilonkaan impi
kävis laulellen lehdossaan!

II.

Me tahdomme kuulla äänemme!

Me tahdomme kuulla äänemme vain,
Omat äänemme tahdomme kuulla:
Kun vuossadan aurinko painuvi pois
Ja uus jo on uksen suulla!

Jos nuo, jotka Suomea survailevat
Nyt seisoi kuuntelemassa,
Ja jos ne sen tuntehen ymmärtäis
Tässä sävelien paisunnassa,
Kun tuhanten järvin rannoilta
Näin laulu nyt laajana soi
Ja kajahdus tuhansilta rinnoilta
Sinitaivaille karkeloipi —
Niin eikö ne sävelten virrassa
Edes hetkeksi puhdistuisi?
Ja kantelon kuiskeita kuullessaan
Ruman rienasta irrottuisi? —
Ja eikö niiden silmissä välkähtäis
Pari kyyneltä liikutuksen,
Ja huuilta huoaien värjähtäis
Tämä huudahdus tunnustuksen:

„Tuo, tuo on kaunista, korkeata,
Se on kansojen sydämmen kieltä!
Se on soinnahdus sorretun voimasta,
Ja siinä on totuuden mieltä!

Niin niin, se on kaunista, korkeata,
Kun Suomi näin laulaen yhtyy —
Ja oikeuden Herra sen palkitsee
Joka innolla työhön ryhtyy!

Me tahdomme kuulla äänemme siis,
Omat äänemme tahdomme kuulla:
Kun vuossadan aurinko painuvi pois,
Ja uus jo on uksen suulla.

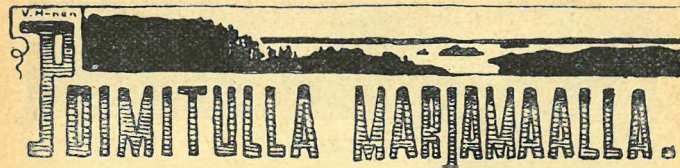
Me tahdomme elää uudestaan
Tuhatkarvaiset tunnelmamme,
Verisykkäilyt nuoren syntymämaan,
Mitä kannamme sieluissamme!

Me tahdomme uhmata uudelleen
Mikä mieltämme innostutti —
Ja uskoa totisina toisilleen
Mikä sydäntämme tuskastutti:
Tuhatjärvien-maan elontaistelo,
Kokemusta ja uskallusta,
Suurmiestemme maljojen maistelo,
Sitä kansani korkeenemusta;
— Sitä laumassa tahdomme laulaa nyt:
Lakit päästä! ja herää Suomi!
Pois tieltä ken meitä et ymmärrä nyt:
Hurraa! sekä eläköön Suomi!

Me äännämme toivosta totuuden,
Jota valheen tikari pistää,
Me huudamme olosta onnemme sen,
Joka hymyypi kyynelistä . . .
Oi kuulkaa eikä se virvoita,
Kun kansa näin parvessa laulaa?
Ja eikä se murheita kirvoita
Ja hellitä henkemme paulaa?

Me tahdomme vuossadan vaihteessa
Näin tulkita tunteitamme,
Ja nousevan vuossadan lapsille
Näin helistää kanteloamme —
Ja kylvää toivoa, toivoa vaan,
Että kerran aamu se koittaa:
Kun Suomi on suuri ja rikkomaton
Ja sävelensä korkeimman soittaa!

Niin, niin, se on kaunista, korkeata,
Kun kansa näin laulaen yhtyy —
Ja oikeuden Herra sen palkitsee,
Joka innolla työhön ryhtyy!



Si paista marjoja ahon rinne,
Ja lempikukkani kuollut on;
Si minne riemuni jouduit, minne,
Ja minne kesäni huoleton?

Täällä ennen heltytti hellin kielin
Kuo taitvaan lintuset liivertäin,
Ja minä hyppelin riemumielin
Kun marjarintehen rikkaan näin.

Se oli onneni ainut, sylin,
En muuta kaivannut milloinkaan —
Nyt muistan — huulet ja hellän sylin —
Ja näen — poimitun marjamaan.

Antti Rytönen.





Tähtöselle.

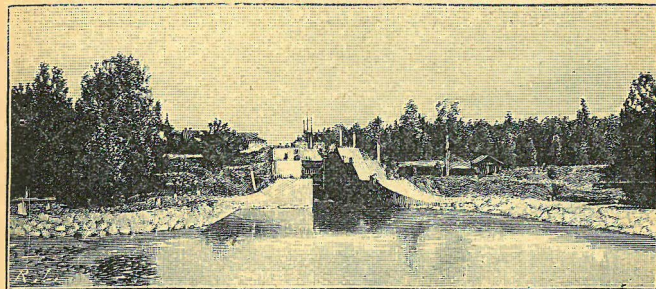
Loista sä tähtönen
 Taiwaalla talwisen yön,
 Kun sua katselen,
 Tyyntywi rauhaton syön.

Murheista maailman
 Korkeelle miel' kohoaa,
 Turwihin taiwahan,
 Tähtiin, tähtien taa.

On niinkuin ystävä,
 Luota mi lähti jo pois,
 Tähtösen wälkkyisä
 Tunteensa tulkita wois.

Loista sä tähtönen
 Taiwaalla talwisen yön,
 Kun sua katselen,
 Tyyntywi rauhaton syön.

Erkki Rytönen



Znustilan jultu.

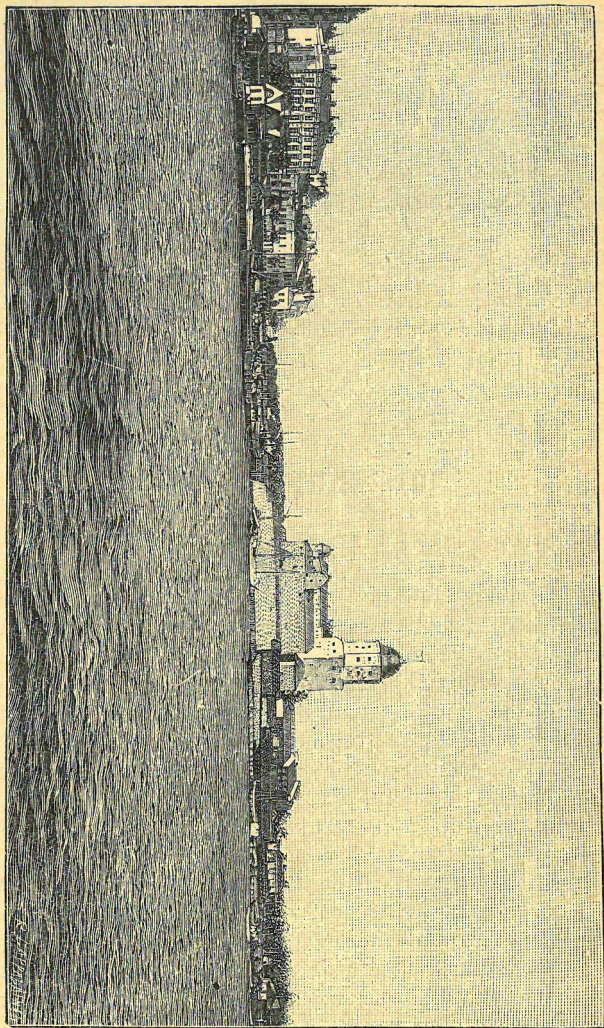
Saimaan kanavalla.

I.

Mitähän siitäkin on vielä kirjoittamista, Saimaan kanavasta, arwellee monikin lukija, kun hänen filmäänsä jattuu tämä otsakirjoitus. Onhan siitä muka sanoilla ja kuwilla tehty sifsi moneen kertaan selkoa. Myhönnetään. Mutta aikomus ei olekaan tässä ryhtyä perinpohjin pohtimaan kanawan rakennushistoriaa, eikä sen merkillisyyksiä. En woi antaa tietoja, joita ei olisi ennen jo moneen kertaan julkaistu. Pyydän lukijaa waan seuraamaan matkailijaa, ja werehtämään niitä vaikutuksia, jotka kanawaretki mieleen jättää.

Olen moneen kertaan kulkenut Saimaan kanawan päästä päähän, sekä laiwalla, että hevosella, polkupyörällä tai jalan pitkin sen rantoja, ja joka kerta on tämä matka tuottanut suurta nautintoa. Joka kerta olen niissä maisemissa, joita kanawa halkoilee, sekä itse kanawaliikkeesä huomannut uusia puolia.

Stipuri rautatiekanavan puolelta.



Sen jälkeen kun Lappeenrantaan ja Jmatralle valmistuivat rautatiet, on Saimaan kanava matkailijareittinä menettänyt koko jouton merkitystään. Matkailijoilla on nykyaikana melkein yhtä kova kiire kuin kauppatuottajilla. He tahtovat kulkea niin pitkät taipaleet kuin suinkin mahdollisimman lyhyessä ajassa, eivätkä tahtoisi uhrata kokonaista päivää hitaaseen kanavamatkaan. Kun eivät vaan kiireessään erehtyisi. Kanavakulku on kyllä verkallista, suluisissa kuluu aikaa tunti toisensa perästä, mutta matka runsaasti korvaa tämän ajanhukan ja jättää mieleen vaikutuksia, jotka ovat pysyväisimpiä matkailijan muistovarastossa.

Vieneekö missään kesäpäivä kesäisempi, kuin kanavalla, ja Suomen luonto lämpöisempi, herttaisempi, kuin sen rehevillä rannoilla? Kanavakululla ja kaikilla askareilla, jotka siihen kuuluvat, on oma kiireetön leimansa, ja sen monen vuosikymmenen kuluessa wakaantuneita yhdistyisheikkoja on hauska tutkia. Onpa Saimaan kanava insinöörityönäkin yhä omiaan herättämään mielenkiintoa, onhan se yhä edelleenkin suurin senkaltainen rakennustyö, mitä meillä on aikaan saatu. Tämä puoli herättää meissä vielä enemmän tunnustusta, jos ajattelemme aikaa, jolloin kanava rakennettiin, ja että insinööritiede ja sen käytettävät apuneuvot silloin olivat paljon alkuperäisemmällä kannalla kuin tätä nykya.

Mutta parhaan miehätöksensä tarjoaa kanava sen kautta, että se välittää suurenmoisen, lukemattomiin haaroihin jakaantuvan sisämaantiesistön yhteyttä meren kanssa. Meri ja sisävesistö kohtaavat tuolla ahtaalla waltasuonella alati toisensa. Sisävesien lainat, joiden tylppi, pullea muoto osottaa, että sulkukammioiden pituus on niiden rakenteen määrännyt, kuljettavat edes tafaisin matkustajaisia, ynnä rahti- ja kappaletawaraa. Sadat roomut soluvat alaspäin täynnään Savon ja Karjalan puutavaroita, peräsimessä iwetelä, kottapuheinen sawolainen, jolle roomumiehen wirka on kuin wartawasten luotu. Mereltä

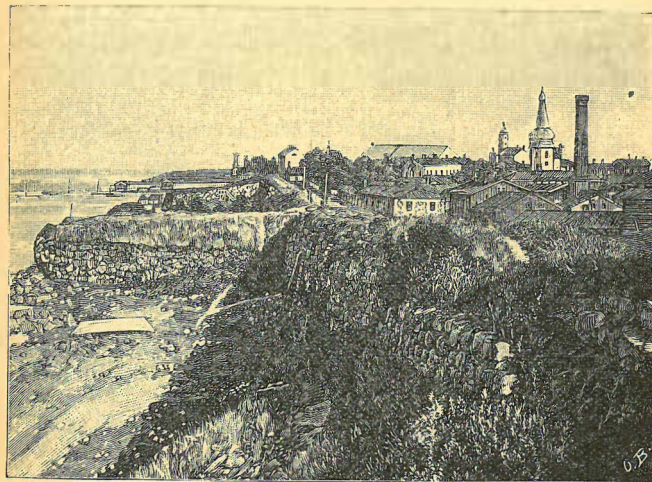
siijämaahan taas pyrkii käärityyn purjein jaaloja ja jahteja, joiden korkeat mastot ja pitkät puomit todistavat, että ne oikeastaan on rakennettu Suomen lahden ulapoita varten. Mikä ero roomumiehen ja näitä aluksia kuljettavan kipurin välillä! Edellinen, joka ehkä on ylennyt jossain Savonseuden kaskien keskellä, on kaisen aikansa vaan viillättänyt höyryn perässä ahtailta vesillä, joilla pikuaallot voimattomina lipattavat hänen kömpelön, raskaasti liikkuvan arkkinsa laitoja vastaan, jälkimäinen taas on pienestä pitäen kamppailnut meren tyrskyjen ja jalafarien kanssa, ja hänen aluksensa, waikka palatesaan täydessä halkolastissa näyttää kanawassa kantealta, saa kuitenkin, lewitettyään siipensä, ikäänkuin elävän hengen, se ui yhtä sulavasti milloin oikealla, milloin vasemmalla kyljellään ja juoksee kuin jorsa meren aalloilla.

Wiehätyksistään huolimatta tuntuu Saimaan kanava rantatienverkon laajennuttua jääneen jonkun verran unhotukseen. Matkustajat ovat vähentyneet, ja sitä myöten on vähentynyt niiden laivainfin luku, jotka kulkewat kanawan päästä päähän. Laivain lähtö sovitetaan nyt muuten, kuin kanawamatkan vaatimusten mukaan, ja sen kautta monestakin matkailijalta vaan epämuikavain lähtöaikain vuoksi jää tuo hupainen matka tekemättä. Tämän kirjoituksen tarkoitus on taas kerran johtaa mieleen, mitä ne menettävät, jotka kanawamatkaa halwefirowat, ja että se, joka wesi-tietä portaittain nousee merestä, on parhaiten valmistettu nauttimaan Saimaan awarain wesi-töiden siijämaanluonnosta, ja parhaiten käsittämään sen omituisuudet.

Tavallisesti saarwutaan Wiipuriin, josta kanawamatka alkaa, junalla, mutta joka tahtoo olla kanawalle oikein valmistettu, se tulkoon laiwalla meritse. Ulfosariston wiileys ja karuus, sen paljaat kalliot ja tuulenrepinät petäjät aina jättävät mieleen kolkkoutta, joka saa siijäwesien luonnon sitä elävämmiin waikuttamaan.

II.

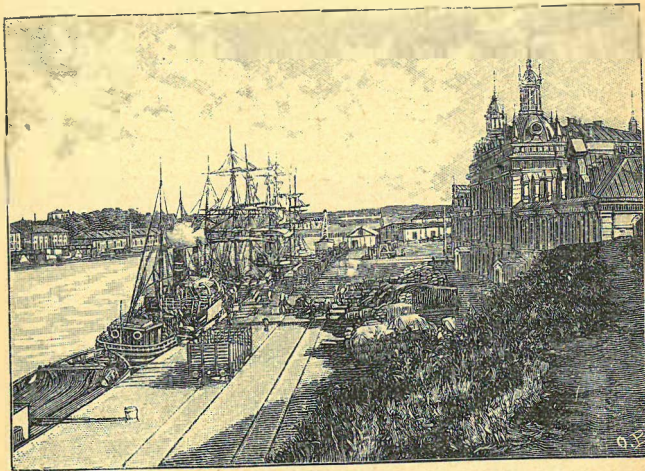
Wanha Wiipuri, suomalaisuuden iäkäs etuwartia . . . ei ole maasamme Turun jälkeen toista kaupunkia, joka sai mielessä heräämään niin monta muistoa menneiltä ajoilta. Samoin kuin Turussa niin muistuttawat täälläkin monet nimet historiamme aamuwalkemaa, täällä seisoo vielä pystyissä Torkel Knuttiinpojan linna, kohottaen tor-



Wiipurin wanhat waikit.

ninsa huippua korkealle yli lakeiden maisemain, ja rauniot ja wallitukset yhä vielä todistawat, mikä tärkeä asepaikka Wiipuri on ollut. Lännen aalto ja idän aalto owat korkein tyrskihin taistelleet tällä kannaksella, wuoroin woittaan ja perähtyen. Nyt owat aallot asettuneet, waan thwenen pinnan alla kohtaamme yhä samat wirtaukset. Suomalaisuus on sitkeästi pitänyt puoliaan, ja waikka Wiipurissa tapaakin enemmän sekä wenäläisiä, että saksalaisia, kuin

muisja Suomen kaupungeissa, niin pääservät suomalaiset aatteet ja käsitykset kaupungin elämässä yhä enemmän valtaan. Muutamissa suhteissa on suomenkielen asema täällä parempikin, kuin useassa muissa kaupungeissa. Monet komeat julkiset rakennukset, joita viime aikoina on rakennettu, wahvistawat yhä enemmän Wiipurin suomalaista leimaa. Meille tyhdytykseksi, eikä kenellekään oikeute-



Wiipurin satama wanhoilta walleilta.

tukki mieliharmiksi. Wiipuri on, mikäli sen wallassa on ollut, onnellisesti ratkaisut kysymyksen lännen ja idän kosketuksista.

Ystämme Wiipurin warjoisella esplanaadilla, katellen wäkijoukon kuhinaa ja kuunnellen torwisoittoakuntaa, jonka tutut säwelet kajastelewat takaisin kaupungin rakennuksista ja lentelewät kauas kautta iltatyhvenen, kadotakseen wihdoin Monrepoon ja Papulan metsiin. Ennenkuin astumme laimaan, joka anivarahin lähtee matkaan, teemme pienen kiertoretken kaupungin ympäri. Pohjoispuolella tapaamme

Salakkalahden, jonka ranta viime vuosina on tasoitettu awaraksi rahti- ja saaristolaisalusten jätämäksi. Sitten astumme kaupungin poikki, ohi uljaan uuden luterilaisen kirkon, ja tulemme wanhoille, korkeille muureille, jotka owat suojelleet Wiipurin läntistä rantaa Uraan puolelta. Näitä muureja, jotka kaswawat ruohoa ja rapistumistaan rapistuwat, on kaupunki turhaan koettanut haltuunsa saada sotilaswiranomaisilta, siivotakseen ja järjestääkseen tällä puolen kaupunkia. Matkailijaa ei suurestikaan sureta, waikka ne jäisivät nykyiseen kuntoonsa. Omathan ne muisto entisiltä ajoilta, ja niiden päältä on hauska näköala Uraaseen wiewän reitin yli. Tällä puolella on saman salmen warrella, jonka keskellä linna seisoo, satama merialuksia warten, jotka Wiipuriin poikkeawat. Siinä tuodaan maihin kaikenlaista siirtomaajä ja kauppatavaraa. Wiipurin sataman ääreen on äsken rakennettu satamawirastoja warten komea talo, joka nähtyy kuvasamme oikealla puolella. Sinnan kohdalla tulemme kierto- matkallamme pitkälle sillalle, joka välittää liikettä kaupungin ja salmen pohjoispuolella olevain esikaupunkien välillä, ja jonka eteläpäässä olevaa kaarta alituiiseen awataan ja suljetaan kanawasta tulewain tai sinne pyrkiwain alusten läpilaskeumiseksi. Sillan pohjoisella puolella on sitten niiden matkustajalainain rantasilta, jotka eiwät kulje Wiipuria edemmä, waan siellä kääntywät paluumatkalle, mikä etäin Joensuu tai Kallaweden Kuopio päämääränään.

Eräässä näistä laivoista lähdemme kanawamatkalle. Ne eiwät ole suuren suurta, mutta tapaamme niissä paremman siisteyden, kuin useimmissa sisäwesien laivoissa. Kumma, miten wähäinenkin meren hengähdys siinä suhteessa waiikuttaa.

Laiwalla wetäwät warhaisella aamuhetkellä vielä makeaa unta kaikki muut, paitsi ne, joiden liikkeelle pääsemistä warten wälttämättä tähtyy olla kannella. Sawutorwesta kohoaa kewyttä sawua, perämies seisoo ruorissa, kapteeni lausuu käskynsä säwähissillä äänellä, ja uniset lai-

wamiehet irrottaivat köydet ja työntäivät pitkillä tangoilla lainwan ulos laiturista. „Kumps, kumps, kumps“, alkaa kone sylkeä, laiva kääntyy kaaressa rautatiesiltää kohti, joka ratisten awaa sille yhden kaarensa. Tuomme lainwan peräkannelta vielä viimeisen silmäyksen Torkel Rnuutinpojan mahtawaan liinaan, ja jätämme sitten kaupungin rahwaineen aamu-umiaan päättämään.

III.

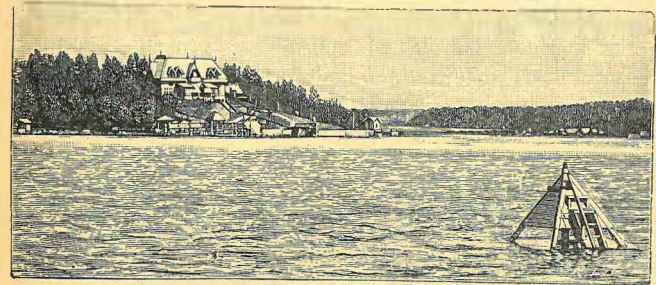
Suomen weden pohja!

Mikä runollinen sointu on tuolla nimellä!

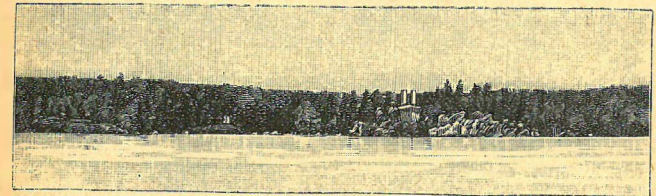
Sitö se todista, että Häme, Sawo, Karjala, Aunus, Inkeri ja Wiwo kerran, kun tuo nimi annettiin, tunsivat itsensä yhdeksi Suomen kansaksi, Suomen lahden omaaksi wedekseen, ja tämän viimeisen pohjukan läikkyväksi sywymällä Suomen powessa? Sotain ja wihain kautta owat rajat muuttuneet, mutta nimi on säilyttänyt pyhyytensä. Ja se on ihmiskätten työn kautta saanut uuden sisällyksen. Saimaan kanawan auettua tuntee Suomen weden pohja alati sifä-Suomen waltasuonen sykkimisen ja on ensimmäinen meren helmaan vastaanottamaan sen wuodatuksen.

Waiikka salmen kautta yhteydessä suolarweden kanssa on Suomen weden pohja kuitekin enemmän sifämaan selkä kuin meren lahti. Peililyhnenä ja firrkaana lepää se edes-sämme, reumustuksenaan siintäviä metsiä, jotka näyttävät kalsta korkeammilta, niillä kun on itsensä mittainen kuwas-tus jatkona. Wasemmalla puolella uinailee Monrepoo ruo-hoifine rantoineen, kallioineen, joilta katsovat miistomer-kit, nurmikoineen ja puistoineen. Tuo luonnon ylistykselle omistettu ihana puisto yhä säestää sitä pyhityksen tunnetta, joka Suomen weden pohjaan kuuluu. Aurinko on nousnut yli taivaanrannan punaisena kesäisissä auterissa, luoden pitkin wettä kuparinkarwaisen hohteen, luwaten läm-mintä, lämmintä, jota ei täällä pohjolassa mielestään saa

millointaan liiaksi. Emme ole ainoat kesä-aamuna liikkeellä. Samalta suunnalta, jonne ohjaamme kulkuaamme, tulla nytkyttää vastaanme pieni höyrylaiva, wetään neljää wiittä tähteen ahdettua roomua perässään. Kanawasta päästyään koettaa se panna parastaan, katkaistakseen wiimeisen taipaleen.



Suomenweden pohja auveaa . . .

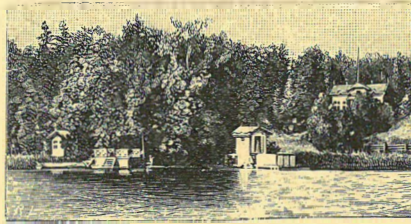


Monrepoo Suomenweden pohjan puolelta

Selän toisessa päässä laiva hiljentää wauhtiaan ja ohjaa kapeisiin perkkattuihin salmiin, joiden kahden puolen huwiloita wilkuttaa lehtojen ja kuusikoiden keskeltä, rannoissaan laiwasiltoja, uimahuoneita ja maalatuuta weneitä. Ei aikaakaan, kun näytämme joutuvan umpimutkaan, ja Lawola, Saimaan kanawan ensimmäinen sulku on edes-sämme.

IV.

Lavolan Luona on luonto siffi kaunis, etteivät unelijaatkaan matkustajat enää viihdy kannen alla, vaan kokoontuvat kapteenin ympärille komentosillalle ihailemaan. Warfinkin lähtö sulusta on omiaan synnyttämään mitä elävimmän ihastuksen katsojan mielessä. Tiuhaiden metsäin välistä, joiden keskellä kanava sulkee satasten syltä eteenpäin, näkyy vastassamme pieni järvi, tuskin kivenheiton levyinen ja sen takana korkea vuori, joka petäjäineen, koivuineen ja katajäineen on kappale harvinaisen koskemattonta, neitseellistä luontoa. Se on warfinkin lumoova näin tyynenä aamui-



Suovilamajema.

na, kun aurinko vielä on vuoren takana ja ilmassa väikyy auer, joka leventää vuoren piirteitä ja saa sen näyttämään Tapiolan jalaperäiseltä linnalta.

Emme tietysti voi laskea halki vuoren, joka sulkee tien edessämme, käännettävä tässä on puoleen tai toiseen, vaikka paikat näyttävät ahtailta. Samassa kuuluu kanavalehdon takaa vasemmalta huikea vihellys, johon meidän kapteenimme kohta vastaa, saaden kaiut ajamaan toisiaan takaa vuoresta vuoreen ja sopeesta sopeen, ja täyttämään vähänsi ajaksi koko ympäristön elämällään. Niemen takaa ilmestyy varovaisesti lähestyvä höyrylaiva, josta karjalaisen rahvaan värikkäät puuvut loistavat vuoren ja sen kivastuksen tummaa pohjaa vastaan. Meillä on etuoikeus, jotka jo olemme sulkuporttien yläpuolella, tuo toinen saa

odottaa. „Kumpis, kumpis, kumpis“, alkaa kone sylkeä, kaikki kanavan seinistä vahvistaa tuon äänen, ja somia virilaineita piirtäen solunne kanavasta järvelle.

Lavolasta Rättijärvelle saakka on Saimaan kanavaa rakennettaisja voitu enimmäkseen käyttää pieniä järviä, joiden salmia on oiottu ja perkattu, ja ainoastaan muutamassa kohden on tähtynyt puhkaista vanhoja maataipaleita. Kahden puolen näitä vesiä on milloin hymyileviä lehtoja, milloin synkkiä kuusikoita ja jylhiä vuoria rotkoineen. Niemistä ja lahden pohjuikoista, missä vaan on ollut mukava maafappale wallattavana, pilkottaa huvioloita, jotka ovat kuin haudatut metsän keskelle, niin ettei ikkunoista näy aurinkoa, eikä taivasta.



Suustilanjärvellä.

Suvilat ja niiden ihmiset, joilla ei nähtä olewan mitään huolta, ei hätää, lewittävät kanavalle suunnattun tunnelmaa, jota ei laivammekaan pilaa, se kun enimmäkseen kulkee vaan puolella voimalla.

Päästyämme näiltä kaidoilta vesiltä, joilla maalatut kumpelit ja viitat näyttävät tietä, saavumme avarammalle Suustilanjärvelle, jonka vaihteleva luonto saa matkustajain suusta yksimielisen tunnustuksen. Minä ihailen etenkin muutamia pieniä kalliojaaria ja niiden kauniita rikkomattomia puistikkoita, hynä järven oikeanpuolisista rantaista, jolla kohoo metsän peittävä jylhä vuori.

Suustilan sulku on avannut matkustajalainalle walmiiksi sylvinsä, portit suljetaan takanamme ja virassaan harmaantuneet sulkuwartijat wäantävät auki luukut. War-

tijain työ tapahtuu arvoikkaisuudella ja ilman hätäilemistä, jokainen liike on kehittynyt ja wakaantunut pitkällisessä tottumuksessa.

Saimaan wesi syöfshy pauhaten wastaamme, weden tasaannuttua awaistaan portit, solutaan toiseen kammioon, saadaan uutta wettä, wäännetään uudet portit auki ja sitä menoa jatketaan, kunnes kellumme sulun yläpuolella korkealla kuin kirkon harjalla, walmiina jatkamaan matkaa.

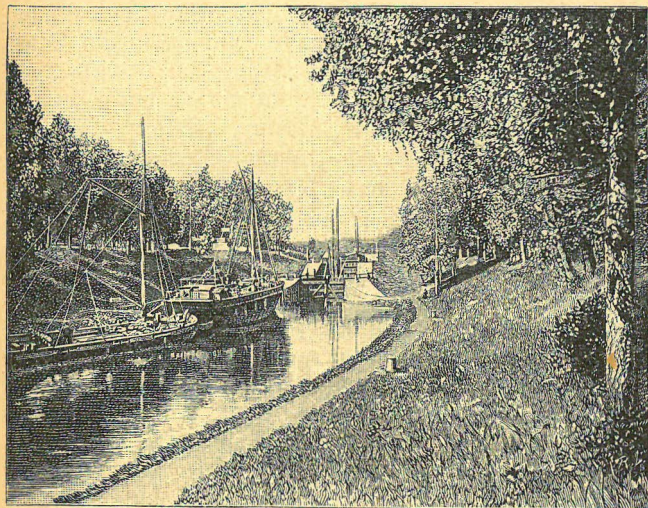
Taipaleen luona kanawa kulkee kahden korkean wuoren wälitse ja tekee niin äkkimutkan, että laiwasta on wisfattawa köysi maalle kiviwollariin, jotta päästäisiin kunnialla kääntymään. Saarekas Rättijärwi on tunnettu kauneudestaan, suotta ei ent. ulkoministeri v. Giers tänne rakentanut suurenmoista huvilaansa.

Rättijärven warjoisissa, korkeissa puistoissa on hupainen wiettää muutama tunti ja odottaa toista laiwaa, joka saapuu tähän puolenpäivän aikaan. Olemme kerran päättäneet kuluttaa päivämme kanawalla, mitäpä siis suotta kiirehtisimme? Päiwä alkaa jo lämmittää ja tehdä ihmisen weltoffi, ja tämä joutawan laiskuus on niin hywässä sopufoinnussa ympäristön kanssa. Haemme itsellemme mukawan loikoilupaikan lähellä muistokiwää, josta woiimme tarkastaa kanawan liikettä.

Kyllä oli Saimaan kanawan rakentaminen suuri työ, mutta kyllä sitä rakentajat osasivat suurena pitääkin. Jokaisella sululla on nelitahoiset, graniitista hakatut muistopatsaat, joiden kylkeen on piirretty kaikkien wähänkin tärkeämpien miesten nimet, jotka olivat kanawatyössä tawalla tai toisella osallisina, hallitsijasta, kenraalikuwernööristä, senaatin jäsenistä ja kuwernööreistä alkain warastonhoitajiin ja muihin pienempiin miehiin saakka. Jopa yksien miesten nimiä on monessa paikassa, seu mukaan kuin heillä on ollut työssä wirtoja, tai owat kuuluneet komiteoihin. Hauskan waiikutuksen tekee, että nämä muistokiwet owat järjestään suomenkielisiä, paria wenäläistä kirjoitusta lukuunottamatta. Kenraalikuwernööri Bergin pat-

sas, joka muistaakseni on Pällin sululla, on wenäjänsuomenkielinen. Tuo suomenkieli tuntuu kyllä meidän päiwinämme wähän wanhanaikaiselta, mutta kuitenkin ytimekkäältä, arwonimet y. m. on koetettu lausua maan kielellä, mikäli on ollut mahdollista.

Pois se minusta, että tahtoisin syhyttää laiskuudesta niitä kansalaisia, jotka kanawalla wirkailewat, tai alusten



Pällin sulku.

kuljetnista hoitawat, mutta se työ nyt kerran on sen laatuista, ettei siinä kiireellä mitään woiita. Wesi aina waatii aikansa, juuri sen ajan, kuin sulkuaukot määrääwät, eikä portti aukene juuri nopeammin rynnistämälläkään. Kyllä se pian aukaisjalleen tahtinsa opettaa. Turha on myös koettaa tempaisemalla kuljettaa sulun läpi raskaita, kumpeleitä roomuja, hiljasta tangolla painelemista ne parhaiten tottelewat. Ja tämä tekee koko kanawatyön niin

perin mukavaksi, että sitä oikein huvikseen katselee. Siinä on aikaa sekä seisostella, että istuskella, jopa heittäytyä selälleen ja watsalleen pitämään pakinaa maailman asioista. Ja katsoja mieleensä kättelee, että maailmassa on edes yksi työmaa, jossa ei ihmistä liiaksi liikisteta.

Moniaita aikoja takaperin eivät asiat kuitenkaan olleet näin tyydyttävällä kannalla, ja luulempa toden totta, että kanavan partaat pitkin matkaa kaswawat suolaheinää niistä hiki-karpaloista, joita niille on aikain kuluessa walunut. Ennen täytyi nimittäin kuljettaa roomut wetämällä kaiken matkaa, ja olipa siinä juhtana hewonen tai ihminen, runsaan hikiweronsa työ kyyhi. Mutta nyt on pitkin matkaa pieniä höyrylaimoja, „Piksi“, „Kaksi“, „Kolme“, „Neljä“, j. n. e., jotka toimittawat hinauksen, eikä aluksien kuljettajille eikä roomumiehille ole jäänyt juuri muuta työtä, kuin soitella suutaan matkustajalainwain kapteenien kanssa, enkä ole huomannut, että he koskaan olisivat tätä työtä waltaneet erityisen rasakaaksi, eikä edes ikäwäiksi.

Hetki lyö, jota olemme warronneet, ja alaalta kuuluu laiwamme wihellys. Sulfu tyhjennetään ja awataan walmiksi, sillä „passierarilla“ tulee olla nopea läpikulku, mutta huolimatta siitä, että hänelle näin on kaikki walmistettu, on tämä kapteeni kiukkuisella tuulella. Hänellä on alempana ollut jotain ikäwyyhiä wastaantulewain roomujen kanssa, on raapiutunut maalia pois wasemmasta kyljestä, ja tämä ynnä helteinen kefpäiwä on saanut kapteenin saven kiehahtamaan reunainsa yli.

Meille hän alkaa äkäisesti selitellä kanawamatkan loppumattomia mieliharveja, samalla kun hän wuoroin repii huuto pillin jännettä, tempoilee konehuoneeseen menewän merkkikellon kampia ja tiuskii komentosanoja perämiehelle. Me jäämme suu auki ällistelemään tätä kummitusta, jonka wihaa emme ensinkään hymmärä, olemme nyt niin sywässä tyytywäisyyden wireessä — työkkipiikakin juuri kantelee ruokasaloonkiin lihawia tuoksuwia pihwejä, joilla on kuormallinen löökkiä päällään, ja makeita punaisia

mansikoita. Kapteenin mielenpurkaus filpistyy pois, ajatustenjuoksumme mence omaa menoaan ja panemme nauzuki koko asian.

Olisiko se nyt sitten niin waarallista, jos tässä kanawassa sattuisi yhteen törmäys? Pohja on niin lähellä, ettei laiva painuisi paljon sywemmälle, ja arwatenkin olisivat molemmat toisiaan kohtaawat alukset silloin ainakin osaksi toistensa kohdalla, niin että ne estäisivät toisiaan kaatuwasta. „Lanfonkilla“ päästäisiin sitten maihin melkein waikka millä kohdalla. „Onko herra!“ . . . Nämä sanat ja niitä seuraawa silmäys eivät kehota jatkamaan. Mutta myöhemmin ruokapöydän herkkujen ääressä sulaa kapteenin mieli, esiin herahtaa hänen luontainen ystäwällisyhtensä ja hänkin joutuu, ainakin hetkeksi, oikealle kanawatuulelle.

En woi yhtyä niihin, joiden mielestä Saimaan kanawa waan Rättijärvelle saakka on mieltä kiinnittäwä, ja sitten wasta loppuosaltaan Mustolasta Lauritsalaan taas „uhkean kaunis“. Minun mieleeni on juuri tno wälimatka tehnyt sywimmän waikutuksen.

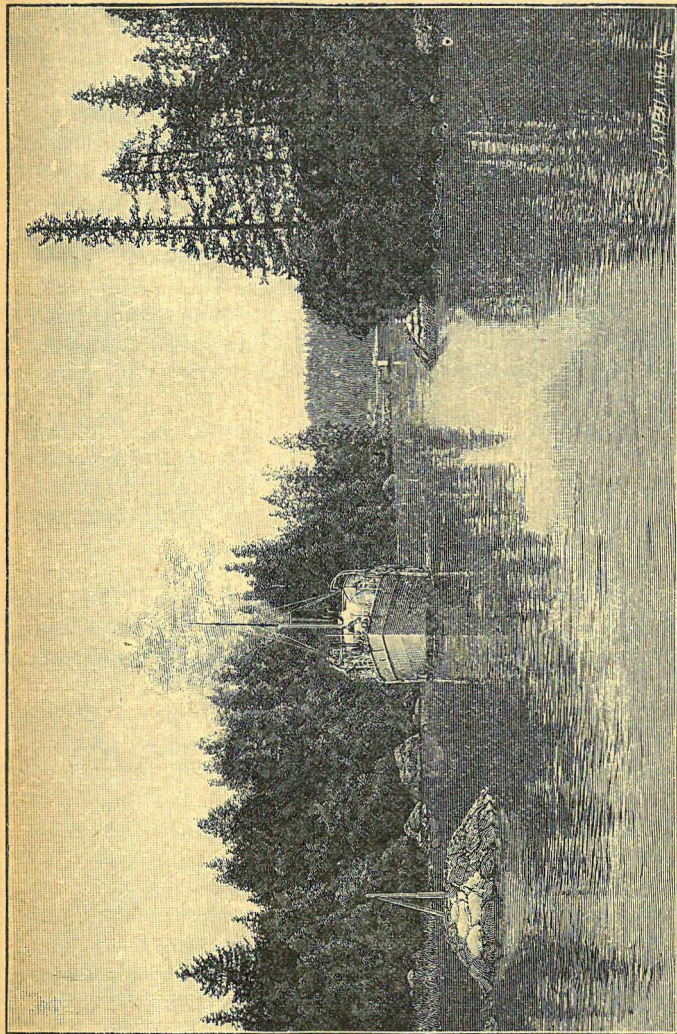
Wälään sitä wäsyhy katselemaan noita tyhjiä, waikka sieviä huwilamaisemia, joista enimmäkseen sorahtaa wastaan wieras kieli. Tuntuu siltä kuin wapautuisi luonto kahleista, kun pääsemme Pietjärven sululle, josta eteenkäsin ei enää ole ensinkään huwiloita. Solakat koirwut kaswawat kunnailta ryhmissä, ja alawimmat maat owat niit-tyjinä, joilla lukemattomat siniset kellokukat, orwokit, waltoiset päiwänkakkarat ja keltaiset wuohenfilmat hämmentäwät yhteen wärinsä. Raajat nurmikot inewät itseensä hellettä ja wikisewät sirkkain ja kaikenlaisen hyönteiskarjan touhusta. Ilma wäikkyy ja lampaita paimentelewat lapset soittelewat tuohitorwillaan. Jhmisasunnot owat pieniä ja waatimattomia ja pellot heikot, mutta siitä huolimatta wirittäwät ne yhdessä ympäristönsä kanssa satoja kieliä kulkijan rinnassa. Noilta kunnailta, nurmikoilta, tanhulta, matalain majain lieden äärestä on pulspunnut esiin kansanlaulun ihana runous.

Joka kerta on se tunne herännyt mielesfäni noustuani meren rannalta näille maille, ja se se on pitänyt mieltäni wireillä astellessani kanavan rantoja tai kiitäessäni hywällä pyörälläni pitkin kapeaa, mutta rapakivellä kowennettua maantietä wähän ulompaa kanavasta. Kun sirkat owat laulaneet lepisjä kahden puolen tietä — puhumatta-kaan linnuista, — ja suuret ruskeat samettijuuriset perhoset milloin istuneet raitilla, niin että niitä on tähtynyt säälkien wäistellä, tai leijailleet sadottain edessäni, niin owat nämä maisemat minusta tuntuneet kesän warsinaisilta hynnyinseuduilta, ja wastenmielisesti olen jättänyt ne taakseni. Olen unohtanut sulut ja kaiwannot ja istnut tuntikansia katselemassa ympärilläni luonnon elämää . . .

Silloin on tapahtunut, että näin mietteisjä istuessani olen ätkiä säpsähtäen hawahtanut, kun wähän matkan päähän nurmikolle, keskelle tuota luonnon sopuointua, on ilmestynyt jumalattoman suuri ruuma halkokasa, joka on weskalleen liikkunut eteenpäin, ikäänkuin teatterifoneiston kuljettamana näyttämön poikki. Kun olen nousjut seisomaan, paremmin nähdäkseni, niin olen taas kuullut tuon tutun äänen „kumps, kumps, kumps“, ja nähnyt „Viiden“ tai „Kuuden“ sawupiipun. Roomu on kuljetellut merta kochi kantamuksensa murhatuita metsiä, roomumiehen istuskellesa hajareisin jykewällä peräsimenwarrella, waimon kaataessa miehelle kahwia mustasta pannusta ja poikain yrittäessä onkia kanavasta salakoita . . .

Niin, kanavastahan meidän piti puhua.

Sietjärwen yläpuolella tekee kanawa monta joutawan näköistä mutkaa, waikk'eiwät niihin anna aihetta luonnon esteet. Tuntuu melkein siltä, kuin rakentajain mielestä tässä waan olisi ollut niin lyhti kairvaa, että he sen wuoksi owat matkaa pidentäneet. Kapteeni kuitenkin tietää kertoa, että heillä on ollut täysi toji mielesfäin, he muka wakkasiwät laineiden tunlella nousewan liian korkeiksi, jos kanawa olisi aivan suora, ja weden paineen sulkuportteja vastaan muutoinkin tuleman liian suureksi. Oli miten oli, hans-



Matsema Sawolan ja Suustilan wäillä.

kemmassi on kanava noiden mutkain kautta käynyt kaikkien muiden, paitfi kapteenin ja perämiehen mielestä.

Pällin yläpuolella olevan suurenlaisen Nuijamajärven suhteen ovat nuo vanhat insinöörit erehtyneet. Tämän järven on määrä olla vesifääliönä kanavan alaosalle, jolla liike ja siis veden menekkii on suurempi, kuin yläosalla. Mutta Nuijamajärnessä ei olekaan wesi riittänyt, ja sen wuoksi on liikkeen tähtynyt joka wuorokausi seisahdusta muutamaksi tunniksi, kunnes yläpuolella olevain sulkujen läpi on laskeutu lisää wettä. Nyt on tämä puute korjattu siten, että läheltä Lauritsalaa, ellen wäärin muista Mustolan sululta laskeetaan wettä kanavasta jokeen, joka wie sen toisia teitä Nuijamajärveen.

Kanavan kohdalla on muuan kanavan merkillisimpiä paikkoja. Siinä kulkee wesitie joltisenkin kuohuvan puron poikki, niin että sen alitse woi nähdä puron päälle rakennetun holwin läpi. Muutoinkin on kanava tällä kohden koko joukon muuta maisemaa korkeammalla.

Warjot pitenevät ja iltatunnelma laskeutuu maisemille, kun jätämme Tuomojan sulun kauniine kallioineen taaksemme ja alamme katkaista alamaa niitty- ja suo- maisemaa, jolla puut kaswawat yksinäisissä ryhmissä kanawan partailla.

Wasemmalla puolella olewilta Tuohimäen waaroilta ammuwat Hanskin lehmät kotiveräjillä, pyyhäen suolaista apetta. Hanski oli wirolahtelainen, joka oli nuorempana kyntänyt sekä maata, että merta, joskus salakuljettajanakin, niinkuin hän naureskellen kertoi, ja wanhoilla päiwillä muuttanut tänne kanavan partaalle parempia wiljelysmaita hakemaan. Hän toi karjan mukanaan, mutta lehmätpä eiwät tohtoneet wakaantua uusille asuintiloille, waan pyrkivät alati waeltamaan etelää kohti, jossa wainu sanoi meren olevan. Niiden ammuilemista ei kukaan käsittänyt, mutta wihdoin ukko Hanskille juolahti mieleen, että ne kaipasivat suolaista meriwettä, jota oliwat tottu-

neet wasikasta pitäen juomaan. Ne suolattiin ja lehmät asettuivat.

Edessä alangon takana kohoo maa pitkäksi mäntymummeiksi, joka tasaisena selänteenä kulkee matkamme poikki idästä länteen, niin pitkälle kuin silmällä woiimme sitä seurata. Se on Salpausselkä, viimeinen, mutta samalla suurin wastus, mikä meillä on voitettawana. Tässä ovat, taipaleen pituuteen nähden, useimmat portaat ja sywimmät leikkaukset. Mustion, Mälkiän ja Lauritsalan wäli on suurenmoinen rakennustyö. Samalla se on todella „uhkean kaunis“ maisemiltaan. Kanava kulkee Lauritsalan luona sywässä kaitwetuksa rotkossa, jonka kahden puolen on jyrkät penkat ja tuuheat koiwikut, wieläpä äkkijyrkät kallioseinät.

V.

Kun insinöörit oliwat saaneet työnsä walmiiksi, niin he wielä pitivät huolta sen kaunistamisesta. He kaitwoiivat pieniä lampia, leipoiivat niihin pyöreitä pikku-saaria, laskiwat reunat tasaisilla kiwillä, istuttiwat puita ja pensaita. Sulkupaikoille rakennettiin siwät wartijamajat, ja näiden ympärille suunniteltiin puutarhoja ja istutuksia. Pitkin kanawan wartta kylwettiin nurmea, istutettiin pensaitoita, hoidettiin puita. Työ tietysti jäi sawiselle jäljelle, mutta maa on idättänyt siemenet ja kiinnittänyt juuret, ja kanawan rannat ovat nyt rehewämmät, kuin kylwäjät arwatenkaan uskalsi wat toivoakaan. Joukossa tapaamme semmoisiaikin kasveja, jotka eiwät olisi tuomatta tänne löytäneet. Kaikki on menestynyt oiwallisesti, ja kanawan warfi on nyt merestä sisäwesistöön saakka yhtä wihantaa sarkaa, joka monessa kohden on awattu kylläkin karun ja ykfitoikoisen luonnon halki. Se muistuttaa näillä paikoilla Lapin jokia, joiden rannalla metsät ovat korkeat ja niityt wehmaat, mutta muutaman kiwenheiton päässä, puistojen takaa, alkaa paljas jänkä.

Päästyään kanavasta alkaa saaristolaisalus levittää siipiään. Rippari selittelee nuoria, väkipyörät kiihtyvät, hänen molemmat pienet poikansa kiskovat ylös purjeita ja lentävät ketterästi minne milloinkin tarvitaan. Stelätuuli pullistaa kankaat ja tyhjä alus juoksee kapeita salmia ja pieniä selkiä hakemaan kuormaa jonkin tutun talon rannasta viimekesäisillä kaupoilla. Purjenuorisfa kowettunut kämmen lyöhdään kouraan, joka on maatyössä känsiintynyt.

Minne ohjanneekin kulkunsa, tässä on wesialuetta wiiilletellä, sijämaan wienoja wesiä suolaiselle emäpuulle. Tästä alata, oi Saimaa, Saimaa, tästä lähtewät lukemat-
tomat selkäsi, saareksi, salmesi, tästä ulotat tuntuosarwien
tawoin sywälle maan sydämeen haaraksi, joiden rantakiwillä
on moni kynnep wierähtänyt, joiden aalloilla moni laulu
syntynyt!

J. K. Inha.



Almutonna alkaa retkes
Syntyesäs maailmaan,
Almuton on aamuhetkes,
Tikulla se aljetaan.
Toivo, huoli itkus kansa
Nidin sielun walloittaa,
Sytkimään sen sydän saa
Tuutiesaan pienoisistanfa.
Kynneleinen alkutie!
Miltainen sun loppus tie?

Tiket — itsekään et tiedä,
Mitä itkus syynä on.
Nidin suutelo saa wiedä
Kynneleesi unhoon.
Olet onnellinen tiksi,
Että syyttä itket noin
Ultaesäs aamunkoin;
Myöhemmin jo tiedät, miksi
Kynnel filmäs kostuttaa,
Kun jo synti syyksi saa.

Tiket — wiel' on wiatonta
Itkus, walitukses myös,
Eesäs kynneltä on monta,
Jahka ehtii elon työs.
Tuutuesäs kapalossa
Kunsaampi ois kynnepuu,
Jospa tietäisit, min tuo
Mattasansfa elo, jossa
Shmislasta wisellään,
Petetään ja petytään.

Tynn' on wielä wierelläsi —
Kerran alkaa tuulemaan,
Pystyneekö silloin käsi
Ditealle ohjaamaan!
Saattaneeko karikoita
Lainwawasti kierrättää,
Misä rainoo raju sää,
Ettei nyrskyn walta woita?
Tynni aamus alkutie.
Kuinka tynni loppus tie?

E. Galanuius.



SEN SYNTY JA NYKYINEN ASEMA YHTEISKUNNASSA.

Moni nykijän suurista laitoksista on kasvanut sangen pienestä siemenestä, ja kun ruvetaan tutkimaan sen syntyperäi, havaitaan, että sen juuret ulottuvat kaukaiseen menneisyyteen. Kun siemen laskeettiin, ei kukaan tarhoittanut juuri sitä, mitä tästä siemenestä sitten kehittyi, eikä kukaan voinut edes uneksia, että siitä syntyisi niin voinakas laitos kuin se meidän päivinämme on.

Sellainen on senkin siunausta tuottavan laitoksen laita, joka nykijään kantaa henkivakuutuksen nimeä. Koska tämä toimi nyttemmin on meidänkin maassa yleisesti tunnettu, se kun on lewinnyt kansan kaikkiin keroksiin, lienee kalenterin lukijoille hauskaa tutustua siihen, miten henkivakuutus on syntynyt ja kehittynyt.

Moni kirjoittaja väittää, että henkivakuutus olisi alkunsa saanut jo toisella vuosikadalla Kristuksen syntymisen jälkeen, jolloin roomalainen maaherra Ulpianus laati erään taulun elämän pituudesta roomalaisessa kansassa. Mutta tämä lienee sentään liian rohkea väitös. Sillä roomalaisessa ja kreikkalaisessa kirjallisuudessa emme tapaa mitään jälkeä, joka osoittaisi, että henkivakuutuksen aate olisi heille ollut tuttu. Väinwastoin osoittaa koko roomalainen oikeustiede, olkoon että se tavallaan on niin mallikelpoinen että voi selvata esikuvaksi vielä tänäkin päivänä, että oikeuskäsitteet sinä aikana olivat aivan itsekäisiä eli omaa voittoa tarhoittavia. Wieras oli niille sellainen uhraavaisuus toisen edestä, jonka perusteella henkivakuutus on kehittynyt.

Sitäwastoin voidaan henkivakuutuksen tienraivaajaksi kutsua sitä Matka- ja Tapaturmavakuutusta, jota 14:llä vuosikadalla harjoittivat merivakuutuskomarit ja merivakuutusvälittäjät. Matkustaja tai pyhiinwaeltaja suoritti kertamaksun tullakseen lunastetuksi, jos joutuisi turkkilaiseen tai maurilaiseen wankuteen. Tämä wakuutus muuttui kuitenkin ajan kuluessa jonkinlaiseksi uhkapeliksi. Kun joku läksi matkoille, tallensi hän määrätyn summan wakuutuksenantajalle, jolta hän palatessaan peri summan kassin- tai kolminkertaisena, mutta jos hän ei tullut matkalta takaisin, jäi summa korkoineen wakuutuksenantajan omaksi. Vielä epäsiweellisemmäksi tuli tämä uhkapeli, kun se muodostui suoranaiseksi weikaksi suurista rahastumisista, jotka wakuutuksenantajan tuli toiselle suorittaa siinä tapauksessa, että kuningas, paawi tai joku muu kuuluisa henkilö määrätyn ajan kuluessa kuolisi. Kuinka laajalle tämä uhkapeli oli lewinnyt, näkyy muun muassa niistä monista kielloista, jotka 1500 ja 1600 luwulla eri maisissa annettiin sitä vastaan. Walitettavasti samat kiellot myöskin ovat uudempaan aikaan asti olleet esteenä tieteelliselle ja siweellisen henkivakuutuksen syntymiselle monessa maassa.

Paljon puhtaampana ja siweellisempänä ilmeni henkivakuutuksen aate keskiajan Weljeskunnissa, jotka olivat seuroja keskinäistä avunantoa warten useitten sattumien waralta, joista nyhkaikaiset wakuutuslaitokset suorittavat korwauksen eli wakuutussumman. Tahdomme tässä esimerkkinä mainita seuraawan määrähksen Uggelöfe'n weljeskunnan säännöistä: „Kun joku weljeskunnan jäsen sairastuu, pitää kunkin muista jäsenistä auttaa häntä yhdellä pfenning'illä.“ Eräs toinen sääntö määrää: „Kun weljeskunnan jäsen kuolee, täytyy kaikkien weljen antaa apua hänen hautaamiseksi.“

Uskonpuhdistuksen kautta hajoitettiin weljeskunnat ja niiden sijaan astuivat ammattikunnat. Nämä jatkoivat weljeskuntien alkamaa keskinäistä avunantoa sairauden- ja

kuolemantapauksissa. Late toisen welivollisuudesta toista kohtaan oli niissä yhä kehittyessä. Lukumattomat sairastaja hautausapukassat, joita vielä meidän päihinämme löytyy ulkomailla, ovat saaneet ammattikunnista alkunsa.

Jos weljes- ja ammattikunnat olivat sairastaja ja henkivakuutuksen edelläkävijät, syntyi elinorkowakuutus sitä vastoin n. k. tontiinista. Tämä keksi italialainen lääkäri Lorenzo Tonti, joka 17:n vuosisadan keskivaiheilla eli Pariisissa. Hänen järjestelmänsä oli seuraava: Erästä joukosta ihmisiä maksaa kufin määrätyn summan (kertamaksun) yhteiseen korkokassaan; koko näin suoritettua summaa korot maksetaan joka vuoden lopussa niille jäsenille, jotka silloin ovat elossa. Mikäli jäsenten luku kuolemantapauksen kautta vähenee, kasvoi tietyksi elävien osuus, jiksi kun se, joka viimeksi jäi elämään, sai nauttia koko kassan korot.

Mnutammat eivät ole tahtoneet tunnustaa wakuutuksen ominaisuutta ja nimeä tontiinille, koska elinoron suuruus ei ole edeltäpäin määrätty, vaan riippuu satunnaisista tapahtumista. Mutta koska kaikki henkivakuutuksen periaatetta: useitten liittyminen yhteen ja kuoleman mahdollisuus ovat tontiin perustuksena, on se kylläkin oikein luettu henkivakuutukseksi tämän sanan yleisessä merkityksessä.

Tonti'n järjestelmän vastaanotti Ranskan hallitus suurella riemulla, se kun juuri oli suuressa rahapulassa ja luuli wakuutusmaksut haltuunsa ottamalla woiwansa saada edullisen waltiolainan. Kuninkaallisella ediktillä Chalons'issa 1653 muodostettiin ensimmäinen tontiini. Se ei kuitenkaan vastannut toiveita. Vuodesta 1689 wuoteen 1759 muodostettiin kymmenen tontiinia, mutta ne kumottiin kaikki ediktillä 1770. Suomattiin, ettei tämä waltiolainan muoto ollut edullinen ja että se sen wuoksi oli hyljättävä.

* * *

Selvästi näkee, että edellämainitut yritykset eivät woinneet tyhdyttää sitä tarvetta, jota nykijajan henkivakuutus

pitää silmällä. Eian epämääräisiä olivat weljeskuntain säännöt tarjotakseen turvaa todellista hätää vastaan. Joka oli paljon suorittanut, ei silti ollut lämmin, että hänen perheensä tulisi vastaanwaa hyötyä saamaan, ja jos useat kuolemantapaukset sattuiwät yht'aikaa, saattoi awunsaannin mahdollisuus käydä warfin mitättömäksi, suoritettua maksut kun enimmäen olivat wapaahoitot. Epäwarma tuloksiltaan oli niinkään Tontinkin keksimä laitos, sillä se wain suojeli wakuutettua omaa tulevaisuutta, mutta jätti, samoin kuin nykijajan elinorkolaitokset, perheen ilman turvaa.

Warfinainen henkivakuutus ei woinut syntyä, ennenkuin oltiin selwillä kahdesta asiasta. Ensimmäinen täytyi saada n. k. todennäköisyyslasku keksityksi, ja toiseksi oli tarpeen tieto, missä iässä ihmiset yleensä kuolewat.

Suuri matemaatikko Fermat ja filosofi Pascal perustiwat tieteellisen todennäköisyyslaskun, siihen aikaan kun uhkapeli oli ylen tavalliseksi tullut Ranskassa, joten kysymys pelaajan mahdollisuudesta woiton saamiseen oli omanlaatuinen tawattomassa määrässä kiinnittämään huomiota; jälkimäinen kirjoitti roulettipelin historiankin! Käytännöllisen merkityksen soi todennäköisyysteoria, kun luettelot syntyneistä ja kuolleista, joita kirkon miehet aikaiseen olivat ruwenneet pitämään, alettiin tieteellisesti käyttää. Suuri hollantilainen waltiomies ja matemaatikko de Wit esitti elinorkowakuutuksen yleiset periaatteet teoksessa, joka oli ensimmäinen laatuaan. Englantilaiset William Petty ja John Graunt olivat sitä ennen käsitelleet wäkiluvun tilastoon kuuluwia kysymyksiä, ja warfin tärkeiksi tuliwat ne perinpohjaiset tutkimukset, joilla sakalainen pappismies Casper Neumann, käyttäen Breslaun kaupungin täydellisiä ja luotettawia luettelot wuodelta 1687—1691, otti todistaaksensa, että syntyneiden luku oli kuolleiden luvua suurempi. Ruuluisa englantilainen tähtientutkija Edmund Halley otti noiden 5869 kuolemantapauksen perustuksella laskeaksensa inhimillisen elämän pituuden eri

ikäluokille, mikä teos julkaistiin tammikuussa w. 1693. Waikka lähinnä seuraava aika ei ymmärtänyt antaa tälle teokselle sitä arwoa, jonka se ansaitsi, on Galley'n työ niin arwokas, että häntä shystä on kutsuttu „kuolemaisuuksien keshijäksi.“

Dmituista on, että waikka siten oli tultu sehille niistä perusteista, joihin nyhajan henkivakuutus toimensa perustaa, tuli elinorkojen wakuuttaminen wanhojen päiwien turwaksi kuitenkin käytäntöön ennen kuin nyhinen henkivakuutus eli pääoman wakuuttaminen kuoleman-tapauksen waralta. Ensimmäinen tunnettu henkivakuutusyhtiö on eräs teol. tohtori William Assheton'in suunnittelema ja the Mercers Company'n perustama yhtiö, joka alkoi Lontoossa w. 1698. Se harjoitti jälkeensolorko- ja elinorkoliikettä. Nainut mies suoritti siihen kertamaksuna 100 puntaa *) ja wakuutti sillä leskelleen 30 punnan elinorkon. Tämä yhtiö lakkautti kuitenkin liikkeensä pian. Toinen yhtiö perustettiin w. 1699 nimellä The Society of Assurances for Widows und Orphans (Wakuutusyhtiö leskille ja orwoille), mutta seuraawan vuosifadan ensimmäisellä puoliskolla sekin lakkasi wai kuttamasta.

Suuremmasta merkityksestä oli w. 1705 suunniteltu ja parlamentinpäätöksen kautta w. 1706 perustettu yhtiö „Amicable“ eli Perpetual Assurance (Pshyväinen wakuutus), joka on ollut wai kuttamassa meidän päiwimme saakka, jolloin se w. 1866 jätti toimensa nuoremalle yhtiölle. W. 1721 alkoi kassi yhtiötä: Royal Exchange ja London Assurance Corporation, jotka sitä ennen olivat harjoittaneet palo- ja meri-wakuutusta, myös harjoittaa henkivakuutusta. Ne ovat vielä täydessä toimesa ja tekewät paljon wakuutuksia. Suolimatta henkivakuutustieteen silloisesta kehityksestä olivat nämä yhtiöt kuitenkin sangen wai llinaisia järjestyksensä

*) Englannin punta, jaettu 20 shillingiin, on arwooltaan wä hän 1/2 Suomen markkaa.

ja toimintatapanasa puolesta. Amicable-yhtiönsä ei jäsenten luku saanut nousta yli 2000 henkilöön. Jokainen jäsen 12 ja 45 ikäwuoden wälillä suoritti sisään pääsymaksuna 3 puntaa 13 shillingiä ja sitäpaiksi wuotuisen wakuutusmaksun 5 puntaa. Sitä maksaja kuitenkin ollut wakuutettu mistään määrätystä summasta, waan kaikki, mitä arwoitiin woitoksi, jaettiin wuoden kulussa maksettawiksi joutuneille wakuutuksille, yhtä suuri summa kullekin. Eläwät jäsenet ei wät saaneet mitään. Henkilöt, jotka olivat 45 wuotta wanhemmat, saivat suorittaa suuremmat maksut, muutamat wakuutetut kuten „wirksamiehet puolella palkalla“ ja „olutkapafoitijat“ saivat suorittaa wakuutusmaksun, joka oli 16 % suurempi. London Assurance Corporation ottikin normaalista hengistä 5 puntaa 5 shillingiä 100 punnan wakuutuksesta. Tämä yhtiö Royal Exchange-yhtiö wakuutti kuitenkin määrättyt summat kuolemantapauksen waralta.

Nämä yritykset saivat wain wä hän kannatusta, sillä yleisö ei osannut erottaa tällaisia wakarwaraisia toimia kaikellaisista suuria lupaawista, mutta wä hän täyttäwistä yrityksistä, joista parlamentti wihdoin w. 1773 teki lopun, ne kun olivat siweyttä turmelewiksi weikka-wakuutuslaitoksiksi kehittyneet. W:sta 1710 wuoteen 1721 oli Amicable, jolla kuitenkin oli suurin liike, jakanut ainoastaan 10,000 puntaa wuosittain kuolleitten jäsentensä oikeudenomistajille. Royal Exchange oli wuodesta 1721 wuoteen 1761 wakuutusmaksuina kantanut waan 10,915 puntaa.

18:nen vuosifadan keshiwai heilla edistyi uudestaan kuolemaisuuksien tiede. W. 1738 ja 1742 julkaisti hollantilainen W. Kerseboom tietoja siitä, millaiseksi kuolemaisuuksien 128 wuoden kulussa oli muodostunut useissa elinorkolaitoksissa. Muut, kuten hollantilainen N. Struyk ja saksalaiset F. B. Süßmilch ja Baumann julkaisi wät myös teoksia ihmisen elämän-pituudesta sekä kuolemaisuuksista. Struyk oli ensimmäinen, joka huomautti siitä erilaisesta kuolemaisuuksista, joka on miehen ja naisen suku-

polviassa. Suurempi merkitys oli kuitenkin sillä teoksella, jonka ranskalainen Deparcieux w. 1746 ulosantoi ja jossa keksi-ijän teoriiaa esitettiin. Englantilainen James Dodson julkaisi ensimmäisen vakuutusmaksutariffin. Hän perusti sen ennen mainittuun Halleyn laatimaan kuolevaisuustauluun. Siinä oli se omituisuus, että vakuutusmaksut naisista olivat suuremmat kuin miehistä. Kun 30 vuotias mies sai maksaa 3 puntaa 18 shill. 7 penceä piti samanikäisen naisen suorittaa 4 p. 4 sh. 4 p.

Seuraus yllämainituista edistyksestä oli ensimmäinen tieteellisesti perustettu henkivakuutusyhtiö The Equitable Society for the assurance of life and survivorships. Anomuksen sen perustamisesta antoi w. 1761 parlamentille 82 henkilöä. Anomuksessa sanottiin, „että sellainen laitos olisi oikeudenmukaisempi kuin ennen suunnitellut, koska se oli tarkoitettu ainoastaan vakuutettujen eduksi, mitä järjestelmää ei tähän saakka ole käytetty.“ Kolme entistä yhtiötä vastusti kuitenkin niin voimakkaasti uutta uhkaarvaa kilpailijaa, että hallitus hylkäsi anomuksen. Keskinäisenä yhtiönä olisi se kuitenkin ilman parlamentin päätöstä voinut ruveta toimimaan, jos se olisi antanut sääntönsä eräessä toisessa muodossa kansliaan. Niin tehtiinkin, ja w. 1765 alkoi sen toiminta. Väliaikaa oli käytetty tekniikan keksimiseen. Dodson'in vakuutusmaksutaulun sijaan oli laaskettu uusi. Siinä oli 30 vuotiaalle henkilölle määrätty 3 punnan 12 shill. 8 penceen vuotuinen maksu sadan punnan vakuutuksesta.

Mutta tämäkin hawaittiin liian kalliiksi. Eräs pappismies Richard Price, joka innolla oli tutkinut kaikkia tähän kuuluvia asioita, sai vihdoin utteran etsiskelemisen ja koettamisen jälkeen aikaan uuden n. k. Northampton'in kuolevaisuustaulun 1780. Siitä kävi selvästi ilmi, että Equitablen vakuutusmaksut olivat liian suuret. Price laski sitten uudet tariffit tämän kuolevaisuustaulun perusteella ja 3 % korokannalla. Mutta kun tämä näytti yhtiöstä liian helpolta, korotettiin ne 15 % ja otettiin

sellaisina w. 1782 käytäntöön. Koska todellisuus kuitenkin osoitti, että melkoista voittoa saatiin helpommista maksuista huolimatta, poistettiin w. 1786 tuo 15 %:in lisäys. Nämä loistarvat tulokset herättivät uusia yhtiöitä eloon, niin että niitä tämän vuosijadan alussa (1806) kaikkiaan oli 8 yhtiötä Englannissa.

Sittenmin on koko joukko uusia kuolevaisuustauluja syntyneet. Pyritään siihen, että omassa maassa, jopa usein omassa yhtiöissäkin saavutetun kokemuksen perusteella, laasketaan uusi kuolevaisuustaulu. Mainitsemista ansaitsee, että paraita on tekeillä uusi kuolevaisuustaulu niiden kokemusten perusteella, joihin on tultu kaikkien Tanskan, Ruotsin, Norjan ja Suomen yhtiöiden toiminnassa.

Mannermaalla ei henkivakuutusaate pitkään aikaan kehittänyt, vaikka tosin tontineja levisi Espanjaan, Tanskaan, Hollantiin ja Saksaan. Henkivakuutusta sanan laueamassa merkityksessä harjoittivat hautausapukassat, ja elinkorokovakuutusta waltioin kesikasjat, mutta henkivakuutus sen nykyisessä merkityksessä oli mannermaalla tuiki tuntematon. Ranskassa oli eräs Lafarge vielä päälliseksi keksinyt erään humbuugilaitoksen, joka lupasi, että elinkorot nousisivat 33 $\frac{1}{3}$ kertaa niin suuriksi kuin alkuperäinen maksu. Parisissa kolmessa vuodessa yritys kantoikin 66 miljoonaa frangia vakuutusmaksuina. Tämä tapahtui w. 1791. Mutta jo w. 1809 täytyi ruveta tutkimaan tämän laitoksen tilaa, ja se hawaittiin petokseen perustetuksi. Oiike purettiin ja jäsenet saivat hywin vähän takaisin. Mutta se aiheutti waltioneuvoston kokonaan kieltämään kaikenlaiset tontit. Koskematta jätettiin pääomanvakuutus kuolemantapausten waralta. Wasta w. 1818 nostettiin Ranskassa hysymys siitä, onko sallittu wakuuttaa päädoma kuolemantapausten waralta. Waltioneuvosto wastasi myöntävästi ja w. 1819 hywäksyttiin La Compagnie d'assurances générales sur la vie nimisen yhtiön säännöt.

Saksassa oli jo w. 1806 eräs wakuutusmies Benecke Hamburgista perustanut erään osakeyhtiön 4 miljoonan osakepääomalla. Mutta jo muutamien vuosien kuluttua täytyi sen sotien ja niistä syntyvän hämmingin takia hajaantua. Vasta w. 1827 suunnitteli Ernst Wilhelm Arnoldi, joka sitä ennen oli perustanut Gotha'n wakuutusyhtiön ja jota nimitetään „saksalaisen wakuutusliikkeen isäksi“, erään keskinäisyyden periaatteelle rakennetun yhtiön, joka on nyt kuuluisa „Gothan henkivakuutuspankki“. Tammikuun 1 p. 1829 aloitti se toimensa 794 wakuutetulla ja 1,390,000 taalerin wakuutussummalla. Samaan aikaan perustettiin Lübeck'issä osakeyhtiö, joka paitse tavallista henkivakuutusta myös otti myöntääkseen pääoma- ja henkivakuutuksia. Se myönsi myös heti wakuutetuille osuutta voittoon. Kun Gotha-yhtiö wakuutti korkeintaan 5,000 taaleria yhdelle hengelle (noin 20,000 markkaa) otti Lübeck-yhtiö 30,000 markkaa yhdelle wastaulle.

Amerika, joka nyt on melkein ensimmäisenä, kun on kysymys wanhojen päiwien ja jälkeensä jääneiden perheenjäsenten taloudellisesta turvaamisesta, sai vasta w. 1830 ensimmäisen henkivakuutusyhtiönsä.

Tätä esimerkkiä eivät pohjoismaat pian ottaneet seurataksaan. Niissä aate vasta myöhään juurtui niin, että se aikaan sai kotimaisia laitoksia. Tanskassa syntyi w. 1842 Waltion Wakuutuslaitos, joka kuten nimi osottaa on waltion hoitama. Tietääksemme on se ainoa laatuaan koko Euroopassa, jopa maailmassakin. Wäitetään, että se on suureksi wahingoksi itse wakuutusliikkeelle, mikä onkin sangen luultawaa. Norjassa perustettiin w. 1847 Christiania Gjensidige Forsjorgningsanstalt, joka on keskinäinen. Ruotsi sai 1850 Tukholman Elnorko- ja Pääomawakuutuslaitoksensa, joka kuitenkin ei harjoittanut henkivakuutusta, sekä Skandian (1855) ja Swean (1866) ynnä useita muita sen jälkeen.

Suomen henkivakuutuksen kehitys on ollut samanlainen kun naapurimaissa: ulkomaiset yhtiöt ovat ensin ru-

wenneet tätä liikettä harjoittamaan, ennenkuin kotimaisia yhtiöitä syntyi. Ensimmäisenä yhtiönä esiintyi meillä äskennainittu Lübeckin Henkivakuutusyhtiö, joka jo w. 1834 perusti osiimiston maahamme. Tämän yhtiön saama wakuutussumma sinä vuonna oli kuitenkin wain 3,875 markkaa. Sitä seurasiwut englantilainen The Northern-yhtiö (1852), ruotsalainen Skandia (1856) ja Pietarin Palo- ja Henkivakuutusyhtiö (1859). Kotimainen liike alkoi vasta w. 1856, jolloin Turun elinorko-laitos perustettiin. Sen tarkoituksena oli, kuten nimikin osoittaa, ainoastaan elinorkowakuutus. Sitä seurasi 1874 Helsingin pääoma- ja elinorkowakuutuslaitos ja Waasan Pääoma- ja elinorkowakuutuslaitos. Niinkuin tästä nähdään oli näiden tarkoituksena wain pienten säästöjen saattaminen tiottawiksi, warsinkin edullisten elinorkojen muodossa. Mutta ne eivät wakuuttaneet määrättyä wakuutusmaksua wastaan. Toinen yhtiö sai maamme äskennainittuna vuonna 1874, jolloin Wakuutus-Osakeyhtiö Kalewa perustettiin. Se järjestettiin silloin aiwan uudenlaisille periaatteille. Sen säännöissä myönnettiin wakuutetuille osuutta voittoon, kun wararahasto olisi nousnut wiskiin määrään, samalla kun osakkeenomistajien osinko supistettiin 15 %:iin.

Toinen kotimainen yhtiö perustettiin 1889 wuoden lopussa ja seuraavana vuonna aloitti se toimensa nimellä Henkivakuutus-Osakeyhtiö Suomi. Se perustettiin osakeyhtiöksi sillä määräyksellä säännöissä, että osakkeenomistajat saawat korkeintaan 8 %:ia sijäänmaksetusta määrästä; wakuutetut saawat heti alusta osan woitosta, jota paitisi osa woitosta käytetään osakkeitten lunastamiseksi, kun wararahasto on nousnut 700,000 markkaan. Lunastettuanja wähintäin 80 % osakkeista muuttuu yhtiö keskinäiseksi. Tämä tapahtui jo tänä vuonna 1900, joten yhtiö tästä alkaen on täydellisesti keskinäinen ja koko woitto käytetään wakuutettujen hywäksi.

Kun näin olemme pifimmältä tutustuneet henkiva-
kuutuksen syntyyn ja muodolliseen kehitykseen ammoisista
ajoista alkaen näihin päiviin saakka, on meidän katsomi-
nen, onko tulos vastannut kaikkea sitä ajatustyötä ja
ponnistusta, joka on omistettu tälle laitokselle.

Erään tiedon mukaan, jonka W. Karup on an-
tanut, oli 1868 vuoden lopussa wakuutuksia:

Sosia Britanniasa	12,000,000,000 m:asta.
Yhdysvalloissa	7,200,000,000
Ranskassa	1,660,000,000
Saksassa	1,400,000,000

Herra A. Chrenzweig'in viimeisen Wuosikirjan mu-
kaan oli 1898 vuoden lopussa henkivakuutuksia:

Yhdysvalloissa	33,326,000,000 m:asta.
Sosia Britanniasa	15,488,000,000
Saksassa	7,898,000,000
Ranskassa	3,593,000,000 "
Itävallassa ja Unkarissa	1,598,000,000 "

Wakuutussumma oli siis näitten kolmentymmenen
vuoden kuluessa kasvanut lähes 40 miljardilla. Sosia
Britanniasa ja Saksassa suoritettiin henkivakuutusmaksu-
ja yhteensä yli yhden miljardin markkaa ainoastaan wuo-
tena 1898.

Näistä numeroista selvenee tähdellisesti henkivakuu-
tuksen suuremmoinen merkitys nykyisessä yhteiskunnassa.

Kuten edellä on mainittu, harjoitettiin meidän maas-
samme henkivakuutusta aluksi ainoastaan ulkomaisten
yhtiöitten kautta. Wasta 1874 perustettiin ensimmäinen
kotimainen henkivakuutusyhtiö, Kalewa, joka alkoi toimin-
tansa joulukuunsa samana vuonna. Silloin oli maassa
henkivakuutuksia noin 5 milj. markan arvoista. Kalewa
oli wiiden vuoden toiminnan jälkeen saanut lähes 10 milj.

markan wastuusumman. Jos tarkastamme henkivakuu-
tuksen seuraavaa kehitystä maassamme, hawaitsemme, että
wakuutukset ovat tehneet:

	Kotim. yhtiöt.	Ulkom. yhtiöt.	Yhteensä.
W. 1881	12,000,000	8,000,000	20,000,000
1888	26,000,000	29,000,000	55,000,000
1892	63,600,000	56,400,000	120,000,000
1899	128,000,000	88,000,000	216,000,000

20 vuoden kuluessa on siis henkivakuutus meidän
maassamme kasvanut enemmän kuin 10 kertaiseksi.

Kun vertailemme molempien kotimaisten yhtiöitten
tuloksia toisiinsa, näemme, että nuorempi eli Suomi-yhtiö
on kasvanut monin werroin nopeammin. Kalewa edus-
taa ofakeperiaatetta, Suomi-yhtiö sitawastoin keskinäihsy-
periaatetta. Kalewassa oli 1899 w. lopussa eli siis 25
toimintavuoden perästä 53 milj. markkaa, kun Suomi-
yhtiössä samaan aikaan oli henkivakuutuksia 75 milj.
markan arwosta.

* * *

Kehotukseen säästämään henkivakuutuksen muodossa
waroja turwattomaksi jääwälle perheelle wastataan usein
maaseudulla, että henkivakuutus on uusi herrojen keksintö,
jolla tahtowat saada köyhjän kansan rahoja anastetuksi itfel-
leen, ja me olemme sentähden tahtoneet tässä hywin supistu-
neessa muodossa antaa historiallisen katsauksen henkiva-
kuutuksen kehitykseen. Olemme nähneet, että se ainakin
wäällisesti, useinpa suoranaisestikin on syntynyt ihmisen
luonnollisesta halusta suojella oman perheensä jäseniä siltä
mahdolliselta hädältä, johon he tulisiwat joutumaan, jos
perheen elättäjä kuolisi, ennenkuin on saawuttanut warkan
taloudellisen afeman. Tämä ei ollut mahdollista, joll'eiwät
suuret joukot ottaneet liittyäkseen yhteen. Ylewä sääntö:

vakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi, osoitti olevansa yksityiselle itselleenkin hyödyllinen.

Tästä oman avun tarpeesta, joka opettaa ihmisille, että kun sattunut vahinko jaetaan usealle, on se jokaiselle helpompi kantaa, on sitten vähitellen kehittynyt nykyinen henkivakuutus. Siinä ihmisen oma toimi saa vielä suuremman merkityksen. Ken tahtoo uhraamalla osan suoritetuista wakuutusmaksuista tulla osalliseksi siitä edusta, että hänen oikeudenomistajansa saavat hänen kuoltuansa pääoman, hän wakuuttaa henkensä ja tietää silloin, että hän omin neuwoin woi hädästä ja köyhyydestä suojella perheensä. Hän ei tarvitse ajatella, että heidän täytyy turwautua yhteiskunnan armoleipään, jos niin onnettomasti käwisi, että hän kuolisi, ennenkuin hänen taloudellinen asemansa on warma.

Wähitellen sai tämä laitos nykyisen muotonsa, jonka mukaan voidaan wakuuttaa määrättyä maksua vastaan. Olemme nähneet, kuinka paljon ihmisnero on saanut pönistä, ja kuinka monta koetta on tehty, ennenkuin tähän asemaan on päästy. Se ei suinkaan ole mikään uusi kuje, waan on sen kehitykseen vuosijatojen kulussa waiikutannut maailman suurimpia ajattelijoita ja tiedemiehiä. Sen pohja on warma, eikä henkivakuutuslaitos, jota ymmärryksellä ja taidolla hoidetaan, woi mennä kumoon. Henkivakuutus on nyttemmin niin tärkeä yhteiskunnalle ja sen taloudelliselle waurastumiselle, ettei se koskaan tule maailmasta katoamaan. Päinvastoin se wuosi wuodelta yhä kaswaa ja kehittyy. Ja warma wakaumuksemme on, että niin käy meidänkin maassamme.



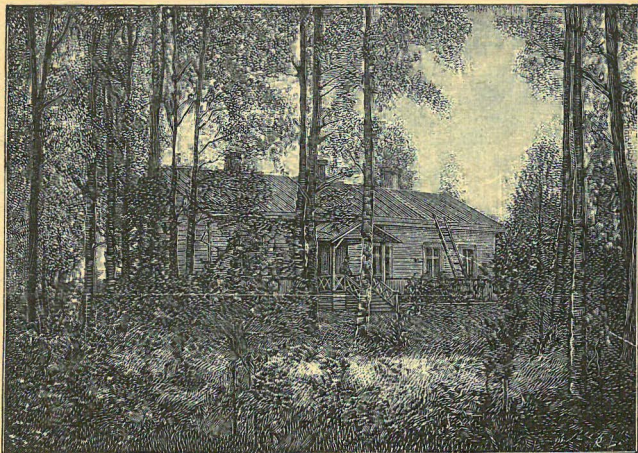
NURMI-TUOMAS.

Ken kolmasti nurkkahan kolkuttaa —
 Se on kuolon airut.
 Muut kauhistuin sitä kammoaa,
 Mut Maiju mairut
 Wain wirrkawi wiatonna:
 „Ken on, waari, tuö kolkkawa konna?“

Ja waari se wastaa: „Se noutaja on,
 Se on Nurmi-Tuomas.
 Hän wie minut wierahaks kalmiston,
 Hän huoleni huomas.“
 — Mut Maiju se itkuhun puuttui
 Ja Nurmi-Tuomalle suuttui.

Ja kolmena ittana kolkutti niin
 Tuo ihala airut —
 Mut suntaina kalmahan kannettiin
 Ah! Maiju se mairut —
 Ja waari, hän itki ja wapis
 Ja Nurmi-Tuomalle napis.

D. A. K.



Uhola.

Näynti Uholassa.

Kertonut G. N.

U h o l a ? M i k ä p a i k k a s e o n ?

Miin, sitä tuskin monikaan mainioista maantieteen tutkijoistamme tietää, ja oikeastaan kuuluukin tämä maapalsta, silloin kun se joku vuosi sitten löhkaistiin Järvenpään kartanosta Tuusulan pitäjässä, saaneen kauppa kirjaisa toisen nimen, josta ei kuitenkaan suurta lukua pidetä, ja senpuoksi voimme mekin paikkakuntalaisten tapaan kutsua tätä pientä maapaikkaa Uholaksi, koska Zuhani Uho on sen valinnut kodikseen ja siellä viihtyy niin hyvin, että hän, jos kaikki kävisi hänen toivonsa mukaan, lauan siellä tahtoisi elää ja asua. Paikan omistaja, tohtori Gösta Endell ja hänen vaimonsa, syntysin Ehrström Järvenpään kartanosta, eivät nimittäin ole tilaisuudessa sinne asettumaan.

Uhola sijaitsee Tuusulan järven itäisellä rannalla, ensimmäisen vähäntin huomattavamman järven, jonka tapaamme Helsingin pohjoispuolella. Se ulottuu Järvenpään asemalta pitäjän kirkolle asti, jonka vierellä kohoaa Aleksis Kiven vakavannäköinen hautapatsas valkoiseen marmoriin hakattuine kanteleineen.

Kun kauniina kesäpäivänä matkustaa mainittua rantaa pitkin viemää tietä ja näkee talonpoikaistalojen ja maalaismökkien, koulurakennusten, herraskartanoiden ja miellyttävien huviloiden vaihtelevassa sarjassa vuorottelevan metsäsaarekkeiden, lehterrien puutarhojen ja viljavien wainioiden ympäröiminä tuon kimaltelevan järven rannalla, iloitsee mielesään maiseman viljellystä näöstä — tästä pienestä suomalaisesta rivierasta, niin vailla oliivi- ja laakerilehtoja, cypressiä, marmorilinnoja ja muita Italian ihanuuksia kuin se onkin.

Waltamaantieltä poikkeaa kaitainen, hevosella ajettava tie sammaloituneiden kivien lomitse tiheään kuusi- ja koivu-metsikköön, jonka puut tulevat yhä korkeammiksi ja solakammiksi lähestyessämme jonkun kivenheiton päässä harmaavihertäväksi siveltyä maalaisrakennusta, joka kodikkaana pilkistää näkyviin puunruntojen väliltä.

Se on Uhola, jonka tilavalla kuisilla kenties saamme nähdä kookkaan isännän harmaassa metsästyspuvussaan toivottavan meidät terwetulleiksi weitikkamaisella silmäiskullään, jonka hänen vakawa, useinkin hiukan raskas katseensa mielellään suo ystävilleen. Minakaan ei meitä ole kohtaamatta reippaalla haukunnallaan Zuhani Uhon uskolliset metsästystoverit, armossa pidetty, hienosti sivistynyt, vähäsen raukeasilmäinen, ehkä selvästä sukuluettelostaan ja kuniin. Ruotsin horvijahtimestarin koirapihatosta johtuvasta sukuperästään tahi wain kiitävästä jäniffestä uneksiwa kaunis Donna ja rohkea, viisas ja wilkas Tusse, syntysin lappalainen. Tusse pikkunen on viime kesänä ansainnut ensimmäiset kannuksensa lintukoivana, waikka kohtalo tahtoi lastea leikkiä sen kanssa ja työnsi

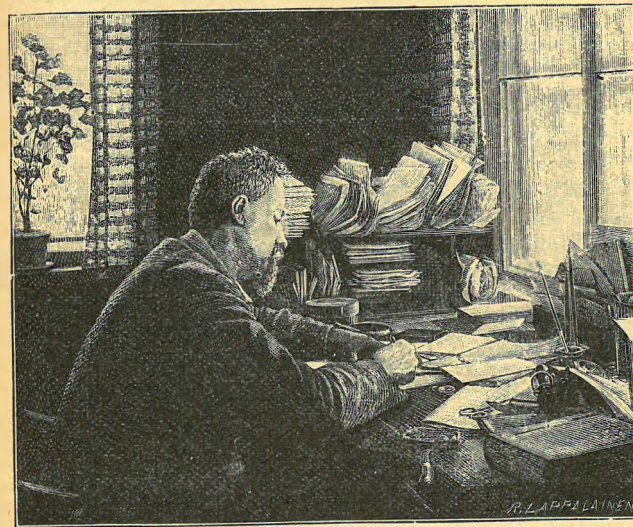
sen tielle ensimmäisellä metsästysretkellä — ulkona Porkkalan saaristossa! — hirwen, komean nähä. Tusse heti nuolena jälkeen ja niin riivakkaasti, että Hiiden lähetti komea kuningasälävä vihdoon oli pakotettu pysähtymään pienen ahdistajansa vuoksi. Tuselle, waikka vasta on vuoden vanha, sattui viime talvena tapaus, joka tuli „lehteen“. Pahimmalla pakkasella sattui se hyppäämään hymään käyttämättömään kaitvoon ja sai siellä viettä kokonaisen vuorokauden. Melkein tiedottomana oli se jo, kuu pelastus viimein tuli. Sai siitä sitte kiusallisen watsataudin, mutta oli taas jo pian yhtä hywisä woimisä kuin kuka muu hywänsä katajaisesta, pimeyden waltaan joutuneesta kanjastaan.

Ulköön lukija arvelko, että liian kauan olemme wihwähäneet näisä uskollisissa koirisissa; ne ansaitsewat sen huomion, sillä ne tnottawat ifännälleen paljon iloa sekä kotona talossa että ulkona mailla ja metsissä, misä niiden älykäs haukunta on hänesä teroittanut monta lamaantunutta hermoa ja karkoittanut monta raskasta pilwä, jotka owat uhanneet tulla hänen katsettaan pimitämään.

Ja nyt noudatamme ifännän kehotusta ja astumme sifään. Wanhoina tuttuina emme käy suoraan salin waan käännymme etehisestä wafemmalle ja tulemme Ahon pieeneen ja yksinkertaiseen etuhuoneeseen. Pysy, laukku ja jahtitorwi puhuwat metsämiehestä, hywä öljywärimalaus tno terweisiä hänen nuoruudentoveriltaan, miellyttävältä „Kauppiis-Heikiltä“, joka Tisalmen pappilan renkituwasta on kohonnut nowellinkirjoittajaimme toiseen riwiin, ja wanha waalistunut ryijy näyttää tahtowan kertoa, woiji melkein janoa, itsensä Panun päiwistä!

Uivan wieresä on Ahon työhuone, suurempi waloisa kulmakamari. Wihreät sälekaihtimet ja kotimaiset akuttimet waimentawat runjasta, kahdesta akkunasta tulwehtiwaa waloa. Seinä peittää alhaalla matalat kirjahyllyt, ja niiden yläpuolelle on ripustettu muutamia maalauksia.

Silmäillessämme nyt ympärillemme tässä hauskassa huoneessa — yksinkertaisesti kalustetussa niinkuin kaikki muutkin tässä kirjailija- ja taiteilijakodissa — huomaamme, että sen sisustus on omiansa kehottamaan ahkeraan työlön, mutta myös tarjoo wäsyneelle työmiehelle lyhyttä lepoa diwaanilla tai mukawassa koppatuolisissa ja tietysti ennen



Johani Aho työpöytänsä ääressä.

kaifkea kirjoituspöydän ääressä olewassa tniik tarpeellisessa kiikkutuolisissa.

Tähän kuuluwassa kuwasä näemme Ahon tavallissella työpaikallaan kirjoituspöytänsä ääressä. Parasta aikaa kirjoittaa hän laajaperäistä elämäkerta w. 1885 kuolleeä apestaan, rahapajan tirehtööri A. F. Sol-danista, joka oli monipuolisesti lahjakas mies, rikas tiedoista ja kokenuksista ja perehtynyt melkein millä alalla

hyvänsä. Soldanin jälkeenjättämät paperit: päiväkirjat, kirjeenvaihto, kirjoitukset ja piirustukset täyttävät pitkää riviä kirjahyllyillä ja ovat mitä paraimpina lähteenä tälle teokselle, jonka arvataan valmistuvan kewätkefäksi. Zouluksi taas ilmestyy tänä wnomma uusi painos „Panua“ suomeksi.

Täällä on Aho kirjoittanut molemmat osat „Katajaista kansaani“ ja neljännet „Rastut“ ja täältäkin hän on pitänyt huolta „Panun“ ruotinnoksesta y. m. Täällä hän toivottavasti vielä pääsee tilaisuuteen valmistaa sen suuren romaanin, joka viime vuosina on kiinnittänyt hänen ajatustiaan ja jonka laajat esityöt näemme kuwassa siinä suuresa käsikirjoitusko'osssa, jota wasten kirjailijan pää kuwastuu. Lähinnä hänen wieresään olewasta käsikirjoituksesta tulee uusi wihko „Rastuja“.

Kirjoituspöydällä on pientä runollista epäjärjestystä. Paperijakset, sikarikotelo, kulkaro, joka nähty oleman laihempi kuin suotama olisi, koiranwitjat ja muuta pientä tawaraa yhtä ja toista on sekain työpöydän pöyhäisten asukasten kanssa. Tämä wain lisää sitä jokapäiväisen elämän leikasta, jonka walokuwaukskone tohtori Gösta Enckell'in tottuneen käden ohjaamana on painanut tähän kirjoitukseen kuuluwiin kuwiin.

Kuwasssa ei ole nähtywisä erästä muistolle kallista esinettä, joka on asetettu huoneen seinälle yhden-suuntaisesti katonrajan kanssa. Se on mahtawa ongenwapa, joka aikonaan on ollut Suomen kuuluisimman kalamiehen J. Topeliuksen oma, ja jonka hänen tyttärensä ovat lahjoittaneet Zuhani Aholle kiitokseksi siitä huolellisuudesta, millä hän on suomenkieleen kääntänyt heidän isänsä jälkeenjättämän „Mietekirjan“. Se uneksi tuolla ylhäällä merestä ja kalojen hilpeistä leifeistä, joita se ei enää saa nähdä niinkuin ei wanhaa mestariansakaan.

Gywin rakkaat ovat Aholle edelleen kassi hänen puolisonsa maalaamaa, työhuoneensa seinällä olewaa taulua, joista toinen kuwaa yksinäistä torppaa Sijärwen rannalla,

ylhässä erämaanseudussa hänen kotipitäjässään Sjalmesssa, ja toinen on raikas saaristolaiskuwa Porckalasta, Ahon mieleisestä kesäpaikasta. Ne tuovat muistoillaan iloa hänen metsämies- ja kalastajasyhdämmelleen. Metsämiehenä ja kalastajanahan hän on warttunut nuorukaiseksi ja kypsänyt mieheksi. Ja onhan tämä jo mitä lähimmässä yhteydessä hänen rakkautensa kanssa luontoon sen koskemattomassa majesteettillisyydessä. Harwat ovat niinkuin Zuhani Aho eläneet itsensä Suomen luontoon, niin sanoaksemme eläneet itse sen elämän pitkillä hiihtomatkoilla ja retkeilyillä pöyhykäsiwarrella, metsäisä ja wainioilla, sisäjärwillä ja merellä kaikkina wuoden aikoina.

Laajalti sen torpan ympäristöillä, joka kumnaalla kohoaa keskustaksi tuossa taulussa kuwatussa erämaamaisemassa, ulottuivat Ahon metsästyksmaat ennen hänen nuorempina vuosinaan. Täällä hänen henkensä imi fiti erämaan salaista tenhoa ja kammoa, jota kukaan ei ole ksennyt paremmin kuwaamaan kuin hän.

Mutta pian johti hänen tiensä hänet pois kotiseuduilta kaupunki-elämän hyövinään sekä Suomessa että ulkomailla. Siitä hän kuitenkin sai enemmän kuin kylliksensä elettyään vielä naimisiin mentyäänkin kassi wuotta Helsingissä ja wietettyään talwen Italiasssa. Onnellinen sattuma oli sentuoksi, että Aho nyt uudestaan etsiesään maaseudun rauhaa, joutui kauniista ja sywistä metsäseuduista vielä rikkaaseen Hausjärwen pitäjään, missä hän asui kolme talwea, osaksi Hikiässä, osaksi Ryttylässä. Ympäröiwä metsäinen luonto oli täällä kyllin suuremmoinen ja jylhä korkeine harjanteineen ja korpimaineen antamaan hänelle „Panussa“ esiintywän metsätunnelman, joka kirja, niinkuin hän itse sanoo, ei koskaan olisi syntynyt, jollei kotalo olisi ohjannut häntä Hikiään. Tämän romaanin kirjoitti hän sitte Hamnebergissä Turkhaudan kylässä Hausjärwellä, lähellä Ryttylää. Kun kirjaa painettiin, oli hän jo taas muuttanut asuinpaikkaa, tällä kertaa yhdeksi talweksi Nikkilään Sipooassa, josta hänen, miwoin kiire

pakotti, tähtyi itse pyörällä wiedä korehtuuri painoon Borwooseen.

Paikalliset esteet wälttämän hauskan ja mukawan kodin sisustamisessa olivat luonnollisesti olleet syynä pienen perheen taajoihin muuttoihin. Hausjärwi on kuitenkin yhä edelleen Aholle rakas, ja siellä on hänellä vieläkin Hitiän ja Riithimäen seuduilla wuokratut metsästyksmaansa. Usein tekee hän joka wuosi sinne pyhiinvaelluksiaan saadaakseen rauhasja hiihdellä ja metsästellä aitosuomalaisen luonnon helmassa.

Wastapäätä erämaanmaisemaa on Ahon työhuoneessa palanen saaristoluntoa Borckalasta sattunut saamaan sijan. Ahon puoliso se kenties on taituttanut hänen mielenjä metsästä merellepäin. Hänen kanssaan kahden hän jo w. 1893 heti heidän Italiasta palattuaan teki centerboordi-alukseensa tuon pitkän purjehduksen Wiipurista ja ja Lauritsalasta Zisalmen pappilan laituriin saakka, wähän sen jälkeen kun nowelli „Päpin rouwa“ oli walmistunut. Ja puolisonsa kanssa hän viime kesinä on etsinyt „kesä-hupiaan“ ensiksi Twärminnestä, sitte Borckalasta, aiwan ison kultureitin warrelta, missä höyryt ja purjelainwat kulkewat ihan heidän asuntonsa editse.

Kun ensimmäiset kesäiset päiwät tulewat, ja viimeiset jäät Tuusulan järvestä owat häwinneet, alkawat Aholan edustalla leikkivät laineet wastustamattomalla woimalla houkutella Ahoa kirjoituspyhdän äärestä, suhisewien korkeiden pihakoimujensa keskeltä ja hauskasta todistaan pois niiden suurten aaltojen äärelle, jotka merenpartaalla tyrskymät luotoja vastaan, johonkin pieneen epämukawaan kalastajamajaan, jonka walmassa wene häntä odottaa wiedäkseen hänet ulos kauas aawalle merelle. Dynnellä ja myrskysä antaa meri hänelle hupia ja rauhaa hänen päiwästä päiwään heitellessään ppydyksiään sen syöläille hautuille ja ahnaille ahwenille.

Näille kalamatkoille lähtee Aho hywin usein kanootilla, useimmiten ja mieluinmin aiwan yksin ja onkii ja uistelee

tuutikausia, ei niin paljon itsensä urheilun wuoksi kuin ollakseen josjakin toimesja nauttiessaan meren suuruudesta ja katsellessaan tuulten kulkua aaltojen harjoilla.

Ästuesjamme rauhasja täällä Ahon työhuoneessa kerron teille tarinan hänen ensimmäisestä merkillisestä kalastaan. Hän oli silloin noin yhdeksän wuotias ja oli onkimasja Wirran sillalla ifänsä ongella, joka nyt ensi kertaa oli uskottu hänen käsiinsä. Ja kas, nyt nykäsi, ja hän sinkautti sillalle pienen sären, jonka kimppuun heti ilon ja ylpeyden hurmauksissa heittäytyi, päästi sen irti koukusta ja jättäen ppydyksensä sillalle juoksi kala huolellisesti käsiinsä suljettuna kotiin niin sukkelaan kuin pienistä jaloistaan pääsi, ryntäsi suoraan keittiöön ihmeellisine kaloinneen ja alkoi sitä heti paistaa hellalla. Ei kulunut kuitenkaan montakaan minuuttia ennenkuin pikku „Games“, niinkuin häntä silloin kutsuttiin, riensi maistamaan särekeänsä. Mutta kun se ei tuntunut vielä olewan oikein kypsä, oli se uudelleen pantawa hellalle, siksikun hän viimein sai syödä sen suuhunsa. Vielä ilon huimaamana kertoi hän kaikille, että hän oli saanut kalan — „ja sitte minä söin sen, ja sitte minä paistoin sen, ja sitte minä söin sen“, mikä mestarinteko huwitti koko talonwäkeä, ja jonka kertomisella häntä sitte vielä monasti kiusoteltiin.

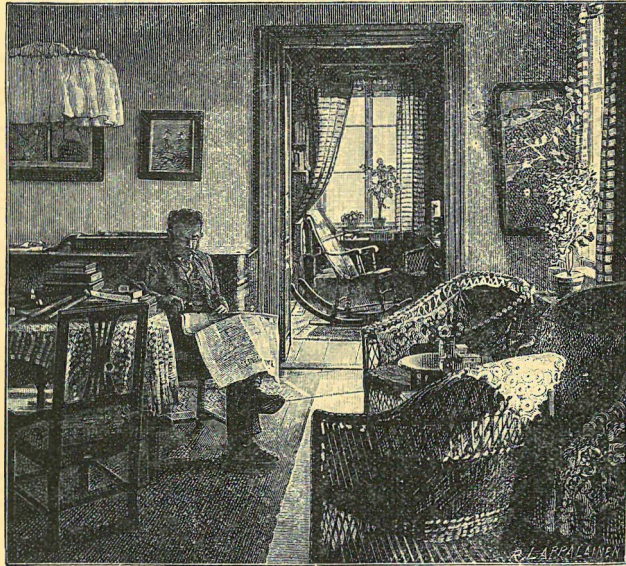
Nyt on Aho opettanut meren antamaan runsaampaa saalista liekkuwassa alukseensa istuesjaan ja miettiesjään sen salaisuuksia. Vielä hän ei ole löytännyt syntyajanoja tuon waltawan synnyhden salaisuuksille, mutta tämä aine hänen mielesjään hautuu, ja kerran ehkä saamme kuulla hänen kuwailewan aawaa majesteetillista merta yhtä mahtawasti kuin ennen on kuwannut sydänmaiden suuruutta.

Hänen puolisonsajakin tutkiskelee sinertäwää merta, sen saaria ja kallioita ja joskus huwikkeen onkiiin. Monet hänen taulunja todistawat, että hänellä on awoin silmä huomaamaan saariston raikasta kauneutta.

Mutta kaikesta, mitä hän on maalamut, owat nuo katki maisemaa Ahon työhuoneen seinällä Aholle rakaim-

mat. „Ne taulut eivät koskaan tule pois kodistani“, virkkoi hän warmalla ja lämpimällä äänellä nähdesään huomionne niihin kiintyneen.

Ennenkuin jätämme Ahon työhuoneen silmäilläsemme unutta huoneistoa, pyydämme lukijaa tarkastamaan sitä kirjailijan knvaa, joka tähän on liitetty. Se on hyvin



Aholan jati.

hänen näköisensä, kun hän häiritsemättömässä rauhassa on vaipunut ajatustyöhönsä. Se tyyneys, joka on ominaista koko hänen olemolleen — ja sille mitä hän kirjoittaa — tuntuu ikäänkuin laskeutuvan alas hänen korkealta otsaltaan.

Viereinen huone on sali, pienen perheen kokoontumishuone joutohetkinä iltafilla. Silloin asetutaan kirja

kädessä noihin keweihin mukaviin koppatuoleihin, sekä vasten suurta kattolamppua ja ollaan pian vaipunena litemijeen.

Kuvassa näemme isännän lufewan „Päivälehteä“, jonka lehden neljästä perustajasta w. 1890 hän oli yksi, jo wuodesta 1885 oltuaan julkisunden palveluksessa aluksi „Unden Suomettaren“ waltiopäiwäwertojana. Täältä ajalta on peräsin hänen waikaluukuinen käsialansa, joka muruudessa oli ollut hywinkin selwi, niinkuin usein on laita niillä, joiden täytyy nopeasti kirjoittaa. Onneksi hymäräwät latojat sitä parhaiten, sillä se on läpeensä johdonmukaista, waikka tottumaton silmä helposti saattaaisi luulla sitä puolivalmiiksi hienon Brykselinpitfin malliksi.

Kaunisten kaswien koristamalle salille antaa taiteellisen leiman jonkko seinällä riippuvia huomiota herättäwäjä jäjennöksiä Italian mestarien teoksista, enimmäkseen Florensisista, kaikki muistoja talwesta 1893, jonka taiteilijatar miehineen wietti Italiassa. Pieni kuwa erään Pietarilaisen hotellin huoneesta johtaa muistoon nuoren parin „häämatkan“, lyhyen, warojen ja tilaisuuden mukaan tehdyn käwäisyn mainitusja kaupungissa. Hauska kohta kuwassa on Ahon pieni mutta tanakka matka-arkku ylioppilaswuosilta, joka sai huwin seurata wastanaineita tälle matkalle, monta aikaa oltuaan hywä tuttava kaikille khyttimiehille Jifalwesta eteläänpäin. Tätä harwinaista muinaisjalna säilytetään wielä Aholasja — jonkin nuoren ylioppilas Ahon wastaiseksi tarpeeksi.

Samoin kuin sali on seuraawakin huone järwenpuolella. Täällä asustaa nuorukainen Heikki, talon poika äitineen. Heikki on syntynyt Hikiässä, on nyt kuuden wuoden wanha ja puljeessaan oikea sawolainen, sillä hänen hoitajansa owat kaikki olleet kotofin sieltä. Wiime kesänä huomasi hän olemansa pafotettu yrittämään kokeilla toisella kotimaisella kielellä puhellessaan leikkikumppaniensa kansja Böhholmilla Borckalan saaristosja Kirkkonummella, jossa kansja puhuu ruotsia.

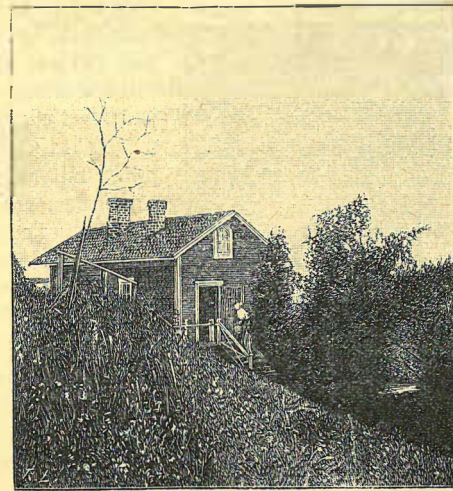
Oyhyt käytävä, jonka kahden puolen on kylpyhuone ja juurenpuoleinen vaatepäälliö — Ahola on rikas komeroista ja konttoreista — wie meidät atelieriin, jossa talon rouwa, maalaajatar *Wenny Soldan-Profeldt* saa rauhassa elää omassa maailmassaan tähtettyään äidin ja emännän welvollisuudet. Näydesämme täällä oli rouwa *Profeldt* matkoilla ja ateliera ei oltu käytetty perheen saaristoon lähdön jälkeen, joukavuoksi joukko maalauskankeita oli asetettuna pystyyn seinää vastaan, ikäänkuin äänettömällä kiehellään olisivat tahtoneet pyytää saada jäädä rauhaan siivullisilta filmiltä. Sitävastoin sai siellä nähdä yhtä ja toista kauniista, wieraista käsistä lähtenyttä, m. m. luonnolliseen kokoon maalatun muotokuvan tästä suomalaisesta taiteilijattarestamme, erään ruotsalaisen ystävättären, rouwa *Paulin* (synt. *Hirsch*) maalaman, täynnä omintakeisnutta ja rohkeutta.

Viimein tulemme ruokasaliin, jolla on suuri affuna pihallepäin sen komeita koiwnja kohden. Täällä näemme nurkassa seisomassa sen vanhan *Moran* kellokaapin, josta Aho on niin unhottumattoman kauniisti kertonut. Seinillä on pari vanhaa perhemuotokuvaa ja Ahosta mieltäkiinnittävä rintakuva, jossa on omistus: *hänen ystävältään A. Edelfeltiltä*. Täällä näemme myös puheellinen, joka yhdistää Aholan siihen osaan maailmaa, jonne kaupunkienväliset johtomme ulottuvat.

Rakki talvellaikin asuttavaa ylisuonetta lisää wieraswaraisen Aholan tilaa. *Marfin*kin toisesta on niistä kaunis näköala ihanan seudun yli. *Floisen* ja miellyttävän näköinen on luonto myöskin suuren koiwn *warjostamalta*, saliin aukeavalta werannalta järven puolella. Siitä näkee mainiosti Aholan hyvät ja mukheet naapuritalot: *Järvenpään* kartanon (metseherra *Walter Westermardin*) oikealla ja *Lepolan* (arkiaatteri *Otto G. W. Hjeltin*) vasemmalla puolella, jotka perheet yhdessä *Gammelbyn* *Äströmien* kanssa ovat senrusteluyhdistäwinä kodissa, jossa nyt wiivymme. *Piiri* saa kohta puschwäisen lisän kahdesta taiteilijaper-

heestä: *Cero Järneseltin* ja *Becca Halosen*, jotka viime kesänä ovat kumpikin rakentaneet itselleen huvilan, edellinen *Järvenpään* kartanon maalle, jälkimmäinen parin kilometrin päähän kirkolle päin, molemmat kauniille paikalle *Tuusulan* järven rannalla.

Oyhyellä kävelyllä voimme tulla wakuutetuiksi siitä, että Aholakin on siellä paikalla, ja että sen metsäillä



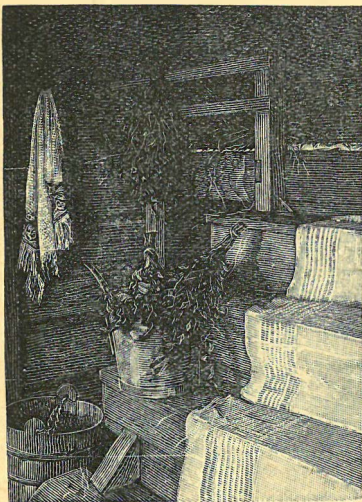
Saunatörmä.

ja rannoilla on sulonsa niilläkin. Samalla saamme myös nähdä, että täällä harjoitetaan maanviljelystäkin, josta „tila“ saa vähän perunoita, vähän herneitä ja vähän heinää paitsi mitä „mihannestarcha“ ja kukkaperereet kasvavat.

Kesällä, ennenkuin Aho syyskuulla 1897 muutti tänne, oli silloinen *Järvenpään* isäntä, nyt jo kuollut kuuallisuusneuvos *A. Ehrström*, hyväntahtoijella avuliaisuudella

rakennuttanut sekä jo mainittu atelieren, että vielä lisäksi pienen soman saunan Aholle suureksi ihastukseksi. Ahalla järven rannassa, pienen jyrkän kunaan juurella loistaa sauna punaisiksi maalattuna vastaamme itäänkuin punastuen oman olemassaolonsa ilosta ja hlypydestä saadessaan pitää kuumiavasteinaan portaittensa edessä kahta komeata katajaa, korkeita kuin cypressit.

Saunan sisusta on suorastaan ihanteellinen. Huone on hyvästi valaistu ja kalustettu, lauteille vievät portaat ovat koti-kutoisen maton peitossa, ja kengät esiriput peittävät kahta seinälauveria, joiden vilppaat vuoteet kutsuvat lepoon kylmyyn jälkeen. Onpa täällä puhelin, millä ilmoitetaan kotona odottaville „kylpyvieraille“, milloin kylpy on valmis. Kaikki on niin kodikkaasti järjestettyä kuin olisi tämä huone osa varsinaisesta kodista.



Saunan sisusta.

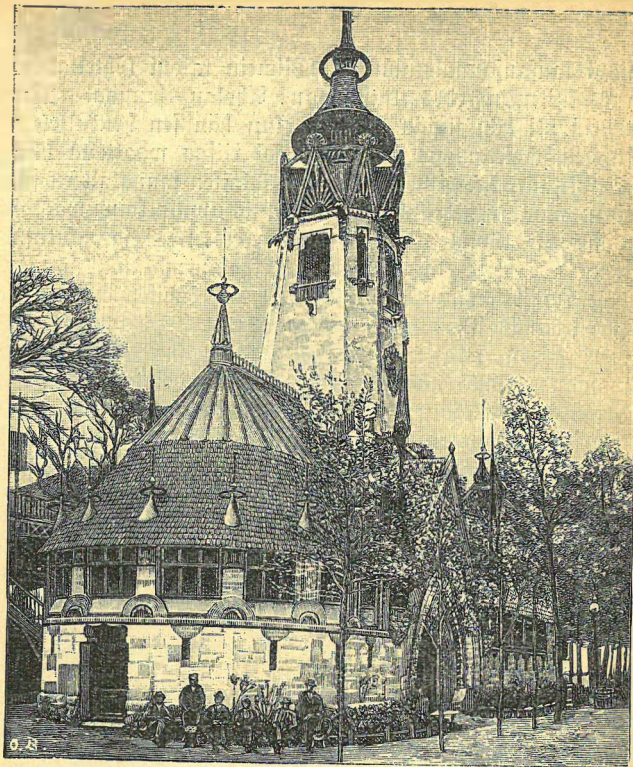
tuli kerran Aholaan mielivieras, ruotsalainen kirjailija, kreivi Birger Mörner, jolla on suuret ansiot Ahon teoksen ilmestymisestä hyvässä kielellisessä asussa ruotsinkielellä. Aho antoi lämmitteä saunan ja kutsui suomalaisen tapaan vieraan suomalaisen kylpyyn, joka kuitenkin tämän mielestä oli todellinen kauhistus, koska oli jostakin jättynyt näkemään vilauksen sarvustuneista vastenmieli-

sistä kansansaunoistamme. Wiimein taipui kohtelias vieras kuitenkin edes katsomaan Aholan saunaa. Mutta tuskin oli hän sisään astunut, kun hän sen houkuttelevaisuuden voittamana kiireesti alkoi riisua vaatteita yltään ja tuli sitte lauteilla kaikkien suomalaisen saunataiteen sääntöjen mukaan pidellyksi, oikeinpa tuofsuilla koiruvastoilla vahvasti löylytettyksi, suureksi ihmeekseen ja nautinnokseen. Se oli pieni riemuvoitto Aholan mainiolle saunalle.

Ja kaikesta tästä suloisuudesta, kohisevien koirujen ympäröimästä hauskaasta kodistaan houkuttelee aava, tenhoha meri Ahon joka kesä jonkin kalliiorannalle, kalastajamajaan. Sillä aikaa muste kuivuu mustepullossa hänen kirjoituspyhdällään, kynä ruostuu kauhean näköiseksi, ja kärpäset kirjoittavat vielä vaikeammin luettavia vaikeita pyöreitä koukeroita, kuin Ahon ovat, auringon pois-teesä kellastuvalle paperille.

Onneksi kirjallisuudellemme on Suomen kesä lyhyt, ja kun elokuu ja sen pimeät illat tulevat, palaa Aho omaisineen tyytyväisenä ja reippain mielin ja voimin takaisin kotiinsa Aholaan.





Maailmannäyttely Pariisissa.

Wuoden 1900 suuriäänisimpäin ilmiöiden joukkoon on epäilemättä luettava maailmannäyttely Pariisissa, sillä sellaiset „markkinat“, niinkuin niitä myöskin monasti nimitetään, eivät näy käyvän päinsä ilman mahtavaa reklaamia eli kehumista, joka jo vuosikausia ennen ja sitten warjinkin näyttelyn kestäessä kaikuu kaikissa maailman

sanomalehdissä. Onko tämä näyttely erinomaisempi tai onnistuneempi kuin monet sen edeltäjät sekä Pariisissa että muissa maailmankaupungeissa, siitä voi olla eri mieltä, mutta ainahan jokainen uusi näyttely koettaa voittaa edeltäjänsä, jollei muussa, niin kumminkin alan laajuudessa, näyttelyesineiden paljoudessa ja katsojain luvussa, ja tällä kertaa tahdottiin erityisesti antaa mahdollisimman täydellinen kuva ihmiskunnan kehityksestä 19:n vuosisadan lopulla. Missä määrin tuo ylpeä ajatus toteutettiin on luonnollisesti vaikea sanoa, mutta suuria ponnistuksia siinä tarkoituksessa oli silminnähtävästi tehty.

Näyttelyn ala oli melkoisesti suurempi kuin missään edellisissä näyttelyissä Pariisissa. Se täytti näet noin 108 hehtaaria, ja oli siinä oikeastaan neljä osaa, kaikki kummallakin puolella Seine jokea. Eteläpuolella jokea täytti se puolen kilometrin pituinen Invalidien esplanadin sekä noin kilometrin pituinen Mars-kentän; joen pohjoispuolella oli siihen otettu enemmän kuin puolen kilometrin pituinen kappale Champs-Élysées'in puistoa sekä w:n 1878 näyttelystä jäljellä olevan Trocadéron palatsin ja joen välinen alue, joka sekään ei ole pieni kappale. Näitä eri osia yhdisti pitkin Seinen rantoja yli kilometrin pituiset tiet, joiden kahden puolen oli myöskin sijoitettu näyttelyyn kuuluvia rakennuksia. Vieläpä oli rautateitä, kulkuneuvoja ja urheilua koskevat osastot saaneet tilansa kauaksi Vincennes'in puistoon kaupungin ulkopuolelle.

Näyttelyn pää-sisäänkäyntävä oli Concorde-torilla, jonka laitaan rakennettu upea, monivärinen ja kaarikupinen porttirakennus ei suinkaan tyhdyttämät kaikkien kauneuden vaatimuksia. Mutta käytännöllisesti järjestelty se oli, sillä sen läpi saattoi kulkea noin 60,000 henkeä tunnissa. Kun tästä portista meni sijalle, oli oikealla kädellä kaikki komeata palatsia, niinkutsutut „suuri“ ja „pieni“ taidepalatsi, ai-noat rakennukset, jotka ovat kiivestä kokoonpannut ja jäävät pysyväisiksi muistoiksi näyttelystä — kaikki muu hajoitetaan jälleen maan tafalle. Pieni palatsi sijaili histori-

allisen näyttelyn taiteen kehityksestä Ranskassa: suurempaan taas oli sijoitettu sekä Ranskan että muiden maiden nykynen taide, niinhyvän maalausten kuin kuvanveistonkin tuotteet. Siellä ne olivat Suomenkin taiteilijain teokset erityisenä osastona venäläisessä näyttelyssä. Eikä tämän suomalaisen näyttelyn tarvinnut hävetä muiden rinnalla; päinvastoin herätti se taiteentuntijoissa huomiota ja saavutti kiitosta.

Molempia taidepalatseja erottaa Nikolai II:n avenue, jota jatkaa joen yli uusi ja komea Messanteri III:n silta — lukija huomaa että nimet ovat annetut Venäjän keisarin kunniaksi. Sillan yli mentäessä on edesämme Juvvaliidien esplanaadi, jota molemmin puolin reunustaa komeat palatsit, ja jonka taustalla kohoo Juvvaliidi-doomin kultainen kupu kohti korkeutta. Todellakin komea näköala! Tämä osa näyttelyä sisälji kaikkia teollisuudentuotteita, mitä ihminen taloudessaan ja ajunnoissaan käyttää: posliinia lasia, huonekaluja, koristuksia j. n. e. Wajemman puolisen palatsin täytti Ranskan osasto yksinään, oikeanpuolinen oli jaettu wierasten waltakuntain kesken, joilla sitä paitji oli erikoisnäyttelyitä pienemmissä rakennuksissa.

Joka Juvvaliidi-esplanaadin osastosta tahtoi siirtyä näyttelyn suurimpaan osaan, sai kulkea pitkin Seinen wärsenta rantaa, jonka alkuosan muodosti niinkutsuttu „Ranslain katu“, koska siinä kahden puolen keskittietä oli rakennettu useitten ulkomaisten walttioiden erityiset näyttelypalatsit, toiset hywinkin komeita ja juuria, toiset pienempiä ja vaatimattomampia. Pawiljongit olivat seuraawassa järjestyksessä: rannan puolella, Italian, Turkin, Jhdysvaltain, Itävallan, Bosnian, Unkarin, Suuri-Britannian, Persian, Belgian, Norjan, Saksan, Espanjan, Monacon, Ruotjin, Kreikan ja Serbian, sekä maan puolella: Tanskan, Portugalin, Perun, Luxemburgin, Suomen, Bulgarian ja Rumanian.

Suomellakin oli siis oma pawiljonginsa, ja koska se epäilemättä olikin suurinta huomiota herättävä näyttely-

esine kaikesta mitä Suomesta oli lähetetty, niin lienee sopivinta luoda siihen pitainen silmäys jo tässä ennenkuin jatkamme matkaa näyttelyn alueella.

Suomeen pawiljonki oli omituinen taideluoma, jonka ulkoajue korkein kattoineen, mataloine seinineen, ja katonrajasja olewiue affuinoineen muistuttaa — fiwinavettaa, mutta samalla pyöreän kuorinsa ja korkean kahdeksankulmaisen torninsa kautta maalaiskirkoa, mikä ominaisuus vielä enemmän on huomattavana rakennuksen sisustassa. Pääowi tornin alla, ei aiwan rakennuksen keskikohdalla, arvautui mahtawan harmaakivikaaren aukossa, jonka reunoja koristivat karhun päät, ja jonka ylitse kohosi katon harjan tasalle suippokärkinen pääty. Rakennuksen länsipäässä oli toinen harmaakivinen owifaari, jossa koristujina oli käytetty männynoksjain läpi puiffelehtiwia orawia, ja sen yläpuolella päättyi katto neliskulmaiseen matalaan torniin, jonka murrettua kattoa punaijet säteettäin asetetut säleet kannattivat. Samanlaiset joka sivulta kohoawat sälekimput, jotka muistuttivat noujewan auringon säteitä, olivat myöskin kannattamassa päätorin kattoa, joka päättyi pyöreään sukijauwaa sompineen muistuttawaan huippuun. Samanlaisia kehäsuippoja oli pitkin katonräystästäkin. Muutoin olivat ulkopuoliset koristukset, niinkuin jo edellisestäkin on näkynyt, lainatut eläin- ja kaswikunnaista. Tornin juurella, sen neljällä kulmalla, seisoi ulospäin katsovat karhut, räystäitten alla kirkisteli hauskoja sammakoita, ja wesikasveja, käpyjä y. m. oli kaikkialla käytetty koristusten aiheena. Koristus, josta pawiljongin rakentajalla ei ollut aawistustakaan, ilmestyi eräänä päivänä tornin laitaan, ja se oli waltakunnan kaksipäinen kotta.

Meille wiivähätäneet pawiljongin ulkoajun kertomisessa siitä hyystä, että se on herättänyt kaikkisja taiteentuntijoissa ansaittua huomiota. Ranskalaiset, joilla on erittäin hieno aisti kaikessa, mikä rakennustaiteeseen ja koristukseen tulee, tunnustawat, että tässä on jotakin uutta ja samalla kaunista warteenotettavaa. Arkkitehti Clief

Saarinen, joka on pavidljongin piirustukset valmistanut, on sen kautta tehnyt nimensä laajalta kuuluksi.

Mutta käykäämme sifään. Niinkuin jo mainitsimme muistuttaa sifus kirkkoa vielä enemmän kuin ulkopuoli. Barwikin, joka on peräoiven yläpuolella, muistuttaa leh-
teriä, josta odottaisi urkujen vienojen sävelien kaikuwan kattoholveja vastaan. Kattoon kohoikin tulijan silmä en-
siksi, sillä siellä holvikaarien välissä näemme Suomen tai-
teilijain maalaamat freskotaulut. Tornin alla olevaa ku-
pulakea koristavat Mikael Gallénin maalaamat neljä taulua:
„Sammon taonta,“ „Nimmarinen lyntää kuisen pellow,“
„Sammon puollustus“ sekä „Pakanuus ja kristinusto“. Tilan puute ei sallii ryhtyä niitä tarkemmin selittämään,
enemmän kuin niitä 14 taulua seinillä alkunain vä-
lissä, joista taiteilijat M. Edelfelt, B. Blomstedt, P.
Halonen, M. Gebhard, M. Enckell, J. Risjanen ja
B. Soldan-Profelbt kuvaavat maamme luontoa ja elä-
mää.

Kun itse rakennuksesta kääntyy katsomaan sinne koot-
tuja näyttelyesineitä, niin tuntuu kokeelma ensialuksi jok-
seenkin vähäpätöiseltä, sillä täällä on ainastaan virasto-
jen, seurain ja yhdistysten lähettämiä esineitä, useimmat
wain ikäänkuin osottamassa kansamme henkistä kehitystä ja
siviilistyneen tilaa. Erityisenä ihmeenä on lasikaapissa kes-
kellä lattiaa kuuluisa Bjurbölen meteori, joka ainoastaan
jattuman kautta voidaan lukea meidän omaksemme. Muu-
toin ovat kufin alaltansa järjestäneet täällä erityisiä näytte-
lyitä: Geolooginen komissiooni, Kuotshhallitus, Kouluyhelli-
tus, Maanviljelyshallitus, Tiedeseura, Suomen maantie-
teellinen seura, Muinaistieteellinen yhdistys, Suomen käsi-
tyhönystävät, Mattailijayhdistys y. m. Useat näistä
näyttelyistä olivat sijoitetut erityisiin pilittuun tapaisiin
kammioihin, yhdessä sellaisessa saatiin myöskin nähdä Kris-
tyhtiön valmistama huonekalusto ja toinen oli omistettu
Suomen sanomalehdille, jotka koristivat sen seinä ja joita
oli muutamia pöydälläkin luettavana.

Suomen teollisuutta ja tehtaitten tuotteita etsi täältä
turhaan. Ne olivat kaikki hajallaan suunnattoman näyt-
telyn eri palatseissa, Wenäjän osastoihin liitettyinä, eikä
niitä paljoa ollutkaan. Mutta palkintoja ne saivat mel-
kein kaikki. Siinä suhteessa ei ole valittamaisen syyttä.
Puhuttiinpa että itse pavidljongistakin annettaisiin kulta-
mitali. Sitä ei kuitenkaan syytä tai toisesta kuulunut.

Kun „Kansain kadulta“ jatkamme matkaa Marskent-
tää kohden, kuljemme ensin kahden suurikokoisen raken-
nuksen ohi, jotka ovat omistetut kahdelle aivan vastak-
kaiselle tarkoituspäälle, nimittäin terveydenhoidolle ja —
jotalaitokselle sekä maalla että merellä. Niihin emme kui-
tenkaan pysähdy, vaan riennämme Marskentälle, jossa tai-
waalle kohoo terävä Eiffel torni, jäännös edellisestä maail-
mannäyttelystä samalla paikalla w. 1889, mutta yhä wie-
läkin näyttelyyn ehkä huomattavimpia merkittäviä. Omi-
tuudessa keskeliämyksessä sille nykyisessä näyttelyssä tuskin
vetää vertoja muu kuin liukuwa trotoaari eli katukäytävä,
joka ympäröi sitä kolmikulmaista kaupunginosaa, mikä jääpi
Marskentän ja Jnvaliidiesplanaadin väliin, ja jolla tul-
kien saattoi nähdä juuria osia näyttelyalueesta. Eiffeltor-
nin juurella seisoen saattoi yhdellä silmäyksellä, nähdä koko
laajan näyttely-alueen: etelässä Marskentän, jota reunus-
tivat molemmiin puolin äärettömän suuret palatsit, täynnä
kutomaa, metalli- ja kemiallisen teollisuuden tuotteita sekä
tieteitä ja kasvatusta koskevia esineitä, sekä perällä niin-
kutsuttu Vesilinna — suuremmainen suihkulaitos — sekä
sen yhteydessä jätköpalatsi, jossa tuon uusimman luonnon-
woinan kaikinpuolinen käytäntö oli hännästyttävällä ta-
walla esiinpantu, ja sen takana juuri juhlasali, ehkä suu-
rin koko maailmassa. Kun iltajilla kaikki nämä rakennuk-
set sekä Eiffeltorni itse olivat tuhansilla monivärisillä säh-
köliekeillä valaistut, oli näköala todellakin satumainen.
Eiffeltornin juurella ja ympärillä oli lukematon joukko
pienempiä rakennuksia, ravintoloita, huvipaikkoja, kaiken-
laisia panoraamoja ja puolitain tieteellisiä laitoksia, joissa

kaikissa elämä teki enemmän tai vähemmän markkinamaisen vaikutuksen.

Eiffeltornista pohjoiseen päin Seinejoen toisella puolella ylenee maa Trocadéro-palatsia kohden. Tälle kaltevalle kentälle olivat sijoitetut sekä Ranskan että muiden valtakuntain siirtomaiden näyttelyt, muutamat esim. Algerian ja Siperian, hyvinkin komeisiin palatseihin. Siellä olikin näyttelyn sekä vilkkain että kirjain elämä, sillä kuhunkin osastoon oli kuljetettu sen maan alkuasukkaita, joita näyttely edusti, ja nämät kuumain maiden ajukkaat, usein kokonaiset perheet, toimittelivat jokapäiväisiä askareitaan katsojain nähden ja samalla myyskentelivät käsitöidensä tuotteita. Olihan siinä ihon väriä pikimustasta kahvinsruskeaan ja aivan valkoiseen, sekä pukuja, työkaluja ja asumuksia, jotka eivät ainakaan Suomesa olisi käytännöllisiä. Niin huvittavaa kuin olisikin antaa tarkempia kertomuksia kaikesta, mitä siinä oli nähtävänä, käy se kuitenkin tässä mahdottomaksi.

Jos siirtomaiden näyttelystä tahdomme palata takaisin lähtökohtaamme, niin voimme kulkea Seinejoen oikeata rantaa, joka myöskin kuuluu näyttelyn piiriin. Siinä taapaamme paitsi muita rakennuksia kokonaisen vanhan kaupungin, torneineen, porttineen ja puotineen sekä asukkaineen omituisissa puuvuissa. Se on kuvaavinaan Pariisia ja elämää siellä pari, kolme vuosisataa takaperin. Sen ohji tai läpi kuljettuamme sivuutamme metsän- ja puntarhainhoidon suuret rakennukset ja vihdoin Pariisin kaupungin erityisen komean palatsin, ja niin olemme taas Champs-Élysées'in puistossa ja voimme lähteä pois juhlaportin kautta. Näyttelyn alueella olevia eri rakennuksia emme ole lähimainkaan kaikkia luetelleet. Suurempia palatseja, jotka olivat varsinaista näyttelytavaraa täynnä, oli 20; siihen tulee 35 ulkovaltain paviljonkia, 26 siirtomaiden näyttelyä, 31 yhdistystä näyttelyä, 43 panoraamaa ja muuta huvituslaitosta sekä luonnollisesti koko joukko suurempia ja pienempiä ravintoloita. Lukija huomaa, että meidän on ollut pakko jättää ne.

Maailmannäyttelyjen aika näyttää meeneen ohji. Tähän saakka on jokainen niistä koettanut voittoa edeltäjänsä sekä suuruudessa että kirkkaudessa, ja äskeinen näyttely Pariisissa osoittaa selvästi, että se käy yhä vaikeammaksi. Sitä paitsi ne tulevat niin mahdottoman kalliksi, ettei tulot lähimainkaan korvaa menoja. Niin ainakin on käynyt Pariisin näyttelyssä, jossa varsinkin yksityiset keinottelijat ovat saaneet suuria tappioita kärsiä, eikä ole warmaa, että kunta ja valtiokaan on saanut riittävästi korvausta suunnattomista uhrauksistaan. Mitä taas tulee näytteillepanijoihin, on niidenkin hyödyt hyvin epätietoinen; ainakin se voisi olla yhtä suuri pienemmistä erikoisnäyttelyistä, joissa ammattiuuheet voivat kufin alansa tutkia. Ujeat saavat tyytyä vain moraaliseen voittoon, niiden joukossa Suomi, mutta se ei olekaan mikään halveksittava asia, vaikkapa sitä ei voitaisikaan markoissa arvoitella.



—>>> Nuorukainen. <<<—

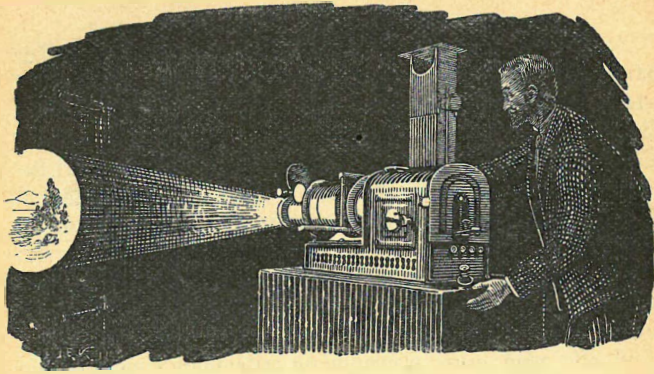
(Runeberg).

Nuuli sa wallaton, wilpas,
 Runne sun kiuru on kilpas?
 Lähestyt, lähdet jo taas,
 Rusjapa lie lepomaas?

Alto, jos aironi noutais
 Soljuas, wenhoni soutais
 Wain kuhun kuppinet pois,
 Runneppa kulkuni ois?

Mattehet tuhannet, kumne
 Määrä on matkaelunne?
 Lapsel te jalomman maan,
 Tuustako tupanne waan?

D. W.

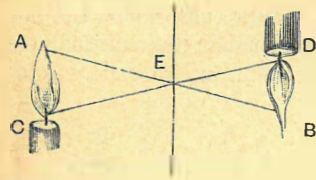


Saikalohyty.

Siime aikoina ovat taikalohytyluennot käyneet yhä tarvalisemmiksi maassamme. Siwät riitä enää paljaat esitelmat ja suusanalliset kertomukset, yleisö tahtoo myös jotakin silmiänsä warten, tahtoo nähdä kuvattuina edesjänsä ne esineet tai tapaukset, joita esitellään, ja erään helposti saatavissa olewan koneen avulla loitsitaan tarwittawat kuvat ikäänkuin taikajawwan avulla luentosalin seinälle. Tahdomme seuraawassa kertoa siitä wähäsen.

Jos pimeään huoneeseen laskee waloa awainreiän kautta wiereisessä huoneessa olevasta kirkaasta walolähteestä, syntyy walopilkku wastakkaiselle seinälle. Jos reikää vielä pienennetään siten, että awainreiän eteen asetetaan kortti, johon neulalla on pistetty pieni reikä, käy siitä syntywä walopilkku kaukana olewalla seinällä hywin epämääräiseksi, mutta jos reiän eteen likemmälle asettaa jonkin esineen, esim. paperin, käy walopilkku selwäpiirteisiksi ja huomaamme kuvattawa kynttilänliekki, lampunliekki tai walkea lampunkupu, walolähteen mukaan, mutta ylösalasin käännettyinä.

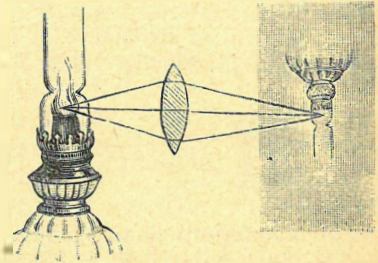
Kuivamme auttaa tätä ilmiötä ymmärtämään. A kohta liekissä lähettää säteen reiän E'n kautta B-kohtalle eteen asetetulla paperilla. C-kohta walaisee D:tä paperilla ja samalla tavoin kaikki muutkin liekin kohdat lähettävät hienon reiän kautta walonsa määrätyslle kohtalleen. Siten walaiistu kohta paperissa saa aivan liekin ulkopiirteet, jopa



niinfin että jos joku kohta liekissä on kirkaampi tahi himmeämpi, se synnyttää kirkaamman tai himmeämmän walon myöskin paperille. Tällä tavoin syntyy liekistä AC kuwa BD. Jokaisen on helppo itse kokeilemalla huomata tämä luonnonilmiö.

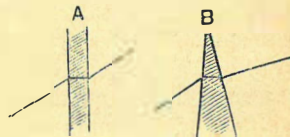
Woisi ajatella, että jos liekin sijaan reiän taakse asetaisimme esimerkiksi kirkaasti walaiistun walokuwan, ehkä siitäkin syntyisi kuwa. Mutta tuota kuwa emme saa niin

kirkaasti walaiistuksi, että sen wastakuwa tulisi niin selwästi nähtywiin, että siitä silmillä erottaisi. Mutta siinä kohden auttaa meitä waloa kerääwä hiottu lasilinssi. Jos panemme mykewän lasin owireikään ja sen kautta laskemme waloa pimeään huoneeseen, syntyy paperille ei ainostaan liekin kuwa waan kuvautuwat vielä sen ympärille muutkin huoneessa olewat walaiistut esineet. Jos taas kirkaasti walaiistun linsin taakse asetetaan läpikuultawa kuwa, esim. lasilensille tehty nuotokuwa, niin syntyy sama kuwa pimeään huoneen wastakkaiselle seinälle, joko kirkaana ja selwäpiirteisenä tahi himmeänä ja epäselwänä, sen mukaan miten

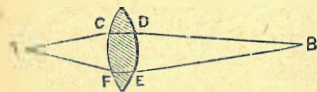


lähellä tai kaukana kuva ja varjostin ovat valofäteitä taittavasta linssistä.

¶ Qasi nimittäin taittaa valofäteen suunnan. Kun valofäde ilmasta lankeaa lasiin, ei se kulje enää samaa suuntaa kuin siihen asti, vaan kääntyy vähän toisaannepäin ja taittuu samoin uudelleen lähtiesään lasista pois. A on tasapaksu lasilevy, valofäde taittuu siihen tullessaan, mutta kun se lasista lähtiesään uudestaan taittuu yhtä paljo, jatkuu se eteenpäin aivan samaan suuntaan kuin ennen. Mutta B on lasi, jonka ulkopinnat eivät ole yhdensuuntaiset. Siinäkin valo taittuu lasista lähtiesä samoin kuin lasiin tullessa, mutta tulos siitä on, että se jatkuu toiseen suuntaan kuin ennen. Tähän lasin ominaisuuteen perustuu lasinhionistaito, senkautta on suurennus- ja pienennyslasien valmistus mahdollinen. Taikalyhdyhyn tarvitaan suurennuslasi s. o. mykewä linssi.



Jos A on valolähde taittuu säde AC C-kohdalla tunkiesään linssiin ja taas D-kohdalla lähtiesään siitä eteenpäin. B:ssä kohtaa se toisen A:sta lähteneen säteen, joka F:n ja E:n kohdalla on kulkeut lasin läpi.



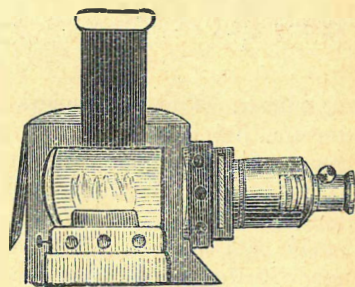
Kun lasilinsi on taittavasti ja asianmukaisesti hiottu, kohtaanvat kaikki A-kohdasta lähtevät säteet toisensa B:ssä eivätkä hajoa. Silloin syntyy yhtä selvä kuva A:sta olemasta esineestä kuin jos valo kulki pienen reiän kautta mutta yhtä paljon kirkkaampi kuin valomäärä, joka mahtuu linssiin CDEF:n kautta on voimakkaampi sitä valomäärää joka pääse tunkeumaan pienen neulanreiän kautta. Jos siis linssi asetetaan siten, että seinä tai kuvavarjostin joutuu B-kohtaan, syntyy A:sta selvä kuva, mutta jos varjostin on lähempänä tai

kauvempana on kuva epäselvä. B on linssiin „polttopiste“, ja jos A:sta tahdotaan selvä kuva on kuvavarjostin siis sovitettava tarikkaan linssiin polttopisteesen.

Nämä valon ja lasin omaisuudet ovat johtaneet taikalyhdyhyn keksimiseen. Kohta saamme nähdä, kuinka nerokkaasti ihminen tällä koneella on osanut käyttää hyväkseen luonnonilmiöitä.

Wiereisessä kuvassa näkyy taikalyhdyhyn läpifeikkaus. Valolähteenä on kuvassamme öljylamppu, mutta sen sijasta voidaan myös käyttää valolähteenä kaasuliekkii, sähkövaloa tai mitä kyllin kirkasta valoa hyväntä.

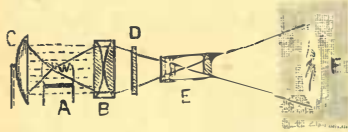
— Walo on pienessä laatikossa, joka ei päästä siitä tunkeutumaan ulos. Huone lyhdyhyn ympärillä on siis pimeä. Vaatikon toiseen seinään on sovitettu torvi, „edustatorwi“, jossa valoa taittavat



lasit ovat; liekin yläpuolella on wetotorwi eli savupiippu. Taikalyhdyhyn tärkein osa on edustatorwi linssijärjestelmiseen, sillä siitä riippuu lyhdyhyn synnyttämän kuvan selvyys ja koko. Kuten jo ylempänä on selitetty, voi yhden lasilinsiin avulla pimeässä huoneessa syntyä jotenkin selvä kuva, mutta se on liian pieni suurelle yleisölle näytettäväksi. Kuva on siis suurennettava. Sitä varten tarvitaan toinen valoa taittava suurennuslasiin linssi, joka asetetaan määrätyn matkan päähän edellisen eteen. Käyttämöällisimmäksi on huomattu rakentaa se kahdesta tai kolmesta peräkkäin järjestetystä lasista; tätä suurennuslasiryhmää kutsutaan objektiiviksi. Ja vielä tulee kuvan olla kirkkaan hyvin näkyäkseen. Sitä varten pannaan valolähteen ja kuvan välille suurikokoinen linssi, tai kaksikin yhdistettyä linssiä, n. s. kondensaattori, joka

kerää mahdollisimman runsaan määrän valosäteitä lähettään ne kuvaa suurentavien linsmien, objektiivin, kautta ulos kuvavarjostimelle: valolähteen taakse taas asetetaan konvero peili, joka heijastaa sinnepäin lähtevät valosäteet takaisin lisäämään kuvan valoisuutta.

Kuvassamme on A valolähde, B kondensaattori, C heijastuspeili, D läpinäkyvä lasikuva, joka objektiivin E:n



kautta kuljettuaan kuvastuu eteen asetetulle varjostimelle F. Valosäteiden kulkua ja niiden taittumista osoittavat valolähteestä A lähtevät suorat viivat.

Mitä kauvemmas varjostin F asetetaan objektiivistä, sitä suuremmaksi käy kuva. Objektiivin liitetty hammastanko ja työntyri tekevät mahdolliseksi tuoda lasilinsin lähemmäksi kuvaa tai siitä loitommaksi sen mukaan miten varjostimen paikkaa muutetaan, jotta kuva aina pysyisi yhtä selvänä. Mutta etäisyydestä riippuu myöskin kuvan kirkkaus. Lampusta lähtee aina sama valomäärä, olkoon sen valaisema osa varjostimesta pienempi tai suurempi. Sentähden mitä suuremmaksi heijastuskuva tahdotaan, mitä suuremmalle pinnalle valo leviää, sitä heikommin on siitä joka kohta valaistu; kun taas kuvaa pienennetään ja koko valovoiman siten waikuttaa pienemmälle alalle, käy kuva kirkkaammaksi. Sentähden on välttämätöntä käyttää valolähteenä hyvin voimakasta valoa, sähkö- tai acetyleenivaloa, kun on näytettävä kuvia hyvin suuressa koossa suuressa kokouksellisissa taikka suurelle yleisölle ulkona jonakin syysiltana. Sen sijaan riittää heikompiin valolähte, niinkuin esim. valoöljylamppu tarvallisessa koulusalissa, jossa yleisö istuu lähempänä kuvaa.

Taikalihityjä on kaupassa monta eri mallia. Kauran niihin pantiin hyvin vähän huomiota, niitä valmistet-

tiin etupäässä lasten leikkialueiksi ja niihin seurasi karkeatekoisia lasikuvia, joidenka arvo oli mitätön. Näiden rinnalla tosin valmistettiin hyvin kalliitakin koneita käytettäväiksi suurien kaupunkien näyttämöillä. Niillä näytettäviä kuvia oli vaikea saada, ne kun olivat tilattavat lasimaalauksista harjoittavilta taiteilijoilta. Taikalihitykuvien näyttäminen oli eri ammatti lähinnä verrattava nuorallatanssian, taika-taiteilijan y. m. „Karamattien“ elinkeinoihin. Nyt on toisin. Valokuvauksen avulla saa helpolla näytettäväksi sopivia opettaviaakin kuvia vaikka rajattomina määrinä, ja kehittynyt teollisuus valmistaa tyydyttäviä lyhtyjä hyvin kohtuullisiin hintoihin. Niitä on ruvettu käyttämään opetusvälineinä kouluissa ja hauskutukseksi yksityisissä seuroissa ja molemmissa suhteissa on ne huomattu erittäin käytännöllisiksi.

Taikalihitysteollisuus on muodostunut maailman teollisuudeksi. Suurien siivestyksimaiden tehtaisissa valmistetut koneet ovat pääasiassa toistensa näköisiä ja hintaisiakin. Jos millekään maalle tässä kohden on myönnettävä etuisia, kuuluu se kaikei vielä ainakin toistaiseksi Englannille, jossa taikalihitykoneiden käytäntö on yleisin. Monellaisia eri ostajapiirejä warten valmistetaan siellä erihintaisia koneita, huokeita tinaisia köyhille lastenraittiusseuroille, mahonkipuu-kehkyksiä lyhtyjä warakkaammille, jotka panewat arwoa siwään ulkonäköön, ja rautaisia wahwatekoisia kiertäwille luennoitsijoille ja ylipäänsä seuroille, joissa ne woivat joutua monellaisiin eri käsiin eikä ole takuuta siitä, että niitä tarpeellisella huolella hoidetaan. Erityisiä tarpeita warten, eläwien kumien näyttämiseen, leikkilisiin tarfoituihin y. m. valmistetaan vielä kaksois- ja kolmoislyhtyjä ja tavallisesta rakenteesta poikkeawia lyhtyjä. Mutta tärkeätä on, että melkein kaikissa käytännössä olewissa lyhtymalleissa on sama linssikoko, joten on helppo saada uusia osia, jos joku lasi särkyh tai wikaantuu ja että on olemassa kuvakoko, joka on miltei sama joka maassa; woioistaa taikalihitykuvia mistä maasta tahansa ja ne sowel-

tuvat näytettäväksi millä täysiarvoisella koneella hyvänsä. Pieni erotus on kuitenkin. Englantilaiset lasikumat ovat $8\frac{1}{4}$ cm pitkiä ja leveitä, ranskalaiset ja saksalaiset $8\frac{1}{2}$ cm. Mutta sekään pieni ero ei tee käytännössä vaikeutta. Valmiita täynnäkoisia valotuvauksleivhyjiä on myös saatavissa kaikkialla.

Suokein lyhtymalli, joka on sovitettu näitä kumia varten ja jossa on samat linssit kuin keskikintaisissa koneissa käytetyt, maksaa meillä 50 markkaa. Parhaita valodljyillä käytettäviä lyhtyjä saa noin 150 ja 200 markalla. Kaasu- ja acetyleenivalolla käytettävät lyhdyt ovat jotenkin saman hintaiset. Vielä voidaan käyttää eri valolähteitä samassa lyhdyssä, otetaan vain pois öljylamppu ja pistetään sijaan kaasujohto ja lamppuun kuuluvan savutorven sijaan joku muu vetotorni. Tiettävästi on yhtä helppo johtaa niihin sähkövaloaakin. Acetyleenivalaistusta varten on hankittava erityinen kaasusyönnyttäjä asetettavaksi lyhdyin taakse tai alle. Jos paikkakunnilla, joissa kaasutehdasta ei ole, tahdotaan kaasuvaloa käyttää, täytyy hankkia kaasulla täytetty rautalieriö, jommoisia nähtään Englannissa lähetettävän maaseuduillekin, milloin ei tahdota käyttää öljylamppuvaloa.

Suuresa määrin helpottaa taikalyhtyjen käyttämistä ne painetut esitelmät, joita tätä tarkoitusta varten nimenomaan Englannissa on painosta julkaistu ja jotka muodostavat koko erikoiskirjallisuuden. Englannin malliin ovat niitä täällä alkaneet julkaista myös Raattituden Ystävät ja Kansanvalistus-seura, vaikka toistaiseksi ei vielä ole saatu aikaan läheskään riittävää määrää. Ulkuun on kuitenkin päästy ja onhan sekin parempi kuin ei mitään. Esitelmien verosta nämä painetut esitelmät seurojemme iltamissa hyvin käyvät kuvien ohessa luettuina.

Tarkempia tietoja lyhdyistä, kuvasarjoista ja tekstikirjoista saadaan eri hintaluetteloista ja tämänkin kirjan ilmoitusosasta.



Särkein valtiollinen tapaus kuluneen vuoden varrella on ollut lakimääräiset valtiopäivät 1900. Maan sisällisissä oloissa ne saivat aikaan muistettavia parannuksia. Mutta valtiösaätyjen alamainen anomus, että sensuurin mielivaltaa rajoitettaisiin, jätettiin korkeinmassa paikassa huomioon ottamatta. Säätäjien alamainen esitys epäsuunnista Suomen hallinnossa tuotti luottamuskirjeen maan ylimmälle hallintomiehelle, kenraalikuvernöörille. Niinkään säätäjien alamainen anomus, että kaikkien Suomen postilaitoksesta lähetettävien postilähetysten postimerkit sisältäisivät Suomen rahassa merkityn arvon, hyljättiin. Elokuun 14 p:stä alkaen ovat umpimenaalaiset postimerkit olleet käytännössä kaikkia Suomesta ulkomaille menemisissä postilähetyksissä ja tammikuun 14 p:stä 1901 tulevat kotimaisessakin postissa käytäntöön venäläiset postimerkit, joiden rinnalla tosin saadaan käyttää samannäköisiä, mutta Suomen rahan arvolla merkittyjä postimerkkejä.

Tuskin olivat valtiopäivät päättäneet tärkeän työnsä ja hajaantuneet neljän pitkän vuoden ajaksi, tuskin oli

yhteinen laulujuhla Helsingissä lakannut, ja kansa pystytännyt lehtimajat ihanaksi juhannusjuhlaaksi, kun taas oli tuossa waltiollinen äktyllätys. 20 päivänä kesäkuuta oli hallitsija, hubujen mukaan, allekirjoittanut julistuskirjan „wenäjänkielen käytäntöön ottamisesta asiain käsittelyssä eräissä Suomen Suuriruhtinaanmaan hallintowirastoissa“. Tämän mukaan tulisi Pietarisä olewan Suomen waltiosihteerin wiraston ja Suomen pasitoimiston sekä Helsingissä olewan kenraalikuvernöörin kanslian lokakuun 1 p:stä 1900 käsitellä asioita ja pitää kirjewaihtoa yksinomaan wenäjänkielillä. Senaatin talousosaston olisi samasta ajasta alkaen laadittawa walta-istuininen eteen ja kenraalikuvernöörille menewät kirjoituksensa wenäjäksi ja lokak. 1 päivästä 1903 olisi asiain sekä kirjallinen että suullinen käsittely senaatin talousosastossa tapahtuwa wenäjänkielillä; hakijain pyynnöstä saataisiin suomalainen tai ruotsalainen käänös senaatin päätöksistä ja wuoteen 1908 saakka saisiwat senaattorit kokouksissaan puhua ruotsia tai suomea. W:sta 1905 olisi kaikkien ylihallitusten ja lääninwirastojen otettava wenäjä ainoaksi wirtakielekseen ylempien wirastojen kanssa; „paikalliskielillä“ (s. o. suomeksi tai ruotsiksi) laadittuja kirjoituksia kuitenkin otetaan vastaan. Hywissä ajoin on katsottawa, että wirtamiehiksi mainituissa wirastoissa otetaan wenäjänkielen taitawia.

Semmoiseksi sanottiin tuossa olewan julistuskirjan sisällys. Yhdellä iskulla se olisi katkaisut „kielisyshymyksen“ maassamme ja tehnyt tyhjäksi sen päämäärän, mihin suomalaisuus jo sukupolwia oli wäsymättömästi pyrkinyt, nim. että kansankieli tässä maassa tulisi korkeammankin hallinnon kieleksi historiallisen ruotsin kielen rinnalla. Yhtä katkeralta tuntui tällainen uhka maamme ruotsinmieliselle puolueelle, jota täten olisi kadottanut pääjuurensa Suomessa, ruotsalaisen wirtakielen.

Harwinaisella yksimielisyydellä ryhtyiwät kansamme ja kotimainen hallituksemme uhtaawaa waaraa torjumaan. Suomen waltiosäädty eiwät tosin saaneet tilaisuutta lausua

ulkki painawaa sanaansa, sillä ne oliwat jo ehtineet hajota. Mikä mieli säädtyillä olisi ollut, ei ole epäilyksen alaista. Kesäkuun 22 p:nä kotoontui omasta aloitteestaan 79 entistä waltiopäiwämiehestä kaitista neljästä säädystä pääkaupun kiin yhteiseen kokoukseen, jossa he yksimielisesti allekirjoittiwat ja lähettiwät kirjoituksen ministeriwaliosihteerin von Plehwelle maassa äkkiä lewinneen hubun johdosta. —

Mutta asiat siitä huolimatta meniwät menoaan ja tiistaina 26 p:nä kesäkuuta esitettiin senaatille uudet wenäjänkieltä koskewat määräykset. Lauantaina 30 p:nä kesäkuuta päätti senaatti tehdä hallitsijalle alamaisen esityksen uusia määräyksiä vastaan, huomauttaen että maallamme on oikeus tulla hallitukseksi kotimaisilla kielillä. Tätä oikeusjärjestystä on tähän asti noudatettukin, lukuunottamatta sitä poikkeusta että waltiosihteerin ja kenraalikuvernöörin esitykset hallitsijalle owat tapahtuneet wenäjäksi. Jos nyt m. m. senaatin talousosaston täytyisi antaa wenäjänkielisiä päätöksiä monilukuisissa taloudellisissa jutuissansa, niin loukattaisiin maamme yhteistä lakia, joka kieltää kansalle annettawissa päätöksissä ja tuomioissa wierasta kieltä käyttämästä. Käytännössä syntyisi woittamattomia esteitä wenäjänkieltä koskewain määräysten täytäntöönpanolle. Jos nytkin on waikata saada perusteellista taitoa molemmissa kotimaisissa kielissä, niin waatia vielä yhtä perusteellista taitoa kolmannessa kielessä olisi waatimus, jota ei mikään maailman waltio aseta wirtamiehilleen. Wuutos ei myöskään hyödyttäisi Wenäjän waltakunnan etua, sillä waikka saawuttaisiinkin wirallisessa kielessä ulkonainen muodollinen yhtenäisyys, piilisi sen alla kuitenkin Suomen kansassa nurjamielisyyttä, tyytymättömyyttä ja lewottomuutta.

Lopuksi senaatti esitti, että hallitsija supistaisi julistuskirjaansa siten, että wenäjänkielen käyttäminen olisi pakollinen wain waltiosihteerinwiraston, kenraalikuvernöörinkanslian ja pasitoimiston välisessä kirjeenwaihdoissa, ja että senaatti

lähettäisi alamaiset esityksensä ja lausuntonsa hallitsijalle alkuperäisinä venäjänkielellä.

Mutta uudistetun käslyn johdosta senaatti heinäkuun 6 p:nä päätti lopuksi wiipymättä julaista yllämainitut venäjänkieltä koskevat määräykset. Päätös oli tehty 12 äänellä 6 vastaan.

Meidän ei ole sallittu tapauksia armostella; ainoastaan muistoon merkitsemme mitä sitten tapahtui. Eronsa pyysivät ja jonkun ajan päästä saivat kamaritoimituskunnan päällikkö R. C. J. Ignatius, kauppa- ja teollisuus-toimituskunnan päällikkö L. Gripenberg, waltiowarain toimituskunnan päällikkö A. Charpentier, sotilasasiain toimituskunnan päällikkö J. W. Schauman, maanwiljelystoimituskunnan päällikkö Wapaaherra R. A. S. von Troil sekä oikeusosaston senaattorit wapaaherra R. A. Langenskiöld, J. J. Serlachius, D. J. W. Gylling, R. R. Idestam, S. W. Hougberg, A. Nybergh, L. R. L. Clouberg. Myöhemmin pyysi eron ja sai talousosaston warapuheenjohtaja R. Tudeer.

Wanhaa, viime kesällistä kantaa senaattisamme ovat tällä hetkellä ainoastaan senaattorit Eneberg, Bergbom, Sohlman, Boehm, oikeusosaston puheenjohtaja af Nyborg ja senaattorit Borenius ja Johnson, molemmat viime mainitut oikeusosaston jäseniä. Nämä kuusi senaattoria ovat kaikki heinäkuun 6 p:n miehiä. Eronneiden senaattorien sijaan on sitten tämän tästäkin kutsuttu uusia. Mikkelin läänin kuvernööri, salaneuvos W. Späre nimettiin jo viime talvena senaattoriksi, vaikka hän vasta kuluwana syksynä on ryhtynyt wirkaansa. Uusiksi talousosaston senaattoreiksi on kutsuttu: talousosaston puheenjohtajaksi howijahtimestari Konst. Vinder, joka ei ennen ole ollut waltion palveluksessa, sotilasefittelijä L. M. von Blom, Dulun läänin kuvernööri G. C. Fellman, Kuopion läänin kuvernööri H. Åkerman ja professori C. R. Neovius. Uusiksi oikeusosaston senaattoreiksi on otettu howioikeudenneuvokset C. C. Forsman, A. A. Kumlin, J.

C. Heikel ja G. J. Nummelin, L. Homén, laamanni C. Andersin sekä profuraattori Söderhjelm, joka kumminkin jo on ehtinyt saada wirkaeron.

Hallituspuola on senaatista lewinnyt läänienkin hallitukseen. Se kumma seikka on tapahtunut, että seitsemässä Suomen kahdeksasta läänistä on kuluneen vuoden aikana tapahtunut kuvernöörin vaihdoksia, jotka osittain ovat seuranneet entisten kuvernöörin siirtymisestä senaattiin, osittain siitä syystä, että entiset kuvernöörit eivät ole voineet uida mukana waltiollisessa wirrassa. Edellisellä talwella tapahtui muutos Hämeen läänissä, jonka senaattiin siirtyneen kuvernöörin C. Boehmin sijaan tuli Waasan läänin kuvernööri R. v. Rothen, saaden hän seuraajakseen Waasan läänissä eversti J. G. Björnbergin. Dulun läänin kuvernööriksi nimettiin G. C. Fellmanin sijaan eversti H. Furuhjelm. Kuopion läänin kuvernööriksi on nimetty telegraafipäällikkö C. Krogius ja Mikkelin läänin Suomen passiwiraston päällikkö L. J. Munk. Uudenmaan läänin kuvernööri, kenraali R. de Pont erottua wirastaan on hänen jälkeensä nimetty eversti A. v. Minkwitz. Wiipurin läänin kuvernööri, kenraali A. Gripenberg sai viime jouluksi pyytämättään eron ja seuraajaksi on nimetty kenraali N. von Rechenberg. — Suomenmaan korkeimpain wirkamiesten luettelo kalenterimme alkupuoliskolla on siten äkkiä tullut aivan uudemmäköiseksi.

Ylläkerrottujen aaltojen rinnalla muut vuoden warrella sattuneet wastukset ovat pienempiä laffapäitä. Näitä on myrskymeri aina täynnänsä. Seuraawa luettelo ei pyyhkäään olla täydellinen, mutta riittänee kuwaamaan nykyistä kurssia maassa.

Heinäk. 2 p:nä annettiin asetetus „julkisista kokouksista“, jonka kautta kokoontumiswapaus maassamme rajoitettiin. Samana päivänä annettiin asetetus „syntyperäisten wenälaisten oikeudesta harjoittaa kauppaa Suomessa“, joka asetetus turvaa lauffurien kulkukauppaa. Edellinen asetetus on julaištu „wäliaikaisena toimenpiteenä“ ja jälkimäinen „toistaiseksi“.

Sitten tulewat pienemmät hallinnolliset toimenpiteet. Santarmien lukua on lisätty „ettei mikään osa Suuriruhtinaanmaata saisi olla ilman heidän „hedelmää tuottavaa toimintaansa“. Pasfitarkastusta on kiristetty, kansakoulujen seinätauluja ja katukylttejä ahdistettu. Kaikenlaisia ihmiantoja on tapahtunut, vaikka ei yhtäkään ole havaittu todeksi. Profuraattoria on pyydetty sefaantumaan yksittäisiin kirjatilauksiin. Waltionartistosta on kielletty antamasta käsialan jäljennöksiä hallitsijain nimikirjoituksista. Kaikenlaisia kyselyjä sataa tuhkatieheään.

Sensuurivalta alkaa olla tawattoman mahtawa. Pääkaupungissa on enään jälellä yksi ainoa ruotsinkielinen jokapäiväinen sanomalehti, sittenkuin „Nya Pressen“ laukautettiin ainiaaksi kesällä ja „Åftonposten“ syksyllä. Sanomalehden toimittajia on pantu wiralta, latojia on jäänyt leiwättömiksi. Kenraalikuwernoööri on tiedustellut profuraattorilta, eikö mielenosoituksia kaduilla jonkun sanomalehden lakkauttamisen johdosta ole luettava rikoslain alaisiksi.

Nämä kaikki owat jo tapahtuneita asioita; warastossa owat m. m. kysymykset asemelwollisuudesta ja kadettikoulusta, Suomen tullista, wirtamiesten edeswastuuttomuudesta ja waltiopäiwäjärjestyksen muuttamisesta.

Suomen asiasa on ulkomaisilla sanomalehdillä wapaampi sananwalta kuin omilla sanomalehdillämme. Se huomio ja myötätunto, jota melkein kaikkialla siwistyneessä maailmassa on Suomelle annettu, ei ole kadonnut. Utisija Suomesta julkaisewat sängen monet ulkomaan sanomalehdet säännöllisesti. Wiime kuukausina owat uutiset tienneet kertoa suomalaisien eripuraisuudestakin, mikä ei ole meille kunniaaksi. Samoin kuuluwat ulkomaalaisten lehtien myötätuntoiset kirjoitukset Suomea kohtaan jonkin verran kylmenneen; syrjäiset maat pian unohtuwat suurten tapausten kuohussa. Sitä ilahduttawampaa on, että ulkomailla on ruwennut ilmestymään Suomen asiaa walaisewia arwokkaita kirjateoksia ja aikakauslehtiä ajatteleman yleisön ja wakawain harrasta-

jain tarpeeksi. Suurempia ja pienempiä kirjoja Suomen waltio-oikeudellisista oloista owat julaisseet muun muassa norjalainen asianajaja B. Getz, tanskalainen lakimies G. D. Nyholm, saksalaiset tohtori Fritz Arnheim ja proweessori J. von Bar, bulgarilainen Boris Minzès, hollantilainen proweessori ja europalaisen lähetystön jäsen W. van der Blugt, englantilainen J. P. Fisher, ranskalainen René Puaur, wenääläinen proweessori D. Filosofow y. m. Saksassa, Ranskassa ja Englannissa on ilmestynyt käännökset Suomen waltiosäätyjen wastauksesta ylimääräisillä waltio-päiwillä 1899 ja samoisia maisia ilmestyy erityisiä Suomen asiaa käsittelewiä aikakauslehtiä, jota paitfi arwokkaissa wieraskielisisä aikakauskirjoissa tuon tuostakin on ollut pätemien oppineitten ja waltiomiesten kirjoituksia Suomesta. Kyllä siis meitä Euroopassa pidetään ystäwällisessä muistossa. Meidän waan tulee muistaa, ettei yksistäänä siweellinen woitto ja lain puustawin turwa riitä kansamme suojelemaan. Paraan turwanja woi kansa saada ainoastaan omasta itsestään, omasta elämästään.

Ja Luojan kiitos, siinä onkin mihin turwata:

„Yhteistäpä meillä paras: horjumaton alttius,
Kunto werin wäiwistettu, omantunnon todistus“.

Kansamme elää ja toimo mielessä käy tulewaisuuteen woiwokkaasti kuin kaswawa honka, joka juurillaan aikansa särkee pahat kalliot. Me huomaamme kansan sijällisessä elämässä toisenlaisen kursin kuin waltiollisissa oloissa. Taisteluja ja waikeuksia tosin näemme kansan sijällisessäkin elämässä, mutta hitaamin tai nopeammin astuu näkywiin niiden woittaja, kansan edistys.

Kun nyt käännymme katsemaan, mitä waiheita lähinäkän kansamme aineellisessa elämässä wiime kuluneena vuonna on tapahtunut, niin ensimmäi kohdistuu huomiomme wuodentuloon, koska siitä riippuu maatawilewän

wäestön ja välillisesti koko kansammekin parempi tai huomppi toimeentulo lähimmässä tulevaisuudessa. Kauniin kevään jälkeen seurasi, kuten muistamme, kylmä ja kostea sää heinäkuussa. Heinäk. 29—31 p. kävi koko maassa halla, joka kuitenkin oli heikko tekemään mainittavia vahinkoja. Elokuussa oli sitten, pieniä paikallisia hallaöitä lukuunottamatta, erinomaisen kauniit kasvuilmat, jotka vasta syyskuun alkupuolella kylmenivät ja toivat ankarvoja halloja etenkin pohjoisosissa maata. Silloin oli kuitenkin jo pääosa vuodentuloa korjuussa. Vuodentulo kokonaisuudessaan tuli keskulainen paitsi Pohjois-Suomessa, missä hätä-aika jälleen on owella. Toivottavasti ei hätä Pohjois-Suomessa kuitenkaan tule niin suureksi kuin viime talven hätä, joka pani hallitusmiehet, komiteat ja yksityiset kansalaiset täyteen työhön hädän auttamiseksi ja sittenkin jätti surullisen muiston moneen Peräpohjolan majaan.

Waikka siten Suomen maanviljelys yhäkin vielä saa kärsiä hallain vuoski ja sillä muutenkin on ahtaat ajat, niin toiselta puolen astuvat maanviljelijämme uudelle vuosijadalle rohkealla toiwolla. Heillä on uutta vuosijataa warten paraita taottawana mahtawa edistysase, nimittäin maanviljelijäin osuustoiminta. Tätä uutta liitettä johtamaan perustettiin viime syksynä Helsingissä „Pellerwo“-seura, joka on ruwennut julkaisemaan oivalista ja yleisesti suosittua „Pellerwo“-lehteä ja neuwonantajainja kautta lewittää aatetta kaikille maaseuduille. Osuustoiminta-aate on oikealla ajalla ja oikeaan tarpeeseen syntynyt. Sitä todistivat ne sadat maalaiset, jotka kaikilta maanääriiltä saapuivat viime tammik. loppupäiwinä wietämään pääkaupungissa unohtumattomia „Pellerwon päiwä“. Niin innoistunutta ja niin aaterifasta kokousta on meillä harwoin nähty. Herättäwillä ja käytännöllisillä tiedoilla warustettuina maalaiset hajaantuivat, ja nyt jo alkaa siellä täällä näkyä toiworikas oras pellon poikain ensimmäisestä kylööstä. Wartuukoon siitä mahtawa kansanliike!

Silloin eiwät ainakaan maamiehet kaadu waikka kummoiset myrskyt maassamme möyryäsiwät.

Kokonaisen kansan taloudellinen pystysyä pitäminen on sellainen auma, että sitä tukemaan tarwitaan Pellon Pekot ja muut miehet. Odottamattomat tuulispäät repivät aumaa ja uhkaawat heittää sen kerrassaan nurin. Maamies tietää, että „idän ilmat ilkeimmät“. Tällä tavoin owat nykyiset epäwarmat waltiolliset olot saattaneet waltion ja sen kautta myöskin yksityisten taloudelliset pyrinnot kärsimään. Suomen waltionwaroja on jo vähemmässä määrässä ruwettu käyttämään toisella tavoin kuin omat waltiotaloutemme johtajat olisivat tahtoneet. Kun näyttääh epätietoiselta, mitä wastaisuudessa tapahtuu, tulewat tehtailijat, kauppiat ja rahanhankkijatkin epäilewälle kannalle ja haluttomiksi sellaisiin yrityksiin, joiden menestys riippuu tulewaisuudesta. Kuka pa juuri sitoisi nyt waransa esim. sanomalehtiyrityksiin? Tullitulot, joista nähdään parhaiten maan kaupan tila kunakin aikana, owat äkkiä huomattawalla tavalla alentuneet. W. 1897 nousi tullilaitoksen koko rahainkanto 31,284,234 markkaan, w. 1898 35,841,962 markkaan, mutta w. 1899 ne aleniwat 34,955,583 markkaan. Senaatin waltionwarain-toimituskunta lausui viime waltiopäiwille: „Se tullitulojen kohoaminen, joka viime vuosina on ollut nähtäwänä, on melkoiseksi osaksi ollut seurauksena siitä, että teollisuuslaitoksia warten on tuotu maahan suuret määrät koneita, minkä tuonnin saattaa otaksua olojen vaikutuksesta tulewan tunnusassa määrässä wähenemään“. Uusien tehtaitten perustamisen harwenemiseen owat armattawasti ulkomailla waltitsewat raha- ja tehdaspulat josjakin määrässä vaikuttaneet, mitä sitten vaikuttawat kotimaiset olot, jos häiriöitä maan taloudellisissa oloissa pannaan toimeen?

Wenäjän hallitus on julkisesti ilmoittanut tarkoituksensa olewan saattaa Suomen tullit yhdenmukaisiksi Wenäjän tullien kanssa. Wenäjällä on korkeat suojelustullit, joiden tarkoituksena on ulkomaaisia tavaroita kallis-

tuttamalla edistää venäläistä teollisuutta. Suomen waltio-päivät ja sanomalehdet ovat sitowilla todistuffiKa näyttäneet, ettei tällainen järjestelmä sovi Suomesja. Täällä ei ole raaka-aineita, mistä kaikkia tarpeita voitaisiin itse valmistaa, täällä on totuttu halvalla hinnalla saamaan ulkomailta tarwe- ja nautintoaineita, joita wenäläinen ei tarvitse. Maamieskin tarvitsee jo halpahintaisia ulkomaisia maanwiljelyskoneita, tehtaat tarvitsewat nerokkaita koneita, kaikki tarvitsewat suolaa, sokeria j. m. s. Sanalla sanoen: rikasta ja köyhää, tehtailijaa ja torpparia, kauppiasta ja ostawaa työmiestä tulisi wenäläinen tullijärjestelmä suuresti wahingoittamaan. Tehtaita mahdollisesti tänne syntyi, kun ulkomainen kilpailu olisi suljettu pois ja tehtaat saisiwat mielin määrin korottaa hintoja. Mutta tehtaan isäntänä olisi ulkomaalainen rahapomo, sillä omat isännät köyhtyisiwät kansan köyhtyessä, kun ei enään maata tar-molla wiljeltäisi, ammatteja ei voitaisi edullisesti harjoittaa eikä työmies saada kauppapuodista mitään halvalla hinnalla.

Mutta niin kautana emme vielä ole emmekä toivotawasti tule olemaan. Wastaisefki on ainoastaan tullikomitea määrätty asetettawaksi Pietariin kysymystä käsittelemään. Omituinen wälinäytös tulliajassa tapahtui kuitenkin viime lokakuussa. Kiinan sodan wooksi korotettiin Wenäjällä tullesja wäliaikaisesti. Äkkiä lewisi huhu, että samantapainen wäliaikainen tullinkorotus pantaisiin Suomesjakin toimeen lokakuun 14 p:nä. Liikemiehet hätäantyiwät ja riensiwät kerrasaan lunastamaan tullissa olewat tawarawarastonsa, joita he säännöllisissä oloissa lunastawat sitä myöten kuin tawara menee kaupaksi. Lokakuun 14 päivä tuli, mutta peljättyä tullinkorotusta ei kuulunutkaan. Nyt näkemät liikemiehet turhanpäiten sitoneensa warojansa tulliin. Tapaus on waroitawa esimerkki siitä, mihin joutawa huhujen uskominen saattaa wiedä.

Meidän kansamme ei yleensä ole turhia hätiköiwä, ja se on hyvä ominaisuus taloudellisjakin asioissa. On ilah-

duttawaa nähdä, mitenkä kansa woosi woodelta oppii paremmin ajattelemaan taloudellista tilaansa, panemaan arwoa raha-ansiolle ja wakaannuttamaan työnsä tulofjia säästöönpanojen ja wakuutusten kautta. Niinpä esimerkiksi nousiwat yleisön talletukset Kansallispankissa, joka nyt on kymmenen wootta toiminut, w:n 1899 lopussa lähes 62 1/2 miljoonaan markkaan; wooden 1890 lopussa ne eiwät olleet täyteen kuutta miljoonaa markkaa. Postisäästöpankissa oliwät säästöt w:n 1899 lopussa wä-hän yli 3 miljoonaa markkaa (lisäys edellisestä woodesta 416,000 markkaa) ja säästäjäin luku yli 30,000 (lisäys edellisestä woodesta yli 5,000). Rahajummat tässä pankkilaitoksessa owat siis werraten vaatimattomat, mutta säästäjäin luku on jo huomattawa; lapsia ja nuorisoa pitäisi kuitenkin paljon ahkeremmin neuwoa postipankkiin säästämään. Tarwällisissa kuntain säästöpankeissa, joita parhaastaan käyttäwät wanhemmat wähararaiset henkilöt, nousiwat wastuujummat w:n 1899 lopussa yhteensä yli 72 miljoonan markan; maassamme on walitettawasti suuria seutuja, joissa ei vieläkään ole näitä säästöpankkeja. Suosituimmaksi kansalliseksi säästämis- ja turwamistawaksi näkyy henkiwakuutus kehittyvän. Toukokuun 2 p:nä 1900 täytti henkiwakuutusyhtiö „Suomi“ 10 wootta. Silloin oli yhtiössä 23,200 henkeä wakuutettu yhteensä 78 1/2 miljoonasta markasta. Niin loistawaa tulosta ei monikaan henkiwakuutusyhtiö ole saawuttanut. „Suomi“ on nyt muuttunut „keskinäisefki“ s. o. sen woittoja ei jaeta muille kuin wakuutetuille itsilleen.

Ne numerot, mitä tässä olenume esittäneet, owat wain yksityisiä, joskin kyllä huomattawimpia esimerkkiä kansamme taloudellisesta edistymisestä. Samaa edistystä osoittaa kuluneen wojen kehitys. Rohkeasti päätettiin waltio-päiwillä uusien ratojen rakentamisesta; hallitsijan päätöstä ei vielä siitä ole tullut. Wanhoille waltionrautateille hankitaan paraitkaa paljon uusia watureita ja wauuja. Wessjärwen—Lowiisan uusi yksityisrata (kapearaiteinen) on valmistunut.

Monet lukijat warmaan muistawat hallitsijan viime vuonna tekemän reunamuistutuksen, että maan jakaminen maata omistamattomille on tästä lähtien oleva Suomen hallituksen tärkeimpänä huolena. Tämän asian tärkeys on jo kauemman aikaa ollut selwillä kotimaassamme. Sillä waikka irtaimen väestön ansiot ja työpalkat viimeisäikoina owat monella seudulla olleet entiseen verraten hywinkein hyvät, niin toisilla seuduilla sattumat hätä-ajat ja rahapulat lewittävät kurjuutta irtaimen väestöön ja ajawat sitä laumoittain Amerikkaan. W. 1899 lähti Hangon kautta 13,042 henkeä, eli enemmän kuin minään edellisenä vuonna, Amerikkaan; syynä tähän pöyristyttävän suureen siirtolaisuuteen owat olleet huonot olot ja asewelvollisuuden pelko. Irtain väestö on nyt jo lukuihin kansanluokka maassamme ja sen lukumäärä yhä kasvaa. Kaikille ei tukki- ja tehdastyötä riitä, eikä hyvä olisikaan että suurin osa kansaamme joutuisi tehtaista ja niiden epäwakaista rahaoloista riippuwaksi. Sen wuoksi on herännyt ajatus hankkia irtaimelle väestölle wakawampaa ja parempaa toimeentuloa maanwiljelyksestä. Irtaimella wäestöllä onkin näyttänyt olewan suurta halua siihen, ja tuhannet pyrkivät oman maan omistajiksi. Mutta wiljelysmaa on kallista ja maanwiljelyksessä tarwitaan paitsi ahkeruutta myöskin waroja; ainoastaan laiskurit luulewat ilmaiseksi ja ilman ponnistusta saawanja maata. Ryhynys on siis monimutkainen, mutta kuitenkin on ryhdytty sen ratkaisemiseen, sillä owathan irtolaisemmekin Suomen kansaa ja onhan maanwiljelys tuhansine pienine taloineen wuosifatoja ollut kansamme paras aineellinen turwa, jota etenkin nykyisinä uhaawina aikoina on uusilla tuhansilla pikku-tiloilla ja tuhansilla wapailla työkäisillä wahwistettava.

Katsokaamme nyt, mitä viime aikoina on tämän pyynnön edistämiseksi tehty. Jo w. 1892 perustettiin erityinen rahasto palstatilain hankkimista warten irtaimelle väestölle. Rahastosta saaduilla lainarahoilla saivat m. m. Laihialla ja parissa muussa Etelä-Pohjanmaan kunnassa

wähäwaraiset ostaa ja keskenään palstoittaa muutamia maatiloja. Sittemmin perustettiin n. s. „tilattoman wäestön lainarahasto“ keisarin kruunauksen muistoksi. Rahastosja on noin 1/2 miljoonaa markkaa, jonka lisäksi 1898 määräsi hallitsija 2 miljoonaa markkaa „eroitettawaksi waltionwaroista sekä käytettäväksi maan hankkimiseksi tilattomalle wäestölle“. Rahaston hoidosta ja käyttämisestä on komitean lausunto saatu, mutta lopullista päätöstä ei vielä tätä kirjoittaessa ole tehty. Wuoden päästä olemme toiwottawasti tilaisuudessa kertoa, miten asia lopullisesti järjestetään.

Sekä hallituksen että waltiopäiwäin toimet kuluneena vuonna osoittawat, että lainsäätäjät toden perästä yhä enemmän owat ruvenneet ajattelemaan keinoja kansan suurten alakerrosten tilan parantamiseksi. Tarwitsee wain muistaa waltiopäiwäin hymäksymää mutta torpparilakia ja olutlakia. Torpparien tila ei tosin uudentaan lain kautta tule lopullisesti järjestetyksi eikä wäijjuomain turmelus uuden olutlain kautta lopullisesti estetyksi, mutta sittenkin owat nämä lait, jos wahwistuksen saawat, todellisia edistysaskeleita, joita on kiitollisuudella otettava vastaan.

Tuskin olisi näitäkään parannuksia saatu aikaan ilman kansan omaa harrastusta ja ponnistusta. Torppariliite wuosikymmen sitten sai torppariajian wireille, raittiusliike on pakottamalla pakottanut lainsäädäntöä raittiusmieliseen suuntaan. Jos raittiusmielisen kansan mielenosoituksia viime kemäänä waltiopäiwäin talousmalioikuntaa vastaan, joka oli hyljännyt w:sta 1898 asti puuhatus ja 150,000 kansalaisen allekirjoittaman joukkoanomuksen wäijjuomain kieltoain aikaansaamiseksi, moitittiinkin sopimattomiksi, melkein päkumoukselliseksi, niin itse asiassa nuo mielenosoituskokoukset oliwat ilahduttawa todistus kansamme walppaudesta ja harrastuksesta. Niinkauan kuin kansassa on talaista walppautta ja harrastusta ei sen asia joudu hukkaan.

Hedelmät putoavat ajallansa offilta, mutta nesteeseen täytyy laikkaamatta virrata juurista.

Pahempia erehdyksiä kuin raittiusliike on työväenliike viime aikoina tehnyt. Haaveilijat ja kiihoittajat ovat saaneet wallan varsinkin pääkaupungin järjestyneen työväestön joukoissa, ja monen monta on tietopuolinen sosialistinen „oppi“ tehnyt kykenemättömäksi eroittamaan todellisuutta opista. Sillä olkoon oppi mikä hyvänsä, käytännöllisen työväenliikkeen tarkoituksena on työväen taloudellisten olojen parantaminen ja itse työn järjestäminen. Mutta sen sijaan, että olisivat pyrintöjensä siihen suuntaan ohjanneet, katsoivat „järjestyneet“ nykyisiä aikoja otolliseksi hyökätäkseen yläluokkaa vastaan ja heikentääkseen yhteistä isänmaallista tuntoa. Viimeisetkin käytännölliset ja kpyykfääät työväen johtajat kufistettiin. Työväenliike on tällä hetkellä jofjeenkun täydellisesti kadottanut toisten kansanluokkain myötätunnon, jonka avulla suuret voitot 80-luvun lopussa ja 90-luvulla voitettiin waltiossa, kunnissa ja yksityisissä työpaijoissa. Toiwokaamme, että liike pian palaa oikeille urillensä, sillä kokonaisuudessaan ja pohjaltaan on työväenliike todellinen ja woiimakas liike, joka taistelee suuren tulewaisuuden asian puolesta.

Johtotähtenään edistyksen tiellä on kansamme uskollisesti pitänyt walistuksesta. Kansan kaswawasta opin- ja tiedonhalusta on todistuksena sanomalehtien yhä suurenewat painokset ja se harrastus, jolla kaikkialla isänmaan yleisiä asioita sanomalehdistä luetaan. Mutta tulewainkin polwien opettamista pidetään meidän päiwinämme yhä tärkeämpänä asiana. Uusia kansakouluja kohoo sydänmaitten kummuille säännöllisellä wauhdilla. Waltio puolestaan on kansanwalistusta edistänyt perustamalla uuden opettajaseminaarin Rajaaniin ja uusia kansakouluntarkastajawirjoja. Waltiosäädyt ovat hyväksyneet tuntuvan lisäyksen kansakoulunopettajain palkkaetuihin. Tässä sopii myösiin muistaa, että kesäk. 8 p:nä pystyttiwät opettajat nuis-

topatsaan Jywäskylään Suomen kansakoulun isälle Uno Oynacuuffelle. Se on näkywä merkki siitä, että kansanopetustyö nyt on pysyvä. Jlahduttama ajanmerkki kansanopettajain harrastuksista on wasta muodostunut yhtiö „Walistus“, joka m. m. alkaa julaista omaa opettajain lehteä.

Pariisiin näyttelyssä on kansamme saanut esiintyä rinnan muiden kansojen kanssa. Sitä lähemmin eri kirjoituksessa tässä kalenterin wuosikerrassa.

Kansalliskirjallisuus on kuluneella wuodella kaswanut sellaisilla teoksilla kuin Suomen maantieteellisen seuran kartaasto laajoina tekstineen, jossa on tawattoman paljon oppimista kaikille kansalaisille. Th. Keinin kirjoittama J. W. Snellmanin elämäkerta ja E. Aspelinin kirjoittama Lauri Stenbäckin elämäntunneus ovat kirjallisuutenme merkitteoksia, jotka ehtiwät täydellisesti suomeksi ilmestyä. Wänricki Stoolin tarinat ovat Edelseltin kumittamina ilmestyneet saadaikseen tässä uudessa asussa sijaan lukuisissa kodeissa. Kaunokirjallisuutta tuntuu täksi jouluksi ilmestymän kirjamarckinoille suuri määrä, jossa warmaan on paljon todellisesti hyvää joukossa

Kirjallisuus ja kansanopetus ovat paraita walistuksen wälikappaleita. Monella muullakin tawoin tarjotaan kansalle walistumisen tilaisuutta. Sellaisia ovat etupäässä kokoukset, joita seurat ja riennot panewat toimeen, milloin kuullakseen walaisewaa esitelmää tai walaisetakseen esillä olewia kysymyksiä keskustelun kautta, milloin liittääkseen kansalaisia yhteen yhteisten hyrwien tarkoitustien saawuttamiseksi. Tällaiset kokoukset eiwät kuitentaan vielä ole tulleet niin yleiseksi kansantawaksi kuin niiden pitäisi tulla. Nykyiset waltiolliset poikkeussäännökset ehkäisewät suuresti kokousten pitämistä. Senpätähden pitäisi kansan sitä ahkerammin käydä sellaisissa kokouksissa, joita vielä sallitaan pitää. Uusina walistuswälikappaleina, jotka oiwallisesti sopiwaat kaikenlaisissa kokouksissa ja iltamissa käytettäväksi, tahdomme tässä huomauttaa taikaluyhtykunwia, joita

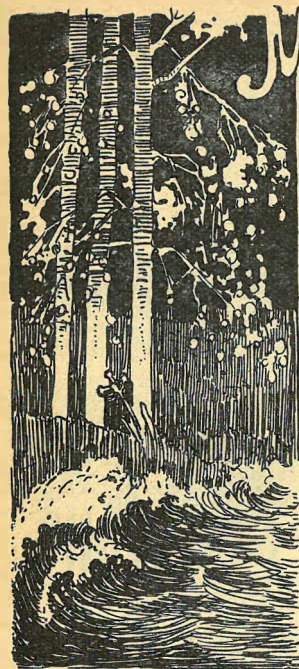
saadaan lainata tai ostaa Kansanvalistus-seuralta ja joista kokemus jo on antanut hyvän todistuksen.

Korkealle opille on kansamme aina pannut suuren arvon; ilolla se näkee, että opettajavoimia yliopistossa lisätään. Erittäin huomattava tapaus oli kuuluisan tiedemiehen, professori R. Tigerstedtin nimitys fysiologian professoriksi yliopistoomme. Professori R. Tigerstedt on tunnettu etewäksi ja hartaaksi raittiusmieheksikin, joka seikka suuresti lisää iloaamme tämän miehen palaamisesta kotimaahan Ruotsista; sellaisia miehiä meillä tarvitaan.

Henkisen elämän muistotapaussia kuluneen vuoden varrelta ovat vielä yliopistolliset lomakurssit, jotka pidettiin Helsingissä kesäk. 5—16 p. ja Helsingin ylevä laulujuhla, suurenmoisimmitä tähän saakka on vietetty. Suomen laulu ja soitto ovat viime kesänä kauniisti kaajahdelleet vierailukin mailla: ylioppilaat ovat tehneet kuuluisan lauluretken Skandinavian maihin, ja Helsingin filharmonisen seuran orkesteri teki soittoretken aina Pariisin maailmannäyttelyyn asti.

Taas olemme tulleet vuosikatsauksemme loppuun ja heitämme viimeiset hyvästit kuluneelle vuodelle, joka on ollut niin kirjawa. Juhlallisesti otimme uuden vuoden yönä 1900 vastaan uuden sataluvun kansamme ja ihmiskunnan historiassa. Meillä oli syytä kiittää Herraa kansallisisa witsauksisammekin. Nyt on lähellä joulu-ilta, jolloin tähtyy 19 vuosisataa Kristuksen syntymästä. Betlehemin tähti loistaa sammumattomalla firkkauksella nyt niinkuin 19 vuosisataa sitten. Sen valo on äärettömästi lewinnyt kuluneina vuosisatoina, laajennut pian koko maailman yli. Ei ole Jumalan käsi lyhetty, waan wahvistunut. Sen käden suojassa ja Betlehemin tähden walossa kristikunta ja meidänkin pieni kansamme aivan turvassa alkawat uuden vuosisadan.

W - ö W - n.



V. Härmäläinen

Myrskyjen soidessa.

Haavan lehdet wirjyvät,
keinuu tukkanenti,
Kaikka tuskin tuntuutaan
tuusen herkkä henki.

Gento, hellä impeni,
lehti herkkä haawan,
Kunletko kuin myrskyt soi
ulapan sen aawan?

Gento, hellä impeni,
wieno walfkolija,
Paina pääsi rintaani,
paina pääsi hiljaa.

Waräjäwä rintasi
filloin saapi rauhaa,
Waikka ulapalla wain
rajumyrskyt pauhaa.

Antti Rytönen.

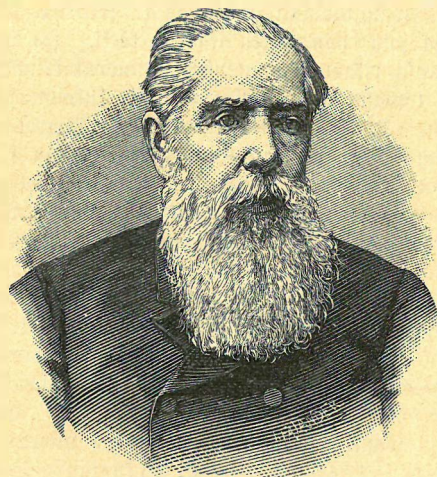




Muistosoanoja waimajille.

Siinä suuressa kansallisessa uudistus- ja edistystyössä, mitä maassamme on loppuvan vuosisadan jälkimäisellä puolisikolla suoritettu, ei ole suinkaan vähäisimmäksi osaksi arwattawa se, mitä on tehty nousewan nuorison kasvatuksen ja opetuksen parantamiseksi maassa. Erinomainen edistys on tapahtunut kaikellaisten opetuslaitosten alalla. Mutta vielä enemmän on tällä ajanjakolla ansioksensa luettawana. Sen kulussa on kehittynyt ja wakaantunut itse käsityskin, yleinen mielipide siitä, että nousewan polwen kaswatus on yleisiä kansallisia tehtäviä, samalla kuin opettajien valmistus on joutunut ihan uudelle kannalle.

Ennen muita on tämän meille tärkeistä tärkeimmän isänmaallisen suurtyön suorittamisessa ollut osallisena kaswatus-



Satari Joakim Clewe.

ja opetusopin professori Sakari Joakim Cleve, joka täysinpalvelleena ansaittua lepoa jo useat vuodet nautittuaan on kuluneen katsauskautemme kuluessa kutsuttu ijaiseen lepoon.

Sakari Joakim Cleve syntyi 3 p. joulukuuta 1820 Rantafalmen pappilassa. Isä, iso-isä ja senkin isä olivat olleet koulumiehiä, jotka vanhoilla päivillänsä olivat antautuneet kirkon palvelukseen. Samalle suunnalle rupeji jo varhain ohjautumaan hänenkin tiensä. Yliopistossa (v:sta 1838) hän ryhtyi lukemaan humanistisia aineita, edistyen erittäinkin huomattavasti filosofiasa, joka oli hänen pääaineensa, ja jota hän kaiken ikäänsä tutki. Ja hänen henkinen elämänsä rikastui muutenkin jo nuorukaisijällänsä ilahduttavalla tavalla. Kansallinen kewät kukoisti silloin kauneimmillaan. J. V. Runeberg, Elias Lönnrot ja J. W. Snellman olivat jo ainakin yliopiston nuorison keskuudessa saaneet herättyksen aikaan. Suom. Kirj. Seura oli perustettu (1831), Kalevala ilmestynyt (1835), M. A. Castrén aloittanut suurensuuntaisen tutkimustyönsä. S. J. Cleve tuli varhain huomatuksi jaloimman nuorison eturinnassa. Hän sai osakuntatoveriensa, sarvokarjalaisten keskuudessa perustetuksi „Suomalaisseuran“, jonka tarkoituksena oli vaihuttaa suomenkielen ja suomalaisen kirjallisuuden kohottamiseksi. C. oli itse puheenjohtajana, jäseniä olivat Aug. Ahlqvist, Paavo Tikkanen y. m. Vielä tuntuwammaksi pääsi C:n hlevän mielialan ja wankkojen opintojen vaikutus yliopiston nuoriin, kun hän 1846—1851 oli osakuntansa kuraattorina.

Opinnot eivät olleet sillä aikaa suinkaan syrjään jääneet. Filosof. kandidaatiksi hän tuli 1844 ja 1848 hän väitelti filosofian dosentiksi sekä pari vuotta myöhemmin tohtoriksi samassa aineessa.

W. 1851 C. erosi yliopistosta nimitettyinä filosofian lehtoriksi Kuopion kinnasaan. W. 1857 hänen opetusaineitensa tulivat luonnontieteet. Samalla kuin C. täten hankki itsellensä käytännöllisen koulumeihen arwokasta kokemusta, perehtyi hän myöskin kirkollisten asiain johtoon ollen v:sta 1852 tuomiokapitulini jäsenenä.

Mutta laiveammat toimialat kutsuivat Cleweä. Yliopistoon oli hiljattain perustettu kasvatustopin professorinwirta, joka ensimmäisen hoitajansa pikaisen eroamisen wuoksi oli nyt arvoimena. Saatuaan yliopiston matkarahalla käydä Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Saksassa, Sveitsissä ja Ranskassa tutkimassa koulu-oloja C. haki mainittua wirtaa, jota warten julkaisi wäitöskirjan: „Koulu, kasvatustopin luonnos“. Wastawäittäjä J. W. Snellman arwosteli tekijän „erinomaisimmalla ajatuksen terävyhdellä ja ainettaan tähdellisesti hallitsewalla käsityksellä yleensä suorittaneen waikean tehtäwänsä“. W. 1862 C. nimitettiin kasvatustopin professoriksi yliopistoon.

Käsitkymmentä wuotta pshhi C. yliopiston opettajana ja oli epäilemättä aikansa korkeakoulumme huomatuimpia ja vaikutuswomaisimpia miehiä, yhtä etewä tiedemiehenä kuin jalosen aatteiden lämminyhdamisenä tulkitsijana aina kiihtoliselle ja kunnioittawalle kuulijakunnalle. Runsaite ja kauwan tuntuwia jälkiä on hänen työnsä jättänyt kansalliseen elämäämme niiden monien opettaja-miespolwien kautta, jotka hänen opastaminansa ja innostuttaminansa lähtiwät yliopistosta koulun palvelukseen. Pshyhwäiseksi muistoksi yliopistollisesta opettajatoimestansa C. täysinpalwelleena julkaisi ruotiksi ja suomeksi laivean teoksen „Koulupedagogiikan pääpiirteet“, jossa orwat hänen tieteellisen tutkimuksensa tulokset wakaumuksella esitettyinä wankkana järjestelmänä. Kauwan tulawat warmaan Suomen opettajat tästä ihanteelliselle maailmankatsantokannalle rakennetusta kirjasta ottamaan opetusta tehtäwäsänsä ja jaamaau muistutusta aina asettamaan ihanteensa korkealle.

Mutta Clewen vaikutus on suoranaistemminkin ollut ratkaisewaa laatua koko opetustyömme uudistamisessa.

J. W. Snellmanin alkuunpanosta yliopiston konfistori 1860-luvun alussa teki hallitukselle esityksen; että opettajasiwistuksen edistämiseksi perustettaisiin normaalikoulu, jonka opetusalanana olisi koko yliopistoon walmistawa alkeisopetus. Sitä ennen oli näet tämä opetus kolmijakoisen, sisänteen

ala- ja yläalkeiskoulun sekä kinnasaan asteet. Kasvatustopin professori oli olema tämän mallikoulun tarkastajana ja opettajain tuli olla „tietopuolisesti ja käytännöllisesti kutsu-
seensa valmistuneita, jotka kykenevät toteuttamaan hyväk-
syttyä metodia sekä kurrinpitoon että opetuksen nähden, ja
myöskin yhdessä kasvatustopin professorin kanssa tieteen
hyväksymien periaatteiden mukaan kehittämään ja paranta-
maan opetustapoja.“

Hallitus hyväksyi esityksen, ja Cleve sai perustettavan
normaalilyseon opettajiksi valittujen nuorten miesten kanssa
toimeksensa koulun järjestämisen; hän kirjoitti ohjesäännön
uutta opetustalosta varten. Tärkein osa tämän mallilai-
toksen perustamisessa oli muutenkin hänellä, joka sitten koki
professoriaikansa hartaalla innoitukseksi tarkastajana seuran
sen toimintaa elähyttään sitä mieltensä lämmöllä ja tarkoituks-
peränsä suurruudella.

Pian sen jälkeen kun normaalilysee oli perustettu pääsi
C. vaikuttamaan koko koululaitoksemme uudestaan järjesta-
misessä. W. 1865 näet asetettiin sitä varten komitea, jonka
puheenjohtajaksi hän määrättiin; hän on kirjoittanut myöskin
komitean lauseen mietinnön. Komitean esitykset eivät tulleet
kaikki hyväksytyiksi, mutta sen merkitystä koulumme historiassa
voimme arvostella, kun muistamme että sen mietinnön mu-
kaaisesti asetettiin erityinen kouluhallitus, joten koulu tuli kir-
koista erotetuksi; koulujen entinen kolmijako poistettiin, ja sen
sijaan säädettiin koulumuodot: lysee, reaalikoulu „sellaisen
yleisluokkaisen antamista varten, mitä korkeampi kansalais-
toiminta vaatii“, ja tyttökoulu.

W. 1879 asetetussa „suuressa koulukomiteassa“ C. myös-
kin oli jäsenenä.

Siihen kehitykseen, joka oppikoulun alalla maassamme
on tapahtunut, ei Cleve voinut olla täysin tyhtyväinen.
Hän katsoi opetusta yksinomaaisesti ihmisellisen sivistyksen
kannalta, eikä siis voinut hyväksyä noita muka ajan käy-
tännöllisten tarpeiden vaatimuksia, jotka eivät ole jääneet
tunturvaasti vaikuttamatta koulu-oloihimme melkein kaikissa

niissä tiheissä muodosteluisissa, joita sillä alalla on tapahtu-
nut viime vuosikymmeninä.

Myöskin nykyisen kansanopetuslaitoksemme perustami-
sesa, johon jalo suuriruhtinas Aleksanteri II antoi alkuaiheen
uohuttamattomalla käynnillään Suomessa maaliskuussa 1856,
on Clevellä ollut hyvin vaikuttava osa. Kun Uno Cyg-
naeus syksyllä 1861 oli saanut valmiiksi ehdotuksensa semi-
naarin ja kansakoululaitoksen perustamisesta, asetettiin seur.
w. komitea näitä ehdotuksia tarkastamaan, ja siihen komi-
teaan kirkollisaiain toimituskunnan erityisesti huomau-
tuksesta kutsuttiin myöskin Cleve, silloin vielä lehtori, joka
ei alussa ollut siihen kutsuusta saanut. Hän sitten komi-
tean keskustelujen nojalla teki uudet kansanopetuslaitosta
koskevat perustavat esitykset, joissa kyllä Uno Cygnaeuksen
aatteita oli paljon säilytetty, mutta myöskin melkoisia muu-
toksia niihin tehty. W. 1866 annettu kansakouluasetus on
suureksi osaksi Cleven kirjoittama.

Opetuslaitos oli siis pohjiansa myöten asetuksilla uudelle
kannalle järjestetty. Mutta tällä alalla enemmän kuin useim-
millä muilla asetukset saavat merkityksensä vasta siitä, että
niitä toteutetaan valistuneella hymmärryksellä ja elävällä
vaikauksella niiden tarkoituksen oikeudesta. Tätäkin elähyt-
tävää voimaa Cleve on ennen muita opetustyöryhmiämme pu-
haltanut.

Ensimmäisessä yleisessä koulunopettajain kokouksessa 1863
oli lausuttu suotavaksi, että perustettaisiin kasvatustopin
yhdistys. Jo samana syksynä C. kutsui pääkaupungissa
asianharrastajia perustamaan kokouksen. „Miia otettiin“,
niin kuin C., yhdistyksen monivuotinen puheenjohtaja kerran
lausui, „suurelta kannalta“. Yhdistys ajateltiin ulotetta-
vaksi koko maahan. kaikki kansalaiset, miehet ja naiset, aja-
teltiin siihen kuulumiksi. Eräässäkin vuosikokouksessa hän
suunnitteli yhdistyksen toimintaa, huomauttaen että etenkin
kansansivistys on kaikissa maissa kysynyt „uhraturvan ihmis-
rakkauden ja totisen isänmaallisuuden voimakasta apua“.
„Siksi onkin suotava ja toivottava, että kansan sekä koti-

että koulusiivistys vastaisuudessa on tuleva kasvatusopillisen yhdistyksen pääasialliseksi toimialaksi. Ja tosiaankin, mitäpä ivoifikaan tässä suhteessa saada aikaan yhdistys, jolla on keskusosasto pääkaupungissa, ja joka voi perustaa haaraosastoja ei ainoastaan joka kaupunkiin, vaan joka pitäjään, vieläpä joka kylään, ja siten täydellä todella käsittää koko maan, jos sitä vain kannattaa tarpeeksi yleinen osanotto, hymärrys ja isänmaallinen mieliala." Täyttä totta tarkoitti C. sanoillaan: „Suomi tarvitsee nykyään selvää käsitystä nuorison siivistyksen tarkoituksesta ja välikappaleista.“ Kasvatusopillinen yhdistys laskettiin niin leveälle pohjalle, että jäseniksi siihen oli tilaisuus päästä „vanhempien opettajien sekä muiden kasvatusia ja opetusta harrastavien yhteiskunnan jäsenten“ kaikista kansaluokista. Robin ja koulun yhteisvaikutusta C. teroitti mielin kokouksissa sekä sitä, että ainoastaan elävä kannatus yhteiskunnan jäsenten puolelta tekee koulun työn varsinaisesti hedelmälliseksi. Ensi vuosinansa yhdistys puheenjohtajansa alkuunpanosta käsitteli paljon käytännöllisiä kysymyksiä kansan opetuksen ja kasvatuksen alalta. Näkyväisiä tuloksia ei näistä keskusteluista läheskään aina lähtenyt, ne olivat kylvää vastaista kasvia warten. Muistettava on kuitenkin, että C:n herätuksesta saatiin täten toimeen tutkistelu pääkaupungin opetusoloista, josta oli seurauksena kansakoululaitoksen perustaminen mihin sitte Kasvatusopillinen yhdistys teki ohjelman esimiehenä johdolla. Vastenkasvatuksesta toimitettiin ensimmäiset suomenkieliset kirjaset ja ainakin parispa paikassa maaseudullakin (Maaningalla ja Virolahdella), monista kaupungeista puhumattakaan, perustettiin kasvatusopillisia yhdistyksiä, joissa kasvatus- ja opetusasioita pohdittiin“. Ehyistä kylä lausuttiin Cleven haudalla: „Että Suomen koulun asia on koko Suomen kansalle tullut kalliiksi asiaksi, se on suureksi osaksi Cleven ansiota.“ Woimakas herätys on hänestä lähtenyt. Kymmenen vuotta C. oli kasvatusopillisen yhdistyksen aikauskirjan toimittajana, wiifitoista vuotta yhdistyksen esimiehenä.

Erityisenä ansiona koulualalla on C:n harrastus naisten opetuksen korottamiseksi, mitä hän m. m. osoitti pääkaupungin korkeampien naisoppilaitosten järjestäjänä. Samoin kuin koko koululaitoksen alalla hän tässäkin perusti työn opettajain valmistamiselle, jota warten syntyivät n. s. jatko-opistot.

Suomalaista kansallista nuoruudeninnoistustansa C. ei koskaan unohtanut. Helsingin normaalilyheen hän alusta alkaen suunnitteli maan kummankin kielistä wäestöä warten. Ja kun sittemmin kouluhallituksessa pääsi voitolle suomalainen waihaarwa suunta, jonka waiikutuksesta normaalilyheen suomalaisen osasto ensin lafkautettiin Helsingissä ja sitte jonkun ajan perästä pantiin toimeen itsenäisenä opetuslaitoksena Hämeenlinnassa, oli C. niiden kansallismielisten miesten etupäässä, jotka 1873 perustivat Helsinkiin yksityisen suomenkielisen lyheen, josta esimerkiksi maaseutukaupungeissakin innoistuttiin perustamaan yksityisiä suomalaisia oppilaitoksia. Täten sai alkunsa yksi suomalaisen kansallisuustaistelun kaikkein kauniimpia ja pyyhväisintä voittoa tuottaneita kohtauksia. Johtokunnan esimiehenä C. huolehti Helsingin „suomalaisen alkeisopiston“ taloudellista toimeentuloa, mikä toijinansa oli hywin ahtaalla, ja koulun kaitfijana hän teki sen opetusohjelman ja ohjesäännön, „oli johtajan turwa ja opettajien neuwonantaja.“ Jlokkensa C. sai wanhoilla päivillänsä nähdä, että tämä „yksityinen suomalainen normaalilyhee“ otettiin waltion huostaan ja että siitä tehtiin suomalainen mallilaitos opettajien kehittämistä warten.

Tässä kirjassa ei sovi mainitsematta jättää myöskään sitä, että S. J. Cleve oli Kansanwalistuss-*seuran* perustajia, sen ensimmäinen esimies (1874—82), ja Seuran toiminnan suuntaajia. Ensimmäisessä vuosikokouksessa Jyväskylässä 1875 Cleve lausui: „Kansan arwo ei ole siinä, kuinka suuri tahi monilukuinen se on. Se ei ole siinä, mitenkä wimakas se on ruumiillisessa suhteessa. Kun nyt Suomen kansa vielä on nuorukainen muiden kansain rinnalla, niin on hymärrettävä, että se kaikin woimin pyrkii päästä eteenpäin jiwis-

tyksen alalla, voittaaksensa siinä aseman. Minä katson tämän taistelun olevan pääsyhänä siihen, että tämä valistus-seura on syntynyt." — Kuvaava on vielä puheen loppu: „Tämä kansa on vielä nuori lapsi, ja niinkuin yksityisen ihmisenkin vaurastuminen riippuu nuoruutensa vaiheista, niin on kansojenkin laita. Jos asiaa katsomme kasvatusteellisesti kannalta, luulen varmaan kansastamme miestä tulevan. Jos joku lapsuuden aikana yksinomaisesti nauttii hyvyttä, hän miehenä pian turmeltuu. Nuorukaisen tulee taistella ja siten kasvaa, edistyä, ennenkuin se täysin voimin voi vaikuttaa.“

Walppaalla huomiolla seuraten Kansanvalistus seuran myöhempiäkin toimia, C. antoi Seuran hoidettavaksi apurahaston sen kansanopiston oppilaita varten, jota ensimmäisenä liittyi Seuran tekemään, asianomaisesti vahvistettuun kansanopisto-ohjelmaan.

Banhuutensa vuodet Cleve asui maatilallansa Wilniemessä lähellä Haminan kaupunkia. Kunnioitus ja rakkauts hänen suurta herätystyötänsä kohtaan kasvoi kuin kaunis kerväinen laiho. Täyttäesssänsä 70 vuotta hän sai vastaanottaa maan opettajakunnalta ja opetustyön ystävilä lähes 1,000 hengen eri osissa maata allekirjoittaman adressin, jossa lausuttiin kiitollisuus siitä, mitä hän koululaitoksen uudelle kehityskannalle ohjaajana, opettajayhdistyksen korottajana, suomenkielisen opetustyön edistäjänä oli isänmaan hyväksi vaikuttanut. Silloin jo raskaalla mielellä hawaittuansa, että isänmaan pyhimpiä oikeuksia pilkattiin ja uhattiin polkea, lausui hän, vastauspuheessaan adressin tuojille, lohdutuksena olevan sen luottamuksen, jonka voi panna paraitkaa toimiwaan nuorempaan polveen. „Yhteiskunnan vaikutusvoimaimmat työntekijät ovat ne, joiden huostassa nuoriso on. Kun he saattavat heittää pois itsekkäisyyden, tuon ihmiskunnan kirkouksen, silloin on taitaita, että se kansa, jota he palvelewat, ei huk.“

Tammikuun 20 p. waiwai C. J. Cleve ijäiseen lepoon Wilniemessään. Suurella osanotolla pappisäädyri, yliopis-

ton, koulujen y. m. puolelta hän haudattiin Helsingissä wanhalle luterilaiselle hautausmaalle.

Waltiolliken elämämme ensimmäisiä edustajia, warfinkin wiimeikoinansa koko kansansaerinomaisesti kunnioittama oli wapaaherra Samuel Werner von Troil, entinen senaatin talousosaston puheenjohtaja ja maamarsalkka useilla waltiopäiwillä.

S. W. v. Troil syntyi Turussa 1833. Hä oli maaherra. Yliopistosä 1850-luvun alkupuolella hän harjoitti opintoja, suoritti filosofian kandidaatti- sekä sitten tuomari-tutkinnon, ja paltweli Turun hovioikeudessa, jossa kohosi notaarioksi. Mutta siihen keskeytti hän warfinaisen wirtaktiensä ja rupesti maanwiljelijäksi, harjoitettuaan taloudellisia opintoja ulkomailla. Walittuna Yhdyspankin Turun haarakonttorin johtajaksi hän asettui asumaan Turkuun jonka kunnallisessa elämässä sai pian johtawan aseman, ollen kauwan kaupunginwaltuusmiesten puheenjohtajana, samalla kuin yhä enemmän perehtyi maan talous- ja raha asioihin.

Erinomaisen toimekkaasta ja runsasatoisesta elämäntyöstä woi tässä kajota ainoastaan tärkeimpiin puoliin.

Julkisuudessa tuli S. W. von Troilin nimi ensi kerran laajemmalta tunnetuksi 1867 waltiopäiwillä, jossa hänelle, wvertaten nuoresta iästänsä huolimatta, uskottiin jäsenyhysh kahdesa waliofunknassa, laki- ja pankkiwaliofunknissa, jotka kumpikiin walitsiawat hänet puheenjohtajaksensa. Kaitilla seuraawillakin waltiopäiwillä, paitti 1891 pidetyillä, hän on sitten ollut osallisenä, yhä kohoten armosa ja vaikutuswoimassa, ei ainoastaan omassa säädysään waan koko edustusfunknassa. W. 1872 hän oli walitsijamiehenä, yleisen anomuswaliofunknann puheenjohtajana ja waltiowaliofunknann jäsenenä. Warfin muistettaita on hänen osanottonsa 1877—78 wuosien waltiopäiwiiin, sillä silloin hän Waltiowaliofunknann puheenjohtajana ehkä tehokkaimmin waiwutti siihen, että säädht todella sairwat tarkastus- ja pääätöswallann waltiowaraston hoittoa koskewissa asioissa. Tämän pitkän säättykokouksen suuresa kysymyksessä, asewelwollisuusasiassa, v. T. kuului siihen

rohkeapuheiseen ja taivallansa loistavaan vähemmistöön, joka olletikin juuri ritaristosja ja aatelisja koetti vastustaa asewollisuuslaki-ehdotuksen hywäksymistä.

Huolimatta tästä wapaaherra S. W. v. Troil kutsuttiin maamarjalkaksi seuraawille, 1882 w:n waltiopäiwille — erinomainen todistus silloisten korkeitten asianomaisten jalosta mielenlaadusta ja myöskin kutsutun kywyhstä ja ominaisuuksista tähän maamme edustuslunnun ensimmäisen miehen asemaan. W. 1885 waltiopäiwillä oli wapaaherra v. T. jälleen maamarjalkkana, samoin kuin myös 1897 w:n, sekä viimeksi 1899 w:n „raskailta, surunpainoifilla” wäliläisillä waltiopäiwillä. Ruumisarkun ääressä viimeisen säätykokouksen maamarjalkka muistutti koko aatelisäädhn läsnäollessa, miten wainaja „maamarjalkkana neljällä waltiopäiwillä wilpittömyhyhdellään ja wapaamielisyhyhdellään, koko jalolla ja lämminsyhämyhyhdellään persoonallisyhdellään saawutti säädhn jaksamattoman kunnioituksen, luottamuksen ja lämpimimmän suosion, miten hänen etewällä kywyhdellään, humaaniyhdellään ja puolueettomuudella johti sen keskusteluja.” Ja toisen säädhn puhemies lausui mainituksa tilaisuudesssa: „Kun wapaaherra Samuel Werner von Troil pyystyysä päin ja maamarjalkan sauwa kädesjä astui esiin ylewan mahtawana ryhdiltään, woimakkain äänin kantaakseen esiin Suomen säätyjen päätöset ja tulkitaakseen niiden ajatukset ja tunteet, silloin, se näkyi selwästi, hänet kokonaan täytti tämän maan toisen waltio-mahdin ensimmäisen edustajan arwoikkaisuus ja edeswastuu. Ken hänet tällaisissa tilaisuuksissa on nähnyt ja kuullut, ei ole pian nohtawa hänen kuwaansa ja sitä mahtawaa waikutusta, minä koko hänen esiintymisenjä ja hänen sanansa tekivät.”

Grättäin kauniiksi jäi maamarjalkka v. Troilin muisto niistä tilaisuuksista, jolloin hän lausui Suomen kansan tunteita ja ajatuksia hallitijaa kohtaan. Ylimääräisiä waltio-päiwiä päätettäessä hän piti suuremmoisien, sellaiseksi tilaisuudeksi meidän koko waltio-päiwäyhistoriasja werrattoman puheen, josta pätewä mies tähdellä syhyllä on lausunut: „Ne sanat kuuluwat historiaan eikä niitä koskaan unhoteta.”

W. 1885 wapaaherra v. Troil kutsuttiin senaattiin ja talousosaston warapuheenjohtajaksi, joka korkea wirta hänellä oli 1891 w:n syksyyn asti. Tätä nimitystä terwehdittiin koko maassa yleisellä tyytywäisyhyhdellä.

W. 1894 waltio-päiwillä hän oli suostuntawaliofunnan puheenjohtajana. Ja kun hän kaikille tunnetusta syystä jäi kutsuun waltio-päiwille, saapui hän uskollisesti paikallensa ritwiin täyttämään edusmiehen waltio-waliofuntaa.

Wapaaherra Samuel Werner von Troilin elämäkerrasta lausui 1897 waltio-päiwillä eräs puhuja, että se on „wiehättäwimpiä, mitä koskaan on Suomen miehen osaksi tullut, ainakin jälkeen 1809.” Ja maan kotoisissa asioissa yleensä toijella kannalla olerwa sanomalehti arwosteli häntä: „Wainaja oli ylimys tämän sanan hywäessä merkityksessä: jalomielinen, itfenäinen ja suora.”

Sydämenhalwauksen kohtaamana wapaaherra von Troil kuoli waltio-päiwillä Helsingissä ollessaan 27 p. huhtik. ätkä ja odottamatta kaikkien kansalaitensa kaipaamana. Maan säädyt saattoiwat rautatienasemalle, kun ruumis wiettiin Turkuun haudattawaksi, ja seppelettä arkulle laskeessansa kunkin säädhn puhemiehet lausuiwat ilmi, kuinka suuressa arwossa koko eduskunnassa pidettiin tämän „ylewan suomalaisen ritarin esikuwan” muistoa.

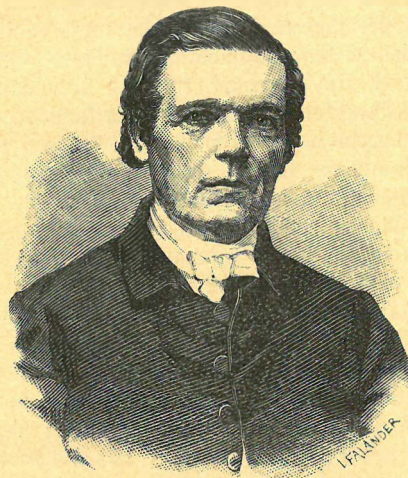
Myöskin entinen senaattori, kenraali Kristian Teodor Oker-Blom oli niitä miehiä, jotka owat korkeimmissa paikoissa ansioikkaasti waikuttaneet maamme hywäksi, ja joita Suomen kansa sen wooksi säilyttää kitollisessa muistossja. Hän oli syntynyt 1822 ja Haminan kadettikoulussja saanut sotilasopintojensa perusteet, jotka sitten täyhdenä Pietarin sotatatemian kurssin suorittamalla. W. 1861 hän emerstin arwoisena määrättiin Suomeen sijoitettujen sotajoukkojen esikuntapäälliköksi ja korotettiin kahden wuoden perästä kenraalimajuriksi. W. 1865 hän ansioittensa wooksi aateloitiin, jolloin waihto isältä perimänjä nimen Åkerblom siksi, millä

hän sittemmin tuli laajalti tunnetuksi maassamme. Ensimmäinen vaikutusala D.-B:lle tarjoutui, kun hallitsijan luotamus kutsui hänet Wiipurin läänin kuvernööriksi, jossa toimesta pyysi 16 vuotta, kunnes hänet 1882 siirrettiin hallitsijansa neuvonantajaksi senaattiin, sotilastoimituskunnan päälliköksi. Paljon vaikutti D.-B. maaherrana läänissä sekä aineellisen että henkisen tilan parantamiseksi. Lahjoitusmaiden lunastamisasiassa, joka hänen aikansa pantiin alkuun ja suoritettiin, hän oli tehokkaalla tavalla osallisena. Erityisellä innolla hän harrasti opetuslaitoksia; monet monituiset kansakoulut, Kurkijoen maanviljelysopisto ja Rymölän seminaari ovat näkyviä todisteita tästä harrastuksesta. Hyvin tärkeä on D.-B:n osallisuus ollut ruhtinaskeskeisen asevelvollisuuslaitoksemme järjestämisessä. Useissa hallituksen asettamissa sotaasioita käsittelevissä komiteoissa hän on vaikuttanut tuohon tärkeään toimenpiteeseen ja asevelvollisuusvaliokunnan jäsenenä 1877—78 wv. valtiopäivillä, hänen sanansa painoi raskeasti waa'assa, kun asia lopullisesti ratkaistiin. Ruotijunkkiseläkirjassaan „Lyhyt katsaus puolustusvoimain järjestämiseen“ (1872) hän oli jo ennemmin esittänyt ja perustellut kantansa, ollen innokas yleisen asevelvollisuuden kannattaja. Siinä järjestyskomiteassa, joka 1879—80 suoritti lopulliset tehtävät uuden kansallisen sotalaitoksemme toimeenpanon warten, oli D.-B. esimiehenä. Vuonnollista on, että hän, lämmän isänmaan ystävä, wanhoillansa nähdesänsä rakennuksensa perusteita järkyttävän, tunsi erityistä huolta ja mielihäpähaa.

Senaatin jäsenenä D.-B. pyysi 8 vuotta, ollen kaksi viimeistä vuottaan silloisessa Suomen asiain komiteassa Pietarissa. D.-B. kuului kotimaisen hallituksemme kansallismieliseen vähemmistöön. Erottuaan senaatista 1890 vietti kunnioitettu wanhuus wanhutenensa lepopäivät maatilallaan Rättijärvellä, jossa kuolema kohtasi hänet 9 p. elokuuta.

Suomen kirkon wanhin pappi, samalla myöskin ensimmäisiä vaikutuskeltaan, oli Tammelan seurakunnan kirkkoherra, jumaluusopin tohtori Ukusti Edward Granfelt, joka

37 vuotiaana kuoli 31 p. lokakuuta 1899. Opiskeltuaan yliopistossa ensi wuodesta alkaen kun se Helsingin siirrettiin (1828) hän 1843, jumaluusopin lisensiaattitutkinnon suorittettuaan, astui toimintaansa, wihityttäen itsensä papiksi samana wuonna. Koulunopettajana ja pataljoonansaarnaajana Turussa palveltuaan G. 1855 tuli Tammelan suuren seurakunnan esipapiksi, jona sitten oli kuolemaansa saakka, waikka



Ukusti Edward Granfelt.

wiimeisinä ikäwuosina woiimat jo olivat niin riutuneet, että nautti wirtawapautta. — Omasa seurakunnassansa G. suurimman tyhnsä teki, ja siinä hänen vaikutuksensa tuleekin kauwan säilymään ei ainoastaan kansan muistossa, waan elämänsäkin hedelmiä kantaen. Se vaikutus oli näet wankkaa, harrasta khlwöntekoa, josta moni wuotinen laiho nousee vielä vastaiustenkin sukupolvien siunaukseksi. Woimallisesti hän julisti lain ja ewankeliumin sanaa kirkossa, mutta hän

ei ollut niitä pappeja, jotka katsovat sillä kaikkensa tehneensä. Perin pohjaisista opetustyötä harjoitettiin seurakunnassa, paheita vastaan taisteltiin, hyvää elämää koetettiin edistää. Lukutaito oli jäänyt rappiolle ja sitä wersetettiin ja parannettiin lukufinistereillä, kiertokoulussa ja rippikoulussa, jotka kaikki laitokset joutuivat aivan uuteen voimaan ja wauhtiin lahjakkaan, nuraan ja jäntevän kirkkoherran johdossa. Kansanvalistuksen kohottamiseksi uudemman ajan käsityskannan mukaan rakennettiin parannetun alku-opetuksen pohjalle kansakoulu, jota G. Sydämestään suosi, „Suomen kansakoulun isän“ läheinen ystävä ja hengenheimolainen kun oli. G:n vaikutus Tammelaissa oli sitä suurempi, kun hän uupumattoman alttiina, welwoittisuustaan tarkkana, wilpittömänä, lämminsydämisenä, joskakin joskus kiwauteenkin kiihtyen nautti warsinkin vanhempana suurta henkilöllistä arvonantoa. — Säätyweljiensä keskuudessa G:lla myöskin on ollut suuri vaikutus. Monen monta kappalaista — Tammelan kirkkoherrakuntaan kuului hänen aikansa 5 kappelia, jotka hänen kuolemansa johdosta pääsivät itsenäisiksi kirkkoherrakunniksi — ja apulaista on hänen esimiehyytensä alaisena saanut wafawan käsityksen seurakunnan paimenen tehtävästä ja arwokasta ohjausta siihen. Laajemminkin piireissä papiston keskuudessa G:lle uskottiin luottamusta. Waltiopäitillä hän edusti säätyänsä 1863—64, 1872 ja 1882; yleiseen kirkolliskokoukseen hän otti osaa 1876 ja 1886. Mesforina Turun tuomiokapitulissa hän oli 1876—79 ja walittiin edelleen samaan toimeen, mutta kieltäytyi siitä. W. 1884 warkaveljet walitsivat hänet kolmannelle sijalle arkkipiispan ehdokkuuteen.

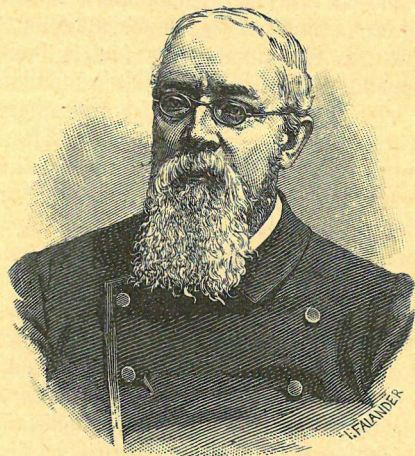
Antrean kirkkoherra, rowasti Paarle Robert Malström (synt. 1830) oli myöskin jo lähes puolen vuosifataa saarnamiehenä vaikuttanut, sillä 1854 hän wihittiin papiksi. Kaksi vuotta sen jälkeen hän tuli kotikaupunkiinsa Turkuun sijaiskappalaiseksi, 1874 tuomiokirkon kappalaiseksi, josta wiarasta siirtyi Antreaan kirkkoherraksi. Turussa M. hoiti muitakin papillisia toimia, saarnaajana eri laitoissa, kehruu-

huoneessa, kuumeautisairaalassa, waiwaisalossa. Sitäpaitsi häntä käytettiin sekä warkaweljiensä että kunnan puolesta luottamustoimissa, kirkolliswiraaston leski- ja orpokasan sekä kansakoulun johtokunnassa, kaupunginwaltuusmiehenä, ewankelisen seuran ja piipiasseuran arkistonhoitajana. — Maineensa M. on saavuttanut taitavana ruotsinkielisenä runoilijana ja kynänkäyttäjänä. Jo nuorena hän weti huomiota puoleensa runoelmillaan, joita ilmestyi ensimmäinen kokoelma 1856 („Dikter“). Näissä esiintyi synnyttänyt lahja runoilemiseen, hieno aisti ja tarkka korwa muodon alalla, lämmin ja puhdas käsitystapa, joka antoi hänen laulemilleen wienoutta ja miellyttämyyttä. Warsinaista suurta runoilijaa ei M:stä tullut, sillä häneltä puuttui suurempaa itsenäisyyttä ja woihallista mielikuwitusta, mutta kiitollinen lukijakunta hänellä aina oli, ja monissa juhlatiloissa hän on kauniilla lauluiltaan kahottanut mieltä. Hän teki myöskin draamallisen kokeen, wiisinäytöksen näytelmän „Grik Fleming“ (1867), jolle on ansiota tunnustettava ja jota on eri kertoja näyttämölläkin esitetty, waan jota arwostelu kuitenkin on pitänyt draamaksi „liian lyhyriksenä“ sekä toiminnan että luonteiden kurwauksen puolesta. — Sanomalehtikirjailijana on M:lla myöskin ruotsinkieliseu yleisön keskuudessa tunnettu nimi, warsinkin wsta 1876, jolloin hän rupesti säännöllisesti Åbo Underrättelser-lehteen kirjoittamaan katsauksiansa (nimimerkillä M.). Näitä wilkkaasti ja sattuwasti kirjoitettuja „kirjeitä“, jotka etupäässä koskivat kotikaupungin oloja ja tapahtumia, luettiin paljon, ja niitä M. lähetti vielä Itä-Suomestakin hänelle rakkaasen Åuran kaupunkiin.

Uskollisen, harrasmielisen ja suuriansioisen työntekijän on suomalainen henkinen wiljelystyö kadottanut, kun Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran moniwuotinen sihteeri, maisteri Frans Wilhelmi Rothsten on kutsuttu uuraasta toiminnastansa ikuisen lepoon.

Rothsten oli syntynyt Borista ja tuli 1851 ylioppilaaksi 18 wuotisena. Hänen paras nuorukaisikänsä sattui

siis siihen aikaan, jolloin kansallinen kewät meillä takatalven väistyttyä juuri parhaillaan puhkesi kukoistukseensa. Ja hän asettui warhain kansallismielisen nuorison eturintaan. Suomen kieltä hän muiden opintojensa ohella tutki ja harjoitti innoilla ja menestyksellä, sillä hänellä oli luontainen herkkä kielitunto. Samaa harrastusta hän herätti tovereisfiansakin. Hänen toimestansa muun muassa lienee saanut



Frans Wilhelmi Rothsten.

alkunsa pääkaupungissa „Suomalainen Seura“, jonka tarkoituksena oli kehittää ja wakaannuttaa suomenkieltä siivistyneiden miesten ja naisten seurustelukielenä.

Suomenkielen wilsjelykselle R. (maist. 1857) omistitkin sitten kaikki woimansa, opettajana ja kirjailijana. Pariissa Helsingin ruotsinkielisessä koulussa hän on ollut tämän kielen opettajana ja saanut siinä toimesfiansa tunnustuksen ja maineen harwinaisesta taidosta opettajana. Mutta opettajantiele hän ei siltikään warfinaisesti lähtenyt, haluten omistaa

kaiken aikansa ja kaiken harrastuksensa suoranaisesti suomalaifen kirjallisuuden edistämiseen. Näistä puuhista ilmestyi ensimmäisenä suurena tuloksena 1864 „Latinais-suomalainen sanakirja koulujen tarpeeksi“, lauweimpia kirjateoksia, mitä kielellämme oli siihen saakka ilmestynyt. Oletikin senaikaisissa oloissa tämä suurella huolella ja tarkkuudella suoritettu teos oli oppikouluillemme arwokas apukeino, ja sen toinen, jonkin verran uudistettu painos, jonka R. vielä wanhoillansa ehti saada walmiiksi, on yhäkin ainoa latinais-suomalainen sanakirja kirjallisuudessamme. Teosta on aina pidetty suurella taidolla sepitetynä myöskin sen runsaan kekseliäisyyden puolesta, jolla siinä on suomenkielen waroja käyretty kehittyneen henkisen elämän käsitteitä lausumaan. W. 1870 R. julkaisi ensimmäisen helppohintaisen Kalevalan painoksen, jonka hän warusti „sanan- ja asiainselityksillä“, joista omisti kaiken keltwoollisen nuiden ansioiksi, wirheellisestä wetaen syyn omille niskoilleen. Toisen painoksen samaa kansallisen kertomaruomme laitosta hän sai walmiiksi 1877, ja tällä työllänsä R. on suuressa edistänyt yhta elämänsä meliharrastuksia, kansanrunuotemme pääteosten tutustuttamista siivistyneelle yleisölle. Sama tarkoitusperä saattoi hänen esim. työskentelemään Kalevalan kuwittamisen hywäksi.

Wolemmat nämät teoksensa R. julkaisi Suomal. Kirj. Seuran kustannuksella, joten hän oli siis jo kauman ollut mainitun seuran ansioikkaimpia työmiehiä, ennenkuin 1870 astui kokonaan sen palvelukseen, ottaen vastaan sen paljotoiisen, wäähäpalkkaisen sihteeritoimen. Horjumattoman uskollisena R. pysyi elämänsä loppuun saakka tässä meikäläisissä oloissa niin tärkeässä toimesfassa, tyhtyen siihen wäähän huomattuun asemaan, mikä kirjallisten töiden suunnittelijalla, awustajalla ja walwojalla suuren yleisön silmissä on. Asian tuntijat owat tunnustaneet, että R. olikin kerrassaan sovelias tuohon sekä tietoja ja taitoa että erityisiä mielenlaadun ominaisuuksia kysywaan toimeen. Hän on osaltansa hywin tunturwalla tarwalla wienyt Suom. Kirj. Seuraa eteenpäin, kohottaen sen arwoa huomattawien yrittysten alkuunpanijana

ja kaikken seuran julkaisujen tunnontarffana walvojana. N:n ehdotuksesta seura on ryhtynyt useita wieraskielisiä sanakirjoja ja kieliopeja toimittamaan, ja kun kipeimmät tarpeet sillä alalla tulivat tyydytetyiksi, hän ehdotti ryhdyttäväksi työhön „tieteen vaatimuksia vastaawan Suomenkielen sanakirjan“ aikaansaamiseksi, „joka kriittisellä tarkkuudella esiin tuo kielesjämme todella löytyvät sanat, lauseimat ja puheparret ja ne omalla kielellämme selittää.“ Tämä suuremoinen „kansallinen yritys“ onkin jo seuran nuorempien voimien turwin alulla. N:otteeksi siitä, että N. wanhuksenakin wirkeästi seurasi henkisen elämämme tarpeita, mainittakoon hänen 1897 tekemä ehdotuksensa, että Suom. Kirj. Seura ryhtyisi toimittamaan „Filosofista kirjastoa“, „joka omakielisenä oppaana johdattaisi kansaamme tiedetten ylimmälle portaalle, saattaisi aatteiden awaran maailman sen tunnettavaksi, perustaisi itsenäistä, järkewää ajatuspartta.“

Eikä N. tehnyt ainoastaan ehdotuksia. Hän piti huolta myöskin niiden toteuttamisesta, tiedusteaen tehtävien suorittajat, neuwoen ja tarkastaen töitä lempeämielisesti, mutta vaatimuksia unohtamatta. Hänen osallisuutensa Suom. Kirj. Seuran monissa, suurissa kirjallisissa hankkeissa on siis ollut sangen tuntuwa. Ja wilpittömän tunnustuksen siitä omistivatkin hänelle kaikki Seuran toimissa olleet henkilöt.

Jälkikäädöksensäjakin N. vielä muisti Suom. Kirj. Seuraa, määräten sille 5,000 mk. tarvetuksiinsa wapaasti käytettäväksi. Kansanvalistusseuralle hän määräsi 15,000 mk. käytettäväksi etupäässä arwookkaan hengellisen kirjallisuuden kustantamista warten.

N. kuoli Turussa 19 p. heinäk. Suom. Kirj. Seura on päättänyt hänen haudalleen Turun hautausmaalle pystyttää patsaan uskollisen palvelijansa, jalon ystävänsä muistoksi.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran työntekijöinä on myöskin Petteri Edward Ervast (synt. 1841) muistettava, waikka hän warsinaisen elämäntyönsä suoritti toisella alalla. Ylioppilasarjoilta alkaen luontainen taipumus weti

hänet kirjallisiin tehtäwiin. W. 1862—64 hän oli „Suomen Julkisten Sanomain“ toimituksessa ja Suom. Kirj. Seuran toimesta hän otti osaa „Ruotsalais-suomalaisen kauppa-sanakirjan“ toimittamiseen, suomenki Palmbadin lawean „Geografian eli Maantieteen oppikirjan“ (1863),¹ R. F. Ignatiuksen toimittaman „Suomen Suuriruhtinaskunta, tilastollisia tietoja“, ynnä koko joukon muita kirjoja. Filosofian kandidaatiksi tultuaan 1869 E. antautui kokonaan tilastotieteen alalle, ruweten tilastollisen toimiston palvelukseen. Kolme vuotta sen jälkeen perustettiin Suomen waltionrautateiden tilastollinen konttori, jonka ensimmäiseksi johtajaksi E. nimitettiin. Tässä asemassa hänestä tuli koko nykyisen rautatietilastomme perustaja, ja on hän siis sangen tärkeällä tavalla edistänyt rautateittemme hallinnon ohjaamista oikeaan suuntaan. Kaksikymmentä vuotta (1872—92) toimitti E. rautatiehallituksen vuosikertomukset, ja myöhemminkin hän oli niiden toimittamisessa osallisena. „Näissä mitä suurinta tarkkuutta kysyhwissä töissä osoitti wainaja erinomaista huolellisuutta ja tunnollisuutta, josta hänelle sekä hallituspiireissä että lähimpien esimiestensä puolesta annettiinkin täysi tunnustus“. — Waltiollistakin toimintaa wainaja harrasti; kaikilla kolmilla 1880-luvun waltiopäiwillä hän oli Kajaanin kaupungin edustajana porwarisäädyssä, 1882 rautatiewalio-kunnan jäsenenä. Hywänsäwyinen, herttainen seuramies ollen, oli E. aikoinansa suuresti suosittu. Heikontuneen terwehtensä wuoksi hän oli wirkawapaana w:sta 1894 ja erosi wirastaan 1897. E. kuoli 30 p. joulukuuta 1899.

Suomalaisen kirjallisuuden historia tulee jäljyttämään myöskin Mukusti Wilhelm Erwastin, edellisen welsjen, nimen. Ylioppilaana pohjalaisessa osakunnassa 1860-luvulla, jolloin kansallinen innostus opiskelewan nuorison keskuudessa kuohui koskena, heittäytyi E:kin ilolla pyörteeseen, ja lahjakkaana, älykkäänä hän waukutti paljonkin toweristosansa. Filosofian kandidaattitutkinnon hän suoritti 1869, mutta lainopilliset opinnot, joita sitten antautui harjottamaan, jäiwät

kesken. Vaajemmalti tunnetuksi tuli E:n nimi „Böhjois-Suomi“ nimisen sanomalehden kautta, jota hän toimitti Dulussa 1878—83 ja jonka kirjoitustapa sekä itsenäinen armostelukanta ajattelevaa yleisöä miellytti. Dulussa asuesaan teki E. myöskin, erään warakkaan suojijansa kustannuksella, tutkimusmatkoja rajantakaisten heimolaistemme luo, kerran Wenäjän Karjalan, Arkangelin ja Nunuksen lääneihin, toisen Lappiin ja Ruijaan. Näistä matkoistansa hän on painattanut kertomukset „Matkamuiistelmia Wenäjän Karjalasta“, sekä „Suomalaiset Jäämeren rannalla“, jotka molemmat ovat hywin viehättäviä esitykseltään sekä hawaintojen runsauden ja päätelmien omintakeisuuden puolesta. Tutkija oli sydämestänsä ihastunut noihin meistä henkifestikin erillään olewiin sukueljiimme, ja koetti parhaansa mukaan herättää kansalajisissaan osanottoa heidän kohtaloonja ja pyrintöihinjä. Hän muiistutti kiitollisuuttamme niitä kohtaan, jotka ovat wiimeisinä säilyttäneet kansallisen kertomarunoutemme kallit aarteet ja joiden runollisesta, kauniista kielestä wieläkin wiisimme saada hyötyjä. Tämä heimolaisrakkaus säilyi E:sta koko hänen ikänsä; se saattoi hänet silloin tällöin huomauttamaan suomalaiselle yleisölle iwellollisuuksia heitä kohtaan, eiwättä hänen lausuntonsa koskaan aiwan turhiin menneet, sillä ne perustuivat paitsi rakkauteen myöskin perinpohjaiseen olojen tuntemiseen. Nälkäwvuosina 1892 ja 93 sekä myöhemmin hän kehotuksillaan, jopa suoranaisilla toimillaankin sai lähetehtyksi karjalaisille apuwaroja. Wiimeiset wuotensa (w:sta 1886) E. oli Helsingissä tilastollisen keskustoimiston toifena aktuaariona, ja monessa tämän wiraston julkaisussa säilyy hänein tarkan työhnsä hedelmiä. Hän kuoli Helsingissä 9 p:nä elokuuta 55 wuoden ijässä.

Yliopettajan, proweffori Kaarle Fuhana Lindewqwistin (synt. 1834) nimi liittyy myöskin oppikoulumme uudistustyöhön 1860 luvulla ja on siitä saakka ollut huomatuimpia tällä alalla. Hänen klassilliset opintonsa yliopistossa ja alkarwa opettajatoimensa „Helsingin lyseessä“ olivat

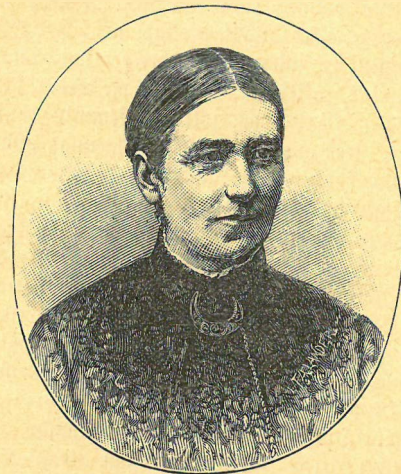
herättäneet sellaisia toiveita, että hänet walittiin yhdeksi niistä nuoria miehiä, jotka waltion apurahalla saivat ulkomailta valmistautua perustettawan normaalikoulun yliopettajiksi (Efo S. J. Clewen elämäkerta). Koulun valmistawissa töissä L. oli osallisena ja kielten yliopettajana hän palweli tässä koulussa, nykijässä Helsingin ruotsalaisessa normaalilyseessä, ikänsä loppuun, wiime wuosinansa koulun rehtorina. Paitsi opettajana ja nuorten opettajain ohjaajana on L. waijuttanut myöskin tuotteliaana oppikirjain tekijänä. „Latinankielen alkeiskursia“ on ilmestynyt useampia painoksia sekä suomeksi että ruotsiksi ja lauea Kreikan kieliooppi. Myöskin Kaswatusopillisen Yhdistyksen aikafauskirjassa on L. kirjoittanut etenkin wanhojen kielten opetusta koskewista asioista. Kaikissa tähänastijissa yleisissä oppikoulun opettajain kokouksissa w:sta 1864 alkaen, pappisjäädhyssä kuusilla waltiopiäwillä sekä yleisessä kirkollisikokouksessa 1886 oli L. sihterinä. Hän kuoli 20 p. maalisk. 1900.

Ansioikas koulumies oli myöskin tähyinpaltwellut lehtori Edwin Tiitus Teodor Reuter (synt. 1824), joka w:sta 1854 w:teen 1872 saakka oli ollut saksankielen opettajana Turun kinnasaissä, sekä wiimemainitusta wuodesta alkaen uskonnonopettajana suuresä oppilaitoksessa, josta sittemmin tuli Turun ruotsinkielinen klassillinen lyseo. W. 1886 R. erosi opettajauralta, oltuaan kymmenen wuotta myöskin oppilaitoksen rehtorina. Crittään waijuttawaksi on tunnustettu R:n toiminta uskonnonopettajana. „Itse ollen mielialaltaan uskonnollinen, mutta ei ahdasmielinen, hän koetti herättää uskonnollista harwastusta ja kaswattaa ajattelewia, kristillisiä henkilöitä, joissa kristinopin totuudet eiwät jäisi ulkonaiseksi tiedoksi, waan sisällisen wakaumuksen tietä saawutetuksi elämäntaksomukseksi,“ muiisteleer eräs oppilas, sittemmin wirktoweri. Opetuksessa hän etupäässä koetti esitelmillä ja keskusteluilla selittää kristinopin ydintä, jotta se eläwällä tawalla tulisi rakkaaksi ja kalliksi johtotähdeksi oppilasten elämässä, ja oli hänellä tässä apuna sujutwa esitystapa, joka woi we-

dota wakaumukseseen ja tehdä opetuksen samalla wiehättäväksi ja hedelmälliseksi. Näitä samoja periaatteita, jotka mainittu luotettava todistaja hänelle toiminnassaan omisti, hän esitti myöskin Kasvatusopillisen Yhdistyksen aikauskirjassaan julkaisemisissaan kirjoituksissa. Rehtorina R. jätti mieluisan muiston sekä oppilaisiin että työtovereihinsä, ollen oikeutta harrastawa, waan samalla lempeä ja jalomielinen, taipuisa uskomaan hyvää ihmisistä! — R:n harrastukset ulottuivat myöskin warsinaisten wirtatehtävien ulkopuolelle. Hän oli toimellinen jäsen Turun kasvatusopillisessa yhdistyksessä. Hänen alkuunpanostansa 1870-luvulla Turussa pantiin toimeen „oppisali naisia warten“ jota esitelmätointa hän myöskin johti. W. 1879 „suuressa koulukomiteassa“ hän oli jäsenenä, ja myöskin sanomalehdissä hän herätti keskustelua kouluasioista. Wiime vuosinansa hän julkaisi ylioppilastutkinnon toisjärjestämistä huomattavia kirjoituksia. Tehtänsä on R:n vaikutus ollut koulunopettajain eläkerahaston johtokunnan jäsenenä (1879—95) aikana, jolloin mainittu rahasto erotettiin kirkolliswivaston eläkerahastosta itenäiseksi. Hän kuoli Helsingissä 2 p. marrask. 1899.

Kansanopistonjohtaja neiti Sofia Elisabet Hagman (synt. 1842) oli niitä werraten harvoja, jotka tykenewät uusilla wiljelysaloilla tietä raiwaamaan, ja niitä onnellisia, joilla sekä woimat että usko kestää koetuksissa, mitkä tällaisia henkilöitä kohtaawat. — Jyväskylän seminaarista päästyään 1871, hän toimi ensin vuosikymmenen ajan kansakoulunopettajana maaseudulla, tullen tunnetuksi tyvystänsä, jonka wuoksi hän 1881 kutsuttiin Mikkelin perustettavan suomalaisen tyttökoulun johtajaksi. Mutta jo muutaman vuoden perästä hänen mielenä rupefi uudestaan palamaan kansanopetusalalle. Kirjallisuudesta ja matkoilla perehdyttyhensä warttuneen nuorison opetukseen Tanskassa, hän otti tehtäväkseen ruweta tätä uutta opetusalaa toteuttamaan myöskin Suomessa. Tarkoin perehtyäkseen tämän opetustyon sekä periaatteelliseen että käytännölliseen puoleen läntisissä naapurimaissamme hän

matkusti kahdeksi wuodeksi Tanskaan ja Ruotsiin, wiiphen enimmäen aikaaja Ustowin kuulusijassa „latwennetussa kansanopistossa.“ Tästä matkastansa on S. tehnyt selkoa erityisessä kirjassa sekä kirjeissä sanomalehtiin. Kotiuduttuansa hän talwella 1889 perusti Kangasalle oppilaitoksen warttuneita naisia warten, jossa warsinainen opetusaika oli enimmäkseen omistettu käsitöille, mutta jonka järjestelmässä ja



Sofia Elisabet Hagman.

warsinkin johdossa wallitsi sama henki, kuin n. s. Kansanopistoissa. Yksiääninen laulu alusta alkaen oli opiston ohjelmassa, ja tietopuolinen opetus sekä esitelmät saivat wuosi wuodelta yhä enemmän sijaa, senkin mukaan kuin warat riittivät opettajien palkkaamiseen. Lujalla luottamuksellansa ja ystäwiensä hartaalla awustuksella S:n onnistui nopeasti kehittää ja latwenta henkensä kaunistu luomusta. W. 1892 muutti opisto omaan taloon, Kangasalan kirkonkylään. Ja kun 1898 kymmenen ensi wuotta oli kulunut opiston wai-

heissa, sai johtaja eri tahoilta lämmintä tunnustusta siitä, mitä oli kansamme ja etupäässä maalaisnaistemme hyväksi tehnyt. Painetuksia kertomuksessa neiti S. teki juhlan johdosta jefoa opiston kuluneista vaikeimmista vaiheista. Helsingissä kuoli Sofia Hagman helmik. 25 p. Kansanvalistustyömme vaiheissa hänen nimeänsä ei koskaan unohdeta.

Kansakoulunopettaja Herman Toivonen, opettajistomme vanhinta polvea (synt. 1838), ummelleen 30 vuotta kansanopetuksen alalla työskennellyt opettajana Tammelan kirkonkylän koulussa, johon tuli kohta seminaarista päästyään (1869), ei ollut julkisessa elämässä erityistä aikua nimensä hankkineut. Mutta ne, jotka tarkemmin tunsivat hänen vaikutustansa, sekä oppilaat ja vanhemmat että työtoverit ja tarkastajat, kunnioittivat hänessä erinomaista opettajaa. Hänen opettajataitonsa ei ollut ainoastaan huolellisen harjoituksen tuottama, vaan johtui korkeammasta kutsumuksesta, joka häntä ilahdutti ja josta hän oli sydämeensänsä kiitollinen. Omasa mallikelpoisessa koulussansa, johon hänen oli onnistunut saada etervia työtovereita, hoiti T. suurella menestyksellä opetusta. Ja pikkukoulun opettajain valmistajana hänen hehlemällinen vaikutuksensa ulottui laajemmallekin. — Tammelan kunnassa T. myöskin nautti suurta luottamusta ansiokkaan vaikutuksensa vuoksi yhteishyrvän edistämiseksi. Kansanvalistus-seuran asiamiehenä hän oli yli kaksikymmentä vuotta. T. kuoli 18 p. toukok.

Opettajiston nuorempaa polvea, mutta filti suuressa armossa pidetty oli lehtori Ernesti Aukusti Hagfors (synt. 1859), joka 1880-luvulla harjoitti opintoja yliopistossa, suoritti filosofian kandidaattitutkinnon sekä valmistawat opinnäytteet opettajavirkoja varten, joita väliaikaisesti hoiti eri oppilaitoksissa maassa, kunnes 1890 sai vakinaisen paikan Sortavalan seminaarissa suomen- ja ruotsinkielten lehtorina. Innolla ja menestyksellä harjoitti S., ihanteiden mies katsantokannaltansa, opettajaintansa, sekä virkatowe-

riensa että oppilastensa kunnioittamana ja rakastamana. Syvin huomattava oli hänen osanottoensa Sortavalan kaupunkin kunnalliseen ja yhteiskunnalliseen elämään rahatoimikamarin jäsenenä, vapaaehtoisen palokunnan ja työväenyhdistyksen johtajana. Koko Raja-Rarjalan waifutti hän „Laatokka“ lehden toimittajana, jona oli 7 vuotta. Kun tämä wilpitön, suorawan luonteensa ja harwinaisen kauniin laulnäänenäkin vuoksi sekä ahtaammissa että laajemmissa piireissä suuresti suosittu mies parhaassa iässänsä sortui 18 p. elokuuta lauantaidin uhriksi, herätti kuolonosanoma sydämellistä osanottoa. Raja-Rarjalan edistyspyrinnöt olivat hänessä menettäneet miehen, jonka paikka ei ole helposti täytetty.

Suomalaisen säveltaiteen kohottamiseksi Lorenz Nikolai Achte (synt. 1835), on lämpimällä sydämellä wäshy-mättömästi tehnyt työtä, jonka arwo ei ole wähäinen. Oppilastutkinnon suoritetuana hän antautui muutamana vuoden perästä yksinomaisesti musiikin alalle, kehittäen hyviä lahjojansa useammalla ulkomaanmatkallaan.

Alta ei puuttunut luowaa kykyä säveltaiteen alalla ja hän on usealla sävellyksellä rikastuttanut niukka alkuperäistä sävellyskirjallisuuttamme. Wiime wuosina ovat nuoremmat kyvyt kuitenkin tässä suhteessa saattaneet hänen nimensä warjoon. Suomalaisen teatterin ooperaoston lyhyessä, mutta loistawassa historiassa säilyy ensimmäisten joukossa myöskin A:n nimi. Psyhwäisin muisto jää kuitenkin A:n vaikutuksesta kirkollisen musiikin alalla. Walittuna Helsingin „wanhan kirkon“ urkuriksi (1881) hän kafi vuotta sen jälkeen perusti pääkaupunkiin luffari- ja urkurikoulun, joka ei ole ainoastansa huolellisesti työskennellyt lähimmän tarotusperänsä hyväksi, nimittäin lähettänyt teoreettisesti ja käytännöllisesti hywin kehitettyjä luffareita ja urkureita seurakuntiemme palvelukseen, vaan on elähyttänyt yleensä kirkollisen säveltaiteen harrastusta maassomme. Kirkkomusiikkia A. on edistänyt myöskin tekemällä täydellisen koraalikirjan nykyään käytännössä olewaan wirikirjaamme. A. kuoli 18 p. huhtik.

Ansiokkaalla tavalla oli pormestari Ukusti Ferdinand Juselius (synt. 1847) vaikuttanut sekä kunnallisen että valtiollisen elämän eri aloilla. Virkatutkinnot suoritettuaan ja howioikeudessa jonkun vuoden palveltuaan hän 1874 valittiin Turun kaupungin oikeusraatimieheksi ja nimettiin 1881 saman kaupungin kunnallis-pormestariksi, jossa virassa oli kuolemaansa asti 27 p. maalisk. Turun kaupungin ripeästi kehittywään kunnalliselämään J. otti tehokkaalla tavalla osaa, saavuttaen vuosi vuodelta yhä suurempaa tunnustusta ja luottamusta. Paitti suorastaan kunnallisissa toimissa, häntä käytettiin muisakin kansalais-kuntaa kyhyivissä toimissa. Niinpä hän oli w:sta 1892 alkaen Suomen Talousseuran toimikunnan puheenjohtajana. Hallitus kutsui usein J:n asettamiinsa komiteoihin. Niinpä hän oli m. m. jäsenenä juutalaiskomiteassa (1881), komiteassa, jonka oli tehtävä ehdotus laiksi työntekijäin suojelemisesta teollisuustöissä (1883) sekä työväen sairas- ja tapaturmawakuutuslakia ehdottawassa komiteassa (1889). Puheenjohtajana hän oli panttilainakomiteassa (1892), säästöpankkikomiteassa (1892) sekä merimieseläkelaitoksen ohjelmän tarkastusta warten asetetuissa komiteoissa (1888 ja 1897). Waltiopäiwillä on J. myöskin toiminut etewällä tavalla edustaen maan toista kaupunkia w:sta 1888 asti kaikissa säätykokouksissa. Joka kerta hän walittiin lakivaliokunnan jäseneksi, ollen usein jäsenenä myöskin muissa valiokunnissa. W. 1899 wäliaikaisilla waltiopäiwillä hän oli säätynsä puolesta asewelwollisuus- ja toimitusvaliokunnissa. Porwaris-säädyn ruotfinmielisen enemmistön keskuudessa J. oli johtawia henkilöitä; sama asema hänellä oli Turun wallalla olewassa puolueessa. Mutta eiwät wastustajakaan kieltäneet J:n ansiota.

Suomen pääelinkeinon, maanwiljelyksen palveluksessa lääninagronomi, maanwiljelysneuvos Fredrik Alfred Serlachius (synt. 1834) on ansainnut muistettawan nimen. Ylioppilaaksi tultuaan hän rupefi (1859) Otawan

maanwiljelyskoulun opettajaksi, määrättiin pian sen johtajaksi ja pääfi sitten waltion apurahalla opiskelemaan ulkomailla, missä vuoden ajan (1862—63) oleskeli Hohenheimin kuu-luisassa maanwiljelysopistossa Saksassa. Lääninagronomiksi Wikkelin läänin S. nimitettiin 1867. Se oli murrosaikaa, sillä juuri niinä wuofina, wafinakin kamalan katoruoden korwan opetuksen johdosta, uudenaikaisen, järkiperäisemmän maanwiljelyksen harrastus rupefi lewiamään sywiin ritveihin. Kshyttiin wain neuwojalta kestäwyhyttä ja älyä sowittaesansa neuwonsa kunkin olojen ja warojen mukaan, että uudistukset käytännössä osottautuisiwoat edullisiksi. Tätä teräwää arwostelukyhyä S:llä olikin, eikä ole wähäinen hänen waiikutuksensa Suurisarwon wiljelysoloihin. W. 1890 hän saikin Wikkelin läänin maanwiljelysseuran kuttamitalin. Myöskin muissa elinkeinoasioissa S. oli hankkinut itsellensä tietoja ja kehittänyt arwostelukyhyänsä. Hallitus kutsui hänet useampaan komiteaan jäseneksi, wiimeksi n. s. yksityismetsäkomiteaan, jonka tärkeihin ja samalla arkaluontoiisiin tehtäwiin suurella innolla antautui. Ennenkuin komitea ehti mietintönsä walmistaa S. kuoli 16 p. marrask. 1899.

Maatalouden alalla huomattawa oli myöskin Gemil Aleksanteri Andersinin waiikutus. Hän meni jo lyseestä Mustialan maanwiljelysopistoon, mutta suoritti kuitenkin sen jälkeen ylioppilastutkinnon, jopa myöhemmin wiellä oikeustutkinnonkin. Maataloudesta hän ei kuitenkaan silti luopunut, kehitti waan itseänsä edelleen, ja otti sitten wastaan Harjun lahjoitusmaan hoidon. Kun waltio lunasti mainitun tilan ja perusti siihen maanwiljelyskoulun sai A. sen johdettawaksensa. Waltionapurahalla perehdyttähänsä ulkomailla suonwiljelykseen ja turwepehfun walmistamiseen hän kotiuduttuansa perusti yksityisen yhtiön palveluksessa ensimmäiset turwepehkehetehtaat maahamme, toisen Riihimäen, toisen Raitwolan aseman läheisyhyteen. 1890-luvonn alkupuoliskon afui A. Hangossa, sikäläisen suuren meijerin johtajana. Täällä hän pani alkuun myöskin maitotalouden hoitoa kä-

sittelevän lehden kummallakin kotimaisella kielellä. Jonkun aikaa oli hänellä myöskin oma rvoimientiliite. Wäsymätön alkuunpanija ollen hän sai perustetuksi Hankoon myöskin dynamiittitehtaan, ensimmäisen laatuaan maassamme; itse oli hän pari vuotta tämän tehtaan isännöitsijänä. Hedelmänwiljelyksestä ulkomailla, warjinkin Hollannissa, selkoa otettansa, hän pani toimeen melkoisia laitoksia sitä warten maatiloillaan lähellä Hankoa ja Säkijärvellä. Myöskin oli H. innokas järkiperäisen metsänhoidon harrastaja, pitäen maatiloillaan laiveita taimikoulujakin erilaisten puiden kaswattamista warten. Puunsiementen keräämistä hän harjotti menestyksellä sekä omaa tarvetta että wientiä warten. Tämä monipuolinen, toinekas mies kuoli 25 p. tammik. 45 w:n iässä.

Meidän oloihin katsoen suuren lahjoittajan ansiollisen muiston jätti jälkeensä kauppias Juho Sorja, joka kuoli Jyväskylässä 21 p. kesäkuuta 45 vuoden ikäisenä. Toimi ja kunto korottivat hänet puotipalvelijasta itsenäiseksi liikemieheksi, joka menestyi hankkeisjansa hywin. Rauwau oli hän kotikaupunkinsa etewimpiä henkilöitä, uttera kunnallisten asiain harrastaja ja paljon käytetty luottamusmies. Jälkimmäisöiksellänsä hän määräsi Jyväskylän kaupungille 100,000 mk. kauppiasten ja kaupungin wirtamiesten leskien ja lasten apurahastoksi; mainitulle kaupungille, Jyväskylän, Korpilahden, Laukaan ja Wiitasaaren kunnille kullekin 10,000 mk. sekä Petäjäweden, Toiwakan ja Sumiaisten kunnille kullekin 7,000 mk. kansakoulurahastoksi ehdolla, että „jos kansakouluisia ruwettaisiin opettamaan muullakin kuin suomentielellä, orwat kaikki määrättyt rahastot kussakin paikassa annettawat sitä warten walittujen toimikuntien huostaan, jotka käyttäwät korot suomenkielen ja suomalaisen kirjallisuuden opettamiseen ja elwyyttämiseen“. Tällainen walistunut, isänmaallinen mieli säilyttää omistajansa muiston ainaiseksi kiitollisessa muistossa.

H. L.



Hiiwin pellow pientaritse,
Pensahitse pihamaan.
Siellä Kylli, kukka itse,
Waali kukkiaan.

Walwateitaan waali siellä,
Selli hempulaisiaan;
Minä piillen mesimiellä,
Kademiellä katjomaan.

Katjoiin, kun hän työssä toimi
Tasaisesti, taitawaan.
Pahat ruohot wajes poimi,
Hyvät kastoi kaswamaan,

Hyöri, hymyi, hywäeli
Niinkuin äiti onnessaan,
Kukkasäiti armas eli
Kukkisjansa waan.

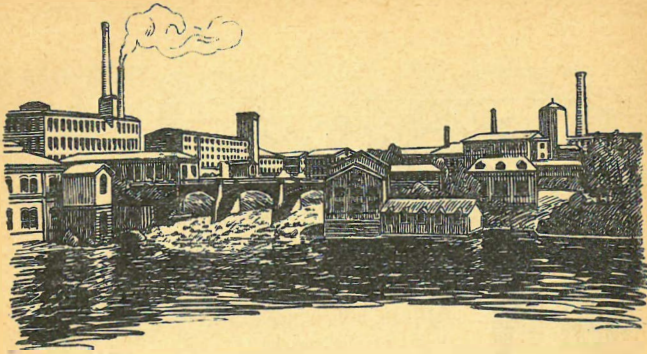
— Kylliseni, kukkaseni,
Kukilles ja kateet on
Kukat koidon sydämeni —
Kukkas jää ne janohon.

Jkäwäin jo jääwät sinne
Jhanaiset istukkaas.
Kättäs kaipaa karu rinne,
Kutsuu koito kukkamaas

Snur' on työsi siellä, snuri
Sulla siellä työ wiel' ois:
Suurruttaa niin moni juuri,
Poimia niin moni pois.

D. W.





Tampereen weturitehdas.

Se, joka ei muutamiin vuosiin ole Tampereella käynyt, huomaa jo rautatieasemalla, että siellä on suuria muutoksia tapahtunut. Vielä kymmenkunta vuotta sitten rautatien ja kosken välin täytti Skyttälän epäjäännöllinen kurjannäköinen kylä tai esikaupunki, jossa asui köyhää tehdasten työväkeä. Nyt ei siitä enää huomaa jälkeäkään. Suoraan asemalta kosken yli johtavalle sillalle avautuu leveä, suora puilla istutettu katu, jonka molemmin puolin on komeita taloja puotiriveineen, siellä täällä palatsimaisia kivi- ja rautatehtaiden rakennuksia ja kosken kohdalla siisti pieni puutalo. Täältä waltakadulta haarautuu suoria täysin rakennettuja poikkikatuja molemmin puolin, niin että entisestä Skyttälästä nyt enää ei ole jälkeäkään jäljellä. Hywin paljon uutta huomataan myöskin kaupungin vanhemmassa osassa kosken toisella puolella, ja rautatien taakse on kaswanut uusi säännöllinen työväen etukaupunki.

Kaikki nämä muutokset todistavat, että waroja on ollut runsaasti käytettävissä, ja Tampereen warallisuus lähtee sen tehtaista. Korkeita tehtaanpiippuja onkin kohonnut tällä wälialjalla paljo uusia eikä enää ainoastaan kosken warville waan melkein minnekkä wain pitkin kaupungin laitoja.

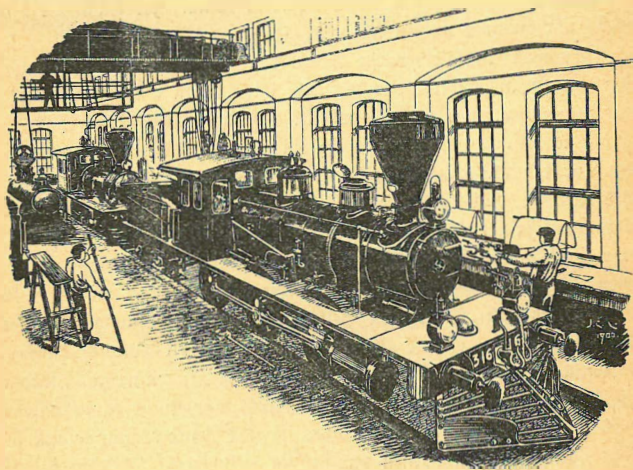
Ulkomaamme pitkin kosken itälaitaa ylöspäin. Ennen niin epäjäännöllinen ranta on nyt kiviällä reunustettu ja kappaleen matkaa muutettu

puistikoksi. Ulemmänä on uusi juuri valmistunut leveä kivi- ja yhdistämässä kaupunginosa kosken molemmin puolin. Entinen puinen käymälä on häwinnyt. Nyt joudumme Tampereen pellawa- ja rautateollisuus osakeyhtiön laajalle alueelle, ja näemme edesämme melkoisen ryhmän tiilirakennuksia, joidenka kesken johtaa suora katu. Kosken puolella on kolmikerroksinen pellawakutomo, jonka tyllä muistamme ennaltaantin. Mutta sitä wastapäätä ennen olleet siwät puurakennukset ovat häwinneet ja niiden sijaan tullut tiilimuuria, joita tehtaan laajentamiseksi on tarwittu. Ja niiden takana näemme vielä uusia tehdasrakennuksia molemmin puolin katuja. Ne kuuluvat liiketeeseen yhdistettyyn uuteen weturitehtaan.

Suomen rautateiden ja niiden wälittämän liikkeen yhä laajetessa tarwitaan hywin paljo weturia, jotka tähän asti kaikki on ostettu ulkomailta. Oli täysin oikeutettu kysymys, eikö olisi mahdollista teettää ne kotimaassa, parempi käyttää niiden hankkimiseen tarwittawat warat niin, että sen kautta koituisi työtä ja tuloja omalle työväestöllemme eikä vieraille. Mutta weturitehdasta ei vielä Suomessa ollut ja sen rakentaminen oli kallis asia ja arveluttawa yritys, jos ei olisi takeita siitä, että waltio, joka meillä on miltei ainoa weturien ostaja, tästetdes ottaisi tarpeitaan sieltä. Kun kaksi vuotta sitten waltio teki Tampereen pellawa- ja rautateollisuusosakeyhtiön kansa wälipuheen, että se Suomen rautateille saisi valmistaa neljäkymmentä weturia, oli siitä waikeudesta suoritudtu. Uudet tehdasrakennukset nousiwaat maasta, viime talweksi ne jo joutuivat katoksen alle. Työ pantiin alkuun jo sitä seuraavana kesänä ja syhyin kuluessa ensimmäinen puolituhosa weturia on lähetetty ja lähetetään sieltä ulos ja sijoitetaan jokainen määrätulle rataosalleen liitettä palwelemaan. Kuusikymmentäwiisituhatta markkaa on sowittu hinnaksi joka weturista.

Kuvasamme nähdään työpaja, jossa weturit pannaan kokoon ja lopullisesti valmistetaan. Kaksi konetta seisoo huoneen läpi käymällä raiteella melkein walmiina. Puuttuu ainoastaan maalaus ja kiillotus, niin avautuu owet, ja molemmat lähtewät liikkeelle pitkin sitä siwuraidetta, joka tehtaasta johtaa waltionrautateille. Weturin eri osat valmistetaan lajennetun konepajan muissa osastoissa ja jottut erikoisotat vielä toistaiseksi tuodaan walmiina ulkomailta. Kuinka

paljo entistä konepajaa on laajennettu, jotta jo mainitsamamme suuri veturien tilaus on käynyt mahdolliseksi, käy ilmi seuraavista numeroista. Konepajan työväestö oli tammikuun alussa 1898 260 henkilöä, mutta on sen jälkeen lisääntynyt, niin että se samana päivänä 1899 oli 280, w. 1900 370 ja marraskuun 1:nä 450. Veturien valmistaminen pantiin alkuun kesällä 1899. Heinäkuisa 1900 lähetettiin ensimmäinen veturi valmiina ulos ja 5:nä marrask. oli kuusi valmiina ja kolme tekeillä. Ennen 1901 vuoden alkua lienee 9 tai



10 valmiina 9 jo tilaajalleen luovutettu. Raikkiaan on 45 kappaletta tilattu.

Wähitellen suoriteollisuus rupeaa kotiutumaan Suomeentkin. Ne pääomat ja se taitavuus, mitä waaditaan sen harjoittamiseen, karttuvat ainoastaan wähitellen, mutta wälttämätöntä, on että emme täälläkään alalla jättäy jäljelle, waan opimme itse valmistamaan mitä itse kulutamme, että ulkoa otamme ainoastaan ne raaka-aineet, joita emme omaasta maastamme saa ja niitä omalla työllämme muutamme niiksi

tarvekaluiksi, joita käyttämme. Tampere on paljon muuttanut tämän tarkoituksiperän saavuttamiseksi, ja höyryveturien valmistus omassa maassa on luettava kunniksi edistysaskeleeksi sillä uralla, joka on tuottava Suomen kansalle taloudellista itsetakeisuutta.



Uewätlanlu.

(Runenberg).

So entää, jo ehtii
Tien siintävän siukoja tuo,
So lehdot ne lehtii,
Luo jäänsä jo järwi ja wuo.

Soi wienot jo wirret
Wies' ärjywät myrskyjen säät,
Wies' asuwat kirret,
Nyt armauden, auwon on häät.

Last' ilmojen lempi
Wain kahwi karkelmaa,
Wain riemu ja hempi
Maan matalan wierahaks saa.

Mun lempeni lehtii,
Luo jäänsä mun tunteeni wuo,
Wiel' ehkäpä ehtii
Pois entänyt enkeli luo.

D. W.



	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mittelin kihlakunta.										
*Ristiinan kirkont.	1860	500	1800	6700	1	ei	400	ei	70	ei
Himalansaaren .	1893	120	315	1500	7	ei	89	ei	ei	ei
Järhvilän .	—	20	—	—	—	—	—	—	—	—
*Uittolan Pitäjän .	1877	80	150	2500	1	ei	150	ei	ei	ei
Kanjaloulun .	1889	212	656	2500	2	ei	184	ei	ei	ei
*Mittelin pitäjän	1854	360	650	13000	2	ei	450	ei	ei	on
Banhamäen .	1898	—	500	425	1	ei	480	ei	ei	ei
*Harjumaan	1896	110	192	1500	7	ei	328	ei	20	ei
Suolijon .	1900	26	52	500	7	ei	—	ei	ei	ei
Behmashylän .	1898	235	600	1200	7	1	250	ei	ei	ei
Tuntalan .	1897	80	152	300	7	ei	120	ei	ei	ei
*Puitolan	1893	537	1300	600	—	—	—	—	ei	—
*Hirvenjalmen kirkont.	1865	385	1070	6600	7	ei	354	—	11.75	on
*Vahnamien . . .	1894	288	786	1500	3	ei	476	ei	11.75	on
Hjörnilän .	1891	329	830	800	7	ei	920	—	60	on
*Kangasniemen kirkont.	1848	460	1000	11200	7	ei	262	ei	on	on
Juvan kihlakunta.										
*Pieksämäen Wirtajalmen	1891	381	1000	2000	7	ei	078	ei	ei	ei
*Runnan	1860	850	2000	12000	7	ei	1520	ei	ei	on
*Jäppilän Runnan	1889	339	850	1666	1	ei	278	ei	ei	on
Joroisten Nuorisoseuran .	—	—	780	—	—	14	—	—	—	—
Juvan Kastiin .	1894	303	700	1000	7	ei	251	ei	ei	ei
Koittalan .	1896	210	550	—	7	ei	—	ei	100	ei
Maivafan .	1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuunttilaamäen .	1899	82	219	—	7	ei	42	ei	ei	ei
*Vuorenmaan	1896	90	175	1000	7	ei	—	ei	ei	ei
*Pitäjän	1860	760	1000	12000	1	ei	851	ei	ei	ei
*Puumalan Runnan	1876	499	1000	5680	1	ei	198	ei	on	on
Nantasaaren kihlakunta.										
Sulkanaan Euhiofsken .	1898	226	528	200	1-2	ei	223	on	ei	ei
Nuorisoseuran .	1899	170	590	5700	7	ei	—	on	ei	ei
Eäämingin Maamiesseur.	1888	160	—	9390	ei	ei	—	ei	ei	ei
*Runnan	1871	522	900	9390	—	7	—	ei	ei	on
Kerimäen Maikolau	1900	175	563	1800	1	ei	—	ei	ei	ei
Bibljaniemen	1896	120	400	250	7	ei	330	ei	ei	ei
Turkaniemen .	1897	113	400	200	7	ei	189	ei	ei	ei
*Kirkonhylan .	1861	355	750	10500	1	ei	ei	ei	ei	on
Enonösten kirkont.	1860	—	—	—	—	—	—	—	—	—
*Savonrannan kirkont.	1872	258	500	2500	1	1	310	ei	ei	on
*Heinäveden kirkont.	—	—	—	—	—	—	—	on	—	—
*Kangaslammin kirkont.	1888	331	700	2000	7	ei	127	ei	ei	ei
Kaitajalmen Nuorisoseur.	1898	100	400	140	1	ei	708	ei	ei	ei
*Pitäjän	1875	818	1400	9000	7	ei	866	ei	ei	on
Salmin kihlakunta.										
Salmin Tuleman	1890	361	—	—	—	—	—	—	—	—
Manasilan	—	50	100	800	—	—	—	—	—	—
Manasilan Kymölään se- minaarilaisk. kiertävä	1898	173	316	800	—	ei	200	ei	ei	ei
Lunkulan K. sem. kiert.	1900	—	—	—	—	—	—	ei	ei	—

16

11

14

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Mantinsaaren	1894	167	296	1300	—	—	332	—	ei	ei
Lukimshylan .	1900	100	253	1000	—	—	—	—	—	—
U. t. Wiip. suom. klas. luken kiertävä .	1896	64	100	1000	—	—	300	—	ei	ei
Suolaisten Lepänmiemen .	1887	346	400	2000	—	—	350	—	ei	ei
Warpatulan .	1890	274	500	1500	—	—	200	—	ei	ei
Salonhylan .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaitajärven .	1896	56	—	—	—	ei	30	ei	ei	ei
Wegarufjen	1898	20	50	25	—	ei	35	ei	ei	ei
Korpiselän Aglajärven	1896	64	150	600	—	ei	26	ei	ei	ei
Kirkonhylan	1888	361	700	1800	—	—	500	—	—	—
Tiivafan	—	—	—	—	—	—	—	ei	ei	ei
Tolwajärvi W. S. K. L.	1899	161	350	400	—	—	80	ei	ei	ei
Tolwai kiertotoulu .	—	22	—	—	—	—	—	—	—	—
Koffaren	—	44	—	—	—	—	—	—	—	—
Saarioisten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Saarialahden kirkont.	1887	424	700	2000	—	—	300	—	ei	ei
Koirinvaaran .	1895	51	75	1000	—	—	37	—	ei	ei
Hajunvaaran .	1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Suistamon kirkont.	1886	267	500	1500	—	—	26	—	—	—
Jalovaaran	1888	183	250	500	—	—	115	—	ei	ei
Lepänjärven	1888	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vimäljärven	1900	68	—	—	—	—	—	—	—	—
Kotouhylan	—	100	—	—	—	—	60	—	—	—
*Jupilahden kirkont .	1875	564	1500	6000	—	—	600	—	—	—
*Kitelän	1888	165	350	3000	7	ei	200	ei	30	ei
Kitelän Kym. sem. kiert.	1900	150	300	3000	7	ei	—	ei	ei	ei
Syöbjärven	1900	200	300	200	—	—	—	ei	ei	ei
Kerityrjän	1896	61	—	—	—	—	—	ei	ei	ei
Soratalan kihlakunta.										
*Ruskealan kirkont.	1877	400	—	—	—	—	750	ei	ei	ei
Jämsänvaaran	1891	244	—	—	—	—	—	ei	ei	ei
Kontiolahden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soratalan Pitäjän	1850	815	—	—	—	—	1173	—	—	—
Rotyn	1892	—	—	—	—	1	—	—	—	—
*Antunniemen kirkont.	1849	534	—	—	—	—	326	ei	ei	ei
*Kallntoman	—	268	—	—	—	—	—	ei	ei	ei
Nuorisoseuran	1897	60	—	—	—	—	144	ei	ei	ei
Kurkijoen kihlakunta.										
*Parikkalan kirkont.	1870	759	—	—	—	—	—	450	ei	150
Urjän	1895	300	543	—	—	—	—	968	on	25
Kirjavalan	1897	140	—	—	—	—	—	—	—	—
Kevijärven	1896	253	—	—	—	—	—	529	—	—
*Kurkijoen kirkont.	1850	1394	—	—	—	—	—	1400	on	100
Ullinvaaran	—	266	—	—	—	2	—	274	on	—
*Jaakkiman kirkont.	1871	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kortelan	1896	161	—	—	—	—	—	452	—	—
Keemalahden	1900	268	—	—	—	—	—	—	—	ei
Huhtervun	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hittin	1896	189	—	—	—	—	—	—	—	—
Sorolan	1896	131	—	—	—	—	—	—	—	—

32

8

12

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Vyöräpään kirkkoluoto.										
Kivennavan Nainvolau	1899	96	320	500	2	ei	ei	on	ei	ei
Periojan	1885	458	1000	1500	1	ei	561	ei	ei	ei
Kuoffalan .	1896	230	572	—	1	2	179	ei	ei	ei
Joutelän .	1897	191	450	800	7	ei	300	ei	ei	ei
*Kirkon.	1884	278	700	13000	7	ei	67	ei	ei	on
Bamvvalan	1886	49	78	560	2	ei	136	ei	ei	ei
Miettilän .	1889	53	100	1500	2	ei	53	ei	ei	ei
*Raudun Kirkonk	1849	1088	1600	3800	1	ei	1980	ei	n. 65	on
Nuorijosenraun	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
*Waltjärwen Kirkonk.	1860	745	745	5800	1	ei	728	ei	ei	ei
Wuofentaa .	1897	258	562	1500	1	ei	692	ei	ei	ei
Nuolaan kirkkoruuan	1861	512	—	1300	1	ei	103	ei	ei	on
Lehtokulan	1900	34	65	500	—	ei	ei	ei	ei	ei
Wuofjen	1894	247	400	—	—	ei	400	ei	ei	ei
Wätkölään .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Perijärwen	1893	354	700	—	—	ei	560	ei	ei	ei
Kotolan	1890	—	—	—	—	—	—	—	—	—
*Peltiojan Kirkonk .	1846	503	—	3000	1	ei	792	ei	ei	ei
Kääntölään .	1897	119	299	530	1	ei	542	ei	ei	on
Kristieppälän .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rannan kirkkoluoto.										
*Uudenkirkon Kirkonk.	1849	1317	2600	13000	3	ei	1400	ei	100	on
Kauneljärwen	1898	120	313	400	3	ei	718	ei	ei	ei
Muttanalan	1891	180	435	—	3	ei	262	ei	ei	ei
Wammelsuun	1900	65	140	1000	3	ei	ei	ei	ei	on
Kautjärwen	1891	315	654	—	3	ei	941	ei	ei	ei
*Sytälään .	1899	53	144	600	3	ei	326	ei	ei	ei
Maan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koiviston Kirkonk	1881	588	1430	—	1	ei	541	ei	ei	ei
Omalojan	1885	148	390	1000	7	ei	620	ei	ei	ei
Wätkölään	1889	365	800	—	7	ei	—	ei	ei	ei
Kautolan	1891	183	500	250	7	ei	98	ei	ei	ei
Johanneksen Kirkonk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Katjalan	1887	199	350	500	7	ei	—	on	ei	ei
Tikkalan	1891	120	300	600	7	ei	1400	on	ei	ei
Uraan laaren	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wipurin pit Väijälänin	1896	212	500	1000	1	ei	288	ei	ei	ei
1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maakomman	1889	228	300	400	7	ei	255	ei	ei	ei
Ehoniemen	1889	228	300	400	7	ei	259	ei	ei	ei
Terwojan	1869	453	800	—	1	ei	300	on	ei	ei
Kilveenjen	—	190	375	—	1	ei	300	on	ei	ei
Kuusitalan .	1893	344	800	1500	1	ei	503	on	ei	ei
Wuostilan tansat.	1894	229	500	1000	1	ei	150	on	ei	ei
Mäntijärwen	1897	99	200	—	1	ei	100	on	ei	ei
Muujamaan	1892	300	600	800	2	ei	278	on	n. 100	ei
Mannikkalan	1894	301	570	—	2	ei	150	ei	ei	ei
1896	130	300	300	2 f. f.	ei	171	on	ei	ei	ei
Nurmen tansat.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nurmen Kaittines.	—	91	131	—	7	ei	123	ei	ei	ei
Nurmen Nuorijos .	1892	50	120	1200	7	ei	140	ei	ei	ei
Uraan tansat.	—	457	—	800	1	ei	2250	on	ei	ei
Uraan Kaittines	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uraanlaaren	1857	—	—	—	—	—	—	—	—	—

20

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Nakkalanjoen Nuorijos.	1893	263	600	500	1	ei	320	ei	ei	ei
Nakkalanjoen Kaittines.	1898	148	315	500	7	ei	587	ei	ei	ei
Sorvalin	—	380	1000	—	1	1	569	on	ei	ei
Wläömmen	1893	193	392	660	2	ei	472	ei	n. 10	ei
Saarelan	1897	215	425	—	7	ei	252	ei	ei	ei
Terwojärwen	1900	159	295	300	2	ei	ei	ei	ei	ei
Wätkölään	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaittoimmaen	—	200	800	—	—	ei	180	on	ei	ei
Wesään	1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keltalan .	1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalittalan .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalittalan Työväyhd.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
*Kuolemläjäwen kirkonk	1893	428	800	4200	7	ei	300	on	ei	on
Karjalaisten kylän .	1893	102	200	250	7	ei	62	on	ei	ei
Jääskän kirkkoluoto.										
*Joutsenon Kirkonk.	1884	253	700	1000	1	ei	57	ei	ei	ei
Perälän	1897	113	300	150	7	ei	338	ei	ei	ei
*Kavattilan	1898	155	275	—	7	ei	78	ei	ei	ei
*Korventulan	1899	60	100	450	3	ei	ei	on	ei	ei
Kuofelän Wäittilan	1887	400	1000	8000	7	ei	1000	ei	220	on
Kirkonkulan	1897	153	650	130	7	ei	—	ei	ei	ei
Somilan	1896	250	850	5000	2	2	895	ei	ei	ei
Wotaniemen	1899	42	110	100	1	ei	68	ei	ei	ei
Taintonkosken	1898	359	1150	400	1	ei	1108	ei	ei	ei
Wmmalan	1900	50	160	200	1	ei	ei	ei	ei	ei
Woljalankilan	1900	55	102	1000	7	ei	ei	ei	ei	ei
Wotitonluian	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kautjärwen Kirkonk.	1881	275	400	3000	1	ei	283	ei	ei	on
Miettilän .	1900	50	120	2000	7	ei	ei	ei	ei	ei
*Maan .	1885	100	150	800	7	ei	ei	ei	ei	ei
*Kirkon Kirkonk.	1867	542	1600	7200	1	ei	835	ei	ei	on
Mäntylän .	1892	99	124	250	7	ei	45	ei	ei	ei
Wntilän	1896	72	122	—	7	ei	652	on	ei	ei
Tietälään	1896	134	275	300	1	ei	177	on	ei	ei
Wuonolan	1892	58	100	500	7	ei	150	ei	ei	ei
*Jääskän Maan	1872	675	2000	7500	1	ei	624	ei	80	on
Wuonolan	1895	86	562	600	7	ei	641	ei	n. 40	ei
Kannun	1897	184	500	1000	1	1	360	ei	n. 40	ei
Wätkölään .	1898	195	450	—	2	ei	458	ei	ei	ei
Kaitilan	7898	106	300	150	7	ei	356	ei	ei	ei
Wirsilammen .	1898	119	300	100	7	ei	297	ei	40	ei
Wntion	1891	563	1500	550	2	ei	1448	ei	ei	on
*Uuden Kirkonk.	1861	740	2000	9500	2	ei	120	ei	ei	on
*Kastijelan	1896	175	250	500	7	ei	374	ei	ei	on
Kavautlaaren	—	286	650	350	7	1	340	ei	ei	on
Korpilähen tansat.	1889	55	100	500	7	ei	ei	ei	ei	ei
Korpilähen Nuorijos	1900	108	302	500	1	ei	ei	ei	ei	ei
Kirkon Nuorijosen	1897	70	139	—	7	ei	304	on	ei	ei
Keltilänniemen .	1899	126	300	275	7	ei	—	ei	ei	ei
Wranantylän	1898	158	370	700	1	ei	1000	ei	ei	ei
Wannilan .	1895	309	900	700	1	ei	1132	ei	ei	ei

46

36

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kuiskalmen kirkkunta.										
*Kittolan Waavojan .	1861	1200	3265	6000	1	ei	1559	ei	100	ei
Yläköfölan .	1899	72	160	1300	7	ei	200	ei	ei	ei
Käsiäläinen Kaupungin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maaseurakunnan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kautilan kirkont.	1865	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Euottolan .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
*Räiälään kirkont. .	1856	329	1200	5500	1	ei	—	ei	—	on
*Särkifalan .	1894	251	560	2000	7	ei	320	ei	ei	ei
Tuurin kansal.	1899	270	1500	1000	1	ei	ei	ei	ei	ei
Tuurin kylän	1899	280	1200	1500	1	ei	50	ei	ei	ei
*Uunimoston	1894	180	350	600	7	ei	150	ei	ei	ei
Humalastein .	1897	140	300	250	1	ei	189	ei	ei	ei
Ybbjärven kirkont.	1899	437	500	6000	1	ei	634	ei	25	ei
Enlitan	1893	80	180	—	7	ei	30	ei	ei	ei
Sortanlahden	1894	142	—	—	7	ei	85	ei	ei	ei
Wöstermaan	1898	25	17	—	7	ei	65	ei	ei	ei
Salkolan Meriäpirtin .	1894	339	550	4000	1	ei	300	ei	ei	on
*kirkont.	1894	411	1500	9500	1	ei	946	ei	n. 80	on
Reidjärven	1894	100	125	500	7	ei	240	ei	ei	ei
*Rahjärven	1891	285	800	1500	7	ei	90	ei	n. 80	on
Lapiveden kirkkunta.										
*Lapiveden Kirkkolan	1899	63	150	800	7	ei	63	ei	ei	ei
Moutolan .	1899	83	259	—	1	ei	139	ei	ei	ei
Titiän	1895	47	100	50	7	ei	37	ei	ei	ei
Kauhjärven .	1896	153	400	—	1	ei	165	on	ei	ei
Simolan	1891	260	650	800	1	ei	37	on	ei	ei
Kaukian tehtaan	1896	320	800	750	2	ei	522	on	ei	ei
Kauritalan sahan	1897	190	390	300	1	ei	1560	ei	ei	ei
*kirkont.	1850	1200	5000	10000	1	8	—	ei	on	on
*Lemin kirkont.	1865	1040	3500	4360	3	ei	455	ei	ei	on
*Uumäen Hyntvien kylän	1882	274	702	1500	4	ei	268	ei	on	on
*Suu-Uuttilan	1900	323	715	2000	1	ei	ei	ei	on	on
*kirkont.	1851	424	1300	1000	1	ei	576	ei	on	on
*Marttilan	1880	155	375	900	7	ei	1496	ei	on	on
Taawetin .	1895	369	1300	1000	7	ei	303	on	ei	ei
*Walfolan .	1894	400	900	2000	2	ei	1400	ei	on	on
Walfelan Sorjalan	1895	105	350	70	2	ei	900	ei	ei	ei
Tuohitorin	1899	76	135	2200	1	ei	261	on	ei	ei
*kirkont.	1862	428	1500	12000	1	ei	29	ei	ei	ei
Kirkont Raittiusseur	1893	621	1569	10000	7	ei	1000	on	ei	ei
Woiiosten .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Selämpään	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mattilan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kannuskoeten tehtaan	1896	400	800	400	7	ei	1050	—	—	—
Tuurvan tehtaan	1899	108	350	150	7	ei	—	ei	ei	ei
*Suomenmenen kirkont.	1876	479	1050	2200	7	ei	604	ei	ei	on
*kirkont Nuorisoseur .	1898	140	375	2200	7	3	484	ei	ei	ei
*Savitaipaleen kirkont	1896	514	1156	7000	7	ei	1481	ei	ei	ei
Käskentilän	1897	115	250	125	1	ei	158	ei	ei	ei
Karrafösten .	1896	100	225	600	7	ei	180	ei	ei	ei
*Taipalsaaren kirkont.	1893	483	1520	3820	2	ei	477	ei	16	on
kirkont Nuorisoseur .	1899	210	570	3820	7	ei	576	ei	ei	ei

20

31

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Kymin kirkkunta.										
*Säffijärven kirkont.	1860	775	2100	12000	7	9	1814	ei	330	on
Wilojoen .	1899	34	116	500	7	ei	—	ei	ei	ei
Tapiolan	1897	115	350	1500	2	ei	—	ei	ei	ei
Wijjärven .	1891	146	318	1200	7	ei	163	ei	ei	—
Salajärven	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaifanjärven	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
*Wirojärven Kunnan .	1861	969	—	8000	7	ei	462	ei	on	on
Orsklahden	1892	176	358	400	7	ei	—	ei	on	ei
Waalimaan	1892	321	750	760	2	ei	1116	ei	on	ei
Wirojoen	1892	275	550	580	1	ei	100	ei	45	ei
Wuterlahden .	1878	461	588	600	7	ei	—	ei	—	ei
Wihlajan .	1895	444	—	600	7	ei	—	—	—	ei
Wawjoen .	1894	146	216	300	1	ei	—	ei	—	ei
Wlantian .	1890	245	600	1200	7	ei	350	ei	59	ei
Wittäpaaden .	1896	165	490	400	7	ei	—	ei	—	ei
Kirkontylän	1893	148	345	900	7	ei	190	ei	on	ei
Sälkäjärven	1891	383	875	400	7	ei	—	ei	—	ei
Ekivarin .	—	—	100	—	—	—	—	—	—	—
Höppilän	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—
Länsitylän	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—
Wiehitälän Wiehittälän	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—
Wuurittalan .	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—
*kirkont.	1890	728	1073	4000	2	ei	936	ei	on	on
*Wiehtalahden Husulan	1861	750	1225	9600	7	ei	628	ei	100	ei
Kannusjärven	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ybbälän	1888	294	—	500	7	ei	93	ou	ei	ei
Kattilakösten sahan	1898	87	220	75	6	ei	188	ei	ei	ei
Entamaan	1899	180	420	400	7	ei	820	on	ei	ei
Salmen	1896	142	357	9500	7	1	169	on	ei	ei
Wläntylahden	—	48	—	—	—	—	—	—	—	—
Winiemen	1894	221	500	258	7	ei	140	ei	ei	ei
Meriätylän	1898	250	485	1000	7	ei	545	ou	ei	ei
Keittaliu .	1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summantylän	1895	264	656	500	7	ei	600	on	ei	ei
Tammion .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kymin Sunilan tehtaan .	1894	408	—	200	7	ei	440	on	ei	ei
Sallan sahan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Karkulan tehtaan .	1895	620	1450	1500	1	ei	744	on	ei	ei
Häppilän	1897	116	297	600	7	ei	140	on	ei	ei
Jumalniemen sahan	1899	140	340	400	1	ei	1224	on	ei	ei
Tawaotilan	1891	150	370	1000	7	ei	180	on	ei	ei
*Helilän	1867	675	1000	8000	1	ei	500	—	ei	ei
Karkulan puuhomion	1898	260	800	500	1	ei	1612	ei	ei	ei
Huruskelan	1892	281	625	400	7	ei	—	—	on	ei
Saapasaaren	1893	190	492	315	1	ei	333	on	ei	ei
Kuntjalon	1892	403	1128	370	7	ei	100	on	ei	ei
Ybbälän Eittatylän	1898	285	768	—	1	ei	418	on	ei	ei
Länsitylän	1897	370	800	500	7	ei	925	on	ei	ei
Swaribädin	1885	200	300	500	7	ei	137	on	ei	ei
Wunapirtin	1895	82	140	200	7	ei	47	on	ei	ei
Kirkontylän	1896	187	350	200	7	ei	49	on	ei	ei
Wuomentösten	1899	169	375	—	7	ei	213	on	ei	ei
Hirvitoesten	1889	379	872	375	1	ei	149	on	ei	ei
*Sippolan kirkont	1861	870	1750	7000	7	ei	—	ei	—	—



Suomentoivotus laulu- ja soittojuhlaan Helsingissä kesällä 1890.

Paula, soita suomalainen,
 Heisaale Väinön kansa,
 Laula Taavetin tavalla
 Sydämmellä sykkävällä,
 Run on kuntoa sinulla,
 Säwel suuri ja suloinen,
 Wärsäyt Väinämön perintö,
 Tietäjältä taikahuilu,
 Mahti maailma lumota
 Sammon suurilla sanoilla,
 Säwelillä säihkyvillä,
 Jotka juoksevat jofena,
 Huhtahinna pulppuavat,
 Runi kewätpuronen firtas,
 Lähteen silmä läikkyväinen.
 Laula miekihin mehua,
 Innostuksen ilmitulta,
 Voimalla varustetulla
 Suuren soitattajan sanoilla.
 Run on kufuttu kokohon
 Raikki kaulaiset haettu
 Sinipiäät pillinensä,
 Wirsinensä Väinön poiat,
 Turwetaipaleen takaiset,
 Rimpisuon en reunahiset,
 Että soitanto sujui,
 Maamme laulut lainehtiji
 Zmatran koskea kowemmin,
 Tundraantuulta mahtavammin,

Niinkuin pitkäisen pafuna,
 Hoorehilla Herran soitto.
 Soitohon säwel suloinen,
 Suomen kansan kaunis laulu
 Ylpeäs' ylitylässä,
 Helsingissä herttaifesä,
 Run on weljet ja fisaret,
 Suomen suuret soittoniefat
 Tuonne tuotteensa tarinneet
 Kansan kaihot laulellehet.
 Dnni olkohon osanne,
 Kansan kiitos tunnianne
 Teillen tietojen isännät,
 Hyvät, hellät herratullat,
 Jotka toimitte todella
 Balon työssä taistelette
 Tällä tuimalla ajalla
 Kaiken katteran ohella.
 Riitos kaunis ja suloinen
 Kuten tuomi tuoksuwainen
 Teille työstänne minulta,
 Soitostanne suositeltu,
 Ett' elkiis' ikipyhänä,
 Niina jofsi autuaana
 Suomen soitanto suloinen,
 Raikkainainen kansan laulu.

Wanha
 Juhlo Fanholin.

Wiitajaari, Suowanlahki.



18—20 p. Kesäkuuta.

Wuonna 1881 tehtiin Suomessa ensimmäinen laulujuhlantapainen priytös Yhteyteen Kansanwalistus-Seuran juhlaokouksen kanssa Jyväskylässä sanottuna vuonna oli sowitzettu 18:na kesäkuuta juhlaulajajaiset, joista sittemmin kehittyi yleiset laulu- ja soittojuhlat. Waa-seutukaupungeissa, joissa waatimukset ovat pienempia, nämä juhlat sitten kehittyiwät, mutta wihdoin Mikkelin juhlassa 1897 lausuttiin julki toiwomus, että jo valmistettaisiin Suomen laulu- ja soittofunknille tilaisuus kotoontua terran Suomen pääkaupunkiin Helsingiin, silloin siitä, niin toiwottiin, syntyisikin oikein suuri juhla.

Wuonna 1898 Toukok. 10 p. kokoontui Helsingin ylioppilassaloon asianharastajia asiasta neuwoitelemaan, ja wähän myöhemmin tai Kansanwalistus-Seuran toimikunta vastaanottaa pyyntökirjan, että seuran nimesä w. 1900 pantaisiin juhla Helsingissä toimeen, johon mieliihymällä suostuttiin. Siitä pitään juhlaa valmistettiin ja monijäseninen ja monihaarainen toimikunta oli asherassa työssä. Toimikunnan puheenjohtajana oli alussa toljtori A. H. Snellman, mutta sittemmin astui johtoon oik. kand Edw. Castrén; töiden paljouden tähden toimikunta nyt, niinkuin entiiisäkin juhliissa, oli jakautunut useampiin osastoihin, joista keskus ja taloustoimikuntaa johti yhteinen puheenjohtaja hra Castrén ja hänen rinnalla waramiehensä maist. Baawo Snellman. Sihteerinä oli neiti Niina Newander, sen lisäksi kuului keskustoimikuntaan 11 jäsentä; Majoiustuimikunnassa oli puheenjohtajana opett. A. Kohonen, warapuheenjohtaja rouwa A. Alnberg ja 22 muuta jäsentä; huwitoimikunnassa puheenjohtaja kauppaopiston johtaja P. Profeldt, warapuheenjohtaja lääket. kand. R. Wegelius, 19 muuta jäsentä; wirtwoitustuimikunnassa puheenjohtaja rouwa S. Mein, wara-

puheenj. tehtailija G. U. Sohlberg ja 9 muuta jäsentä; koristustoimikuntaa puheenjohtaja arkitehti Y Sadenius, warapuheenj. ratenusmestari S Ahde ja 6 muuta jäsentä ja vihdoin ohjelmatoimikuntaa puheenjohtaja kapellimestari R. Rajanus, warapuheenjohtaja toht. A. W. Forsman ja 7 muuta jäsentä.

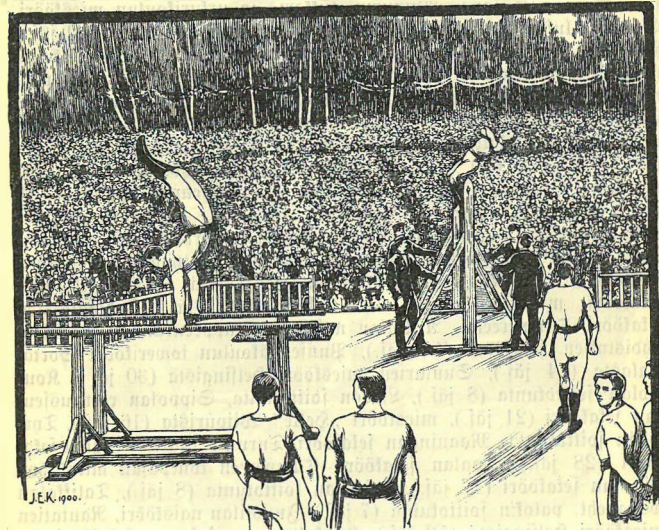
Kansanvalistus-seuran toimeenpanemiin laulu- ja soittojuhliin ei tähän asti ole tarvittu mitäänlaista erityistä lupaa. Ne syntyivät seuran juhlatokouksen turvissa, kuuluivat sen ohjelmaan, ja näitä juhlatokouksia säätävät seuran säännöftin pidettäväiksi. Mutta katfottiin kuitenkin tarpeelliseksi tekeillä olevasta suuresta juhlasta tehdä muodollinen ilmoitus Uudenmaan läänin silloiselle kuvernöörille kenraali Kästen de Pontille. Ja että juhlan pitoa ei mitään este nytkään kohdannut, siitä wilpitiön kiitos hänelle.

Juhlapäiviksi oli määrätty kesäkuun 18—20 päivät. Raifaniemen suurempi kenttä oli valittu juhlapaikatfi ja tuuheat lehtipuut, lehtewät funnaat ja niiden välillä siintävät Tööstön lahden laineet yhdessä aistiikkaiden juhlaratennuksien kanssa tekivät sen hyvin launiiksi; wäljyyttä oli myös kyllin. Jo rautateitse kaupunkiin tullessa saattoi huomata suuren laululawan, joka oli ratennettu arkitehti Y. Blomstedtin piirustuksien mukaan ja arkitehti Y Sadeniuksen johdolla. Laajan 32 metrin lewiyisen ja 20 metrin koftuisen kunnan yläpuolella kofofi kolmikulmainen päätä Lippuja ei siinä liehunut eikä ylipäätän missään jnhlatentällä — —. Sensäjanä oli Suomen waakunaa käytetty koristeena kentälläkin, ja lawaa sitäpäitfi koristivat Suomen maakuntien waakunat. Kuvun molemmin puolin oli tornit ja niiden yli kofofivat suuret auringonruusut ja muitakin tulkia — uutuis koristeiden alalla, joka ensi silmäyksellä tuntui odottamattomalta, mutta ei ollut ensinkään ruma ja hyvin korwasi poisjääneitä lippuja.

Laulu- ja soittojuhlan yhteyteen oli järjestetty voimistelujuhla monenmoisine kilpailuineen, ja juhlan edellisinä päivinä laululawalla oli yleinen voimistelunäytäntö, jossa puheen piti kansanopiston johtaja pastori R. Kerkkonen. Maanantaina sitten kokoontuivat kaikki laulu- ja soittofunknat senaatorille ja asetettiin Mitolaintirkon laajoille portaille muun yleisön seijooessa torilla alempana ja yhteisesti wirittivät wirren „Jumala ompi linnamme“, jonka jälkeen pastori W. Lampén piti rukouksen. Sieltä jnhlatulusa kuljettiin läpi kaupungin yliopiston ja ylioppilastalon ohitse Raifaniemen puistoon, jossa juhlatoimikunnan esimies lafik. kand. Edw. Castrén piti terwehdyshpuheen.

Suuri oli se joukko, joka oli kerääntynyt juhlaa wiettämään, paljo suurempi kuin millointaan ennen meidän maasjamme wietetyissä laulu- ja soittojuhlissa. Luettelemme tässä laulu- ja soittofunknat siinä järjestyksessä kuin ne ottivat tähän juhlatulkueeseen osaa. Ensimmäisinä astuivat juhlatoimikunnan ja läsnä olevat Kansanvalistus-seuran toimikunnan jäsenet. Sen jälkeen seura-

wat laulu- ja soittofunknat lippuineen ja standaareineen: Ylioppilaskunnan laulajat, Alku-yhdistyksen sekafööri Pietarista, (32 jäf.), Seikun sahan soittofunkta (17 jäf.), Porin naisfööri, Wiipurin naisfööri, Pietarin suom. lauluseura, Kuopion opettajiston sekafööri, Kiihimäen lauluseura, miesfööri „Lauluweikot“ Wiipurista, Sawonlinnan miesfööri, Pellawatehtaan soittofunkta Tampereelta, (10 jäf.). Wikkalan nuorisoseuran sekafööri, Zymästylin seminaarilaisten sekafööri, Zymästylin seminaarit. naisfööri ja samoin



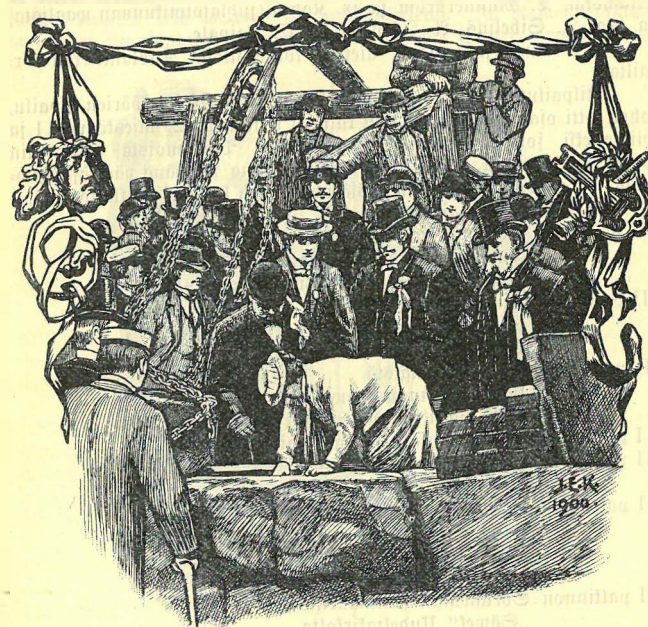
Womistelijuhla estraadilta päin.

miesfööri, Zymästylin soittofunkta, Sortawalan lauluseura, Kirjalta-jain miesfööri Helsingistä, (24 jäf.) Kymen nuorisoseuran sekafööri, Sekafööri „Wiiri“ Helsingistä, (48 jäf.), Mäntyharjun nuorisoseuran sekafööri, Suutarien miesfööri Pietarista. (18 jäf.), Sortawalan wv. palok. soittofunkta, (11 jäf.), lomakursilaisten lauluseura, Wiipurin wvapaecht. palok. soittofunkta, Sortawalan seminaarilaisten sekafööri, Sort. semin. miesfööri, (11 jäf.) ja samoin naisfööri, Wainölan sekafööri Wiipurista, Mittelin naisfööri, Tampereen nuorisoseuran sekafööri, (39 jäf.), Kuopion wvapaecht. palok. laulukunta, (19 jäf.), Kuo-

pion wapaahrt. palok:n soittokunta (16 jäf.), Hämeenlinnan nuorisoseuraa setakööri, Tampereen setakööri (105 jäf.), Lappeenrannan wapaahrt. palokunnan soittokunta, Juvankosken nuorisoseuran mieskööri, Mikkelin kansalliseuran setakööri, Teiskon setakööri. Rääfälän setakööri, Tyrwään setakööri, Wiipurin tywäenyhd. setakööri, Rauman seminaarilaisten mieskööri, Tampereen wapaahrt. palok:n soittokunta (13 jäf.), naiskööri „Nuottoset“ Ylänekostelta, mieskööri „Seimo“ Haminafta, Nurmijärwen naiskööri, lauluseura „Dras“ Wiipurista, raittiusyh. „Kilwer“ kööri Helsingistä, Mikkelin wapaahrt. palok:n soittokunta (10 jäf.), Wiipurin luffari- ja urkurikoulun mieskööri, Suomen luffarikööri, Raja-Rarjalan Raitu Pittästäramnasta (21 jäf.), setakööri Ripinä Wiipurista, Zoensuun wapaahrt. palok. soittokunta (18 jäf.), muurariammatti-ol. soittokunta Helsingistä (7 jäf.), raittiusseura „Liiton“ naiskööri Tampereelta, Sortavalan tywäenyhd. setakööri, Jarwenpään naiskööri, Sunilan setakööri, Leppäwiran nuorisoseuran setakööri, Wiitasaaren kansalliseuran setakööri, Sunilan soittokunta (10 jäf.), Wirolahden tywäenyhd. mieskööri, Orimattilan soittokunta (8 jäf.), Turun kansalliseuran naiskööri (17 jäf.), Kirwun lauluseura, Paamolan setakööri, mieskööri „Raitu“ Wiipurista, Helsingin tywäenyhdistyksen setakööri (40 jäf.), raittiusseura „Eron“ setakööri Tampereelta, Söörnäisten tywäenyhdistyksen setakööri, Rautatieläisten soittokunta Helsingistä (8 jäf.), Askulan setakööri, mieskööri Säwel Uudeltakirkolta (11 jäf.), Tehtalaisten setakööri Tampereelta, Afikkalan naiskööri, Lappeenrannan tywäenyhdistyksen setakööri (18 jäf.), Puuseppäkoulun towerikööri Sorta-walasta (14 jäf.), Suutarien mieskööri Helsingistä (30 jäf.), Roumolan soittokunta (8 jäf.), Liebon soittokunta, Sippolan raittiusseuran setakööri (21 jäf.), mieskööri „Helke“ Wiipurista (16 jäf.), Tyrwään soittokunta, Maaningan setakööri, Turun rautatieläisyhd:n setakööri (28 jäf.), Jaulan setakööri, Tampereen konepajan mieskööri, Piitolan setakööri (17 jäf.), Heinolan soittokunta (8 jäf.), Laikkalan wapaahrt. palok:n soittokunta (7 jäf.), Juuftilan naiskööri, Rautatien mieskööri Helsingistä (52 jäf.), Rautolan nuorisoseuran setakööri (14 jäf.) ja Puffilan setakööri. — Siis 19 soittokuntaa ja 76 laulukuntaa, joihin myöhemmin vielä tuli lisää ainakin yksi laulukunta Eftonia Wirofta, jota puutteellifen laimatuksen wuofsi ei päässyt ajoifsa perille. Näiftä oli ainoaftaan kaffi soittokuntaa ja seitsemän laulukuntaa Helsingistä, muut kaffi maafeduiflta ja kaitifsa yhteisä tap-pale kolmatatuhatta jäsentä. Sulkumerkkien wäliin on merkitty ainoaftaan niiden laulu- ja soittokuntien jäfenluku, jotka fitten otti-wat ofaa kilpailuihin.

Kun ainoaftaan juhlafta efiintywiön lukumäärä oli noin fuuri, ymmärtää helpofti, että juhlayleiffo, kuulijat mukaan luettuina, oli melkoinen. Kyllä täpTTYi Rautaniemen laaja juhla-kenttä ihmifstul-wafta. Mutta tilaa oli fentiään riittäwäfti.

Juhlan awajaififta fiirtywät kaffi taajan juhlatulufsa Suo-malajfen Teatterin rakennuspalkalle Rautaniemen ja rautatien torin wäliin, joffa nyt kansallifsen teatterin peruftiwi lafkettiin juhlayleif-fön läsnäoloffsa. Juhlapuheen piti lehtori A. Ulmberg johdattaen mie-leen Suom. teatterin waiheita fen peruftamisestä tähän hetkeen äfti,



Suomalajfen teateritalon peruftamisjuhla.
Rouwa Rautio muurarin työsfä.

ja J. H. Eron runon luti näyttelijätär rouwa Katri Rautio; hän fai ensimmäifsen fiwen muurata aukkoon, johon fuftettiin hopealehti jälkimaailmaa warten; piirrettyne ilmoituksineen täftä tapauttefta. Siten Suomen kansallifteatterin peruftamisjuhla fekin muodofti ofan täftä yleifestä suomalaisesta laulu- ja soittujuhlafta.

Lopun päiwäftä jaiwat laulu- ja soittokunnat käyttää ykfityfiin harjoituftiin ja fen ohjefta oli tarjona tilaisuus käyää juhlan yh-

teyteen järjestetyissä konserteissa. Laulu- ja soittokuntien johtajat kokoon-
tuivat ja ottivat osaa palkintotuomarien valitsemiseen juhla kilpailuja
varten. Sitten tuli palkintotuomareiksi laulukilpailuja varten v. tuomari
E. Forsström, lehtori P. J. Hannikainen ja rouva N. Starck
(juhlatuomareiden kutsuja) ja hrät M. Nyberg, D. Merikanto, E.
Siivori ja E. Genes ja soittokilpailuja varten kapellimestarit N.
Lindholm, T. Mannerström ja E. Kälja (juhlatuomareiden kutsuja)
ja hrät J. Sibelius, N. Järnefelt ja E. Taipale.

Seuraava juhlapäivä alettiin torvisoitolla Nikolainkirkon por-
tailla.

Kilpailut alkoivat juhlatentillä kello 11, ensin sekaköörin kilpailu,
johon otti osaa 11 kööriä, sitten tulivat naisköörit 2, miesköörit 11 ja
viimeiseksi soittokunnat, joita kilpaili 15. Palkinnoista määrättiin
västään myöhemmin ja ne jaettiin seuraavana päivänä päättäjäsjuh-
lasa. Taludonme luitentäin tässä yhteydessä luetella palkinnonsaajat.

Sekakööreistä saivat

I palkinnon Helsingin työväenyhdistyksen laulukunta.
Tampereen nuorisoseuran sekakööri.
Raja-Karjalan Raitu Pitkätärannasta.

II palkinnon Piitolan sekakööri
Sippolan raittiusseuran sekakööri.
Alku raittiusseuran sekakööri Pietarista.

III palkinnon Wiiri Helsingistä.
Lappeenrannan työväenyhdistyksen sekakööri.

Naiskööreistä palkittiin molemmat kilpailijat ja sai

I palkinnon Turun kansallisseuran naiskööri.

II palkinnon „Taimi“ Säkijärveltä.

Mieskööreistä saivat

I palkinnon Rivjaltajain mieskööri Helsingistä.
Kuopion vapaaeht. palokunnan laulukunta.
Helsingin räätälien mieskööri.
Helsingin suutarien mieskööri.

II palkinnon Sortavalan seminaarilaisten mieskööri.
„Sävel“ Uudekirkosta.

III palkinnon Pietarin suutarien mieskööri.

Soittokunnista palkittiin

I palkinnolla Seitun sahan soittokunta Porista.

II „ „ Tampereen vapaaeht. palok. soittokunta.

III „ „ Sortavalan vapaaeht. palok. soittokunta.

IV „ „ Helsingin rautatieläisten soittokunta.

V „ „ Kuopion vapaaeht. palok. soittokunta.

VI „ „ Sunilan sahan soittokunta.

„ Sitäpaitsi annettiin kehotuskirjoja Joensuun palokunnan, Mik-
kelin palokunnan, Helsingin muurarien ja Tampereen pellamatehtaan
soittokunnille.

Kun kilpailuvia oli niin monta, kesti kilpailu yli ajan, joten
sen jälkeen seuraava pääharjoitus juhla laulajaisia varten täytyi
osaksi siirtää seuraavaan päivään. Kello 9 illalla oli sitten juhla-
illalliset ylioppilastalon juhlasalissa. Toista tuhatta henkeä sai tilaa
pöytien ympärillä, ja monta mieltä ylentävää puhetta pidettiin.
Suomen heimokansojakin oli tilaisuudessa edustettuina ja saatiinpa
kuulla puheita sekä wiron- että unkarintielellä. Ja Raja-Karjalasta
saapuneet runolaajat, lyöneinä käden kätchen sormet sormien loma-



Rajalajiset torvensoitajat.

han, lauloivat niinkuin muinoin esi-isimme ikivienhoja runojaan
Wäinämöisestä ja „Jougamoisesta“.

Kolmas ja viimeinen juhlapäivä alettiin samalla tapaa kuin edelli-
nentin aamulla Nikolainkirkon portailla. Mikäsiempi aamupäivä käy-
rettiin urheilukilpailuihin ja laulu- ja soittokuntien harjoitukseen. Ja
sitten kello 1/2 12 tuli suuret juhla laulajais-soittajaiset juhlatentillä.
Ytma oli kaunis, aurinko valaisi koko terällä juhlapaikkaa ja juh-
liwaa yleisöä, oltuaan kaffi edellistä päivää pilwifen tainaan peitti-
mänä. Laulajaiset alkoivat. Omituisen kansallisen leiman antoi sille

karjalaiset piikfopaitaiset waimot, jotka tuohitorwen toito tuffiKa antoi-
wat merkin eri ofastojoen alkamifeen, ja kansallinen oli tilaisuus muu-
tenkin, esitetty kappaleettin oliwat uusia, jotka maamme säwelkäjät
olivat antaneet juhlassa ensiferan esitettäväiksi. Ei ihme että kym-
meniin tuhansiin nousewa yleisö niitä miltei hartaudella kuun-
teli. Juhlapuheen piti proweffori G. N. Setälä ja juhlarunoja oli
kaksi, toisen Juhani Ahon sepittämän runomittaisen „lastun“ Wirren
wenon weistännästä lausui maisteri R. Tiilikä ja toisen Jm. Calam-
niuksen Juhlarunon lausui maisteri Seweri Nyman. Maamme
laululla juhla laulajaisoittajaiset päättyivät.

Jualla oli juhlatentillä päättäjaiset eli kansanjuhla. Juhla-
puheen piti tohtori A. S. Snellman, laululawalla esiintyi wuoron



Ateenalaisten laulu

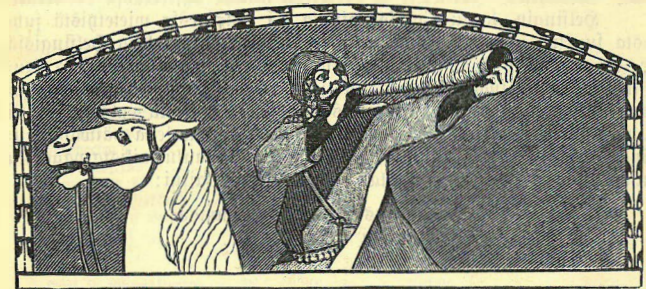
perään eri soitto- ja laulukuntia, niiden joukossa myös Nioppilas-
kunnan laulajat, joista kuitenkin toinen puoli juuri kierteli laulajaismat-
kallaan Skandinavian kaupungeissa, myös esiintyi eräs waliojoukko woi-
mistelijoita, mutta erittäinkin miellytti yleisöä Sibeliuksen Ateenalaisten
laulu, laulajat esiintyen muinaiskreikkalaisissa kirjavisissa puvuissa
laululawalla, joka laulun ajaksi oli muutettu piinioita ja cyressettä,
ruusu- ja oleanderpensaita kaswawaksi laaksoiksi, ylönnä kaartelena
Kreikan sininen tainwas. Tämä ihana kuwaelma oli suurimmalle osalle
yleisöä vielä ihan uusi. Kanteleen soittoaikin tarjottiin tässä kansan-
juhlassa. Lopuksi tuli palkintojen jako, jonka tuloksista jo edel-
lisesä on ferrottu. Tahdomme tähän ainoastaan merkitä, että
yleisessä lausunnossa palkintotuomarit toivat ilmi mielihyvänsä esiy-
tyvien lauluseurojen erittäin etewistä ja tafaaisista taidonnäyteistä.

Soittokilpailun johdosta palkintotuomarit ehdottiwat, että wästedes
määrättäisiin sama kilpailukappale kaikille soitto kunnille.

Palkintona annettiin kunniakirja taitelija A. Gallén'in piirus-
tukfen mukaan, jossa esitetään Kullerwo torwinensa, miten hän

läksi soitellen sotahan
i soitellen tappelohon;
soitti suolla, soitti maalla
tajahutti kankahalla,
rojahutti ruohikosfa
kukahutteli kulosfa.

Millekin laulu- ja soitto kunnille, jotka eiwat palkintoa saaneet,
läheteettiin kappale tätä kunniakirjaa pshwäiseksi muistoksi juhlasta.



Kunniakirja.

Palkinnonjaon jälkeen astui Kansanwalistus-seuran esimies kun-
nallisuusneuwos A. Neuman lawalle ja lausui seuran puolesta kiitokset
niille lutuisille naisille ja herruille, jotka oliwat uhranneet aikaansa ja
mawaansa juhlaa järjestäessään. Puheensa hän päätti psalmistan, la-
noilla: „Joka korkeimman suojeluksessa istuu ja kaikkialtiaan war-
jossa oleskelee, hän sanoo Herralle: minun toiwoni ja minun sin-
nani, minun Jumalani, johon minä uskallan: Sillä hän pelastaa
minun“.

Sen jälkeen laulettiin „Maamme“ ja isänmaanwirsi seisolla
ja paljain päin.

Juhlan jälkeen vielä laululawalla pidettiin laulu- ja soitto kun-
tien puolesta kiitospuheet soiton jo laulun johtajille hroille R. Raja-
nufelle ja D. Merifannolle.

Juhlakertomuksemme olisi epätäydellinen, jos emme mitään mai-
nitsisi myös niistä konserteista, jotka juhla-aikana pidettiin ja jotka

itse asiassa muodostivat osan varsinaisesta juhlaohjelmasta. Ensimmäisenä oli kirkkofonfertti Uudessa kirkossa maanantaina klo 2 päivällä. Orkesterikonferti oli samana päivänä illalla Kaartin maneesissa, jossa esitettiin italialaisten, ranskalaisien ja unkarilaisten mestarien etewimpiä orkesterisävellyksiä. Historiallisia konfertia oli kaksi, toinen maanantaina Kaartin maneesissa kl. 5. Se alettiin runolaululla ja itkuvirfillä, Karjalasta saapuneiden runolaulajain ja ikijäin esittämällä, jonka jälkeen tuli historiallisessa järjestyksessä näytteitä Suomen musiikista eri aikoina, kansanlauluja, keskiajan teinilauluja, vanha sotamarssi, Ehrströmin, Waseniuksen ja Paciuksen sävellyksiä. Toinen historiallinen konferti oli tiistaina. Siinä sai kuulla totemaisia sävellyksiä nyt päättyvän vuosisadan loppupuolelta. Coltan, v. Schanz, Linzen, Moring, Borenius, Wegelius, Genetz, Rajanus, Merikanto, Zärnefelt ja Sibelius olivat ohjelmassa edustetut.

Helsingin laulu- ja soittojuhla oli Suomessa vietetyistä juhlista suurin, niin että niinkin suuressa kaupungissa kuin Helsingissä se ei ensinkään kadonnut muuhun liikkeeseen, vaan antoi koko kaupungille juhlaileman. Taustana sillä oli ensi päivinä pilvinen taivas, ja sen osanottajissa oli muustakin syystä mieliala wakaava, jota ei juhlatunnelma woinut häihduttaa. Mutta kolmantena päivänä aurinko oli piirret häihduttanut, ja woiwattaasti laulu kaikista pahjoista emustuksista huolimatta juhlan päättäjissä kaitui:

Ein laulus kerran synnyinmaa
Korkeemman kaimu saa!



w. 1900

Jllestymispaikka, numerojen luku ja tilaushintu postisssa.

Suomenkielisiä:

	num.:	hinta:		num.:	hinta:
Helsinki: Mikain Martija	12	1: 78	Viikkirjoituslehti	12	3: 90
Diakonieskaloituksesta			Pyhäkoululehti	12	1: 22
Helsingissä	12	—: 90	Päävälehti (lakkautet-		
Duodecim	12	9: 06	tuna 2 (3) ff.	305	14: 90
Eldinruojelus	6	1: 78	Sananlaattaja	24	2: 43
Ilmarinen *)	12	—: 50	Sotahmuoto	52	4: 90
Jänmaan Ystävä	52	2: 90	Suomalainen Wiralli-		
Kansatoulu Lehti	24	5: 79	nen Lehti jnnä		
Kaupalehti	52	4: 90	Suomen Asetus-		
Kirjaltaja *)	12	4: —	Kotoelma	305	8: 94
Koitto	30	1: 80	Suomen Asetus-Koto-		
Koti ja Yhteiskunta	12	2: 90	elma	?	3: 40
ja jnnä Käsitöitä	12	5: 90	Suomen Kalastuslehti	12	2: 90
Kuukauslehti	8	1: 15	Suom. Lähetysanomias	19	1: 15
Kylväjä	52	3: 90	ja jnnä Viikalehti	12	1: 90
Kylätirjaston Kuva-			Suomen Museo	4	2: 40
lehti B sarja	12	2: 40	Suomen Teollisuuslehti	24	5: —
Kätilö Lehti	6	3: —	Suomen Urheilulehti	6	6: 82
Lasten Lehti	12	—: 90	Suomen Wiikilehti	52	3: 78
Lasten Lähetyslehti (1/4			Sylwia	9	—: 90
1900—)	9	—: 65	Terveydenhoitolehti	12	2: 34
Lasten Pyhäkoululehti	12	—: 66	Tyhmissä	303	9: 90
Lasten Ystävä	12	—: 90	ja wiitkopainos	52	2: 91
Entemisiä Suomen so-			Unji Suometar	325	17: 90
tamiehille *)	6	3: —	Waatturi	6	1: 78
Lututuba	26	1: 50	Wakuutuslehti	12	5: —
Luonnon Ystävä	12	3: —	Walvoja	12	10: 80
Maamies	52	3: 78	Wankeinhoitolehti *)	12	1: 50
Maamittariyhdistysten			Wartija	12	6: 82
Wikaustirja *)	6	5: —	Welikula	26	4: 90
Merimiehen Ystävä	12	1: 15	Wirittäjä	8	2: 80
Muorison Ystävä	12	—: 90			
Opitti ja Suwitti	12	2: 50			
Osawan Romaanisarja	24	8: —			
Ruuhun Sanomia	12	1: 40			
Selertto	12	1: 22			

Ewo: Mesjän Ystävä 12 1: 90
Suomina: Koitar (lakkautet-
 tuna 2 ff.) 150 4: —
 Loweri (1/4; 1900—) 26 1: 40

	num:	hinta:
Hanko: Maitotalouden lehti	52	3: 78
Heinola: Yrjänkö	156	3: 10
Hämeenlinna: Hämeen Sa-uomat	150	4: 75
Hämäläinen (laskautet-tuna 2 ff.)	104	4: 41
Kanjan Toweri	24	3: 30
Toukomettin	26	1: 55
Jisalmi: Salmetar	102	4: 18
Joenjun: Karjalatar	150	5: 68
Pohjois-Karjala (1/4 1900—)	122	5: 38
Jyväskylä: Keski-Suomi	152	3: 90
Kyläkirjasto	4	1: 90
Kyläkirjaston Kuva-lehti A sarja hnnä	12	2: 40
Laisten Kuva-lehti	152	2: 91
Suomalainen	3: 60	
Rajaani: Rajaani lehti	104	3: 60
Renin: Perä-Pohjalainen	155	3: 90
Rotkolla: Rotkolla	104	3: 90
Kotka: Itä-Suomen Työ-mies (1/2, 1900—)	70	2: 75
Kotkan Sanomat	150	4: 90
Kotkan Uutiset	100	3: 40
Kautatienlehti	24	3: 55
Kristina: Pohjola (1/6 1900)	30	2: 03
Suupohjan Raiku	152	3: 73
Kuopio: Savo-Karjala (ollut laskautettuna Suomen kirkon julkissa sanomia	12	2: 34
Uusi Kuva-lehti	24	4: 50
Uusi Savo	152	5: 70
Kälviäinen: Itä-Karjala	101	2: 90
Kuopio	149	3: 90
Kahti: Kahten Lehti (1/2 1900—)	51	2: 65
Kahtia: Perä-Pohj.	12	1: 90
Kappenevanta: Itä-Suo-men Sanomat	148	4: 50
Kitteli: Kuurompyhkän Lehti	8	1: 22
Kitteli:	150	3: 75
Kittelin Sanomat	151	3: 76
Dulu: Hengellinen Kuu-kauslehti	24	2: 42
Raitu (laskaj. ihmeestp-mästä 1/2, 1900)	300	7: 90
sa 3 pätiv. painos	152	4: 25
Kaleva	305	6: —
Kokkuttaja	10	1: 30
Louhi	150	3: 90

	num:	hinta:
Dulun Ilmoituslehti	150	3: —
Sanomia Siionista	12	1: 90
Pori: Maahyde	52	2: 30
Kansalainen	152	3: 90
Satatunta	152	5: 70
Porvoo: Unsimaa (laskau-tettuna 2 ff.)	152	3: 90
Raabe: Raaben Lehti	104	3: 19
Rauma: Rauman Lehti (laskautettuna 2 ff.)	150	5: 68
Savonlinna: Savonlinna	150	5: 12
Sortavaala: Namun Koitto	12	2: 30
Kasvatustopillisiä Sa-uomia	12	1: 78
Laatokka	104	4: 19
Peltomies	12	1: 22
Tampere: Namulehti	305	11: 40
sa 3 pätiv. painos	153	5: 70
Kansan Lehti	154	5: 71
Kirkollisia Sanomia	12	1: 78
Wuutarha	12	3: 30
Tampereen Sanomat	305	10: 28
sa 3 pätiv. painos	152	5: 70
Tampereen Uutiset	258	5: 90
Totunden Ystävä	12	1: 50
Wäinämöinen	42	2: 50
Tornio: Tornio	102	3: 90
Turku: Kristillisiä Sano-mia	12	1: 40
Länssi-suomen Työmies	52	3: 30
Sanomia Turusta	306	7: 90
Siipilarjanhoitolehti	12	2: 34
Turun kaupunkilähetys	12	1: 40
Turun Lehti hnnä kirj-lehti Suomi	153	4: 02
Uusi Aura	305	10: 28
sa 3 pätiv. painos	154	4: 03
Tyrvää: Tyrvään Sano-mat	24	2: 40
Uusikaupunki: Uudenkaupungin Sanomat	153	4: 02
Waasa: Pohjalainen	200	4: 90
Pohjanmaan Raivaaja	12	1: 40
Totunden Raiku	12	1: 84
Wiiuri: Kansanopisto	12	1: 90
Robin Ystävä	12	1: 15
Säkijärven Sanomat	52	3: 22
Wiiuri (laskautettuna 1 ff.)	305	10: 65
sa 2 pätiv. painos	102	3: 40
Wiiurin Sanomat (laskautettuna 4 ff.)	356	12: 54
Wiiurin Sanomain Sopiutus	104	3: 29

Ruotsinkielisiä:

	num:	hinta:
Helsinki: Astorvösten (laskautettu lokaluun aluska ainajeffi)	306	11: 60
Atenum	6	13: 54
Barnavännen	12	—: 90
Barnens Söndagsblad	12	—: 66
Botgardstidning för Finland	24	9: 60
Farmaceutiskt Notisb.*	12	10: —
Finlands Allmänna Tidning hnnä Finlands Författnings-samling	305	10: 44
Finlands Författnings-samling	?	3: 40
Finlands Durkstoffb.	12	2: 34
Finsta Kemellubbens Tidstift *)	4	4: —
Finsta Läktarellskapets Handlingar *)	12	16: —
Finst Militära Tidstift *)	12	12: —
Finst Tidstift	12	16: 20
Finst Museum	4	2: 40
Finsteritidstift för Finland	12	2: 90
Från Diafonisshuset i Helsingfors	12	—: 90
Fyren	42	8: 18
Geografiska Föreningens Tidstift	6	6: 48
Hufvudstadsbladet (laskautettuna 1 ff.)	355	17: 90
Järnvägsmanabladet	12	5: 90
Krigsropet	52	4: 90
Kantbrukaren hnnä Kantbrukarens An-nonsblad	52	5: —
Kantbrukarens An-nonsblad	26	1: —
Läsning för Finsta sol-balen *)	3	—: —
Lördagen	52	5: 40
Missionstidning för Finland	12	1: 15
sa hnnä Wibhang	12	1: 90
Månadsblad	8	—: 90
Nutid	12	4: 58
Nya Puddararen	12	1: 90
Nya Presöfen (laskautet-tu kesälun aluska-ainajeffi)	355	23: 90
sa mikkopainos (sa-moin)	52	2: 40
Reiserio	11	1: 22
Sjömansvännen	12	1: 15
Sjölwa	9	—: 90
Sändebudet	24	2: 43
Söndagsförlösta	12	—: 90
Teknikern	24	11: 90
Tekniska föreningens i Finland förhandlin-gar *)	4	14: —
Tidning för Stenografi	12	4: 90
Tidstift för Hälsöwärd	12	2: 34
Tidstift för Jägare o. Fjällare	6	9: 06
Tidstift utgifwen af Juridiska Förening-en i Finland	6	11: 30
Typografbladet *	12	4: —
Ungdomsvännen	12	—: 90
Wædöbladet	52	2: 40
Gamnia: Fredrikshammns Tidning	102	7: 54
Hanko: Hangö (laskautet-tuna 2 ff.)	156	8: 53
Tidning för mjölkhus-hällning	52	3: 78
Kotkolla: Valder	12	1: 90
Ungdomen	12	1: 22
Österbottningen	104	3: 90
Kotka: Kotka Nyheter (laskautettuna 2 ff.)	100	3: 90
Kristina: Kristineföds Tid-ning	104	4: —
Lowiisa: Östra Nyland	104	3: 41
Maarianhamina: Hem-männen	24	2: 15
Nland	125	4: 90
Dulu: Uleåborgsbladet (23/3 1900—) (laskautet-tu heinäsk. ainajeffi)	75	5: 08
Pietarsaari: Jakobstads Tidning	104	3: 50
Pori: Björneborgs Tidning	150	7: 92
Porvoo: Borgäbladet (laskautettuna 2 ff.)	102	4: 18
Borgä Nya Tidning	102	4: 18
Tidstift för Östtamma	8	1: 40
Tammisaari: Tidstift för folkstolan	12	3: 46
Weftra Nyland	104	5: 31
Tampere: Tammerfors Nyheter	205	7: 24
Turku: Tidning för sjäder-säfsjöföreln	12	2: 34
Wästra Finland	104	2: 90
Åbo Tidning	355	16: 28
Åbo Underrättelser	355	14: 90
Unifikaerleppny: Österbottni-ska Posten	52	3: 78

	num.: hinta:		num.: hinta:
Wasa: Fjnfte Månads- posten 12 1: 61		raffuun alusja uu- belleen ainakkiffi) . 304 10: 27	
Wafabladet 156 6: 85		Waja Posten 104 4: —	
Wasa Nyheter (laffau- tettuna 4 ff. ja tuar-		Wipur: Wiborgsbladet (laffautettuna 1 ff) 304 15: 87	
		Wiborgs Nyheter 305 13: 64	

Kaksikielisiä:

Helsinki: Gutenberg *)	24 5: —
Kalatorwi	12 3: 30
Suomen Aistivaltioskoulujen Lehti	9 3: 46
Suomen Kasvatusoppilaisen Yhdistyksen Aikakauskirja	8 5: 90
Teologinen Aikakauskirja	10 6: 48

Raikkiaan: 135 suomenkielistä, 76 ruotsinkielistä ja 5 latinkielistä lehteä.

Laffautettu on vuoden kuluessa neljä sanomalehteä ainakkiffi, kaiffi ruotsinkielisiä. Lyhemmäkfi ajaksi wakenemaan on tuomittu, siwoin kun tätä painetaan, 12 lehteä yhteensä 26 kuutauden ajaksi: 7 suomenkielistä 16 ff. ja 5 ruotsinkielistä 10 ff., jos olemme oikein laskeneet. Tämän lisäksi tulewat vielä ne laffautukset, jotka viime wuodesta ulottuivat tähän wuoteen. — Oikeissa lauttelossa ei ole laskeutuna, paljoko pienemmäksi lehtien numeroluku on laffautuksen kautta tullut, waan on otettu tieto sellaisenaan postitalkasta.

Wenäjällä, Pietariissa: Zuteri 52 num. hinta 5: 90.

*) Waku toimituksella suoraan tilattacsa ilmoitettu. Postin kautta ei lähnyt tilaaminen.

Sisällys:

Mertkien ja lyhenysten selityksiä	Stm. 3
Wuistiriinpanoissa merkittijä obligatiosuolauiwoja	3
Ulmoukka (12 wignettä)	4
Teripäiwät, yibettävät useammasi wuodessa	52
Maailman efiwaltiaat ruhtinaat	53
Tilastollinen taulu maailman tärkeimmistä waltatunniista	54
Tilastollinen taulu 11 ultomailta	55
Ullaluteltujen waltioiben yleiset menot sekä menot sota- ja yleisiin opeuistar- toijuksiin	55
Suomen wäkiluku 1 p:nä tammikuuta 1900	56
Wäestötilastoa wuodelta 1890	56
Keisarillinen perhe	57
Suomenmaan korkeimmat wirtkamiehet	58
Uwevelwollisuus-talenteri	61
Säästöjen lisääntymisen toijesta wuodesta toiseen	61
Wienä tietoja	62
Wertaustaulu	63
Wetrijärjestelmä	64
Tietoja rautateistä	66
Säbtöuoma-määräyksiä	68
Säästöpankit Suomessa	69
Wuutamia tietoja leimaypaperin kättämisestä	70
Postisäästöpankki	71
Postimaksut	72
Maanomjat ja waltameret	72

Uno Egnauus (kuwa)	74
Umuusilla Runo. Kirj. K. F. Eneberg (wign.)	75
Yhbeffästöistä wuofijata Suomen historiassa. Kirj. E. G. Palmén (wign.)	77
Uranau matkalla. Runo. Kirj. Erkki Rytönen (wign.)	94
Ratsaus 1890 wuoden waltioapäiwiiin. Kirj. D. S-u (wign.)	95
Tulen synty. Runo. Kirj. Wapo Pärnänen (wign.)	125
Tuhkaruno. Kirj. Wmari Galammius (wign.)	126
Suittolainen. Kirj. Wäinö Wubelin (2 kuwaa)	130
Wansikkalaulu. Runo. Kirj. Antti Rytönen (wign.)	148
Woinittulla marjamaalla. Runo. Kirj. Antti Rytönen (wign.)	149
Tähtöselle. Runo. Kirj. Erkki Rytönen (wign.)	150
Saimaan-kanawalla. Kirj. J. K. Jnba (5 kuwalla)	151
Rehtolapsi. Runo. Kirj. E. Galammius (wign.)	171
Hentiwaluutus wign.)	172
Wurmi-Wuomas. Wuno. Kirj. D. W. K. (wign.)	185
Käynti Wuholassa. Bert. E. W. (5 kuwalla)	186
Wuailmannäyttely Pariisissa. (1 kuwa)	200
Wuorukainen. Wuno. Kirj. D. W.	207
Talkalhyty (wign ja 6 kuwaa)	208
Silmäys kuluneen wuoden tapauksiin. Kirj. W-ö W-n (wign.)	215
Wyrstien soibessa. Runo. Kirj. Antti Rytönen (wign.)	231
Wuistioanoja wainajille. Kirj. R. W. (wign. ja 5 wuotokuwaa)	232
Rullia. Runo. Kirj. D. W. (wign.)	261
Tampereen weturitehdas (wign. ja 1 kuwa)	262
Remätlaulu. Runo. Kirj. D. W.	265
Tilastollisia tietoja lamankirjastoista Jtä-Suomesja	266
Eidödn Suomen laulu. Runo. Kirj. Walmari Lagerstedt (wign.)	277
Onnentoiwotus taulu- ja soittojuhlaan Helsingissä telillä 1890. Runo. Kirj. Zuho Tanholin (wign.)	278
Laulu- ja soittojuhla Helsingissä 1890 (wign. ja 5 kuwaa)	279
Suomen sanomalehdet ja aikakauskirjat w. 1890 (wign.)	289

aikalyhty kirjallisuutta. *

Ne jotka aikooivat nähtellä taitalyhtykuvia, huomaavat pian erittäin käy-
tännölliseksi apuneuvoiksi taitalyhtyluennot, joita sovitettuina saatavina oleviin
kuvasarjoihin on joko painettuina tai käsin kirjoitettuina tarjona samassa paikassa
kuin kuvattin. Olisi syytä että jotakuen lyhyhy käyttävä heti hankkisi itselleen ne
taitalyhtyluennot jotka painettuna ovat myyhtävänä Luettelemme ne tässä laitti.

Mitkolin vaikutus sifäisiin elimiin. 25 p.
Raittiusmatkustus maan ympäri. 75 p.
Kalastajakylässä. 50 p.
Msemamiehen kertomus. — Pieni tikka
voinin vain. — Kawahitafaa lout-
na. 50 p
Nellin hynät päivät. 50 p.
Raittiuskuvasarja. 75 p.
Mitä näitä raittineu alalta. 50 p.
Jaakko puuseppä. — Narrien veinit.
50 p
Kmmenen iltaa raviutolaassa. 25 p.

Bittu kapteeni 20 p.
Ostra itse kirjittasi. 10 p.
Mikoholi ja ihmisruumis. 30 p. (esitet-
täessä lyhennettävää).
Kaksi orjuuden kuvaa. 10 p.
Kapalla. 10.
Mitä te olette tänään tehneet? 10 p.
Juhditiin pelto. 10 p.
William prinssin tuolema. 10 p.
Karljaupiaan tarina. 10 p.
Tule tottiin, isä! 10 p.
Mitä pienet tytöt voivat tehdä. 10 p.

Käsin kirjoitettuja teksti kirjoja on olemassa alempana luetuttuja kuvasarjoja
warten. Ne lainataan ilman eri maksua kuvasarjojen kera.

Muurahaisten elämästä. 2 luentoa.
Mifopon sabut.
Ihmisen ruumis.
Wnotitaihoofiista.
Kuvia Ostjakkien elämästä.
Sohaniesburg ja kulkataivaannot Etelä-
Africassa (Transvaal).
Ihmemelee.
Tarina wanhasta miehestä, pojaista ja
aafista.

Androksen ja leijona.
Mreffyhäärö.
Kertomus tiinalaijesta teestä.
Kertomus joferinaulasta.
Leivän elämäkerta.
Pullo.
Suomarin lapset.
Häme.
Länsi-Suomi ja Ahvenanmaa.

Enomen esikkeit. Panoissa ovat tekstit:
Eubalaiset ja heidän vapautustaihtelunsa.

Kuvasarjoja, joihin ei muuta tekstiä tarvita kuin se lyhyt, mitä on lainaus-
luettelossa:

Ihrlät vastalohdat.
Eufa tappot Tom Koperin?
Suomarin aapinen.

Sambon käynni rapusaarella.
Suomarin viietävä tie.

Muitakin sarjoja, joihin erityinen teksti ei ole aivan tarpeellinen, löytyy.
Semmoisia ovat m. m. useat maantieteelliset sarjat, joista lähemmin ilmaiseksi saa-
tavana hintaluettelossa.

Ullausofioite: Kansanwalistus-seura Helsingissä.

Kansallis-Osake-Pankki

Osakepääoma **5,000,000** markkaa.
Vararahasto **800,000** markkaa.

Pääkonttori:
Helsinki.

Haarakonttorit:

- Hamina
- Hanko
- Heinola
- Hämeenlinna
- Isalmi
- Joensuu
- Jyväskylä
- Kajaani
- Kemi
- Kuopio
- Käkisalmi,
- Lahti
- Mikkeli
- Nurmes
- Oulu
- Pori
- Porvoo
- Raahe
- Rauma
- Rovaniemi
- Salo
- Savonlinna
- Tampere
- Turku
- Waasa
- Wiipuri

Pankki ottaa vastaan rahoja kor-
koa kasvamaan:

talletustilille määrättyllä korolla,
talletustilille muuttuvalla korolla,
talletuskontokurantille (korko
muuttuva),
säästökassatilille ja
juoksevalle tilille.

Pankki myy:
postilähetysvekseleitä, ulkomaalla
maksettavia vekseleitä ja osoituk-
sia, matkakreditiivejä ja kierto-
matkakreditiivejä.

Pankki diskonttaa **koti- ja ulko-**
maalla maksettavia **vekseleitä.**

Pankki ostaa ja myy **obligatsioneja**
ja **ulkomaan rahaa** sekä ostaa
kuponkeja.

Pankki myöntää **lainoja, kassakre-**
ditiivejä ja **remburssikrediittejä.**

Pankki toimittaa **rahanperimisiä**
sekä **maksuja** ja **rahalähetys-**
koti- ja ulkomaalla.

Pankki välittää arvopaperien os-
toa ja myyntiä.

Toimia voi pankille antaa myös
kirjeen kautta.

AKATEEMINEN KIRJAKAUPPA

suosittelee yleisölle runsasta varastoaan

Kotimaista kirjallisuutta, suurin varasto Suomessa.

Sanomalehtien ja aikakauskirjojen tilauksia vastaanotetaan.

Paperia ja kirjoitustarpeita.

HUOM.! Pyynnöstä lähetetään ilmaiseksi ja posti-vapaasti meidän luettelomme kansankirjastoihin sopivista kirjoista, jossa luetellaan yli 2,000 eri teosta.

AKATEEMINEN KIRJAKAUPPA HELSINGISSÄ.

Ulkomaista kirjallisuutta, hyvä valikoima.

Opetusvälikappaleita ja havainto-esineitä kaikenlaisia mitä vaan koulujen alalle kuuluu pienimmästä suurimpaan.

HUOM.! Pidetään myöskin tarjona tällä alalla ilmaiseksi ja postivapaasti kuvitettuja luetteloita.

Albion Lamppumakasiini

Helsinki.

Turku.

Omistaja: Victor Rydman

**Suurin varasto
Lamppuja.**

Lasi- ja Posliini-
tavaraa.

Kotimaista lasia
ja posliinia, tehtaan hin-
toihin ja ehtoihin.

Nikkeli-teoksia.

Kipsi-kuvia.

Lasten vaunuja.

Nukkeja ja joulukuusen
koristelta.

Bensiiniä eli kaasuoiljyä.

Petroleumia
amerik. & venäläistä.



H. W. SCHALIN
Nuotti- ja Soittokonekauppa.
 HELSINKI, Faabianinkatu 27. Telef. 1251.

Suurin varasto
Flygeleitä ja Pianiinoja
 maailman kuuluisimmista tehtaista sekä amerikkalaisia
 urkuharmoonioita kirkkoja, kouluja ja koteja varten.

Torvia, Huiluja, Viuluja, Kitarreja, Sitroja
 ynnä muita pieniä soittimia ensi luokan kaupahuoneista.

Hinnat kohtuulliset. Maksuehdot edulliset.
 Viiden vuoden takuu.

ALEKS. PELANDER
 HELSINGISSÄ



ASFA-
 LTIIE-
 TEE-
 2
 RAUS-
 LIIKE

FA-
 BI-
 ANIN-
 KA-
 TU 8
 TELE-
 FONI
 2071

ALEKS. PELANDER
 HELSINGISSÄ



8
 FABIANINKATU
 TELEFONIN 2071

ASFA-
 LTIIE-
 TEE-
 2
 RAUS-
 LIIKE

Rob. Huber ERITYISLIIKE
VESI- ja LÄMMINJOHTOJA VARTEN
 suurin ja monipuolisin varasto

HELINGISSÄ Mikonkatu 15
 WIIPURISSA Torvelink. 2
 TAMPEREELLA Guppak. 11

TAKORAUTAISIA
PUTKIKALUSTIA
VALURAUTA - LYIJY-KUPARI -
MESSINKI- ja SAVIPUTKIA
 VENTTILEIJÄ
 HANOJA PUMPPUIA

TELEFONIN
 HELSINGISSÄ: 271
 KONTTORI - 271
 VARASTO ja TENDAS 1309
 WIIPURISSA - 130
 TAMPEREELLA - 478

sestä
 Huokeimpiin hintoihin.
 V ynnä muita
 Vesi- ja Lämminjohdotarpeita.

Kaikenlaisia

**Vesi- ja Lokajohtoja, Torvikaivoja,
 Lämmitysjohtoja, Höyrykeittiöitä,
 Höyry-, Pesu- ja Kuivatuslaitoksia**
 tehdään tehtyjen kokeitten mukaan.



Kustannusarvio ilmaiseksi.

O. J. Dahlbergin Paperikauppa

Helsinki, Aleksanterink. 15.
myy halvimpiin hintoihin

Näköalapostikorttia,
useita satoja lajeja,
Postikortti-albumeja,
Valokuva-albumeja,
Kirjepaperia ja kuoria,
Mustetta ja muita kirj-
joltustarpeita y. m. y. m.

CASTRÉN &

SNELLMAN

LAKIASIAIN- *

* * TOIMISTO

HELSINKI.

Perustettu 1888.

Helsinki, 21 Fabianinkatu 21
(Esplanaadin ja Kasarmitorin välillä.)

Minervan Kirjakauppa

ottaa hankkiakseen **kaikenlaatuista kirjallisuutta** sekä kotimaista että ulkomaista. Kirjakaupan yli 300,000 niteeseen kasvaneesta antikvaarisesta kirjavarastosta (osaasi käyttämättömiä kirjoja, paljon harvinaisia teoksia) on painettu 35 kirjallisuuden eri alojen mukaan järjestettyä **hintaluetteloa**, joissa hinnat enimmäkseen ovat tavallisia kirjakauppahintoja - paljon halvempia.

SIIRTO
MIC
Turku
20500

50 17536 alha...

157-1980

Naiset ja miehet, jotka kansakoulun- tai
kiertokoulunopettaja-uralle aijotte

Huomatkaa!

Allekirjoittaneen **Valmistuskoulu kansakoulunopettaja-seminareihin ja kiertokoulunopettajien valmistamista** varten **yksivuotisella** oppimäärällä alkaa **Syyskuussa 1901 kuudennen** valkutusvuotensa **Helsingissä**. Laitos toimii Keisarillisen Senaatin vahvistaman ohjesäännön ja opetussuunnitelman mukaan; on valtion tarkastuksen ja johtokunnan valvonnan alainen. Kun on viisivuotinen kokemus käytettävänä, voipi toivoa, että laitos edelleen täyttää kohtuulliset vaatimukset. Oppilaisi vastaanotetaan kansakoulun oppimäärän suorittaneita, ripille päästettyjä, vähintään 16 ikävuoden täyttäneitä tyttöjä ja miehiä. Opetuskyvystä annetaan myös arvalause. Hakemukset papin-, lääkärin- ja kansakoulun päästötodistuksineen lähetettäväkseen mita pikemmin sitti parempi, mutta viimeistäänkin **ennen Toukokuun loppua 1901** allekirjoittaneelle. Heti hakemusaajan kuluttua lähetetään hyväksytyille kutsumus, joka velvoittaa pyrkijän saapumaan. Lukkausaumaksu on 50 markkaa.

K. Werkkö

Valmistuskoulun johtaja.

Helsinki.

Meijeriastioita

kovaksi valssatusta, paksusta teräspellistä, valmiina kahdesti tinatut puhtaalla Englannin tinalla.

**Tehdään Kirkkolhin
Vesikattoja, Kamiinoita ja
Ukkosenjohteita.**

Peltiuneja, Kylpyammeita monta eri muotoa, *Vesipäriä* ja *kousia* sekä kaikkia, mitä *Läkki-*, *pelti-* ja *Vaskilevytyöhön* kuuluu.

Pienimmätkin tilaukset suoritetaan heti mitä huolellisimmin ja halpoihin hintoihin.

Kuvallisia hintaluetteiloja lähetetään pyynnöstä ilmaiseksi, ja on välttämätöntä, että jokainen hankkii sen itselleen.

G. W. Sohlberg

Helsinki, Metsästäjäkatu 4.



Liike aloitettiin v. 1876.

VICTOR FORSELIUS

Turussa.

Perustettu 1868. — Sananlennätinosite: Forselius.

Suomessa vanhin

Kalustokauppa-huone

— MYYPÄ —

suuresta varastostansa parhaita Suomalaisia ja Ulkomaalaisia

Maanviljelykseen ja Maitotalouteen
kuuluvia

Koneita ja Kalustoja.

Laajalla kokemuksellani omassa maanviljelyksessäni voin antaa parhaimmat ja luotettavimmat ohjeet koneitten käytännössä.

Kääntykää vaan suoraan puoleeni.

Rehellisiä ja kunnan miehiä otan asiantehtävien paik-

Toihin, joissa ei nimellä edistettäen mitään ole.

Victor Forselius, Turussa.

20500 Turku 50 17536

Perustettu 1868

VICTOR FORSELIUS

TURKU

Braahen ja Linnankadun kulmassa

myy runsassisältöisestä varastosta sekä hankkii huopimpiin hintoihin uusimmat ja maailmankaupassa löytyvät parhaimmat järkipäraseen siipikarjanhoitoon

kuuluvat tarvekalut, niinkuin:

Alumiinisia merkkirenkaita

kanoille, kalkkunoille, ankoille ja hanhille 15, 19 ja 20 m/m sis. läpim.

Merkkirenkaita

kanoille, kolme eri väriä.

Ruokakaukaloita,

erilaisia teoltaan ja kooltaan.

Luumusertajia,

Amerikkalaisia.

Vesikannuja,

itse-toimivia sekä erilaisia muodoiltaan ja kooltaan.

Apilaanleikkaajia,

Amerikkalaisia mallia.

Munantutkijoita,

Munain kuljetuslaatikkoja 100 munaa varten.

Pesänmunia,

kipsistä ja vajasstista.

Munanhautomiskoneita

50, 100 ja 200 munalle vedenlämmittämisen järjestelmän mukaan.

Keinotekoisia kananpojan kasvatuslaatikkoja,

suomalaista ja ulkomaalaista tekoa.

Kanainrehua,

useamman kerran palkinnon saanutta.

Aitauverkkoa

kalvaniseeratusta teräslangasta, 60, 100, 150 ja 200 s/m levyistä; 1, 2 ja 3 tuuman suuruisilla silmukoilla.

Huom.! Rotukanoja toimitetaan kauttani helppoihin hintoihin Suomen ja ulkomaan luotettavimmista kanaloista.




157-1980

G. F. STOCKMANN

HELSINGISSÄ

Tukku- ja vähittäinmyynti

KANKIRAUTAA 

VALUTAVAROITA

RAKENNUSTARPEITA

TERÄSTÄ

MESSINKIÄ 

VASKEA

LYIJIÄ 

SINKKIÄ

VASKILEVYJÄ 

MESSINKILEVYJÄ

SINKKILEVYJÄ 

RAUTALEVYJÄ

LÄKKILEVYJÄ 

TINAA

VIPUTERÄSTÄ 

SAIPAUAKIVEÄ

VÄRITAVAROITA

Tukussa erittäin halpaan!

RAUTATAVAROITA • TAHKOJA

PELLAVA- ja
PUUVILLATEOKSIA

tehtaan hintoihin,

MATTOJA, SÄKKIÄ,

OMPELU- ja
VIRKKUULANKAA.

VILLAFLANELLIA,
LIPPUKANGASTA,
VAHAKANGASTA.

Alituinen varasto

MUSTIA
VILLAKANKAITA.

Kaikki helppoihin hintoihin!

Iso varasto koti- ja ulkomaan

POSLIINI- ja LASITAVAROITA.

SIIRTOLAISUUSELEMENTTIT,
SEMENTTIT, SAVEA,
IKKUNALASIA, TULENKESTÄVIÄ TIILIÄ.

20500 Turku 50 ☎ 17536

157-1980

POHJOLA

myöntää

Palovakuutuksia

kaupungeissa, teollisuuslaitoksissa ja suu-
remmilla maatiloilla.

Osakepääoma 5 Milj. Smk.

Huom.! Vakuutusmaksut ovat edeltäpäin mää-
rätyt, eivätkä siis vaihtele vuodesta vuoteen.

Vakuutuksia välitetään postinkin kautta.

KULLERVO

myöntää

Tapaturmavakuutuksia.

Esim.! Kauppias, virkamies, ylioppilas mak-
saa 10,000 markan vakuutuksesta vuosittain 20
markkaa, jolloin maksetaan korvaukseksi:

- jos kuolema sattuu — 10,000 mk.
- jos hän tulee työhön kykenemättömäksi —
aina 650 mk. vuosittain koko elinajan.
- jos sattuu ohimenevä vamma — aina 5
mk:aan päivältä, sairauden aikana.

Vakuutuksia päätetään postinkin välityksellä.

Palovakuutus-
Osakeyhtiö

FENNIA

Helsingissä, —
Unioninkatu 25.

Kotimainen yhtiö. Jou-
tuista vahingonsuoritus.

Asiamiehiä maan kaikissa kau-
pungeissa ja maaseuduilla.

Määrätyt, halvat vakuu-
tusmaksut.

Tapaturmavakuu- **PATRIA** jolla on pääkonttori Helsingissä Unioninkatu N:o 25 ja asiamiehiä maaseuduilla, antaa tapaturmavakuutuksia.

Yksityinen vakuutus käsittää tapaturmia, jotka voivat kohdata vakuutettua hänen ammattia harjoittaessaan, hänen tavallisuksissa. — HUOM.) Koko työväestöjä käsittäviä, joulukuun 5 p:nä 1895 annetun lain mukaisia vakuutuksia, myönnetään erinomaisen edullisilla ehdoilla. — PATRIA on yli 9,200 ilmoitetusta tapaturmasta maksanut ja varalle pannut noin Smk. 1,150,000.

Vakuutus-

Osakeyhtiö

KALEVA

myöntää kaikellaisia

**Elinkorko-, Eläke-, Myötäjäis-
ja Henkivakuutuksia.**

Edullisimmilla ehdoilla.

Huokkeita vakuutusmaksuja vastaan.

Suomen Yhdyspankki

Perustettu v. 1862.

Osakepääoma: Vararahasto:
Smk. 4,000,000: — Smk. 8,700,000: —

Pääkonttori Helsingissä.

Haarakonttoreja: Forssassa, Haminassa, Hangossa, Hämeenlinnassa, Joensuussa, Jyväskylässä, Kokkolassa, Kotkassa, Kuopiossa, Lahdessa, Loviisassa, Mikkelissä, Oulussa, Pietarsaareissa, Porissa, Porvoossa, Raahessa, Sortavalassa, Tammisaareissa, Tampereella, Torniossa, Turussa, Vaasassa ja Viipurissa.

Toimittaa kaikkia hyvinjärjestettyyn pankkiliikkeeseen kuuluvia tehtäviä.

HUOM.! Pankin uudet mukavat krediivikirjeet, maksettavat noin 400 eri paikassa.

Pankin tulenkestävässä ja tiirikoita vastaan varmassa holvissa vuokrataan säilytysfakkeja 20, 30 ja 50 markan vuotuisesta maksusta.

Sekä avonaisia että suljettuja säilytyksiä otetaan vastaan.

Toimia voi pankille antaa kirjallisestikin.



Suomen Maanviljelys- ja 

Teollisuus-Pankki Osakeyhtiö

Helsinki, P. Esplanaadik. 35.

(Haarakonttoreja Wiipurissa, Tampereella, Karhulassa, Kokkolassa ja Porissa).



Otaa vastaan rahoja korkoa kasvamaan **Talletus- Kasvavalle Talletus- ja Juoksevalle tilille.**

Diskonttaa **vekseleitä**, myöntää **lainoja**, **kasakreditiivejä** sekä **remburssikredittejä.**

Ostaa ja myy **ulkomaan vekseleitä.**

Myy **postilähetysvekseleitä.**

Ostaa ja myy **ulkomaan ja venäjän rahaa** sekä **kuponkeja.**

Toimittaa **rahan perimisiä** sekä muita **pankkiliikkeeseen** kuuluvia **tehtäviä.**

Koska pankin tehtävänä on harrastaa maanviljelyksen etuja, sulkeutuu se maalaisväestön suosioon.

SH
M
T

20000 ruku 50 17500


157-1980